

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihlere ve Yaşam
Tarzına Dayalı Mekânsal Ayrışma:
Başakşehir ve Sancaktepe Örneği**

Yüksek Lisans Tezi

Mine Meydancı

Haziran 2024

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihlere ve Yaşam
Tarzına Dayalı Mekânsal Ayrışma:
Başakşehir ve Sancaktepe Örneği**

Yüksek Lisans Tezi

Mine Meydancı

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu

Haziran 2024

TEZ JÜRİSİ ONAY FORMU

Mine Meydancı tarafından hazırlanan “Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihlere ve Yaşam Tarzına Dayalı Mekânsal Ayrışma: Başakşehir ve Sancaktepe Örneği” başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Unvanı Adı Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu
Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Unvanı Adı Soyadı: Prof. Dr. Tarkan Oktay
Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Unvanı Adı Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Kaya
Kurumu: İstanbul Üniversitesi

Unvanı Adı Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu
Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 25.06.2024

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin APA yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun metin içi kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu

Etik İlkeler Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Mine Meydancı

ÖZET

Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihlere ve Yaşam Tarzına Dayalı Mekânsal Ayrışma: Başakşehir ve Sancaktepe Örneği

Meydancı, Mine

Yüksek Lisans Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu

Haziran 2024

Kapalı ve güvenli konut siteleri, sakinlerinin benzer hayat tarzları ve kültürel tercihlere sahip olmaları nedeniyle görece homojen bir topluluk oluşturmaktadırlar. Konut değerinin ve kalite standartlarının yüksekliği nedeniyle sadece gelir seviyesi yüksek kişilerin ev veya daire alma imkanına sahip olabildikleri bu sitelerde yaşamak, belirli bir yaşam tarzını, estetik anlayışı ve sosyal çevreyi tercih etmek anlamına gelir. Bu anlamda kapalı konut siteleri, sakinleri için sadece bir barınma mekânının olmanın ötesinde bir sosyal statü göstergesi haline de gelmiş durumdadır. Yüksek güvenlik, geniş yeşil alanlar, spor tesisleri gibi imkanlara sahip olan bu siteler, sakinlerinin kimlikleri, hayat tarzları ve kültürel tercihleri ile site dışındaki geleneksel mahallelerle ilişkileri yönlerinden akademik ilgi konusu olmaktadır.

Akademik literatürde sıkça ele alınan, hemen her ülkede gündelik yaşamda da gözlemlenebilen, dışa kapalı konut yerleşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan kültürel tercihler ve yaşam tarzları ekseninde sosyal ve mekânsal ayrışma, bu tezin temel konusunu oluşturmaktadır. Bu tezde doğruluğu araştırılan temel hipotez şöyledir: *“Konut sitelerinin kapalı kapı ve duvarlar yoluyla ayrılması, o sitenin bulunduğu yerleşim yerinde toplumsal yapıda da bir ayrışmaya neden olmaktadır. Konut sitelerinin çekiciliğinin artırılması için kullanılan yöntemler, site sakinleri ile site dışında yaşayan yöre halkı arasında kültürel ayrışmalara yol açmaktadır”*.

Bu tez, 4 temel bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde, tez konusu ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve detaylı olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda özellikle kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıplarına dayalı sosyal farklılaşmanın teorik temelleri olarak *Bourdieu’nun Ayrım Teorisi*, *Sembolik Etkileşimcilik Yaklaşımı* ve *Sosyal Kimlik Teorisi* analiz edilmektedir. İkinci bölümde kapalı konut siteleri farklı tanımları, farklı ülkelerde ve Türkiye’de

gelişim süreci, mevcut durumu, meydana getirmiş oldukları sorunlar ve temel tartışma konuları ekseninde incelenmektedir. Üçüncü Bölümde kapalı konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzı ekseninde toplumsal farklılaşma üzerine yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen akademik araştırmalar ve analizlerin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Dördüncü Bölümde kapalı konut sitelerinde gerçekleştirilen nitel araştırma sonuçları sunulmaktadır. Bu çerçevede İstanbul'da Başakşehir ve Sancaktepe ilçelerinde bulunan dört kapalı güvenli sitede site sakinleriyle derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kapalı ve Güvenlikli Konut Siteleri, İstanbul, Sosyal ve Mekânsal Ayrışma.

ABSTRACT

Spatial Segregation Based on Cultural Preferences and Lifestyle in Gated Housing Complexes: The Case of Başakşehir and Sancaktepe

Meydancı, Mine

Master's Thesis, Department of Political Science and Public Administration

Supervisor: Dr. Lecturer Member, Mustafa Kömürcüoğlu

June 2024

Gated and secure housing complexes form a relatively homogeneous community because their residents have similar lifestyles and cultural preferences. Living in these sites, where only people with high income levels have the opportunity to buy a house or flat due to the high housing value and quality standards, means choosing a certain lifestyle, aesthetic understanding and social environment. In many senses, gated housing complexes have become an indicator of social status beyond just a place of shelter for their residents. These sites, which have facilities such as high security, large green areas and sports facilities, are the subject of academic interest in terms of the identities, lifestyles and cultural preferences of their residents and their relations with the traditional neighborhoods outside the site.

Social and spatial segregation on the axis of cultural preferences and lifestyles, which emerges as a result of closed residential settlements, which is frequently discussed in the academic literature and can be observed in daily life in almost every country, constitutes the main subject of this thesis. The basic hypothesis, the accuracy of which is investigated in this thesis, is as follows: "The separation of residential sites through closed doors and walls causes a separation in the social structure of the settlement where that site is located. "The methods used to increase the attractiveness of residential sites lead to cultural divisions between the residents of the site and the local people living outside the site."

This thesis consists of 4 main chapters. In the first chapter, the conceptual and theoretical framework related to the thesis topic is discussed in detail. In this context, Bourdieu's Distinction Theory, Symbolic Interactionism Approach and Social Identity Theory are analyzed as the theoretical foundations of social

differentiation based on cultural preferences and lifestyle patterns. In the Second Chapter, different definitions of gated housing sites are examined in terms of their development process in different countries and in Turkey, their current situation, the problems they have caused and the main discussion topics about it. In the third chapter, academic research and analyzes carried out at home and abroad on cultural preferences and lifestyle differentiation in gated housing complexes are evaluated. Chapter Four presents the results of qualitative research conducted in gated housing complexes. In this context, in-depth interviews were conducted with the residents of four gated communities located in Başakşehir and Sancaktepe districts of Istanbul.

Key Words: Gated communities, Istanbul, Social and Spatial Segregation.

İÇİNDEKİLER

TEZ JÜRİSİ ONAY FORMU	iii
BEYANLAR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLO LİSTESİ	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
FOTOĞRAF LİSTESİ	xv
ÖNSÖZ.....	xvi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
1.1 Temel Kavramlar.....	6
1.1.1 Konut Kavramı	6
1.1.2 Kültür ve Kültürel Tercihler	8
1.1.3 Mekânsal Ayrışma Kavramı.....	23
1.1.3.2 Sosyal Ayrışma.....	25
1.1.3.3 Fiziki Ayrışma	26
1.1.3.4 Kültürel Ayrışma	26
1.2 Kapalı Konut Siteleri ve Kültürel Ayrışma: Temel Boyutlar.....	28
1.3 Kuramsal Çerçeve: Mekânsal ve Sosyal Farklılaşmaya İlişkin Teorik Yaklaşımlar.....	32
1.3.1 Pierre Bourdieu ve Distinction (Ayrım) Teorisi	32
1.3.2 Sembolik Etkileşimcilik Teorisi	34
1.3.3 Sosyal Kimlik Teorisi	38
2. BÖLÜM: KAPALI-GÜVENLİKLİ KONUT SİTELERİ.....	42
2.1. Kapalı Konut Sitelerini Tanımlamak.....	42
2.2. Kapalı Konut Sitelerinin Türkiye’de Gelişimi	52
2.2.1 İstanbul'da Kapalı ve Güvenlikli Sitelerin Gelişimi	57

2.3 Kapalı Konut Sitelerinin Meydana Getirmiş Oldukları Sorunlar	61
2.4 Kapalı Konut Sitelerine İlişkin Tartışma Konuları	62
2.5 Kapalı Konutlar Konusunda Uluslararası Akademik Literatür	62
2.6 Dünyanın Farklı Bölgelerinde Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	69
2.6.1 Asya'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	69
2.6.2 Güney Amerika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	70
2.6.3 Avrupa'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	71
2.6.4 Kuzey Amerika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	72
2.6.5 Afrika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	73
2.6.6 Ortadoğu'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları	74
3. BÖLÜM: KAPALI KONUT SİTELERİNDE SOSYAL VE KÜLTÜREL AYRIŞMA.....	76
3.1 Kapalı Konut Sitelerinde Sosyal Ayrışma	76
3.2 Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Farklılıkların Mekâna Yansıması	76
3.3 Kapalı Konut Siteleri ve Mahremiyet	77
3.4 Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercih ve Yaşam Tarzı Farklılaşması	79
3.4.1 Kapalı Konut Sitelerinde Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzları	80
3.4.1.2 Muhafazakâr Kesimler ve Kapalı Konut Siteleri	82
3.4.1.3 Muhafazakâr-Dindar Yaşam Tarzına Kapalı Konut Sitelerinin Uygunluğu Sorunu	84
3.5 Mahalle Tarzı Yerleşimlerle Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Yaşam Tarzı ve Kültürel Tercihler Bakımından Farklılıklar	87
3.6 Türkiye'de Kapalı Konut Sitelerinin Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Gibi Nedenlerle Sosyal Ayrışmaya Katkıları Üzerine Yazılmış Eserler	89
3.7 İstanbul'da Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Farklılaşmasına İlişkin Eserler	95
4. BÖLÜM: BAŞAKŞEHİR VE SANCAKTEPE İLÇELERİNDE YER ALAN KAPALI KONUT SİTELERİNDE HAYAT TARZI VE KÜLTÜREL TERCİHLER BAĞLAMINDA SOSYAL AYRIŞMA	99
4.1 Yöntem	99
4.1.1 Araştırmanın Amacı ve Soruları	99
4.1.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	99
4.1.3 Seçilen Yöntemin Gerekçesi	100

4.1.4 Akademik Literatür Taraması	101
4.1.5 Derinlemesine Mülakat	102
4.1.6 Veri Analizi	104
4.2 Başakşehir ve Sancaktepe İlçeleri ve Bu İlçelerdeki Kapalı-Güvenlikli Konut Siteleri	105
4.2.1 Başakşehir	105
4.2.2 Sancaktepe	108
4.3 Nitel Araştırma Gerçekleştirilen Konut Siteleri	110
4.3.1 KİPTAŞ Başakşehir 1. Etap Sitesi	110
4.3.2 Başakşehir Avrupa Konutları	111
4.3.3 Sur Yapı Adapark Sitesi	112
4.3.4 Kentlife Sancaktepe	112
4.4 Nitel Araştırma Sonuçları	113
4.4.1 Kapalı Konut Sitelerini Tercih Nedenleri	113
4.4.2 Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profili	115
4.4.3 Kapalı Konut Sitelerinin Muhafazakâr Sakinleri: Başakşehir Örneği	123
4.4.4 Mahremiyet, Güvenlik ve Değerlere Uygun Yaşam: Kapalı Konut Siteleri Ne Vaat ediyor? Ne Sağlıyor?	127
4.4.5 Site İçerisinde Yaşam: Sakinlerin Ortak Noktaları	130
4.4.6 Mahalle mi, Kapalı Konut Sitesi mi?	134
4.4.7 Farklı Hayat Tarzları ve Kapalı Konut Siteleri: Kapalı Konut Sitelerinin Yaşam Tarzlarına Etkisi	139
4.4.8 Kapalı ve Güvenlikli Siteler: Elit Olma Hissi	148
4.4.9 Kapalı ve Güvenlikli Siteler: Elitlerin Kurtarılmış Bölgeleri mi?	150
4.4.10 Site Sakinlerinin Mahalle Sakinlerine Bakışı	153
SONUÇ	157
KAYNAKÇA	168
EK 187	

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı ile Konut Tercihi Arasındaki Bağ İçin Bazı Örnekler

Tablo 2: Kültür ile Konut ve Yerleşim İlişkisini Etkileyen Bazı Faktörler

Tablo 3: Yaşam Tarzları ve Etkileşimleri

Tablo 4: Yaşam Tarzının Boyutları

Tablo 5: Yaşam Tarzının, Konut Tercihlerini Etkileyen Unsurları

Tablo 6: Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzları Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Tablo 7: Muhafazakâr-Dindar Yaşam Tarzına Uygun Bir Konutta Olması Beklenen Temel Unsurlar

Tablo 8: Teorik Çerçevenin Kapalı Konutlarda Kültürel Tercihler ve Hayat Tarzı Bağlamındaki Ayrışma Konusunu Anlamaya Sunabilecekleri Katkıları

Tablo 9: Kapalı Konut Sitesi Sınıflandırmaları

Tablo 10: Dünyada Kapalı Konut Site Örnekleri

Tablo 11: Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinin Gelişim Sürecinin Aşamaları

Tablo 12: İstanbul’da Kapalı Konut Sitelerinin Yaygınlaşma Nedenleri

Tablo 13: İstanbul’daki Toplu Konut Sitelerinin Tipolojisi

Tablo 14: Kapalı Konut Sitelerinin Sorunları

Tablo 15: Kapalı Konut Sitelerine İlişkin Tartışma Konuları

Tablo 16: Kapalı Konut Sitelerinde Sosyal Ayrışma Konusunda Yazan Yabancı Yazarlar ve Eserleri

Tablo 17: Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Ayrışma Konusunda Yazan Yazarlar ve Eserleri

Tablo 18: Asya’da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Tablo 19: Güney Amerika’da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Tablo 20: Avrupa'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Tablo 21: Kuzey Amerika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Tablo 22: Afrika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Tablo 23: Ortadoğu'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Yazarları

Tablo 24: Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinde Muhafazakâr ve Laik-Liberal Yaşam Tarzlarına Sahip İnsanların Ortak ve Farklı Özellikleri

Tablo 25: Muhafazakâr Kesimlerin Kapalı Konut Siteleri Tercihleri

Tablo 26: Yaşam Tarzı ve Kültürel Tercihler Bakımından Mahalleler ile Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Farklar

Tablo 27: Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinde Toplumsal ve Mekânsal Ayrışma Konusundaki Akademik Literatürün Ana Temaları

Tablo 28: Türkiye’deki Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Nedeniyle Sosyal Ayrışma Konusunda Yazan Yazarlar ve Eserleri

Tablo 29: İstanbul’da Kapalı Konut Siteleri İlgili Önemli Akademik Çalışmalar

Tablo 30: Görüşmecilerin Profili

Tablo 31: Kapalı Konut Sitelerinin Tercih Nedenleri

Tablo 32: Başakşehir’deki Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profiline İlişkin Cevaplara Örnekler

Tablo 33: Başakşehir’deki Konut Sitelerinde Yaşayanların Toplumsal Profili

Tablo 34: Sancaktepe’deki Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profiline İlişkin Cevaplara Örnekler

Tablo 35: Sancaktepe’deki Konut Sitelerinde Yaşayanların Toplumsal Profili

Tablo 36: Başakşehir ve Sancaktepe’deki Konut Sitelerinin Toplumsal Profillerinin Karşılaştırılması

Tablo 37: Araştırma Konusu Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Faaliyetler ve Kültürel Tercihler

Tablo 38: Başakşehir ve Sancaktepe’de Kapalı Konut Sitelerinin Sakinlerinin Kültürel Tercihlerinin Karşılaştırılması

Tablo 39: Başakşehir ve Muhafazakarlık

Tablo 40: Kapalı Konut Siteleri ve Güvenlik

Tablo 41: Kapalı Konut Sitelerinde Mahremiyet ve Değerlere Uygun Yaşam

Tablo 42: Site Sakinlerinin Ortak Noktaları

Tablo 43: Mahalle ile Kapalı Konut Sitesinde Yaşam Farkları

Tablo 44: Geleneksel Mahalleler ile Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Önemli Farklar

Tablo 45: Katılımcıların Hayat Tarzları ve Yaşadıkları Sitelerin Hayat Tarzları ile Uygunluğu

Tablo 46: Katılımcıların Yaşam Yeri Bağlamında Dindarlık ve Zenginlik Arasındaki Tercihleri

Tablo 47: Muhafazakâr Birey ve Ailelerin Dindar Yaşam Tarzına Uymayan Kapalı Konut Sitelerinde Yaşama Nedenleri

Tablo 48: Kapalı Konut Siteleri ve Elit Olma Duygusu

Tablo 49: Site Sakinlerinin Kurtarılmış Bir Bölgede Yaşama Hissine Sahip Olmaları Durumu

Tablo 50: Site Sakinlerinin Kendilerine Benzer Kişilerle Birlikte Yaşama İsteğinin Nedenleri

Tablo 51: Site Sakinlerinin Mahalle Sakinleri Hakkındaki Kanaatleri

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kapalı Siteler Konusundaki Uluslararası Yayınların Akademik Alanlara Göre Dağılımı

Şekil 2: Başakşehir 'Deki Kapalı Konut Sitelerini Muhafazakâr Aileler İçin Tercih Edilmesini Sağlayan Unsurlar

Şekil 3: Kapalı Konut Sitelerinin Toplumsal Ayrışmaya Katkı Yapma Nedenleri

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: KİPTAŞ Başakşehir 1. Etap

Fotoğraf 2: Başakşehir Avrupa Konutları

Fotoğraf 3: Sur Yapı Adapark/ Sancaktepe

Fotoğraf 4: Kentlife Sitesi /Sancaktepe

ÖNSÖZ

Bu çalışma, kentsel ayrışmada kapalı/ korunaklı konut yerleşmelerin rolünü, İstanbul Başakşehir ve Sancaktepe örnekleri üzerinden değerlendirmeyi ve bu bağlamda kapalı/ güvenli konut sitelerine ilişkin akademik literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu vesile ile çalışma konusunun belirlenmesinden tezin hazırlanma sürecinin her aşamasına kadar bilgi ve tecrübesi ile beni destekleyen ve bana rehberlik eden danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kömürcüoğlu'na emeği ve göstermiş olduğu sabırdan dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Tezimi her seferinde özenle, ilgi ile dinleyen ve katkı sağlayan dostlarıma; heyecanımı paylaşan, site sakinlerine ulaşmamda büyük katkısı olan Mert Subaşı ve Sibel Yalçinkaya'a düşünsel açıdan borçlu olduğum adını burada anmadığım diğer değerli arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Son olarak, bu süreci tamamlamamda en büyük desteği veren eşim Halil İbrahim Meydancı'ya ve sonsuz sevgileri, koşulsuz destekleri ile bu süreçte yanımda olan aileme şükranlarımı sunuyorum.

Mine MEYDANCI
Sancaktepe

Haziran 2024

GİRİŞ

Tarih boyunca insanoğlunun en temel gereksinimleri arasında her zaman barınma yer almıştır. İnsanların barınak şekilleri, yaşadıkları coğrafya, kullanılabilir malzemeler, sosyal yapılar ve teknolojik gelişmelerle doğrudan ilişkilidir (Doğan ve Özbayraktar, 2023). Mumford'un konut tarihi analizine göre (2013), insanoğlu, dünyada belirlediği ilk anlarda başta güvenlik ve çevresel etkilerden korunma olmak üzere yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendisine uygun yaşam alanı ve konut sağlama amacıyla birçok farklı yolu denemiştir. Taş devrinde mağaralar ile başlayan süreç, zamanla taş ve dal parçaları kullanarak yapılan basit sığınaklar; yerleşik hayata geçilince köylerde yapılan kerpiç veya taş duvarlı evler; orta çağlarda yaygınlaşan taştan kaleler ve ahşap evler; Rönesans döneminde Avrupa'da ortaya çıkan sanatsal ve mimari yeniliklerle daha süslü ve gösterişli yapılar; sanayi devrimi ile ortaya çıkan demir, çelik ve cam gibi malzemelerin kullanıldığı yüksek katlı binalar; 20. Yüzyılın başlarında modernizm akımının etkisiyle ve modern mimarlık sayesinde şehirlerin hızla gelişimine imkan veren betonarme yapılar ile devam etmiş (Mumford, 2013) ve nihayetinde sürdürülebilirlik ve çevre dostu malzemelerin ön plana çıktığı akıllı ev teknolojileri ve yeşil binalar ile günümüze kadar evrilmiştir. Görüldüğü üzere, barınma mekanlarının evrimi insan ihtiyaçlarının, teknolojik ilerlemelerin ve estetik anlayışın bir yansıması olarak gelişmiştir. Her dönemin yaşam tarzı ve kültürü, mimari yapılara da yansımıştır (Çakır, 2024). Günümüzde özellikle büyük şehirlerin merkezlerinde ve çeperlerinde gelişen ve güvenlik ve prestij ihtiyaçları ile biçimlenen dışa kapalı konut yerleşimleri, bu sürecin en son aşamalarından birisini oluşturmaktadır.

Öte yandan barınma ve şehirleşme süreçleri sadece mimari ve bina yapımı ile ilgili olarak görülmemeli, birey ve toplum üzerine derin etkileri de göz önünde tutulmalıdır (Aalbers, 2001). Genellikle nüfusun şehir merkezlerine yoğunlaşması ve şehirlerin büyümesiyle karakterize edilen şehirleşme hem şehirde yaşayan bireylere hem de toplumun geneline önemli etkilerde bulunur (Onur, 2020: 202-203). Örneğin şehirlerin köylere göre daha iyi altyapı, sağlık hizmetleri, eğitim olanakları ve iş fırsatlarına erişim imkânı sunması, son birkaç yüzyılda yaşam kalitesini artırmak isteyen bireylerin şehre akın etmesine neden olmuştur (Thorns, 2004). Ancak şehirler bireylerin ve toplumun her beklentisini karşılayacak şekilde mükemmel olarak dizayn

edilmemişlerdir (Tajbakhsh, 2001). Nitekim şehirlerde arazi ve konut fiyatları genellikle yüksek olduğu için özellikle düşük ve orta gelir grupları için barınma maliyetleri her zaman bir sorun alagelmıştır. Uygun fiyatlı konut eksikliği, bireylerin yaşam standartlarını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca şehirleşme bireyler arası fiziksel mesafenin artmasına ve topluluk hissinin azalmasına neden olmakta, bu da bireylerin sosyal izolasyon ve yalnızlık hissetmesine yol açabilmektedir (Azak ve Tekdemir, 2021 :352).

Şehirlerde ekonomik fırsatlar ve sosyal mobilité artarken, aynı zamanda gelir eşitsizliği ve sosyal stratifikasyon da belirginleşmektedir (Onur, 2020: 203). Bu durum yaşam alanlarına da etki ederek zengin ve yoksul mahalleler oluşmasına ve bu ikisi arasında büyük farklar oluşmasına neden olmaktadır. Öte yandan şehirlerde hızlı nüfus artışı, mevcut altyapı ve kamu hizmetlerine büyük baskı oluşturmakta; su, elektrik, park ve bahçeler, kanalizasyon ve ulaşım sistemleri gibi temel hizmetler yetersiz kalmaktadır. Yoğun şehirleşme, çevresel sürdürülebilirlik üzerinde baskı meydana getirerek hava ve su kirliliği, yeşil alanların azalması ve atık yönetimi sorunları gibi çevresel sorunları ortaya çıkarmaktadır (Es ve Ateş, 2010: 218-227). Ayrıca şehirlerde farklı kültürel arka planlardan gelen insanların bir araya gelmesi bir taraftan kültürel çeşitliliği artırırken, diğer taraftan da sosyal uyum ve entegrasyon konularında zorluklar oluşturmaktadır (Tümtaş, 2012; Ateş ve Es, 224-226).

Bu sorunların giderek daha da ağırlaşması, şehirlerde yaşayan varlıklı ve kültürel olarak kendisini elit hisseden ve daha iyi bir yaşamı hak ettiğini düşünen kişi ve grupları barınma ve yaşam alanları konusunda alternatifler aramaya sevk etmektedir (Erman, 2010: 9). Ancak şehir yaşamının nimetleri de kolayca feda edilemeyeceği için, “şehrin içinde ancak sorunlarını dışında” bir çözüm arayışı egemen olmaktadır. İlk oluşturuluş hikayesi birkaç yüzyılı bulmakla beraber günümüzde giderek yaygınlaşan ve yaygınlaştıkça da evrimleşerek tematikleşen ve her ihtiyaca talep verecek şekilde çeşitlenen kapalı ve güvenli konut siteleri bu çerçevede üretilmiş çözümler arasında bulunmaktadır.

Ancak, güvenlik, mahremiyet, özel hizmetler ve sosyal olanaklar sunarak özellikle büyük şehirlerde çekici bir yaşam alanı haline gelen kapalı konut siteleri (Onur, 2020), bazı sorunları da beraberinde getirmektedirler. Bu sorunlar arasında özellikle sosyal ayrışma, yerel topluluklardan kopma, çevresel etkiler, ulaşım ve trafik zorlukları, kamu kaynaklarına erişim ve maliyet ve erişilebilirlik sorunları öne çıkmaktadır (Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022). Bu sorunlar arasında toplum ve kamu politikaları açısından belki de en önemli olanı, şehir ölçeğinde sosyal ve mekânsal ayrışmalara sebep olması olarak görülmektedir. “Sosyal ve mekânsal ayrışma sonucunda kentte; ortak noktaların paylaşıldığı mekânlar azalmakta, tüm sakinlerin eşit olarak kullandığı mekânlar, sadece belli gruplara hizmet eder hale gelmektedir. Dışa kapalı konut yerleşimleri, sosyal ve mekânsal ayrışmaya neden olarak kentteki ortak noktaların vurgulayan ve bütünleştiren özelliğine zarar vermektedir” (Doğan ve Özbayraktar, 2023).

Sosyal ayrışma, önemi ve etkilerinin büyüklüğü dolayısıyla birçok akademik çalışmalara konu olmuştur. Ayrışma nedenleri olarak etnik farklılıklar (Kaufman, 1998; Schnell ve Benjamini, 2005), toplumsal sınıflar (Liu ve Song, 2019; Sönmez, 2016), sosyoekonomik durum (Mutlu ve Varol, 2017) sosyal eşitsizlikler (Tsou vd., 2005), ve hükümetler ile yerel yönetimlerin neoliberal politikaları (Özkan, 2017) sosyal ve mekânsal ayrışmaya neden olarak gösterilmişlerdir. Mekânsal ayrışma ise, sosyal ayrışmanın yer ve mekân boyutunu ifade eder şekilde tanımlanmaktadır. Daha çok “orta ve üst sınıfın karşılaşmak istemedikleri gruplardan uzaklaşarak, açık veya kapalı alanları özelleşmiş yerleşimleri tercih etmeleri sonucunda” mekânsal ayrışma oluşmaktadır (Gündüz, 2015’den aktaran Doğan ve Özbayraktar, 2023). Mekânsal ayrışmada şehrin önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Çünkü dinsel ve etnik farklılıkların yanı sıra cinsiyet, eğitim, kültür, ideoloji ve sınıf ayrışmaları şehirde görünür hale gelmektedir. Kapalı ve güvenli konut siteleri, sosyal ve mekânsal ayrışmayı görünür kılması ve her bir kültürel tercih ve yaşam tarzına kendi yaşam alanlarını oluşturma fırsatı vermesi açısından uygun bir araç olarak algılanmaktadır (Erman, 2010: 9).

Akademik literatürde sıkça ele alınan, hemen her ülkede gündelik yaşamda da gözlemlenebilen, dışa kapalı konut yerleşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan kültürel tercihler ve yaşam tarzları ekseninde sosyal ve mekânsal ayrışma, bu tezin temel konusunu oluşturmaktadır.

Kapalı ve güvenli konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzları ekseninde sosyal ayrışma hem güvenlik, mahremiyet, kendilerine kültür ve hayat tarzı yönünden benzeyen bir toplulukla komşu olma gibi gerekçelerle bu sitelerde oturmayı yeğleyen birey ve ailelerin var olmasından hem de bu sitelerde mevcut sistem ve kurallardan kaynaklanmaktadır. Bu sitelerde sakinler kendi daire ve rezidanslarında kendilerine göre düzenlemeler yapamamakta ve önceden belirlenmiş site kurallarına uymakla yükümlü tutulmaktadırlar. Hemen her sitede kısıtlayıcı tasarım yönergeleri, özellikle lüks ve büyük sitelerde ise zaman zaman yaş sınırlamaları veya seçici kulüp üyeliği gibi özel yönetim usulleri mevcuttur (bakınız, Albayrak evleri site yönetimi, 2024). Bu durum, örtülü olarak mülk sahiplerinin seçilmesine ve görece homojen bir site içi toplumsal yapının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bu sitelere giriş hakkının sadece site sakinleri ile misafirlerine verilmesi, fiilen site içi ve dışı arasında bir ayrışmanın oluşması sonucunu doğurabilmektedir (Azak ve Tekdemir, 2021: 351). Bu durum bu tezde işlenen hipotez için bir gerekçe oluşturmaktadır. Nitekim bu tezde doğruluğu araştırılan temel hipotez aşağıda yer almaktadır:

Konut sitelerinin kapalı kapı ve duvarlar yoluyla ayrılması, o sitenin bulunduğu yerleşim yerinde toplumsal yapıda da bir ayrışmaya neden olmaktadır. Konut sitelerinin çekiciliğinin artırılması için kullanılan yöntemler, site sakinleri ile site dışında yaşayan yöre halkı arasında kültürel ayrışmalara yol açmaktadır.

Bu tez, giriş kısmı dışında dört temel bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölümde, tez konusu ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve detaylı olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda konut, kültür ve kültürel tercihler, yaşam tarzı, mekânsal ayrışma kavramları detaylı olarak tanıtılmakta; kapalı konut siteleri ve kültürel ayrışmanın temel boyutları incelenmekte ve kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıplarına dayalı sosyal farklılaşmanın teorik temelleri *Bourdieu'nun Ayrım Teorisi*, *Sembolik Etkileşimcilik Teorisi* ve *Sosyal Kimlik Teorisi* özelinde analiz edilmektedir.

İkinci bölümde kapalı konut siteleri farklı tanımları, farklı ülkelerde ve Türkiye’de gelişim süreci, İstanbul’da bu sitelerin gelişimi ve mevcut durumu, meydana getirmiş oldukları sorunlar ve temel tartışma konuları ekseninde incelenmektedir.

Üçüncü Bölümde kapalı konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzı farklılaşması üzerine yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen akademik araştırmalar ve analizlerin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Konu ile ilgili akademik literatürün böylesine derinlikli olarak tanıtılması ve analizinde temel amaç, akademik literatürdeki mevcut çalışmalar ve boşlukların analizi yoluyla bu tezin akademik literatüre katkısının, daha net olarak görülebilmesidir.

Dördüncü Bölüm alan araştırmasına ayrılmış bulunmaktadır. Bu çerçevede öncelikle bu tezde gerçekleştirilen alan araştırmasının yöntemi detaylı olarak açıklanmakta, daha sonra Başakşehir ve Sancaktepe’de kapalı konut sitelerinin durumu hakkındaki veriler değerlendirilmektedir. Bölüm, Başakşehir ve Sancaktepe’de bulunan kapalı konut sitelerinde gerçekleştirilen mülakatların sonuçlarının sunumu ile sona etmektedir.

Sonuç bölümünde akademik literatür taraması ve alan araştırması yoluyla elde edilen veriler kısaca özetlenmekte, elde edilen önemli bulgular tartışılmakta ve daha sonra benzer konularda gerçekleştirilebilecek araştırmalar için öneriler geliştirilmektedir.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, tez çalışmaları çerçevesinde gerçekleştirilen alan araştırması için bir arka plan oluşturulması amacıyla kavramsal ve kavramsal çerçeve oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede öncelikle konut, kültür, kültürel tercihler, yaşam tarzı ve sosyal ve mekânsal ayrışma kavramları tanımlanarak kısaca betimlenmektedir. Ardından kapalı konut siteleri ve kültürel ayrışmanın temel boyutları ele alınmaktadır. İstanbul'daki toplu konut sitelerinde temel ayrışma noktalarının analizinden sonra, kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıplarına dayalı sosyal farklılaşmanın teorik temelleri ile bölüm sona ermektedir.

1.1 Temel Kavramlar

Bu kısımda tezde yoğun olarak kullanılmakta ve zaman zaman geniş olarak tartışılmakta olan konut, kapalı konut sitesi, kültür, kültürel tercihler, yaşam tarzı ve mekânsal, kültürel ve toplumsal ayrışma kavramları ana hatları ile tanıtılmaktadır.

1.1.1 Konut Kavramı

Konut, insanların barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere inşa edilmiş, genellikle kalıcı olarak kullanılan ve içinde yaşamak için gerekli olan tüm olanaklara sahip olan bir yapı veya mekandır (Yıldırım, Uzun ve Kahraman, 2009: 113). Konutlar, bireylerin veya ailelerin günlük yaşamlarını sürdürebilmeleri için gereken alanları sağlarlar. Konutlar, insanların barınma, yaşam ve güvenlik ihtiyaçlarını sağladıkları gibi bireylere özel alanlar (oda, banyo, mutfak vb.) ve ortak kullanım alanları (koridorlar, asansörler, çamaşırhane, otopark vb.) sunarlar. Her ne kadar temel barınma ve yaşam amacıyla inşa edilseler de konutlarda belirli ölçülerde konfor ve estetik kaygısı da görülmektedir (Erman ve Geyyas Gören, 2022: 174). Herhangi bir konutta, içerisinde yaşayan insanların günlük yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir mekân olarak yemek pişirme, dinlenme, uyuma ve kişisel bakım gibi aktiviteleri yapabilecekleri bölmelerin bulunması beklenir. Ayrıca konutlarda sakinlerinin güvenliğini sağlamak amacıyla kapı ve pencere kilitleri gibi sistemlerin yer alması, çevresinde de güvenlik kameraları, güvenlik görevlileri ve güvenlik sistemleri bulunması, o konutların sakinlerinin konforu açısından faydalıdır.

Konutlar, çeşitli tiplerde olabilir. Eski çağlardan bugüne insanoğlu çok farklı konutlarda yaşamını sürdürmüştür. Doğal mağaralardan briket ve çamurdan yapılmış tek katlı evlere ve lüks saraylara kadar birçok konut tipinin tarihsel süreçte kullanıldığı

bilinmektedir. Günümüzde konut çeşitler daha da artmış ve her bir konut tipi görece daha konforlu hale gelmiştir (Yıldırım, Uzun ve Kahraman, 2009: 114). Bireylerin veya ailelerin tercihlerine, bütçelerine ve yaşam tarzlarına göre apartman dairelerinden müstakil evlere, kooperatif konutlardan kapalı ve güvenli site konutlarına kadar birçok farklı alternatif arasından yaşanılacak konut seçilebilmektedir.

Konut çeşitleri ile kültürel tercihler ve yaşam tarzı arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır (Le Febvr, 1971; Soja, 1980). *“Bireyler kendi fiziksel ve tinsel özelliklerinin yanı sıra ait olduğu grubun kültürel özelliklerini de yaşadıkları mekâna, o mekânın kullanım biçimine yansıtırlar”* (Yıldırım, Uzun ve Kahraman, 2009: 114). İnsanların kültürel arka planları, değerleri ve yaşam tarzları, genellikle hangi tür konutları tercih ettiklerini ve nasıl bir yaşam alanı aradıklarını belirler (Altman ve Chemers (1980: 7-9). Özellikle mimari ve tasarım stilleri, yaşam tarzı ve ihtiyaçlar, toplumsal normlar ve değerler, din ve kültürel inançlar, ekonomik durum ve sosyal statü gibi hususlar, konut tercihinde önem kazanmaktadır (Rapoport, 1980: 9). Bu faktörlerin kombinasyonu, bireylerin ve toplumların hangi tür konutları tercih ettiklerini ve nasıl bir yaşam alanı aradıklarını belirlemektedir (Yıldırım, Uzun ve Kahraman, 2009: 113-114). Konut çeşitleri ile kültürel tercihler ve yaşam tarzı arasında bağ için bazı örnekler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı ile Konut Tercihi Arasındaki Bağ İçin Bazı Örnekler

İlişki Durumu	Örnek
Bir kişinin veya bir toplumun kültürel mirası ve estetik tercihleri, evlerin mimari tarzını ve iç dekorasyonunu etkiler.	Geleneksel bir kültürden gelen bireyler, geleneksel mimariye sahip konutları tercih edebilirler.
Bir kişinin veya ailenin yaşam tarzı ve günlük ihtiyaçları, hangi tür konutun en uygun olduğunu belirler.	Şehir merkezinde çalışan biri, apartman dairesi veya şehir içi konutları tercih edebilirken, doğa ile iç içe yaşamayı seven biri müstakil ev veya villa tercih edebilir.
Bir toplumun genel normları ve değerleri, konut tercihlerini etkileyebilir.	Bazı toplumlarda aile bağlarına önem verilir ve bu nedenle geniş ailelerin bir arada yaşayabileceği konutlar tercih edilebilir.
Bir kişinin dini inançları ve kültürel kimliği, konut tercihlerini etkileyebilir.	Belirli bir dine mensup olanlar, dini ritüellerini yerine getirebilecekleri özel ibadet alanlarına sahip konutları tercih edebilirler.

Bir kişinin ekonomik durumu ve sosyal statüsü, yaşam tarzını ve konut tercihlerini belirleyebilir.	Yüksek gelirli bireyler genellikle lüks konutları tercih ederken, düşük gelirli bireyler daha ekonomik ve uygun fiyatlı konutları tercih edebilirler.
--	---

Kaynak: Metin içinde de belirtilen kaynaklardan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.1.2 Kültür ve Kültürel Tercihler

Kültür, bir toplumun veya bir grup insanın benimsediği ortak değerler, inançlar, normlar, gelenekler, sanat, dil ve diğer yaşam tarzı unsurlarının tümünü içeren geniş bir kavramdır (Köseoğlu, 2023). Sosyal antropologlar kültürü bilgi, inanç, ahlak, sanat ve gelenek olarak “öğrenilmiş yapıyı göstermesi” yönüyle önemsemektedirler. (Özdemir, 2011: 64). Kültürel tercihler ise, bir bireyin veya toplumun, kültürel olarak kendisine ait olduğunu düşündüğü veya benimsediği öğeleri seçme ve takip etme sürecini ifade eder. Kültür, toplumun tarihinden, coğrafyasından, inanç sistemlerinden, sanatından ve sosyal yapılarından etkilenmesine rağmen, bir yandan da insanların kimliklerini ve dünyayı anlama ve yorumlama tarzlarını şekillendirerek onlara birbirleriyle etkileşimde bulunma biçimleri konusunda hazır bilgi sunar (Köseoğlu, 2023). Bu nedenle, kültürel tercihlerin bireylerin kişisel deneyimleri kadar aile yapısından, eğitim düzeyinden, ekonomik durumdan ve sosyal çevreden etkilendiğini söylemek mümkündür (Yeşil, 2009: 103-104).

Kültürel tercihler birçok farklı alanda ortaya çıkabilir (İdil, 2020: 1569-1572):

- *Sanat ve Eğlence:* Bir kişi veya grup, hangi tür müzik dinleyeceğini, hangi filmleri izleyeceğini, hangi kitapları okuyacağını ve hangi sanat etkinliklerine katılacağını seçer.
- *Giyim ve Moda:* Bir kişi veya grup, giyim tarzını, renk seçimlerini, moda trendlerini takip etme veya belirli bir tarzı benimseme konusunda tercihler yapar.
- *Din ve İnanç:* Bir kişi veya grup, hangi dini veya dini inanç sistemini benimseyeceğini, hangi ibadet ve ritüelleri uygulayacağını ve hangi dini etkinliklere katılacağını seçer.
- *Yeme ve İçme Alışkanlıkları:* Bir kişi veya grup, hangi tür yiyecek ve içecekleri tüketmeyi tercih edeceğini, hangi mutfak kültürlerini benimseyeceğini ve hangi restoranlara gideceğini seçer.

- *Sosyal İlişkiler ve Aktiviteler*: Bir kişi veya grup, hangi sosyal etkinliklere katılacağını, hangi topluluklarda bulunacağını ve hangi sosyal ilişkileri sürdüreceğini seçer.

Kültürel tercihler, bireylerin ve toplumların kimliklerini, ilişkilerini ve yaşam tarzlarını şekillendirir. Bu tercihler, farklılıkları kutlama ve çeşitliliği önemseme gibi olumlu sonuçlar doğurabileceği gibi, ayrımcılığı teşvik etme ve toplumsal ayrışmayı derinleştirme gibi riskler de taşıyabilir. Bu nedenle, kültürel tercihlerin anlaşılması ve saygı gösterilmesi önemlidir.

Türkiye'de kültürel tercihler oldukça çeşitlidir ve genellikle coğrafi, etnik, dini ve sosyo-ekonomik farklılıklara göre şekillenir. Ancak ortak ve yaygın kültürel tercih farklılıklarından söz etmek mümkündür (İşçi, 2000: 39-46). Bunlar arasında aşağıdakiler öne çıkmaktadır:

- Türkiye'de Türkçe resmî dil olmasına rağmen, farklı bölgelerde farklı lehçe ve ağızlar konuşulur. Bazı insanlar kendi ana dillerini ve kültürlerini korumak için Türkçe dışında bir dilde eğitim almayı tercih edebilmektedirler.
- Türkiye çoğunlukla Müslüman bir ülkedir ve İslam, Türk toplumunun önemli bir parçasıdır. Bu nedenle, insanlar dinî ibadetlerini yerine getirmek ve dini ritüellerini yaşamak için uygun olanaklara yakın yerlerde yaşamayı tercih etmektedirler (Kösoğlu, 2003).
- Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklı gelenekler ve kültürel uygulamalar bulunmaktadır. Bu nedenle, insanlar genellikle kendi gelenek ve göreneklerine uygun yaşam alanları arayabilmektedirler. Örneğin, doğu illerinden gelerek büyük şehirlere yerleşenler kendi bölgesel gelenek ve göreneklerini yansıtan evlerde / mahallelerde yaşamayı tercih etmektedirler.
- Türk kültüründe aile önemli bir yer tutar ve genellikle aile bağları güçlüdür (İşçi, 2000: 41). Bu nedenle, insanlar genellikle ailelerine yakın yerlerde yaşamayı tercih etmektedirler. Ayrıca, komşuluk ilişkileri ve toplumsal bağlar da konut tercihlerini etkilemektedir.

- Türkiye'de sosyo-ekonomik farklılıklar önemlidir ve bu farklılıklar genellikle insanların konut tercihlerini etkilemektedir. Daha yüksek gelir seviyesine sahip olanlar genellikle lüks konutlar veya site yaşamı gibi olanaklara sahip yerlerde yaşamayı tercih ederken, daha düşük gelir seviyesine sahip olanlar daha uygun fiyatlı konutlara yönelebilirler (Erman, 2000: 10).

Türkiye'de kültürel tercihler, büyük ölçüde yukarıda belirtilen faktörlerin bir araya gelmesiyle oluşmakta olup, kültürel tercihler de konut ve yaşam alanı tercihlerini yönlendirmede önemli rol oynamaktadırlar.

Kültürel tercihler ile konut ve yerleşim arasındaki ilişki, diğer birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de şehirlerin ve diğer yerleşim birimlerinin mimari, planlama ve konut kullanımında oldukça net olarak görülebilmektedir. Türkiye’de kültürel tercihler arasında özellikle etnik-kültürel kimlikler, dini inançlar, sosyo-ekonomik durum, bireylerin hobi ve yaşam tarzları konut tercihlerini etkileme açısından daha önemli görülmektedir (Özdemir, 2011; İşçi, 2000; Erman, 2010). Türkiye bağlamında kültür ile konut ve yerleşim ilişkisini etkileyen önemli faktörler toplu halde Tablo 2’de listelenmektedir.

Tablo 2: Kültür ile Konut ve Yerleşim İlişkisini Etkileyen Bazı Faktörler

Kültürel Faktörler	Konut Tercihini Belirleme Şekli
Mimari Tarzlar ve Mekân Tasarımı	Bir toplumun kültürel değerleri ve tarihi geçmişi, binaların tasarımı ve mimari tarzları üzerinde belirleyici olabilir. Örneğin, bir toplumun geleneksel mimari tarzları, o toplumun kültürel mirasını yansıtabilir ve koruyabilir.
Toplumsal Normlar ve Mekân Kullanımı	Bir toplumun sosyal normları ve değerleri, fiziksel mekanların nasıl kullanılacağını belirleyebilir. Örneğin, bazı toplumlarda evler misafir ağırlama ve sosyal etkileşim için açık bir düzenlemeye sahipken, diğer toplumlarda daha özel ve izole edilmiş bir yaşam tarzı tercih edilebilir.
Din ve İnanç	Din ve inanç sistemleri, konut ve yerleşim düzenlemelerini etkileyebilir. Örneğin, belirli bir dinin ibadet pratikleri veya ritüelleri için özel mekanlar gerekebilir ve bu, yerleşim birimlerinin planlamasını etkileyebilir.
Kültürel Aktiviteler ve Toplumsal Alanlar	Bir toplumun kültürel etkinlikleri ve toplumsal ilişkileri, şehir planlaması ve yerleşim birimi tasarımında önemli bir rol oynayabilir. Örneğin, parklar, kafeler, alışveriş merkezleri ve

	sanat galerileri gibi toplumsal alanlar, kültürel etkileşim ve aktiviteler için önemli mekanlar olabilir.
Giyim ve Moda	Bir toplumun giyim tarzı ve moda eğilimleri, bireylerin konutlarını ve yaşam tarzlarını şekillendirebilir. Örneğin, belirli bir toplumda geleneksel giyim tarzları, evlerin dekorasyonunda ve tasarımında da yansıtılabilir.

Kaynak: Özdemir, 2011; İşçi, 2000; Erman, 2010'dan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.1.2.1 Yaşam Tarzı

Yaşam tarzı, bir bireyin veya bir grup insanın tercihleri, alışkanlıkları, davranışları, değerleri ve yaşam biçimiyle ilgili genel bir kavramdır (Bilir, 2009: 42). Bir kişinin yaşam tarzı onun nasıl yaşadığını, ne yaptığını, nasıl düşündüğünü ve hangi aktivitelerle katıldığını tanımlar. Yaşam tarzı, bireyin karakteri kadar onun sosyal, kültürel, ekonomik ve coğrafi bağlamları içinde de şekillenir (De Mooij, 2003: 123). Yaşam tarzı çeşitleri, bireylerin farklı tercihlerine, kültürel yapılarına ve değer sistemlerine bağlı olarak çeşitlilik gösterir. *“Bazı insanlar paralarını emeklilik fonlarına yatırırken, bazıları daha büyük ev ya da daha pahalı otomobil alırlar. Bazı insanlar moda ya önem verirken, bazıları için bu hiçbir anlam ifade etmez. Bazı kişiler aktifken, bazıları sakin bir yapıya sahiptir...Hepsi de kişinin kişisel özellikleri, yaşamı algılayış ve yaşayış tarzıyla alakalıdır”* (Bilir, 2009: 43). Öte yandan, yaşam tarzı bireysel ve toplumsal değerlerle birebir ilişki içerisindedir. Değer kavramı ise *“bazı davranış ve amaçları diğer davranış ve amaçlara göre tercih edilebilir kılan, sürekliliği olan inanışlar”* olarak tanımlanmaktadır (Odabaşı ve Barış, 2005: 212).

Yaşam Tarzları ve Etkileşimleri Tablo 3 de net olarak görülmektedir.

Tablo 3: Yaşam Tarzları ve Etkileşimleri

YAŞAM TARZI BELİRLEYİCİLERİ	YAŞAM TARZI NASIL YAŞIYORUZ	DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLER
Demografik Özellikler	Etkinlikler	Satın Alma
Sosyal Sınıf	İlgiler	Nasıl
Kültür	Sevgi-Nefret	Nerede
Aile yaşantısı	Tutumlar	Ne zaman
Değerler	Tüketim	Ne Kim
Geçmiş Deneyimler	Beklentiler	

Güdüler	Hisler	
Kişilik		
Aile Yaşam Eğrisi		

Kaynak: Bilir, 2009: 48.

Yaşam tarzını araştırma sadece sosyoloji, kamu politikası ve şehircilik açılarından değil, pazarlama araştırmaları açısından da önem arz etmektedir. Hatta, pazarlama ve tüketim araştırmalarının yaşam tarzı kavramına görece daha fazla öne vermekte olduğu bile söylenebilir (Sheth, Mittal ve Newman, 1999). Tüketici araştırmalarında bir kişinin yaşam tarzını anlayabilmek için kişileri tanımlayan demografik verilerin yanı sıra dünya görüşleri, ilgi duydukları şeyler ve hobileri, vakit geçirme yöntemleri ve ideolojileri gibi bilgiler kullanılmaktadır (Bilir, 2009: 51). Yaşam tarzının değişik boyutları ise Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4: Yaşam Tarzının Boyutları

FAALİYETLER	İLGİLER	KANAATLER	DEMOGRAFİKLER
Çalışma	Aile	Bireysel Görüşler	Yaş
Hobiler	Ev	Sosyal Etkinlikler	Eğitim
Sosyal Olaylar	Meslek	Politikalar	Gelir
Tatil	Toplum	İşler	Meslek
Eğlenme	Eğlence	Ekonomi	Aile Yapısı
Kulüp Üyelikleri	Moda	Eğitim	İkametgah
Alış-Veriş	Yemek	Ürün	Coğrafya
Spor	Medya	Gelecek	Şehir Yapısı
Çevre	Amaçlar	Kültür	Yaşam Eğrisi

Kaynak: Joseph T. Plummer, “The Concept And Application Of Life Style Segmentation”, **Journal Of Marketing**, January 1974, sy:34.

Her ülkede yaşam tarzı yönünden farklılıklar olması doğaldır. Konu ile ilgili akademik literatür (örneğin Bilir, 2009; Öztay ve Öztürk, 2022; bir arada incelendiğinde, Türkiye’de yaygın bulunan yaşam tarzı çeşitleri olarak aşağıdakilerin öne çıkmakta oldukları görülmektedir:

- *Geleneksel Yaşam Tarzı*: Geleneksel yaşam tarzı, belirli bir kültür veya toplumun uzun süredir devam eden alışkanlıklarını ve değerlerini yansıtır. Bu tarzda, genellikle aileye, topluluğa ve geleneklere önem verilir.
- *Modern Yaşam Tarzı*: Modern yaşam tarzı, teknolojik gelişmelere, kentsel yaşama ve bireysel özgürlüklere dayanan bir yaşam biçimini ifade eder. Bu tarzda, genellikle bireysel özgürlükler, kişisel başarı ve yenilikçilik ön plandadır.
- *Doğal Yaşam Tarzı*: Doğal yaşam tarzı, doğal kaynaklara saygı duyan, çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir yaşam biçimini benimseyen bir yaklaşımı ifade eder. Bu tarzda, genellikle organik beslenme, geri dönüşüm ve doğaya saygı gibi değerler ön plandadır.
- *Minimalist Yaşam Tarzı*: Minimalist yaşam tarzı, tüketim alışkanlıklarını azaltan, basitleştiren ve gereksiz şeylerden kaçınan bir yaşam biçimini ifade eder. Bu tarzda, genellikle sadelik, özgürlük ve ruhsal zenginlik ön plandadır.
- *Göçebe Tarzı*: Göçebe yaşam tarzı, doğal kaynaklara dayalı olan ve hayatı idame ettirmek için sürekli hareketlilik gerektiren bir yaşam biçimini ifade eder. Bu tarzda, genellikle doğayla bütünleşme, paylaşım ve dayanışma ön plandadır.
- *Sanat ve Kültür Odaklı Yaşam Tarzı*: Sanat ve kültür odaklı yaşam tarzı, sanat, edebiyat, müzik ve diğer kültürel faaliyetlere önem veren bir yaşam biçimini ifade eder. Bu tarzda, genellikle yaratıcılık, estetik zevk ve ruhsal tatmin ön plandadır.

Her ne kadar bu yaşam tarzı çeşitleri genel bir bakış sunsa da her bireyin yaşam tarzı kişisel tercihlerine, deneyimlerine ve değerlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir (Bilir, 2009). Öte yandan, yaşam tarzı ile konut ve yerleşim tercihi arasındaki bağ da oldukça güçlüdür. Konut tercihi, bir kişinin veya ailenin yaşamak için seçtiği konut tipi, konum ve özellikler olarak tanımlanabilir. Bu tercihler genellikle bireyin veya ailenin yaşam tarzına, ihtiyaçlarına, bütçesine ve değerlerine bağlıdır. Bir bireyin veya bir toplumun yaşam tarzı, genellikle yaşadıkları konut tipini seçmelerinde ve yerleşim yerlerini belirlemelerinde önemli bir rol oynar. Yaşam tarzının, konut tercihlerini etkileyen unsurlarına Tablo 5’de değinilmektedir:

Tablo 5: Yaşam Tarzının, Konut Tercihlerini Etkileyen Unsurları

Yaşam Tarzının Unsurları	Konut Tercihini Belirleme Şekli
Bireysel Aktivite ve Hobiler	Bir kişinin yaşam tarzı, hangi aktiviteleri ve hobileri sevdiğini belirler. Örneğin, doğa sporlarını seven biri, doğaya yakın bir yerde yaşamayı veya yeşil alanlara erişimi olan bir yerde konut sahibi olmayı tercih edebilir.
Çalışma ve Ulaşım Gereksinimleri	Bir kişinin iş yeri ve günlük yaşamındaki ulaşım gereksinimleri, yaşadığı yerin seçimini etkileyebilir. Örneğin, iş yerine yakın bir konumda oturan biri, işe ulaşımı kolay olan bir yerde konut sahibi olmayı tercih edebilir.
Mekansal İhtiyaçlar	Bir kişinin yaşam tarzı, onun ihtiyaçlarını ve tercihlerini şekillendirir. Örneğin, bir aile çocuk sahibi ise, genellikle daha büyük ve aile dostu bir ev tercih ederken, tek başına yaşayan bir kişi daha küçük ve pratik bir daireyi tercih edebilir.
Estetik ve İç Dekorasyon Tercihleri	Bir kişinin estetik ve iç dekorasyon tercihleri, yaşadığı konutun tarzını belirleyebilir. Örneğin, minimalist bir yaşam tarzını benimseyen biri, sade ve modern bir dekorasyona sahip bir evi tercih edebilir.
Sosyal İlişkiler ve Toplumsal Aktiviteler	Bir kişinin sosyal ilişkileri ve toplumsal etkinliklere katılımı, yaşadığı yerin seçiminde etkili olabilir. Örneğin, sosyal etkinliklere ve kültürel mekanlara kolay erişim sağlayan bir yerde yaşamak, sosyal bir yaşam tarzını destekleyebilir.

Kaynak: Tosun, 2012 ve Bilir, 2009'dan yararlanılarak yazar tarafından üretilmiştir.

Türkiye’de yaşam tarzı farklılıkları söz konusu olduğunda, diğer birçok alandaki tartışmalarla birlikte, üzerinde en fazla durulan konulardan birisi, muhafazakâr yaşam tarzı ile seküler yaşam tarzı arasındaki ayrışma olmaktadır. Zaman zaman geleneksel-modern ayrışması olarak da görülen bu konu Şerif Mardin (1990) ve Nilüfer Göle (2002, 2012, 2013, 2014, 2016) gibi birçok sosyolog tarafından detaylı olarak incelenmiş olmakla beraber, toplumsal değişim-dönüşüm ve modernleşme süreçlerinin devam etmesi nedeniyle canlı bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bu konunun, tez konumuz olan kapalı ve güvenli konut sitelerinde kültürel tercihler ve yaşam tarzı ekseninde meydana gelen sosyal ayrışma ile doğrudan ilgisi bulunması nedeniyle özellikle muhafazakâr kültür ve yaşam tarzının temel özellikleri, bu tarzda meydana gelen değişimler, bu tarzın seküler tarz ile karşılaştırılması ve muhafazakarlığın konuta yansımaları bu kısımda özet olarak analiz edilmektedir.

1.1.2.2 Türkiye'de Muhafazakâr Yaşam Tarzı

Türkiye'de muhafazakâr yaşam tarzını belirleyen bir dizi ayırt edici özellik bulunmaktadır. Bu özellikler kültürel, sosyal ve dini faktörlerden etkilenmekte olup bu durum genellikle muhafazakâr bireylerin ve ailelerin günlük hayatlarında gözlemlenebilir. Türkiye'de muhafazakâr yaşam tarzının bazı önemli özellikleri (Demirezen, 2016; Göle 2002; Göle, 2022, 2013, 2014, 2016; Alca, 2021) şunlardır:

- Muhafazakâr bireyler genellikle İslam dini inancına bağlıdır ve bu inançlarını günlük hayatlarında uygularlar. Namaz kılmak, oruç tutmak, dini bayramları kutlamak ve dini vecibeleri yerine getirmek gibi ibadetler muhafazakâr yaşam tarzının önemli bir parçasıdır.
- Muhafazakâr aileler genellikle geleneksel ve aile odaklı değerlere önem verirler. Aile bağları güçlüdür ve aile fertleri birbirlerine destek olurlar. Aile birliği, saygı, sorumluluk, sadakat ve cömertlik gibi değerler muhafazakâr yaşam tarzının temelini oluşturur (Akın, 2012).
- Muhafazakâr bireyler genellikle daha kapalı ve sade giyim tarzını tercih ederler. Özellikle kadınlar başlarını örten başörtüsü veya türban takarlar ve genellikle vücutlarını saran giysileri tercih ederler. Erkekler de genellikle daha geleneksel ve mütevazı giyim tarzını benimserler.
- Muhafazakâr yaşam tarzında, toplumun kabul ettiği sosyal normlara ve ahlaki değerlere uygun davranışlar önemlidir. Kibarlık, saygı, adanmışlık, yardımseverlik ve iffet gibi değerler muhafazakâr bireylerin davranışlarında belirgindir.
- Muhafazakâr bireyler genellikle eğitim ve iş hayatında başarıyı önemserler. Ancak, kadınlar genellikle ailevi sorumlulukları nedeniyle kariyerlerini aile yaşantısına uygun şekilde dengelemeye çalışırlar. Erkekler ise genellikle ailelerini geçindirmek ve onlara bakmakla sorumludurlar.
- Muhafazakâr bireyler genellikle muhafazakâr siyasi ve toplumsal görüşlere sahiptirler. Geleneksel aile yapısını korumak, dini ve ahlaki değerleri vurgulamak, toplumsal düzeni ve istikrarı önemsemek gibi değerler muhafazakâr görüşlerin temelini oluşturur.

Bu özellikler Türkiye'deki muhafazakâr yaşam tarzının genel çerçevesini oluştursa da bireyler arasında bu özellikler yönünden farklılık görülebilmekte ve bu özelliklerin her

biri farklı bireylerce farklı derecelerde vurgulanabilmektedir. Ayrıca, Türkiye'de 1980'lerden bugüne kadar muhafazakâr ve zengin elitlerin sosyo-kültürel ve gelir durumları önemli değişimler geçirmiş /geçirmekte olduklarını hatırlamakta fayda vardır (Demirezen, 2016) Bu değişimin ana parametreleri aşağıda kısaca özetlenmektedir.

1980'lerin sonu ve 1990'ların başında Türkiye'de ekonomik liberalizasyon ve serbest piyasa politikalarının uygulanmasıyla birlikte, yeni zenginlik fırsatları ortaya çıktı. Bu dönemde, özellikle büyük şehirlerde iş dünyasında ve ticarete başarı elde eden muhafazakâr iş insanları ve girişimciler önemli gelir artışları yaşadılar. Bununla birlikte, bu dönemde muhafazakâr ve zengin elitlerin sosyal ve kültürel durumları genellikle geleneksel değerlere bağlı kaldı (Alca, 2021). Bu dönemde Türkiye'de dini ve siyasi hareketlerin yükselişi gözlemlendi. Özellikle İslami kesimlerin siyasi etkinliği arttı ve muhafazakâr kesimlerin siyasi ve toplumsal görünürlüğü arttı. 2000'lerin başından itibaren Türkiye'de ekonomik istikrar ve büyüme süreci hız kazandı. Özellikle AK Parti hükümetinin iktidara gelmesiyle birlikte, ekonomik reformlar ve altyapı projeleri sayesinde birçok sektörde zenginlik arttı. Bu dönemde muhafazakâr iş insanları ve politikacılar, ekonomik ve sosyal alanda daha etkin bir rol oynamaya başladılar. Bu dönemde, muhafazakâr ve zengin elitlerin siyasi ve toplumsal rolleri değişmeye başladı ve daha fazla dini ve siyasi aktiviteye katıldılar (Buğra ve Savaşkan, 2014). Aynı zamanda, muhafazakâr ve zengin elitlerin yaşam tarzlarında ve kültürel tercihlerinde de bazı değişiklikler gözlemlendi. Daha modern yaşam tarzlarına ve tüketim alışkanlıklarına yönelme eğilimleri arttı.

Öte yandan Türkiye'de son yıllarda yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve siyasi belirsizlikler, muhafazakâr ve zengin elitlerin sosyo-kültürel ve gelir durumlarını etkilemiştir (Kıran, 2014). Ancak, bu dönemde de muhafazakâr kesimlerin ekonomik güçlerinin korunduğu ve bazılarının daha da zenginleştiği görülmüştür (Demirezen, 2014). Bununla birlikte, kültürel ve sosyal değişim süreci devam etmektedir ve muhafazakâr ve zengin elitler arasında yaşam tarzı ve kültürel tercihlerde farklılaşmalar yaşanmaktadır. Özetle; Türkiye'de muhafazakâr ve zengin elitlerin sosyo-kültürel ve gelir durumları 1980'lerden bugüne kadar önemli değişimler göstermiş olduğunu söylemek mümkündür. Bu değişimler, ekonomik, siyasi ve

kültürel faktörlerin etkileşimiyle şekillenmiştir ve yakın gelecekte de bu değişim süreci devam edecek gibi görünmektedir (Alca, 2021)

Bu çerçevede ele alınabilecek bir diğer toplumsal merak konusu da Türkiye'de muhafazakâr kesimde zengin ve fakirler arasında kültür ve yaşam tarzı bakımından fark olup olmadığıdır. Türkiye'deki muhafazakâr kesimde zengin ve fakirler arasında kültür ve yaşam tarzı bakımından belirli farklılıklar olduğu görülmekteyse de (Özet, 2019) bu kesimler içinde de büyük bir çeşitlilik bulunması nedeniyle bir genelleme yapmak oldukça zordur. Bununla birlikte, bazı genel eğilimler ve farklar dikkati çekmektedir:

- Zengin muhafazakârlar genellikle daha lüks ve gösterişli yaşam tarzlarına sahiptirler (Barbarosoğlu, 2013). Daha büyük ve lüks konutlar, pahalı arabalar, lüks markalı giysiler ve pahalı tatiller gibi tüketim alışkanlıkları göstermektedirler (Akçaoğlu, 2018). Fakir muhafazakârlar ise daha mütevazî yaşamayı tercih etmekte, daha küçük ve uygun fiyatlı konutlarda yaşamakta ve daha sade bir yaşam tarzını benimsemektedirler (Kıran, 2014).
- Zengin muhafazakârlar genellikle daha yüksek eğitim seviyelerine ve daha geniş kültürel çıkarlara sahiptirler (Demirezen, 2016; Akçaoğlu, 2018). Bu nedenle, sanat etkinliklerine, tiyatroya, müzeye ve benzeri kültürel etkinliklere daha fazla katılmaktadırlar. Fakir muhafazakârlar ise bu tür aktivitelere daha az erişime sahiptirler.
- Zengin ve fakir muhafazakârlar genellikle benzer dini ve geleneksel değerlere sahip olsalar da bu değerleri ifade etme şekilleri ve bu değerleri yaşama biçimleri farklılık göstermektedir (Barbarosoğlu, 2013). Örneğin, zengin muhafazakârlar daha fazla dini vakıf veya derneğe katılabilirken, fakir muhafazakârlar daha yerel ve mütevazî dini topluluklara bağlı kalmaktadırlar.
- Zengin muhafazakârlar genellikle daha geniş ve etkili sosyal ilişkilere ve toplumsal ağlara sahiptirler. Bu da iş dünyası, siyaset veya dini kurumlar gibi çeşitli alanlarda aktif olmalarını sağlamaktadır (Yavuz, 2010). Fakir muhafazakârlar ise daha sınırlı sosyal çevrelere ve toplumsal ağlara sahiptirler.

Ancak, bu genel eğilimler her zaman geçerli değildir ve zengin ve fakir muhafazakârlar arasında da büyük bir çeşitlilik bulunur. Ayrıca, ekonomik durumun yanı sıra kişisel tercihler, eğitim seviyesi ve coğrafi konum gibi faktörler de kültür ve yaşam tarzını etkileyebilir.

1.1.2.3 Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzları Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Günümüzdeki toplumsal gelişim ve değişim süreçlerinde ortaya çıkan birçok sorun özellikle muhafazakâr ve liberal yaşam tarzları arasındaki karşıtlık ve mücadele ile ilişkilendirilmektedir. Halbuki en azından günümüzdeki anlayış çerçevesinde muhafazakâr ve liberal yaşam tarzları arasında birçok alanda farklar bulunsa da aralarında önemli benzerlikler olduğunu da ifade etmek gerekmektedir. Tablo 6, bu iki yaşam tarzı arasındaki benzerlik ve farkları göstermektedir.

Tablo 6. Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzları Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Farklı Oldukları Alanlar	Açıklama
Değişime Karşı Tutum	Muhafazakârlar genellikle değişime karşı daha temkinli bir tutum sergilerken, seküler bireyler genellikle değişime daha açıktırlar. Muhafazakârlar, geleneksel değerlere ve kurumlara daha fazla bağlılık gösterebilirken, seküler bireyler değişim ve yeniliğe daha açık olabilirler.
Toplumsal Normlar ve Değerler	Muhafazakârlar genellikle geleneksel toplumsal normlara ve değerlere daha fazla önem verirken, seküler bireyler daha esnek ve çeşitlilik yanlısı olabilirler. Muhafazakârlar genellikle daha katı cinsiyet rollerine, dini normlara ve ahlaki değerlere bağlı kalabilirken, seküler bireyler bu konularda daha esnek olabilirler.
Toplumsal Politikalar ve İdeoloji	Muhafazakârlar genellikle klasik liberal politikadan daha ayrılmış olan konservatif politikaları benimserken, seküler bireyler genellikle ilerici politikaları desteklerler. Muhafazakârlar genellikle devlet müdahalesinin sınırlı olmasını ve geleneksel değerlere dayanan bir toplum yapısını desteklerken, seküler bireyler daha geniş çapta devlet müdahalesini ve sosyal adaleti savunabilirler.
Benzer Oldukları Alanlar	Açıklama
Bireysel Özgürlük ve Haklar	Hem muhafazakârlar hem de seküler bireyler genellikle bireysel özgürlükleri ve hakları önemserler. Her iki grup da bireylerin özgürce düşünme, ifade etme ve yaşama hakkına saygı gösterir.

Aile Değerleri	Muhafazakârlar ve seküler bireyler genellikle aile değerlerini önemserler. Aile birliği, çocukların iyi yetişmesi ve aile bağlarının güçlendirilmesi her iki grup için de önemlidir.
Ekonomik Refah	Hem muhafazakârlar hem de seküler bireyler genellikle ekonomik refahı ve kişisel başarıyı önemserler. Her iki grup da çalışma, girişimcilik ve ekonomik özgürlük üzerine odaklanabilir.

Kaynak: Yavuz, 2010; Alca, 2021; Akçaoğlu, 2018; Erdoğan ve Semerci, 2018, ve Bağcı, 2021'den yararlanılarak yazar tarafından üretilmiştir.

Her ne kadar muhafazakâr ve seküler yaşam tarzlarının bu genel özellikleri birçok bağlamda geçerliyse de detaylı bir analizde her iki grup içinde de büyük bir çeşitlilik bulunduğu ve günümüzün postmodern dünyasında bireylerin tercihleri ve değerlerinin oldukça karmaşık ve çok yönlü olabildiği de bilinmektedir (Yavuz, 201: 12).

Ayrıca son yıllarda Türkiye'de muhafazakâr ve seküler yaşam tarzları ve kültürel eksenler arasında bir yakınlaşma veya uyuma yönelik bir eğilim olduğu gözlenmektedir (Bağcı, 2021).

- Toplumda yaşanan sosyal ve kültürel değişimler, farklı kültürel gruplar arasında daha fazla etkileşim ve anlayışa yol açmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan insanlar, farklı kültürel ve ideolojik geçmişlere sahip olanlarla daha sık karşılaşmakta ve bu da karşılıklı anlayışı artırmaktadır. Ancak yine de bu durumun görünüşte olduğu ve toplumsal kutuplaşmanın hala keskin olduğunu ifade eden yazarlar da bulunmaktadır (Erdoğan ve Semerci, 2018).
- Siyasi ve toplumsal dinamikler, muhafazakâr ve liberal-laik eksenler arasında bir tür iş birliği veya diyalogu teşvik etmektedir (Yavuz, 2010). Özellikle belirli konularda ortak çıkarlar veya endişeler, farklı kültürel grupların bir araya gelmesine ve iş birliği yapmasına neden olmaktadır.
- Son yıllarda ifade özgürlüğü ve çeşitliliğin artmasıyla birlikte, farklı kültürel ve ideolojik görüşlere sahip olanlar daha özgürce kendilerini ifade edebilmektedirler. Bu da muhafazakâr ve seküler gruplar arasında daha fazla diyalog ve anlayış teşvik etmektedir.

- Ekonomik ve toplumsal gelişmeler, insanların ideolojik ayrılıklar yerine ortak çıkarlara odaklanmalarına ve iş birliği yapmalarına neden olmaktadır. Özellikle ekonomik refahın artmasıyla birlikte, insanlar daha az ideolojik olarak bölünmüş durumdadırlar.

Ancak, bu tür bir yakınlaşmanın tam olarak ne kadar yaygın veya kalıcı olduğu hakkında kesin bir yargıya varmak için daha fazla veri ve analiz gereklidir. Ayrıca, Türkiye'deki siyasi ve toplumsal ortamın sürekli değişmesi nedeniyle, bu tür eğilimlerin zaman içinde nasıl gelişeceğini öngörmek zordur.

Muhafazakâr ve seküler yaşam tarzları ve kültürel tercihler arasındaki bu yakınlaşmalar kadar ilgi çeken bir diğer toplumsal eğilim de Türkiye'de insanların zenginleştikçe daha seküler değerleri benimsemekte olmasıdır. Her şeyden önce, sosyo-ekonomik durumun insanların değerlerini etkileyebileceği bir gerçektir. Zenginleşme genellikle daha fazla eğitim, geniş bir dünya görüşüne sahip olma ve kültürel çeşitliliği daha iyi anlama gibi unsurları içermektedir. Bu, bireylerin daha seküler değerleri benimsemesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca kentleşme ve küreselleşme süreçleri, insanların farklı kültürel ve fikri perspektiflerle temas etmesine ve bu çerçevede daha seküler görüşleri benimsemesine neden olmaktadır. Büyük şehirlerin daha çeşitli ve çok kültürlü bir yapıya sahip olması insanların daha açık fikirli olmalarına katkıda bulunmaktadır (Bağcı, 2021; Alca, 2021). Son olarak, toplumsal değişim ve siyasi iklimin bu sonuca katkısını da unutmamak gerekmektedir. Türkiye'deki siyasi ve toplumsal değişimler, bireylerin değerlerini etkilemektedir. Özellikle son yıllarda yaşanan siyasi olaylar ve toplumsal tartışmalar, insanların daha demokratik, özgürlükçü ve laik değerlere yönelmelerine neden olabilmektedir (Akçaoğlu, 2018).

Ancak, bu gözlemin geçerliliğini sorgulayan bazı noktalar da bulunmaktadır. Zenginleşme her zaman bireylerin değerlerini değiştirmeyebilir; bireysel deneyimler, aile yapısı, eğitim seviyesi ve kişisel inançlar gibi faktörler, kişinin değerlerini belirlemede etkili olabilir. Ayrıca Türkiye'de kültürel ve dini bağlam hala önemlidir ve bu bağlamda bireylerin değerleri şekillenir. Bu nedenle, zenginleşme olsa bile, bireylerin muhafazakâr ve dini değerlere bağlı kalabilecekleri bir gerçektir. (Buğra ve Savaşkan, 2014). Öte yandan toplumda belirli bir siyasi veya ideolojik görüşe karşı

baskılar veya algılar, bireylerin değerlerini etkilemektedir (Göle, 2011). Bu nedenle, zenginleşme olsa bile, bireyler belirli bir siyasi veya dini görüşe uyum sağlama eğiliminde olabilmektedirler.

Özetle; Türkiye'de insanların zenginleştikçe daha seküler değerleri benimsemesi tezi, belirli gözlemlere dayansa da genelleme yapmak güçtür. Zenginleşmenin ve diğer sosyo-ekonomik faktörlerin bireylerin değerlerini etkilemesi karmaşık bir süreç olup her bir durumu bireysel olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Öte yandan Muhafazakâr-dindar yaşam tarzına uygun bir konut modeli olup olamayacağı ve eğer varsa bu modelin temel özelliklerinin neler olması gerektiği de ilgi çeken bir konu olacaktır. Her şeyden önce, muhafazakâr-dindar bir yaşam tarzına uygun konut modelinin tasarlanıp hayata geçirilmesinde belirli kültürel, dini ve ailevi değerlere uygunluğun hayati derecede önemli olacağını unutmamak gerekmektedir. Bu tarz bir konutta olması beklenen en önemli özellikler olarak da Tablo 7'deki hususlar öne çıkmaktadır.

Tablo 7: Zengin Muhafazakâr-Dindar Yaşam Tarzına Uygun Bir Konutta Olması Beklenen Temel Unsurlar

Temel Unsurlar	Açıklama
Muhafazakâr Giyim ve İbadet İçin Alanlar	Evde geniş ve ferah bir ibadet alanı veya mescit bulunabilir. Bu alan, namaz kılmak, dua etmek veya diğer dini ibadetleri yerine getirmek için kullanılabilir. Ayrıca, bu alan genellikle gizliliği sağlamak için diğer odalardan ayrılmış olabilir. Ayrıca, özel bir dolap veya giysi odası, muhafazakâr giyim eşyalarını saklamak için kullanılabilir.
Aile Odaklı Yaşam Alanları	Evde geniş ve rahat bir oturma odası veya salon, ailenin bir araya gelip vakit geçirebileceği bir alan olabilir. Bu alan, misafir ağırlamak ve aile toplantıları için kullanılabilir. Ayrıca, aile yemeklerinin yenilebileceği bir yemek odası veya açık mutfak konsepti de bulunabilir.
Mahremiyeti Sağlayan Düzenlemeler	Muhafazakâr-dindar bir evde, mahremiyeti koruyan düzenlemeler önemlidir. Bu nedenle, evde perde, jaluzi veya panjur gibi mahremiyeti sağlayan pencereler bulunabilir. Ayrıca, dışarıdan bakıldığında iç mekânın görünmesini engelleyen çitler veya bahçe düzenlemeleri de tercih edilebilir.
Ailevi ve Sosyal Aktiviteler İçin Alanlar	Evde çocukların oynayabileceği bir oyun odası veya çocuk odaları bulunabilir. Ayrıca, aile ve arkadaşlarla vakit geçirilebilecek bir bahçe veya teras da olabilir. Bu alanlar, ailevi etkinliklerin ve sosyal etkileşimin desteklenmesine yardımcı olabilir.
	Muhafazakâr-dindar bir yaşam tarzına uygun evlerde genellikle bol miktarda depolama alanı bulunur. Bu alanlar, evdeki eşyaların

Geniş Depolama Alanları	düzenli ve düzenli bir şekilde saklanmasını sağlar ve evin daha ferah ve düzenli görünmesine yardımcı olur.
Doğal ve Sade Dekorasyon	Muhafazakâr-dindar bir evin dekorasyonu genellikle doğal ve sade bir tarzı yansıtır. Yumuşak renkler, ahşap mobilyalar, doğal malzemeler ve sade desenler tercih edilebilir. Bu tarz dekorasyon, sakin ve huzurlu bir atmosfer oluşturabilir.

Kaynak: Kaplan, 2022'den yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu özellikler, muhafazakâr-dindar bir yaşam tarzına uygun bir konutun sahip olabileceği bazı örneklerdir. Ancak, her aile ve bireyin ihtiyaçları ve tercihleri farklı olduğundan, bu özellikler konutun tasarımında kişisel tercihlere de yer vermelidir.

Bu çerçevede tartışılması gereken bir diğer husus da *kapalı konut sitelerindeki konutlarda sunulan yaşam tarzının İslam'a ne ölçüde uygun olduğudur*. Her ne kadar kapalı konut sitelerindeki konutlar genellikle belirli bir yaşam tarzını desteklemek üzere tasarlanmış olsalar da bu yaşam tarzının İslam'a uygunluğu genellikle konutların fiziksel özelliklerine ve sunulan imkanlara bağlıdır (Kaplan, 2022). Mütedeyyin zenginler için oldukça önemli olduğunu varsayabileceğimiz *İslam'a uygun bir yaşam tarzının* var olduğunu iddia edebilmek için kapalı konut sitelerinin minimum derecenin üzerinde aşağıdaki hizmet ve tesislere sahip olması gerekmektedir (Can, 2012; Cansever, 2013; Ökten, 2023):

- *Helal Gıda ve Restoran Seçenekleri:* İslami yaşam tarzı sürdürenler için helal gıda tedarikinin mümkün olması önemlidir. Kapalı konut sitelerindeki restoranlar veya marketlerin helal gıda seçenekleri sunması, İslam'a uygun bir yaşam tarzını destekleyebilir.
- *Namaz ve İbadet Alanları:* İslam'a göre, düzenli olarak namaz kılmak önemlidir. Dolayısıyla, kapalı konut sitelerinde namaz ve ibadet için ayrılan alanların bulunması veya yakın çevrede camilerin olması, İslami yaşam tarzını sürdürenler için önemli bir faktördür.
- *Aile Dostu Ortamlar:* İslam'a uygun bir yaşam tarzını benimseyenler genellikle aile odaklıdır ve ailece vakit geçirebilecekleri güvenli ve huzurlu bir ortam ararlar. Kapalı konut sitelerinde çocuk oyun alanları, yeşil alanlar ve sosyal etkinlikler için uygun alanların bulunması bu açıdan önemlidir.

- *Güvenlik ve Mahremiyet:* İslam'a göre, mahremiyet önemlidir ve kişisel alanlara saygı duyulmalıdır. Kapalı konut siteleri genellikle güvenlik önlemleri ve mahremiyeti sağlayan yapısal özellikler sunar, bu da İslam'a uygun bir yaşam tarzını destekleyebilir.
- *Alkol ve Kumar Kontrolü:* İslam'a göre, alkol tüketimi ve kumar gibi faaliyetler haramdır. Dolayısıyla, kapalı konut sitelerinde alkol tüketimine ve kumar gibi faaliyetlere sınırlama getirilmesi veya kontrol altında tutulması, İslam'a uygun bir yaşam tarzını destekleyebilir.

Bu faktörlerin varlığı, kapalı konut sitelerindeki yaşam tarzının İslam'a uygunluğunu belirleyecektir. Türkiye'de bu konuda ölçüm yapabilecek derecede uzman veya görevli bir kurum bulunmamaktadır. Ayrıca, her bir konut sitesi farklı özelliklere sahip olduğundan, her durumun bireysel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.1.3 Mekânsal Ayrışma Kavramı

Mekânsal ayrışma, bir toplum veya bir yerleşim birimi içinde farklı sosyal grupların, ekonomik sınıfların veya kültürel yapıların belirli alanlarda yoğunlaşması veya bir araya gelmesi sürecidir (Fridin Özgür, 200b). Bu süreç, belirli bir bölgenin demografik, sosyal ve ekonomik yapısının heterojenlik göstermesine neden olur. Mekânsal ayrışma, belirli bir bölgede yaşayan insanların yaşam deneyimlerini, fırsatlarını ve erişimlerini etkileyebilmektedir. Bu durum, sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri derinleştirmekte ve toplumsal bütünleşmeyi zorlaştırmaktadır (Gündüz, 20015). Bu nedenle, kentsel politikaları dizayn ederken mekânsal ayrışmayı azaltma ve daha kapsayıcı bir toplum oluşturma hedefi de göz önünde bulundurulmalıdır (Sipahi, 2011).

Öte yandan, şehirlerdeki mekânsal ayrışma farklı düzeylerde ele alınabilir. Atkinson (2010) mekânsal ayrışmayı kuluçka, izolasyon ve hapsolme olmak üzere üç düzeyde ele almaktadır. Gelir dağılımı ve servet farkının çok net olmadığı geleneksel dokudaki durumu aksettiren Kuluçka (incubation) düzeyinde kapalı konut sitelerinde çoğunlukla sadece üst gelir grubu oturmaktadır. Hem gelir durumu hem de kültürel ve etnisite bazlı ayrışmaya dayanan İzolasyon (isolation) düzeyinde en çok şehirlerdeki soylulaştırma göze çarpmaktadır. Kapalı konut sitelerinin gettolaşma oluşturduğu

(altın gettolar) Hapsolma (imprisonment) düzeyinde ise sosyal eşitsizlikler genel bir sosyal izolasyon durumu oluşturmakta ve hem zengin hem de fakirler kendilerini kendilerinin ait olduğu konut alanlarına hapsetmektedirler (Aydın Yönet, 2011: 73).

Mekânsal ayrışma genellikle ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziksel ayrışma şekillerinde ortaya çıkmaktadır. Kapalı/güvenlikli konut siteleri bağlamında bu ayrışma alanları aşağıda kısaca özetlenmektedir.

1.1.3.1 Ekonomik Ayrışma

Kapalı konut siteleri, genellikle belirli bir gelir seviyesine ve sosyal statüye sahip insanların tercih ettiği yaşam alanlarıdır. Bu siteler, genellikle daha yüksek gelir seviyelerine hitap eden lüks konutlar veya konut kompleksleridir (Onur, 2020: 206). Dolayısıyla, kapalı konut siteleri, genellikle ekonomik ayrışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkarlar ve mevcut ekonomik eşitsizlikleri pekiştirirler (Sipahi, 2011). Kapalı konut sitelerinin meydana getirdiği bu ayrışmanın başlıca 3 nedeni bulunmaktadır. Birincisi, kapalı konut sitelerindeki konutların genellikle yüksek fiyatlı olması nedeniyle sadece belirli bir gelir seviyesine sahip olan insanların bu konutlara erişebilmesidir (Atkinson, 2010). İkincisi, bu sitelerin sundukları özel güvenlik, peyzaj bakımı, ortak alanlar gibi ek hizmetlerin maliyetinin yüksekliği nedeniyle aidatların oldukça yüksek seviyede bulunmasıdır. Üçüncüsü, bu sitelerin genellikle şehrin daha zengin ve prestijli semtlerinde yer almaları nedeniyle konut değerlerinin sürekli yükselmesi ve dolayısıyla daha yüksek gelir seviyelerine hitap eden insanlar için daha cazip hale gelmesidir (Tümtaş, 2012; Low, 2008; Le Goix, 2005). Bu durumun en belirgin sonuçları arasında en gözle görülenleri arasında toplumsal ayrışma, hizmet erişiminde farklılıklar ve mahalle ve toplum ilişkilerinde zayıflık bulunmaktadır. Nitekim, akademik literatürde kapalı konut sitelerinde görülen ekonomik ayrışmanın farklı gelir grupları arasında toplumsal ayrışmayı artırdığı ve toplum içindeki eşitsizlikleri derinleştirdiğine yönelik çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Akgün, 2014; Caldira, 1996; Ekinci, 2003). Kısacası, kapalı konut siteleri ekonomik ayrışmayı artırabilir ve belirli bir gelir seviyesine sahip olan insanları toplum içinde daha izole hale getirebilir (Jürgen, 1998). Bu durum, toplumun genel refahını ve sosyal bütünleşmeyi olumsuz yönde etkileme potansiyeline sahiptir.

1.1.3.2 Sosyal Ayırışma

Sosyal ayırışma “*gruplar arasında artan sosyal ve kültürel farklılıklara yol açan, etnik ya da sosyal olarak farklı grupların mekânsal ayrımlaşması*” (Andersen, 2004: 14) olarak tanımlanmaktadır. Mekânsal ayırışma, sosyal ayırışmaya hem kent yoksulları ve dezavantajlı alt sınıflar açısından (Kauffman, 1998) hem de üst sınıfların sahip oldukları araçlar ve olanakların çeşitliliği açısından katkıda bulunmaktadır (Fridin Özgür, 2006b). Kapalı konut siteleri, belirli bir gelir seviyesine, sosyal statüye veya belirli bir yaşam tarzına sahip insanların tercih ettiği yaşam alanlarıdır. Bu siteler genellikle çevresinden duvarlar veya bariyerlerle ayrılmış, güvenlik görevlileri veya kameralarla korunan ve ortak kullanım alanlarına sahip olan konut kompleksleridir. Bu özellikler, kapalı konut sitelerinin sosyal ayırışmayı tetiklemesine zemin hazırlamaktadırlar (Tekeli, 2010). Kapalı konut sitelerinin sosyal ayırışmayı artıran diğer özellikleri arasında sınırlı erişim ve izolasyon, oluşan homojen topluluklar, ortak alanların ve site tarafından sunulan hizmetlerin sadece site sakinlerince kullanımı ve sitelerin sosyal etkinliklerine site dışında yaşayanların ulaşamaması (Mutlu ve Varol, 2017) öne çıkmaktadır.

- Kapalı konut siteleri, dış dünyadan sınırlı erişime sahiptirler. Duvarlar, bariyerler ve güvenlik önlemleri, sitenin dışındaki toplumla etkileşimi sınırlamakta ve sakinlerini dış dünyadan izole etmektedir. Bu durum, sitenin içinde yaşayanların dış dünya ile bağlarının zayıflamasına ve toplum içindeki sosyal ayırışmanın artmasına neden olmaktadır (Fridin Özgür, 2006b).
- Kapalı konut siteleri genellikle belirli bir gelir seviyesine veya sosyal statüye sahip insanları çeker. Bu durum, sitenin içinde yaşayanların genellikle benzer yaşam tarzlarına, kültürel değerlere ve sosyal arka planlara sahip olmalarına yol açmaktadır. Bu homojenlik, farklı sosyal gruplar arasında sınırlı etkileşime ve anlayışa neden olmaktadır (Gündüz, 2015).
- Kapalı konut siteleri genellikle ortak kullanım alanlarına sahiptir, ancak bu alanlar genellikle sadece site sakinlerine aittir. Bu durum, sitenin dışındaki insanların bu alanlara erişimini sınırlar ve sitenin içinde yaşayanların dış dünya ile olan etkileşimini azaltmaktadır (Garip, 2010).

Bu faktörlerin birleşimi, kapalı konut sitelerinin sosyal ayrışmayı artırmasına yol açmaktadır. Özetle; bu siteler, genellikle belirli bir sosyal gruba ait olanların bir araya geldiği yaşam alanları haline gelmekte olup bu durum da toplum içindeki sosyal bütünleşmeyi ve anlayışı zayıflatmaktadır.

1.1.3.3 Fiziki Ayrışma

Kapalı konut siteleri, fiziki olarak çevrelerini duvarlar, çitler veya bariyerlerle çevrili, genellikle güvenlik görevlileri veya kamera sistemleri tarafından korunan ve dış dünyadan izole edilmiş yaşam alanlarıdır. Bu fiziki ayrışma, sitenin içindeki sakinlerin dış dünya ile olan etkileşimini sınırlamakta ve siteyi dış tehlikelerden korumaktadır (Garip, 2010).

Kapalı konut siteleri, sakinlerinin güvenliğini sağlamak için genellikle çevrelerini yüksek duvarlar, çitler veya bariyerlerle çevirirler. Bu fiziki bariyerler, dışarıdan gelen tehlikelere karşı koruma sağlar ve sitenin içindeki sakinleri güvende hissettirir. Ayrıca bu siteler genellikle sınırlı sayıda giriş ve çıkış noktasına sahiptir. Bu noktalar güvenlik görevlileri veya kamera sistemleri tarafından kontrol edilir ve sadece site sakinlerinin veya izinli ziyaretçilerin girişine izin verilir. Bu durum, sitenin dışındaki insanların siteye kolayca erişimini engellemekte ve sakinlerin güvenliğini artırıyorsa da sitenin içinde yaşayanların kendi içlerine kapanmasına ve dış dünyadan uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Akalin, 2016: 953). Bu faktörlerin birleşimi, kapalı konut sitelerinin şehir içinde fiziki bir ayrışmanın oluşmasına katkı sağlamasına yol açmaktadır.

1.1.3.4 Kültürel Ayrışma

Kapalı konut siteleri, belirli bir sosyal statüye, gelir seviyesine veya belirli bir yaşam tarzına sahip insanların tercih ettiği yaşam alanlarıdır. Bu siteler genellikle benzer kültürel özelliklere sahip insanları bir araya getirmekte ve bu durum sitenin içinde yaşayanların dış dünya ile olan kültürel etkileşimini sınırlamaktadır (Aydın, 2012: 110). Bu sonuçta etkili olan faktörler arasında site sakinlerinin zamanla homojen topluluklar haline gelmeleri, kültürel çeşitliliğin sınırlı olması, dış dünya ile iletişimin sınırlı olması ve sitelerin kendilerine has kültürel norm ve kurallar oluşturmaya çalışmaları önemli rol oynamaktadır.

- Kapalı konut siteleri genellikle benzer sosyal ve ekonomik arka plana sahip insanları çekmekte ve bu durum da sitenin içinde yaşayanların genellikle benzer kültürel değerlere, yaşam tarzlarına ve alışkanlıklara sahip olmalarına neden olmaktadır. Bu homojenlik, farklı kültürel gruplar arasında anlayış ve empati eksikliğine yol açabilmektedir (Aydın, 2012: 103).
- Korumalı yerleşimlerde yaşamak yüksek sosyal statünün de göstergesidir (Marcuse, 1997). “Kişiler zenginleştikçe kentlilik sorumluluğundan (kapsamlı kentlilikten) çekilmektedirler. Bu nedenle sosyal olarak özelleşme istemektedirler. Sosyal olarak özelleşme sosyal kutuplaşma ile mümkün olmaktadır” (Aydın Yönet, 2011: 76)
- Kapalı konut siteleri genellikle sakinlerine özel sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlemektedirler. Ancak, bu etkinlikler genellikle site sakinlerine yönelik olup sitenin dışındaki kültürel çeşitliliği yansıtmamaktadır. Bu durum ise sitenin içinde yaşayanların farklı kültürel perspektifleri tanıma ve çeşitlilikten yararlanma fırsatlarını sınırlayabilmektedir (Cihan ve Erdönmez Dinçer, 2018: 106).
- Kapalı konut siteleri, genellikle duvarlar, bariyerler veya güvenlik önlemleri ile çevrili olup dış dünya ile sınırlı bir etkileşim sağlamaktadırlar. Bu durum ise sitenin içinde yaşayanların dış dünya ile olan kültürel etkileşimini kısıtlamaktadır (Gooblar, 2002; Atkinson, 2010).
- Kapalı konut siteleri genellikle kendi iç kültürel normlarını ve davranış kurallarını oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu kurallar site sakinlerinin zamanla belirli bir yaşam tarzını benimsemesini ve belirli davranış biçimlerine uymasını teşvik etmekte olup farklı kültürel pratiklere sahip olanlar da ya sitenin içinde kültürel olarak dışlanmakta veya uyum sağlamak zorunda kalmaktadırlar (Aalbers, 2003).

Bu tezin konusu bakımından özellikle kültürel ayrışma konusunun özel bir öneme haiz olması nedeniyle, kapalı konut sitelerinin kültürel ayrışmaya olan katkıları aşağıda ayrı bir başlık halinde daha detaylı olarak incelenmektedir.

1.2 Kapalı Konut Siteleri ve Kültürel Ayrışma: Temel Boyutlar

Bir toplumun mimari tarzı genellikle o toplumun kültürel geçmişi, gelenekleri ve değerleri ile ilişkilidir (Cansever, 1996). Örneğin, geleneksel Japon evleri, Japon kültürünün önemli bir yansımasıdır ve geleneksel Japon değerlerini yansıtan tasarım özelliklerine sahiptir (Ökten, 2023). Konut biçimi, bir toplumun toplumsal normlarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak şekillenir. Örneğin, aile bağlarının güçlü olduğu toplumlarda genellikle büyük ailelerin bir arada yaşayabileceği geniş ve çok odalı evler tercih edilirken, bireysel yaşam tarzının öne çıktığı toplumlarda daha küçük ve modüler konutlar tercih edilebilir. Bazı kültürlerde, dini ve manevi değerler konut biçimini önemli ölçüde etkileyebilir. Örneğin, İslam kültüründe, evler genellikle dini ibadetlerin ve aile yaşamının merkezi olarak tasarlanır ve evin mimarisi ve düzeni, İslam'a uygunluk ve manevi huzurun sağlanması açısından önem taşır (Kaplan, 2022).

Konut biçimi, bulunduğu coğrafi bölge ve iklim şartları gibi çevresel faktörlere de bağlıdır. Bu faktörler, konutun yapımında kullanılan malzemelerden, iç ve dış mekân düzenlemesine kadar pek çok yönü etkileyebilir ve bu da kültürel değerlerin yansıtılmasında önemli bir rol oynar. Bazı kültürlerde, konut biçimi ve konutun sahip olduğu özellikler, bireyin sosyal statüsünü ve prestijini gösteren önemli sembollerdir (Belen, 2024). Dolayısıyla, konut biçimi ve tasarımı, bireylerin kültürel kimliklerini ve toplumsal konumlarını ifade etme şekillerinden biridir (Kılıç, 2015: 8). Bu noktalar, konut biçimi ile kültürel değerler arasındaki bağın karmaşıklığını göstermektedir. Konutlar, sadece fiziksel bir mekân olarak değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve manevi açıdan da önemli semboller olup toplumun değerlerini ve kimliğini yansıtmaktadırlar (Cansever, 1996).

Perouse ve Daniş'a (2005) göre, kapalı ve güvenli konut siteleri tanıtım ve pazarlamasında farklılığı vurgulamayı özellikle tercih etmektedirler. Bu da farklılık vurgusu da sadece kent merkezinden fiziki olarak kopuşu değil aynı zamanda kültürel ayrışma ve farklılaşmayı da içermektedir. Bu yazarlar, kültürel ayrışmanın boyutları olarak şu beş hususa dikkat çekmektedirler:

1. Çocukların güvenliği, mutlulukları ve eğitimleri
2. Şehrin keşmekeşinden uzak bir yaşam vaadi
3. Kültürel seçkinlik söylemi
4. Toplumsal farklılık (eğitim düzeyi, şehirli kültürü, gelir düzeyi açısından)

5. Güvenlik bulunması ve sitenin etrafının duvarlarla çevrilerek herkesin kimlik sorularak görebilmesinin meydana getirdiği ayrı bir dünyada yaşıyormuş hissi.

Kapalı konut sitelerinde kültürel ayrışma için en temel gerekçelerden birisi olarak çocukların korunması, mutlulukları, eğitimleri ve yetiştirilmeleri konusunda böyle izole bir ortamın faydalı hatta gerekli olduğu kanaati karşımıza çıkmaktadır. Bu siteleri yapan ve pazarlayan firmalar, reklamlarında çocuklara doğrudan vurgu yapmak suretiyle kapalı konut sitelerinin bu sitelerde en iyi şartlarda büyüyecekleri intibai uyandırmaya çalışmaktadırlar. Danış (2001) ve Kurtuluş (2005) gibi araştırmacılar, İstanbul'daki güvenli ve kapalı konut sitelerinde yaşayanların profilinde 35-45 yaş arası evli ve çocuklu ailelerin ağırlıklı bir yer tuttuğunu tespit etmişlerdir. Özellikle temel toplumsal değerlere önem veren ailelerin *adeta çocuklar için yaşamak* olarak özetlenebilecek şekilde çocuklara ve yeni nesillere önem vermeleri, çocuk eğitimi konut tercihinde öne çıkarmaktadır (Akpınar ve Kahvecioğlu, 2007: 172-173). Nitelikli okulların bir kısmının kentin çeperlerinde kurulmuş olmaları, kapalı konut sitelerinin de bu okullara yakın olarak yapılmış olmaları, bu sitelerin cazibesini artırmaktadır.

Öte yandan, toplumun genelinden ayrılmış ve farklılaşmış bir şekilde yaşamayı içeren kapalı konut sitelerindeki yaşam tarzı, bir ölçüde bu sitelerin *ne şehrin içinde ne de dışında* olarak tarif edilebilecek şekilde bir taraftan şehrin bütün nimetlerinden faydalanırken diğer taraftan onun giderek artan karmaşası ve keşmekeşinden uzak bir yaşam olarak sunulmaktadır (Gündüz, 2015). Yeteri kadar parası olan ve kendilerinin ve ailelerinin refahını önceleyen yeni elitler, kapalı konut sitelerinin şehrin biraz uzağında ama şehrin nimetlerinden istifade eden bir yaşam fırsatı olarak görmektedirler (Yurtoğlu Pek ve Ateş, 2016: 4). Kentte yaşayanların çoğunluğu bu karmaşa ve keşmekeş içerisinde yaşarken, bu sitelerin sakinleri içeride oluşturulan zengin altyapı ve sosyal imkanlar sayesinde kendi ideal dünyalarını kurabilecekleri ümidini taşımaktadırlar (Öncü, 2005).

Kapalı konut sitelerinin sakinlerinin (büyük ölçüde kendilerinde makul) *kültürel seçkinlik* duygusu taşıdıkları, yapılan daha önceki araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Kurtuluş, 2005; Perouse ve Danış, 2005). İstanbullu olma duygusu, kısmen elitiz kent

kültürü ve kente ait değerler bu sitlerin sakinleri tarafından retorik olarak sıkça vurgulanan değerlerdir. Hatta şehir merkezinden çeperlere böylesi bir kaçışın (Şenyapılı, 2003) da gerekçelerinden birisi olarak Anadolu'dan ve köylerden gelerek şehrin kadim kültürünü bozan *yerli işgalciler* gösterilmektedir. Ancak, bir taraftan şehri ve şehre ait değerleri sahiplenirken diğer taraftan şehirden kaçmak, bir tezat teşkil etmektedir. Kapalı konut sitelerinin sakinleri, bu tezada dışarıdan gelerek şehrin kültür ve değerlerini ifsat eden kalabalıklar karşısında şehre ait değerlerin yeni oluşturulan mahalle ve gettolarda (Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022) yaşatılmasını amaçladıkları cevabıyla açıklama getirmektedirler.

Kapalı konut siteleri gerek reklamlarında gerekse hedefledikleri toplumsal profile bakıldığında, *zenginleri bir araya getirme* gibi bir işleve sahip görünmektedirler (Marcuse, 1997). Buralardaki daire ve villaların satış ve kira fiyatlarının yüksekliği nedeniyle toplumun çok küçük bir azınlığı kapalı konut sitelerinde oturma imkanına sahip olabilmektedir. “Hizmetlerdeki özerkliğin bedeli olan yüksek aylık aidat ödemeleri de sadece varlıklı kesimleri bu sitelere yöneltmektedir” (Perouse ve Danış, 2005).

Öte yandan, daha önce bu siteler hakkında gerçekleştirilen alan araştırmaları, bu sitelerin sakinlerinde sadece gelir seviyelerinin yüksekliği yönüyle değil, yaş, eğitim seviyesi ve meslekler itibarıyla da kısmi bir türdeşlik görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır (Perouse ve Danış, 2005). Örneğin, İstanbul’da yaşayan kapalı konut siteleri sakinleri arasında orta yaş grubu olarak tarif edilebilecek olan 35-50 yaş arasında bulunan kişilerin belirli bir yoğunluk teşkil ettikleri saptanmıştır. Ayrıca, özellikle İstanbul’un lüks konut siteleri üzerinde yapılan araştırmalar, eğitim seviyesi yönünden oldukça yüksek bir kesimin buraları tercih ettiğini göstermiştir (Sipahi, 2012: 122-123; Öncü, 1997; Akpınar ve Kahvecioğlu, 2007: 6-7). Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında bulunan prestijli ve kaliteli eğitim kurumlarında lisans ve lisans üstü programlarından mezun olan ve eğitim ile kazanılan bazı alışkanlıklara sahip ve görece daha elit tüketim alışkanlıklarına şahit olunan bir toplumsal kesimin bu sitelerde topluca yaşamakta olmaları, bu sitelerin kültürel ayırım ve farklılık üretme konusundaki başarısını göstermektedir (Şenyapılı, 2003: 57-61).

Kapalı konut siteleri sakinlerinin meslek dağılımına göz atıldığında, ağırlıklı olarak iki temel kategori göze çarpmaktadır. İlk kategori, özellikle küreselleşme ve iktisadi liberalleşme gibi mega eğilimlerden istifade edebilen ve bu eğilimlerde hizmet sektörünün ayrıcalıklı bir yeri olması nedeniyle gelir düzeyi, prestij ve kültürel olarak ayrıcalıklı konumda olan özel sektör veya kamu kuruluşu yöneticilerinden, bir başka deyişle yüksek ücretli çalışanlardan oluşmaktadır. Diğer kategoride ise, ticaret ve sanayi alanlarında temayüz eden iş adamları ve şirket/işletme sahipleri bulunmaktadır. Bu iki kategoride yer alanlar arasında içten içe bir mücadele olması da sürpriz sayılmamalıdır. Birinci kategoride yer alan daha düşük gelir seviyesine ancak çok daha iyi eğitime sahip olup *yeni orta sınıf* olarak nitelendirilen yönetici kesim statü ve prestij mücadelesinde “iş adamları grubuna karşı kendi kimliğini ve toplumsal konumunu koruyabilmek için statü ve yaşam tarzı farklılıklarına vurgu yaparak, diğerlerinden kültürel üstünlüklerini kanıtlama çabasına girmektedir” (Perouse ve Danış, 2005). Buna karşılık ikinci kategoride yer alan görece daha düşük eğitilmiş ancak daha yüksek gelir seviyesine sahip grup ise parayı ve lüks yaşamı en temel prestij aracı olarak görmektedir. Özellikle villa tipi veya rezidans şeklinde yapılandırılmış sitelerde görülen bu site içi toplumsal ayrışma (Şenyapılı, 2003), her iki kategoridekilerin de site dışında yaşayanlar ile kültürel farklılık duygusu bakımından ortak yönleri sahip oldukları gerçeğini değiştirmemektedir.

Kapalı konut sitelerindeki kültürel tercih farklılaşmasının en net olarak görüldüğü alanlardan birisi de kapalı konut sitelerinin kendine yeten bir iktisadi döngü oluşturarak site sakinlerinin site dışına çıkmadan hemen tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmesidir. Hemen tüm sitelerde sakinlere özel olarak site dışına göre daha lüks ve pahalı alışveriş mekanları ve sosyal tesisler bulunmaktadır (Akgün, 2014; Ayten, 2011). Sosyal tesisler sadece yiyecek-içecek ile sınırlı olmayıp, güzellik salonundan kırtasiyeye kadar birçok ihtiyacı giderecek mal ve hizmetleri site sakinlerine ayrıcalıklı olarak sunmaktadırlar. Spor imkanlarının görece çok gelişmiş olması da site sakinlerini farklı bir kültürel iklimde kalmaya ve site dışındakiler ile kültürel ayrışmaya teşvik etmektedir.

Kapalı konut sitelerinin kültürel ve toplumsal ayrışmalarında belki de en önemli araçlardan birisi, güvenlik amaçlı olarak sitelerin etraflarını duvarlar ile çevrilerek

giren ve çıkanların sürekli kontrol edilmesi, böyle bu sitelere sadece buralarda ev sahibi veya kiracı olarak bulunanların girmelerine müsaade edilmesidir (Taş ve Sağlam, 2020). Bu uygulamanın en temel gerekçesi olarak da aslında ne olduğu tam olarak anlaşılamayan ve gizemli tehditlere karşı bir önlem olarak sunulan *güvenlik* olgusudur (Yurtoğlu Pek, 2016; Akpınar ve Kahvecioğlu, 2007: 8-9). Şehirlerin geleneksel mahallelerde yeterli güvenlik bulunmadığı ve ancak kapalı konut sitelerinde güvenli olarak yaşanabileceği algısı, bu siteler tarafından sürekli vurgulanmaktadır. Ancak, kendileri ve ailelerinin güvenliğinden endişe eden üst sınıfları cezbedebilecek bu yaklaşımın, gerçekte ne kadar güvenlik sağladığı tartışma konusudur. Güvenlikli sitelerde hırsızlık, uyuşturucu, fuhuş gibi suçların işlenmediğine yönelik bir kanıt rastlanmamaktadır (Sipahi, 2012: 127). Üstelik bu güvenlik tedbirlerinin site sakinleri ile site dışındakiler arasında zamanla daha da artabilecek olan bir güvensizliğe neden olması mümkün görünmektedir.

Öte yandan, kapalı konut sitelerinin kültürel ayrışmaya neden bu ortak özelliklerinin yanı sıra sitelerin arasında da bir ayrışma söz konusu olabilmektedir. Çok lüks siteler her mevsim bir tatil köyü ortamını sakinlerine sunarken, daha küçük siteler daha mütevazî imkanlara sahip bulunmaktadır (Şanlı ve Özdemir Sönmez, 2016). Bazı siteler, sakinlerine yönelik özel festivaller bile düzenlemekte ve her zevke hitap eden kültürel ve sanatsal etkinlikler organize etmektedirler. Bazı kapalı konut siteleri birer küçük spor şehri anımsatmaktadır. Kısaca, büyük şehirlerde sayıları hızla artan kapalı konut sitelerinde hizmet ve imkânların standart olduğunu söylemek mümkün değildir.

1.3 Kuramsal Çerçeve: Mekânsal ve Sosyal Farklılaşmaya İlişkin Teorik Yaklaşımlar

Sosyal farklılaşma, toplumların farklı sosyal gruplara bölünmesi sürecini ifade eder. Kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıpları bu farklılaşmanın şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu kısımda, bu olguyu anlamak için faydalı olabilecek bazı temel teorik perspektifler incelenmektedir:

1.3.1 Pierre Bourdieu ve Distinction (Ayrım) Teorisi

Fransız sosyolog ve antropolog Pierre Bourdieu doğrudan kentsel ayrışma üzerine bir eser yazmasa da çalışmalarında toplumsal sınıf ve sermaye kavramları üzerinden mekânsal ayrışmayı analiz etmeye yönelik birçok fikir sunmuştur. Onun sosyolojik

teorileri, özellikle aşağıdaki eserlerinde kentsel ayrışma ve toplumsal tabakalaşmaya dair ipuçları sağlamaktadır:

- *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste* (1994): Bourdieu'nun bu eseri, insanların estetik beğenilerinin ve kültürel pratiklerinin toplumsal sınıf yapılarıyla nasıl şekillendiğini ele almaktadır. Bu bağlamda, toplumsal sınıflar arasındaki farklı beğeni ve yaşam tarzları, kentlerdeki mekânsal ayrışmanın temelini oluşturmaktadır.
- *The Weight of the World: Social Suffering in Contemporary Society* (1993): Bu kitap, toplumsal dışlanma ve ayrışmanın bireyler üzerindeki etkilerini betimleyen bir derleme eserdir. Kentsel ayrışmanın yarattığı sosyal sıkıntı ve marjinalliği bu çerçevede incelemek mümkün görünmektedir.
- *The Social Structures of the Economy* (2005): Bu kitapta Bourdieu, konut piyasasının sosyal yapılar üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Eser, konut sektöründeki ekonomik ve sosyal sermaye dağılımının, kentsel mekânsal ayrışmayı nasıl şekillendirdiğini göstermektedir.

Bu eserler, Bourdieu'nun kentsel ayrışmayı sermaye kavramları ve toplumsal tabakalaşma bağlamında nasıl ele aldığını anlamak için önemlidir. Ancak Bourdieu'nun mekânsal ayrışma ve kentlerdeki sınıfsal yapı hakkında en önemli çalışması, *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste* (Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi) (1984) adlı kitabında ayrıntılarıyla yer alan ve toplumsal sınıfların kültürel ve sosyal pratiklerle nasıl kendilerini ifade ettiklerini ayrıntılı bir şekilde analiz etmekte olan "ayrım" (distinction) teorisidir. Bu teori, toplumsal sınıfların beğeni, yaşam tarzı, kültürel ve sosyal pratikleri aracılığıyla kendilerini nasıl tanımladıklarını ve toplumda konumlandıklarını incelemektedir. Teorinin ana bileşenleri ve bunların şehirlerde mekânsal ve sosyal ayrışma ile ilgileri şöyle özetlenebilir:

1.*Sermaye Kavramları*: Bourdieu, toplumsal sınıfların sadece ekonomik sermaye ile değil, aynı zamanda sosyal sermaye (ilişkiler ağı), kültürel sermaye (eğitim, bilgi, estetik yetenekler) ve sembolik sermaye (tanınma, prestij) gibi diğer sermaye türleri ile birbirlerinden ayrıldığını savunur (belirlemektedir (Kaplan ve Yardımcıoğlu, 2020:

30--33). Bu sermaye türleri, bireylerin sosyal hayatta ve kentlerdeki konumunu belirlemektedir (Kaplan ve Yardımcıoğlu, 2020: 30).

2. *Habitus*: Habitus, bireyin içinde büyüdüğü toplumsal çevreden gelen alışkanlıklar, değerler, beceriler ve eğilimler bütünüdür. Bireylerin habitusları, sahip oldukları sermaye türleri ile şekillenir ve onların mekânsal konumlanışlarını etkiler. Bir sınıfın habitusu da onun yaşam tarzını, beğenilerini ve tercihlerini şekillendirmektedir (Kaplan ve Yardımcıoğlu, 2020: 27). Farklı sınıflardan insanlar, birbirlerinden farklı habituslara sahip oldukları için şehirlerde farklı bölgelerde yaşamaya eğimlidirler.

3. *Alan (Field)*: Alan, bireylerin toplumsal mücadele ve etkileşimde bulunduğu sosyal mekândır. Her alan kendi kuralları ve hiyerarşisi ile belirli sermaye türlerini ödüllendirir (Kaplan ve Yardımcıoğlu, 2020: 25). Örneğin, sanat alanında kültürel sermaye, ekonomik sermayeden daha değerlidir. Şehirler, bu anlamda farklı alanlara bölünmüştür ve her alan, sermaye türlerine göre farklı sınıfların egemenliği altındadır.

4. *Ayrım ve Toplumsal Sınıf*: Bourdieu' ya göre, kültürel ve sosyal beğeniler bireyin sınıfını belirler. Üst sınıflar, kültürel sermayeye erişimleri sayesinde rafine zevkler ve sanat gibi beğeniler geliştirirken, alt sınıflar daha pratik ve gündelik beğenilerle kendilerini ifade ederler. Şehirlerdeki mekânsal ayrışma, ekonomik ve kültürel sermaye farklarından kaynaklanmaktadır. Yüksek ekonomik ve kültürel sermayeye sahip kişiler, kentin belirli alanlarında yoğunlaşırken, diğerleri daha az kaynaklarla başka bölgelerde yaşarlar.

Özetle; Bourdieu'nun Distinction (Ayrım) Teorisi, toplumsal sınıfların beğeni ve yaşam tarzları aracılığıyla kendilerini tanımlamalarını, böylece toplumsal yapıyı sürdürmelerini ve mekânsal ayrışmanın bu kültürel farklılıklarla nasıl bağlantılı olduğunu anlamamıza yardımcı olmaktadır.

1.3.2 Sembolik Etkileşimcilik Teorisi

Sembolik etkileşimcilik, sosyolojide bireylerin toplumsal dünyalarını nasıl inşa ettiklerini anlamak için semboller ve anlamlar üzerindeki etkileşimlere odaklanan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, özellikle George Herbert Mead ve Herbert Blumer' in çalışmalarıyla tanınır. George Herbert Mead, sembolik etkileşimcilik yaklaşımının temel fikirlerini geliştiren önemli bir düşünürdür. Ancak, Mead çalışmalarını organize bir kitapta toplamamıştır. Herbert Blumer ise Mead' in fikirlerini sistematikleştirerek

sembolik etkileşimcilik terimini popüler hale getiren kişidir. Blumer, "Symbolic Interactionism: Perspective and Method" (1969) adlı eserinde bu yaklaşımı detaylandırmıştır. Sembolik Etkileşimcilik yaklaşımının ana prensipleri (Blumer, 1969) şunlardır:

- Semboller: İnsanlar, etkileşimlerinde semboller aracılığıyla iletişim kurar. Semboller, dil, jestler, eşyalar gibi anlam yüklü her şeyi kapsar.
- Anlamlar: İnsanlar, çevrelerindeki sembolere anlam yüklerler. Bu anlamlar, bireyler arasındaki etkileşimlerle belirlenir.
- Etkileşim: Toplumsal düzen, bireyler arasındaki sürekli etkileşim ve anlam paylaşımı sonucu oluşur. İnsanlar, başkalarıyla etkileşime girdikçe anlamları yorumlar ve toplumsal gerçekliklerini oluştururlar.
- Öznellik: Her birey, kendi deneyimlerinden ve etkileşimlerinden doğan farklı bir bakış açısına sahiptir. Dolayısıyla, toplumsal gerçeklik bireyler arasında paylaşılan, ancak her zaman farklı yorumlanabilecek bir yapıdır.

Sembolik etkileşimcilik, bireylerin sosyal dünyalarını nasıl algıladıkları ve bu algılarının davranışlarını nasıl şekillendirdiği üzerine odaklanan bir sosyolojik teori olarak, şehirlerdeki mekânsal ve sosyal ayrışmayı açıklama gücüne sahip bulunmaktadır. Bu teoriye göre, bireyler ve gruplar arasındaki etkileşimler, sosyal anlamın ve kimliklerin oluşumunda merkezi bir rol oynar (Erdem, 2020). “Bireyler günlük sosyal etkileşimler aracılığıyla, sosyal yapıya dair daha küçük detaylarla ilgili bilgi sahibi olmaktadır. Bireyler ve küçük gruplar daha büyük kültürel ve sosyal süreçlerden etkilenmektedir. Benlik, toplumsal bir kurgudur. Benlik, toplumsal süreç içinde gelişmekte ve bireyin yaşamı boyunca sürekli bir gelişime ve değişime uğramaktadır” (Güngör, 2013: 68). Sembolik etkileşimcilik şehirlerdeki mekânsal ve sosyal ayrışmayı, bireylerin ve grupların birbirleriyle ve çevreleriyle olan sürekli etkileşimleri aracılığıyla ürettikleri anlamlandırarak kimlikler üzerinden açıklamaktadır. Bu anlamlar ve kimlikler, şehir içindeki sosyal yapıları ve bölünmeleri belirginleştirmekte ve pekiştirmektedir.

- *Anlamların Oluşturulması ve Paylaşılması*: Şehirlerde yaşayan insanlar, çevreleriyle sürekli etkileşim içindedir ve bu etkileşimler sırasında çeşitli semboller (işaretler, sözcükler, mimari yapılar gibi) üzerinden anlamlar yaratır

ve paylaşıır (Güngör, 2013: 62). Örneğın, William Julius Wilson "When Work Disappears: The World of the New Urban Poor" başlıklı eserinde (1997) şehirlerdeki işsizlik ve yoksulluk gibi sorunları sembolik etkileşimcilik ve yapısal faktörler bağlamında ele almıştır. Aynı şekilde sembolik etkileşimcilik teorisine göre belirli bir mahallenin *güvenli* veya *tehlikeli* olarak etiketlenmesi, bu alanlara dair genel algıları ve bu alanlarda kimlerin yaşayabileceğı veya yaşamak isteyeceğı konusunda güçlü etkiler oluştıracaktır.

- *Kimlik ve Gruplaşma*: Bireyler, sosyal etkileşimler yoluyla kendilerine ve diğerlerine roller atarlar. Bu roller, çeşitli sosyal gruplar arasında farklılıkların ve benzerliklerin belirlenmesine yardımcı olur (Brenner ve diğerleri, 2014: 23). Şehirlerdeki etnik, ekonomik veya kültürel ayrım çizgileri, bireylerin kendilerini belirli gruplara ait hissetmelerini sağlar ve bu da mekânsal ayrışmayı pekiştirir.
- *Sosyal Düzen ve Güç Dinamikleri*: Mekânsal ayrışma sadece fiziksel alanların kullanımıyla ilgili değildir; aynı zamanda güç, prestij ve kaynaklara erişim ile ilgili sosyal düzenleri de yansıtır (Herdem, 2024). Sembolik etkileşimcilik, bu güç ilişkilerinin nasıl günlük etkileşimler ve sembolik anlamlar aracılığıyla sürdürüldüğünü ve meşrulaştırıldığını inceleyerek, şehirlerdeki sosyal ve mekânsal ayrışmanın altında yatan nedenleri ortaya koymaktadır.
- *Sembolik Sınırlar*: Fiziksel sınırların yanı sıra, sembolik sınırlar da insanların nerede yaşayabileceklerini, hangi bölgelere erişebileceklerini ve sosyal olarak hangi alanlarda yer alabileceklerini belirler. Sembolik etkileşimcilik, bu sınırların nasıl inşa edildiğini ve sürdürüldüğünü ve bunların toplum üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Örneğın, Duneier (2000), New York'ta sokakta yaşayan insanların deneyimlerini incelerken sembolik etkileşimcilik teorisine başvurur. Kitap, şehir hayatının sembollerle nasıl şekillendiğini gösterir.

Özetle; bu teori sosyal etkileşimi ve kimliğı şekillendirmede sembollerin ve paylaşılan anlamların rolünü vurgulamaktadır. Bu teoriye göre, bireyler başkalarıyla ve kültürel çevreyle olan etkileşimleri yoluyla bir *anlam oluşturma* sürecine girerler. Kültürel

tercihler ve yaşam tarzı seçimleri grup kimliğinin sembolik belirteçleri haline gelir (Erdem, 2020). Örneğin, kapalı bir sitede yaşamak, ortak kültürel değerlere ve yaşam tarzı özlemlerine sahip belirli bir sosyal gruba üye olmanın sinyali verebilir. Bölge sakinleri bu ortak kimliği güçlendiren faaliyetlerde bulunabilir veya ürünler tüketebilir. Kapalı konut siteleri gibi mekânsal olarak ayrılmış yapılar, bu teorik çerçeveden incelendiğinde, sosyal ayrışma ve ayrımcılık dinamiklerinin nasıl işlediği daha kolay anlaşılabilir. Buna göre, kapalı konut siteleri, genellikle güvenlik, özel yaşam ve belirli bir yaşam standardını koruma gibi nedenlerle tercih edilir (Akpınar ve Kahvecioğlu, 2007). Sembolik etkileşimcilik açısından bu siteler, sakinlerinin çevreleriyle ve birbirleriyle kurdukları etkileşimler yoluyla belirli semboller ve anlamlar üretir:

- *Güvenlik ve Statü Sembolleri:* Kapalı konut siteleri genellikle yüksek güvenli giriş kapıları, özel güvenlik görevlileri, çevre duvarları gibi fiziksel özelliklerle donatılmıştır. Bu özellikler, sadece fiziksel güvenlik sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bir statü sembolü olarak işlev görür. Sakinler için bu semboller, üstün bir sosyal konum ve ayrıcalıklı bir yaşam tarzının göstergesi olarak kabul edilmektedir (Harvey, 2002).
- *İç ve Dış Grup Dinamikleri:* Kapalı siteler, içeridekiler ve dışarıdakiler arasında belirgin bir ayrım yaratır. Sembolik etkileşimcilik, bu ayrımın nasıl sosyal anlamlarla yüklendiğini ve sakinlerin kendilerini nasıl bir *iç grup* olarak gördüğünü, dışarıdakileri ise *öteki* olarak nasıl algıladığını incelemektedir (Turner ve Reynolds, 2011). Bu durum, sosyal etkileşimlerde ve kimlik oluşumunda önemli rol oynar.
- *Sosyal Ayrımcılık ve İzolasyon:* Kapalı konut siteleri, sosyal izolasyonu ve mekânsal ayrımcılığı pekiştirebilir. Bu tür siteler genellikle kendi içlerinde sosyal olanaklar (parklar, spor alanları, sosyal tesisler) sunarak, sakinlerin dışarıdaki sosyal ve kamu alanlarına olan bağımlılıklarını azaltır. Bu hem fiziksel hem de sosyal olarak dış dünyadan izolasyon anlamına gelebilir (Riesman, Glazer and Denney, 1968).

- *Sosyal Etkileşimlerin Yapılandırılması*: Kapalı konut siteleri, sakinlerin birbirleriyle olan etkileşimlerini de şekillendirir. Ortak alanların kullanımı, etkinlikler ve sosyal normlar, sakinler arasında belirli bir sosyal uyum ve grup kimliği oluşturur (Gökulu, 2019). Bu durum, sitenin içinde homojen bir sosyal yapıyı teşvik ederken, çeşitlilik ve sosyal uyum açısından sorun oluşturmaktadır.

Kapalı ve güvenli konut siteleri, sembolik etkileşimcilik teorisinin şehirlerdeki mekânsal ve sosyal ayrışmayı nasıl açıklayabileceğinin somut örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Anlam üretimi ve grup içi dinamikler, bu tür mekânsal yapıların sosyal dokuya olan etkilerini anlamada kilit role sahiptir.

1.3.3 Sosyal Kimlik Teorisi

Bu teori, bireylerin grup üyeliklerinden nasıl bir benlik duygusu elde ettiklerini açıklamaktadır. Buna göre, insanlar kendilerini ve başkalarını sosyal gruplara ayırır ve olumlu bir sosyal kimliği korumaya çalışırlar. Kültürel tercihler ve yaşam tarzı seçimleri sosyal kimliğin belirteçleri haline gelebilmektedir (Solak, 2017). Bazı bireyler arzu ettikleri sosyal kimlikle uyumlu olduğu ve benzer değerleri paylaşan başkalarıyla etkileşim kurma fırsatları sağladığı için kapalı bir toplulukta yaşamayı seçmektedirler (Akpınar ve Kahvecioğlu, 2017). Sosyal kimlik teorisi, bireylerin kendi kimliklerini grup üyelikleri üzerinden tanımladıkları ve bu gruplar arasındaki farklılıkları vurgulayarak kendi grubunun statüsünü yükseltmeye çalıştıkları bir psikolojik teori olarak (Ulutaş, 2020), kapalı konut sitelerinde mekânsal ayrımcılık üzerine önemli bir perspektif sunmaktadır. Bu teori, insanların gruplarına duydukları bağlılık ve gruplar arası rekabetin sosyal dinamikler üzerindeki etkisini incelemektedir (Sürgevil, 2008: 118). Kapalı konut siteleri bu açıdan değerlendirildiğinde, birçok ilginç dinamik ortaya çıkmaktadır:

İlk değerlendirme konusunu *gruplaşma ve kimlik* oluşturmaktadır. Buna göre, kapalı konut siteleri, sakinlerine özel bir grup üyeliği sunmaktadır. Bu sitelerde yaşamak, bireylerin kendilerini belirli bir sosyal statü ve ekonomik sınıfa ait hissetmelerini sağlamaktadır. Sosyal kimlik teorisi açısından, bu tür bir grup üyeliği, bireylerin kendi kimliklerini güçlendirmelerine ve sosyal çevrede bir ayrıcalık hissetmelerine olanak tanır (Sürgevil, 2008). Ayrıca kapalı sitelerde yaşayan bireyler, genellikle kendi iç

gruplarına (yani site sakinlerine) karşı olumlu tutumlar sergiler ve bu grup üyelerine dışarıdan gelenlere göre daha fazla değer verirler. Bu, site içindeki imkanların ve sosyal etkileşimlerin, sadece sakinlere özel olmasına yol açmakta ve sosyal izolasyonu pekiştirmektedir. Öte yandan, sosyal kimlik teorisi, gruplar arası çatışma ve ayrımcılığın, grupların kendi üstünlüklerini koruma ve diğer gruplarla olan statü farklarını vurgulama eğiliminden kaynaklandığını (Ulutaş, 2020) öne sürmektedir. Kapalı konut siteleri, bu teorik çerçevede, dış gruplara karşı bir ayrımcılık biçimi olarak işlev görebilir. Dışarıdan gelen kişilere karşı güvensizlik ve ayrımcı tutumlar, sitelerin fiziksel ve sosyal sınırlarını daha da pekiştirir.

Mekânsal ayrımcılık ve sosyal etkiler konusunda ise *sosyal ayrışma* ve *kaynaklara erişimde eşitsizlik* konuları, sosyal kimlik teorisinin temel hareket noktalarını oluşturmaktadır (Önür, 2022). Kapalı konut siteleri, sosyal ayrışmayı teşvik eden yapılar olarak işlev görür. Bu sitelerde yaşamak, belirli bir ekonomik güce ve sosyal statüye işaret eder (Herdem, 2024). Sosyal kimlik teorisi, bu tür ayrışmanın bireylerin kendi gruplarına olan bağlılığını artırarak, toplum genelinde eşitsizlik ve anlayışsızlık duygularını körükleyebileceğini öne sürmektedir (Önür, 2022: 290-291). Ayrıca kapalı konut sitelerinin kendi içinde yüksek kaliteli sosyal ve fiziksel altyapıya sahip olmaları site dışındaki bireyler için erişilemeyen kaynaklar oluşturmakta ve toplumsal eşitsizlik duygusunu derinleştirmektedir. Görüldüğü gibi sosyal kimlik teorisi, kapalı konut sitelerindeki mekânsal ayrımcılığı, bireylerin gruplar arası statü rekabeti ve aidiyet ihtiyacı üzerinden açıklamaktadır. Bu teori, grup üyeliğinin sosyal çevre üzerindeki derin etkilerini ve bu yapıların toplum üzerindeki ayırıcı potansiyelini vurgulamaktadır.

Yukarıda kısaca tanımlanarak temel özellikleri ve kapalı konut sitelerine ilişkin açıklayıcı güçleri sorgulanan “Bourdieu'nun Ayrım Teorisi”, “Sembolik Etkileşimcilik Teorisi” ve “Sosyal Kimlik Teorisi” kültürel tercihlere ve yaşam tarzı kalıplarına dayalı sosyal farklılaşmaya ilişkin tamamlayıcı bakış açıları sunmaktadırlar. Bu teorilerden yola çıkarak kültürel tercihlerin ve yaşam tarzı kalıplarının güvenli sitede içindeki sosyal farklılaşmaya katkıda bulunduğunu ifade etmek mümkün görünmektedir. Bu teorik yaklaşımlar bir arada ele alındıklarında, *sosyal farklılaşmanın sadece ekonomik faktörlerle ilgili değil, aynı zamanda kültürel*

uygulamalar ve sembolik anlamlarla da ilgili olduğu ve bireyler ve grupların kendilerini farklı kılmak ve sosyal kimliklerini inşa etmek için kültürel tercihleri ve yaşam tarzı tercihlerini kullanmakta oldukları sonuçları çıkarılabilir. Bu çerçevede kapalı ve güvenli konut siteleri sosyal farklılaşmayı hem yansıtan hem de güçlendiren alanlar durumundadırlar.

Bu teorilerin, kapalı konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzı ekseninde oluşan ayrışma bağlamına uygulandıklarında ne ölçüde açıklayıcı olabilecekleri ise, Tablo 8’de incelenmektedir.

Tablo 8. Teorik Çerçevenin Kapalı Konutlarda Kültürel Tercihler ve Hayat Tarzı Bağlamındaki Ayrışma Konusunu Anlamaya Sunabilecekleri Katkıları

Teorik Yaklaşım	Konuyu Anlamaya Katkısı
Bourdieu'nun Ayrım Teorisi	Kapalı sitelerin, sakinlerin kültürel sermayelerini (mimari, olanaklar veya boş zaman etkinliklerindeki ortak zevkler) sergiledikleri ve kendilerini diğerlerinden ayırdıkları alanlar olarak nasıl işlev görebileceğini doğru bir şekilde yakalamaktadır.
Sembolik Etkileşimcilik	Bu topluluklar içindeki sosyal kimliğin ve grup uyumunun şekillenmesinde paylaşılan anlamların ve sembolik işaretlerin (bir statü sembolü olarak kapalı bir toplulukta yaşamak) rolünü vurgulaması yönüyle önemli katkı sunmaktadır.
Sosyal Kimlik Teorisi	Bu teori, kapalı konut sitelerinde yaşamak için sakinlerin motivasyonlarını açıklama konusunda faydalı olabilir. Çünkü bu topluluklar, benzer değerleri ve sosyal arzuları paylaşan diğer kişilerle bağlantı kurmak için bir alan sunarak olumlu bir sosyal kimliği desteklemektedirler.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Ancak, her teorik yaklaşımda olduğu gibi, burada bahsedilen teorilerin de birtakım sınırlılıkları ve handikapları da bulunmaktadır. Bunlar, kısaca şöyle özetlenebilir: Birincisi, tüm bu teoriler, sosyal farklılaşmayı potansiyel olarak aşırı basitleştirdikleri için eleştirilebilir (Hogg, 1995). Güvenlikli sitelerde yaşayanlar, bu teorilerin başlangıçta önerebileceğinden daha geniş bir yelpazede kültürel tercihler ve yaşam tarzı modelleri sergileyebilir. İkincisi, bu teoriler bireysel seçimleri ve motivasyonları araştırırken, güvenlikli sitelerin gelişimini ve büyümesini şekillendiren daha geniş sosyal ve ekonomik güçleri yeterince ele almamaktadırlar. Üçüncüsü, kapalı sitelerdeki güç dinamiklerine bu teorilerde sınırlı önem verilmektedir. Hâlbuki

sitelerin içerisinde de zenginliğe, mesleğe ve hatta topluluk içindeki belirli konuma dayalı hiyerarşiler olabilir. Dördüncüsü, bu teoriler, yalnızca sosyal statüyü güçlendirmenin ötesinde nedenlerle güvenli sitelerde yaşamayı seçebilecek sakinlerin failliğini küçümsemektedirler. Güvenliğe, site imkânlarına erişime veya belirli bir topluluk duygusuna değer vermekte, ancak her bir sakinlerin bireysel nedenlerine dikkat etmemektedirler. Halbuki, İnsanlar bir yandan kendilerini belirli bir grubun üyelerine benzer algılama ihtiyacını hissederken; bir yandan da bu grubun dışında kalan diğer insanlardan pozitif anlamda farklılaşma ihtiyacı hissetmektedir. (Brewer, 1991: 477). Bu teoriler, bu durumu göz önüne almamakla eleştirilmektedirler (Akdoğan, 2020: 23-24). Son olarak, bu teoriler öncelikle Batı bağlamlarına odaklanmaları, dünyanın diğer kısmı için açıklayıcı güçlerini sınırlamaktadır. Türkiye dâhil farklı ülkelerdeki güvenli sitelerdeki kültürel farklılıkların, kültürel tercihlerin ve yaşam tarzlarının sosyal farklılaşmadaki rolünü nasıl etkileyebileceğini anlamak için, yerel alan araştırmalarına ve bu araştırmaların sonuçlarının teorileştirilmelerine ihtiyaç vardır (Şan ve Şenkaloğlu, 2019: 51-55). Özetle; bu teoriler güvenli sitelerdeki sosyal farklılaşmayı anlamak için değerli araçlar sunmaktaysalar da daha incelikli bir resim için bunların sınırlarını kabul etmek ve daha geniş sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamları dikkate almak gereklidir.

2. BÖLÜM: KAPALI-GÜVENLİKLİ KONUT SİTELERİ

Kapalı ve güvenli konut siteleri, son yıllarda dünyanın farklı ülkeleri ile birlikte Türkiye’de de özellikle büyük şehirlerde yaygınlaşmıştır. Bu tezin temel hipotezini de oluşturan *bu tür konutların sosyal ayrılmaya katkı sağladığı ve kültürel farklılıkların mekâna yansımaya yol açtığı* algısı sosyoloji, kentleşme ve çevre sorunları, kent planlaması ve mimarlık gibi birçok disiplinde tartışma konusu olmuştur. Bu bölümde kapalı ve güvenli konut sitelerine ilişkin farklı tanımlar, bu sitelerin dünyada ve Türkiye’de gelişim hikayeleri, meydana getirmiş oldukları sorunlar ve bu sitelere ilişkin çeşitli tartışma konuları incelenmektedir.

2.1. Kapalı Konut Sitelerini Tanımlamak

Kapalı konut siteleri, belirli bir alanda, genellikle duvarlar veya çitlerle çevrili ve genelde bir güvenlik noktası veya kapısı aracılığıyla giriş çıkışların kontrol edildiği konut topluluklarıdır. Kapalı konut siteleri genellikle *site*, *rezidans*, *konut kompleksi*, *yaşam merkezi*, *konut sitesi*, *özel site* veya *güvenlikli site* gibi isimlerle de anılabilir. Bunlar, genellikle bir ya da birden fazla apartman bloğunun, çeşitli sosyal olanaklarla (örneğin, yüzme havuzu, spor salonu, çocuk parkı gibi) ve güvenlik hizmetleriyle çevrili olduğu yerleşkeler için kullanılır.

Akademik literatürde kapalı konut siteleri için çeşitli terimler kullanılmaktadır. Genel olarak Blakely ve Synder’in (1997) *gated communities* tanımlaması oldukça yaygın ise de zaman zaman başka ve özgün ifadelerle rastlamak da mümkündür. Örneğin, Güney Afrika’da bu tür topluluklar *enclosed neighbourhoods* ve *security villages* gibi terimlerle farklılaştırılmaktadır. Burada *enclosed neighbourhoods* mevcut bir banliyö ya da caddenin etrafına bariyerler kurarak oluşturulurken, *security villages* ise sıfırdan özel olarak inşa edilen ve güvenliyle çevrili yeni konut alanlarını ifade etmektedir (Asfour, 2022) . Ayrıca, bu tür yerleşim birimleri bazen *fortified enclaves* yani *kale* gibi *yerleşim yerleri* olarak da adlandırılabilir, bu terim genellikle bu toplulukların sağladığı güvenlik ve izolasyon özelliklerine vurgu yapmaktadır (McKenzie, 1998). Bu terimler, kapalı konut sitelerinin çeşitli yönlerini vurgulamak için kullanılırken, genel olarak bu sitelerin kapalı ve kontrol altında bir yaşam sunması nedeniyle tercih edildiği belirtilmektedir.

Kapalı konut siteleri; İngiltere’de *kapalı mahalleler* (enclosed neighbourhoods) ve *duvarlı cemaatler* (walled commuties), Portekiz’de; *kapalı ortak mülkiyet alanları* (condominios fechados), İspanyolca konuşulan ülkelerde *kapalı mahalleler* (barrio scerrados), *özel gelişme alanları* (urbanizaciones privadas) ya da *alt bölümleri kapalı mahalleler* (fraccionamiento scerrodes) şeklinde ifade edilmektedir (Yılmaz Aslantürk, 2022: 361). Akademik alandaki diğer isimlendirmeler arasında *kapalı yerleşim bölgeleri* (gated enclaves) (Grant, 2003), *müstahkem yerleşim bölgeleri* (fortified enclaves) (Calderia, 1996), kapalı semtler- mahalleler (enclosed neighbourhoods) (Landman, 2000), *kapalı topluluklar* (gated communities) (Blakely ve Synder, 1997) de bulunmaktadır. Literatürde sıkça referans verilen Blakely ve Synder’in (1997) *gated communities* kavramının, referans veren yazarlar tarafından farklı şekillerde Türkçeye tercüme edildiği görülmektedir. Örneğin Sargın ve Taş (2019) tarafından *kapalı site* veya *güvenlikli site*; Taş ve Burcu Sağlam (2020) tarafından *güvenlikli site*; Öncel ve Özaydın (2012) tarafından *kapalı siteler* ve Bekleyen ve Aras Baylan (2018) tarafından *kapalı topluluklar* olarak kullanılmaktadır. Bu tezde, bu sitelerin en fazla üzerinde durulan özellikleri dışı kapalılık ve güvenlik ile koruma altına alınma olduğundan, *kapalı konut siteleri*, *güvenlikli konut siteleri* ve *kapalı-güvenlikli konut siteleri* kavramları kullanılmaktadır. Nitekim, bu konut siteleri güvenlik girişleri yoluyla sınırlandırılmış girişleri nedeniyle kamusal alanlarından soyutlanan ikamet alanlarıdır (Yakışan, 2008). Çevresi duvarlarla kapatılmış, güvenlik görevlileri tarafından korunan ve kendini gelir düzeyi ve maddi sermaye bakımından toplum ortalamasından yukarıda gören bireylerin tercih ettiği bu siteler (Blakely ve Synder 1997) sadece belli bir statü etrafında oluşan bir toplumsallık oluşturmakta ve toplumun diğer kesimlerine karşı çoğu kez bilinçli bir uzak durma ve onlardan izole olma halini beraberinde getirmektedir (Alver, 2010). Normalde şehirde yaşayan herkesin kullanımına açık olması beklenen park ve rekreasyon alanları gibi kamusal açık alanların, kapalı konut yerleşimleri içerisine alınarak site sakinleri haricindeki vatandaşların erişimine izin verilmemesi gibi zaman zaman görülen uygulamalar ise, toplumsal ayrışmayı daha da derinleştirmekte, site sakinleri ile site dışındakiler arasındaki gerilimi yükseltmektedir (Sinirlioğlu, 2016). Bir başka deyişle, toplumsal ayrışma ve kutuplaşma ile mekânsal ayrışma birbirini beslemektedir.

Bu siteler, sakinlerine daha fazla güvenlik, mahremiyet ve genellikle çeşitli sosyal imkânlar sunmaktadırlar. Kapalı konut sitelerinin özellikleri arasında en önemlileri şunlardır (Blakely ve Synder, 2007: 2; Landman, 2003: 2, 9, 10; Yılmaz Aslantürk, 2022: 363-364; Sinirlioğlu, 2017; Yıldız, 2021: 11-12):

- Kapalı siteler, güvenlik kameraları, güvenlik görevlileri ve giriş çıkışların kontrol edildiği kapılar gibi güvenlik önlemleri ile donatılmıştır. Bu, sakinlerin güvende hissetmelerini sağlar.
- Dışarıdan izole bir şekilde tasarlanmış olmaları nedeniyle, bu tür siteler sakinlerine daha fazla mahremiyet sunar. Dışarıdan rahatsız edici etkenlerin sınırlı olması, huzurlu bir yaşam alanı yaratır.
- Kapalı konut siteleri genellikle yüzme havuzları, spor salonları, çocuk parkları, yürüyüş ve bisiklet yolları gibi çeşitli sosyal ve spor imkânlarına sahiptir. Bu, sakinlere aktif ve sosyal bir yaşam tarzı sunar.
- Site içerisindeki ortak alanların bakımı ve yönetimi, genellikle bir site yönetimi tarafından organize edilir. Bu, sakinlerin yaşam kalitesini artırır ve onlara rahat bir yaşam ortamı sağlar.
- Kapalı siteler, genellikle önceden planlanmış ve düzenlenmiş altyapıya sahiptir. Bu, site içindeki trafik akışının düzenlenmesi, yeşil alanların ve sosyal tesislerin uygun şekilde dağıtılması anlamına gelir.
- Ortak yaşam alanları ve sosyal aktiviteler, komşular arasında güçlü bir topluluk duygusu ve komşuluk ilişkilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Kapalı sitelerinin hızla gelişmesi, farklı site tiplerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu tiplerin bir araya getirilerek sınıflandırılmaları, kapalı konut sitelerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Akademik literatürde, üçü yurt dışında ve birisi yurt içinde olmak üzere dört sınıflandırma teşebbüsüne rastlamak mümkündür.

- Blakely ve Synder (1997), kapalı konut sitelerini yaşam tarzı toplulukları, elit gruplar ve güvenli bölge toplulukları başlıkları altında üç,
- Burke (2001); kentin güvenli alanları, güvenli konut kompleksleri, güvenli banliyö arazileri, güvenli dinlenme yeri toplulukları ve güvenli kırsal konut arazileri olmak üzere beş,
- Grant (2003); dekoratif kapı kullanımı, duvarlı alt yerleşmeler, barikatlı caddeler, kapıyla kontrol edilen girişler, kısmen kapatılmış caddeler, tamamen

kapatılmış caddeler, girişi yasaklanmış ve sınırlanmış caddeler ve girişi yasaklanmış korunan yerleşmeler olmak üzere 8 grupta incelemektedir.

- Türkiye’deki kapalı ve güvenli sitelere ilişkin bilinen tek kategorizasyonu yapan Kurtuluş (2005) ise kentin çeperlerine doğru oldukça geniş bir alanda kurulan alt kent niteliği taşıyan siteler, alt kent özelliği taşımayıp giriş çıkışların kontrol edildiği fakat çok sıkı bir şekilde engellenmediği siteler ve radikal olarak kapalı olup girişlerin kontrol altında tutulduğu ve oturanlarının iznini almadan kimsenin içeri alınmadığı siteler olmak üzere üç kategori belirlemiştir.

Farklı araştırmacıların yapmış oldukları kapalı konut siteleri sınıflandırmaları, aşağıdaki Tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9: Kapalı Konut Sitesi Sınıflandırmaları

Blakely ve Synder’in Sınıflandırması (1997)	Yaşam Tarzı Toplulukları (Life Style Communities)	Emekli Toplulukları (Retirement Communities)
		Golf ve Aktivite Toplulukları (Golf and Leisure Communities)
		Banliyödeki Yeni Kentler (Suburban New Towns)
	Elit Topluluklar (Prestige Communities)	Zengin ve Ünlü Topluluklar (Rich and Famous Communities)
		Çok Zengin Topluluklar (Top-Fifth Communities)
		Yönetici Toplulukları (Executive Communities)
	Kurtarılmış Bölge Toplulukları (Security Zone Communities)	Kent İçi Siteleri (City Perch)
		Banliyö Siteleri (Suburban Perch)
		Cadde Barikat Bölgeleri (Barricade Perch)
Burke’in Sınıflandırması (2001)	Kentsel Güvenlik Alanları (Urban Security Zones)	
	Güvenli Apartman Kompleksleri (Secure Apartment Complexes)	
	Güvenli Banliyö Yerleşmeleri (Secure Suburban Estates)	
	Güvenli Sayfiye Toplulukları (Secure Resort Communities)	
	Güvenli Kırsal Yerleşmeler (Secure Rural-Residential Estates)	
	Dekoratif Kapı Kullanımı (Ornamental Gating)	
	Duvarlı Altyerleşmeler (Walled Subdivisions)	
	Barikatlı Caddeler (Barricaded Streets)	
	Kapıyla Kontrol Edilen Girişler (Faux-Gated Entries)	
	Kısmen Kapatılmış Caddeler (Partially Gated Roads)	

Grant'ın Sınıflandırması (2003)	Tamamen Kapatılmış Caddeler (Fully Gated Roads)
	Girişi Yasaklanmış Sınırlanmış Yerleşmeler (Restricted Entry Bounded Subdivisions)
	Girişi Yasaklanmış Korunan Yerleşmeler (Restricted Entry Guarded Subdivisions)

Kaynak: Tümer ve Dostoğlu, 2008: 57.

2.2 Kapalı Konut Sitelerinin Farklı Ülkelerdeki Gelişim Süreçleri

Dünyada kapalı konut yerleşimlerinin tarihini çok eski zamanlara kadar götürmek mümkündür. Örneğin, en eski medeniyetlere ev sahipliği yapan Mezopotamya Bölgesi'nde bireylerin her birinin bir tapınağa bağlı olması nedeniyle bir dizi türbe ve tapınakların yanı sıra bu tapınaklara bağlı insanların yaşam alanlarından oluşan mahalle şeklinde yapılaşma görülmüş olup (Alada, 1989), bu yaşam şekli dışarı kapalı ve kendi içinde gruplaşma özelliği taşıması nedeniyle ilk kapalı yerleşim birimleri olarak değerlendirilebilir (Yıldız, 2021: 18). MÖ 300'lerde İngiltere'de, Romalı askerlere ordudaki hizmetlerine karşılık kentlerin duvarlarla çevrili kısmında arazi ve mülk verilmesi, bir çeşit kapalı konut yerleşmesini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, antik kentlerin çoğunda bulunan surların temel sebebi de güvenlik içinde yaşam isteği olmuştur.

Günümüzde kapalı ve güvenli konut sitelerinin en popüler oldukları bölgeler olarak Latin Amerika, Güney Afrika, ABD, Hindistan ve Çin gibi bölgeler öne çıkmaktadır. Bu bölgelerde güvenli konut siteleri, sadece güvenlik ve konfor sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bir statü simgesi olarak da görülebilmektedir (Herdem, 2024). Bu yüzden, özellikle ekonomik olarak dengesiz veya suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde, bu tür siteler büyük bir popülerlik kazanmaktadır (Blakely ve Snyder, 1997). Latin Amerika'da Brezilya, Meksika ve Arjantin gibi nüfusu ve toplumsal hareketliliği yüksek olan ülkelerde suç oranlarının artışı nedeniyle güvenli konut sitelerine olan talep artmaktadır (Carvalho, 1997; Caldeira, 1999). Güney Afrika'da Johannesburg ve Cape Town gibi şehirlerde, suç oranlarının yüksek olması ve ekonomik dengesizlikler nedeniyle güvenli konut siteleri oldukça yaygındır (Landman, 2004). ABD'de özellikle büyük metropollerde ve varlıklı banliyölerde güvenli konut siteleri popülerdir. Bu siteler, geniş sosyal ve spor tesisleriyle dikkat çekmektedirler. Hindistan ve Çin'de hızlı şehirleşme ve artan gelir düzeyi ile birlikte

birer sosyal statü simgesi haline gelen güvenli konut sitelerine olan talep artmaktadır.

ABD'deki güvenli konut sitelerinin gelişim süreci, 20. yüzyılın ortalarından itibaren başlamış ve zamanla büyük bir popülerlik kazanmıştır. Bu gelişimin temel nedenleri arasında artan suç oranlarına karşı bir tepki, mahremiyet ihtiyacı ve daha kontrollü bir yaşam alanı arzusu yer almaktadır (Blakely ve Snyder, 1997). 1950-1970 arası dönemde ABD'de banliyöleşme hız kazanmış; insanlar şehir merkezlerinden daha güvenli, daha sakin banliyölere taşınmaya başlamışlardır. Güvenli konut siteleri de bu dönemde ortaya çıkmaya başlamış, özellikle varlıklı aileler tarafından tercih edilmiştir. 1970'ler ve 1980'lerde, ABD genelinde güvenli konut siteleri daha yaygın hale gelmiştir. Bu siteler, genellikle kapalı kapılar ve güvenlik görevlileri ile donatılmıştır. Ayrıca, bu dönemde siteler içerisinde golf sahaları, tenis kortları gibi sosyal ve spor tesisleri de popüler olmuştur. Kapalı konut siteleri konusunda en eski ve kapsamlı araştırmalardan birisini gerçekleştiren Blakey ve Synyder (1997) ABD'de 7-8 milyonluk bir nüfusu kapsayan 3 milyon üniteden fazla, yaklaşık 20 bin kapalı konut sitesi olduğunu saptamışlardır.

“Amerika’da kapalı yerleşmelerin çoğu Dallas, Houston, Los Angeles, New Orleans, Long Island, New York, Chicago, Atlanta ve Washington’ın banliyölerinde görülmektedir, üst gelir grubu yanında orta ve alt gelir grupları da tüm kentlerde ve banliyölerde dışa kapalı konut alanlarında yaşamayı tercih etmektedir. Kapalı sitelerde yaşayanlar en çok beyazlar ve ülkenin batısı ile güney batısında nüfus oranı fazla olan İspanyollardır. Los Angeles, Houston ve Dallas metropollerinde bir milyonu aşan ve duvarla çevrilmiş konut yerleşim alanı olduğu iddia edilmektedir” (Onur, 2012: 66).

Günümüzde oldukça yaygınlaşan güvenli konut siteleri, sadece lüks segmentte değil, orta gelir düzeyine sahip insanlar için de alternatifler sunmaktadır. Ancak, bu tür yerleşim yerlerinin sosyal izolasyon, toplum içindeki eşitsizlikler ve çevresel etkiler gibi bazı eleştirileri de beraberinde getirdiği görülmektedir (Low, 2003). Yine de COVID-19 Pandemisi gibi etmenlerle ABD’de de insanların daha izole ve kontrol edilebilir yaşam alanları arayışına girdiği ve bunun da güvenli konut sitelerine olan talebi artırdığı görülmektedir.

Avrupa'daki güvenli konut siteleri, Amerika Birleşik Devletleri gibi diğer bölgelerdeki uygulamalardan etkilenmiş olmakla birlikte, yerel kentsel ve sosyal dinamiklere göre şekillenmiştir. Bu tür yerleşimler, yerel yönetimlerin ve geliştiricilerin ekonomik, sosyal ve güvenlikle ilgili ihtiyaçlarını yansıtan bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır (Onur, 2012). Bir başka ifade ile, kapalı ve güvenli konut sitelerinin Avrupa'daki gelişimi sosyal, ekonomik ve kentsel dinamiklerle yakından ilişkilidir. Avrupa'da bu tür yerleşimlerin artışı, kentlerdeki özel yönetim ve sosyal çekilme eğilimlerini yansıtan bir trend olarak görülmektedir. Özellikle İsveç ve Fransa gibi refah devleti yapısına sahip ülkelerde, bu tür konut siteleri genellikle elit ve ayrıcalıklı alanlar olarak görülmekte ve bu durum, kentsel mikro-segregasyon (küçük ölçekli sosyal ayrışma) ve toplumsal tabakalaşmayı daha görünür kılmaktadır (Aalbers, 2003). Avrupa'da kapalı konut sitelerinin bir diğer özelliği de sıklıkla daha düşük suç oranına sahip bölgelerde gelişme eğiliminde olmalarıdır. Bu tür yerleşim birimlerinde yaşamın tercih edilmesinde güvenlik, mahremiyet ve ekonomik faktörlerin yanı sıra bu sitelerin prestij göstergesi olması da önemli rol oynamaktadır (CORDIS, 2013; Karasu ve Aksöz, 2023: 80). Avrupa'daki bu tür konut sitelerinin yaygınlaşmasında kentsel yönetimde özel sektörün artan rolü ve kentlerin özel mülkiyet yönetimine doğru kayması gibi faktörler de etkili olmaktadır (Atkinson and Flint 2004).

Asya'da kapalı ve güvenli konut sitelerinin gelişimi de benzer şekilde, bölgesel ekonomik büyüme, kentsel dönüşüm ve sosyo-kültürel faktörlerin birleşimiyle şekillenmiştir.

- 1980'lerdeki arazi reformlarından sonra, Çin'de konut piyasasının liberalleşmesi ve kentleşme süreçlerinin hızlanması, kapalı konut sitelerinin artışına yol açmıştır. Bu siteler, daha önceki kolektif yaşam biçimlerinden kaçışı ve yeni bir özel mülkiyet anlayışını temsil etmektedir. Çin'de bu tür siteler hem ekonomik büyümenin bir simgesi hem de kentsel stratejilerin bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Hamama ve Liu, 2020).
- Hindistan'da güvenli konut siteleri, üst orta sınıf ve üst sınıf kesimler arasında popülerdir. Bu siteler, sakinlerine ortak dil, festival ve mutfak gibi kültürel özellikleri paylaşma imkânı sunarak, sosyal homojenlik sağlar.

Böylece, ekonomik ve etnik temelli bir ayrışma gözlemlenmektedir (Jha, 2022)

- Endonezya'da 2000'lerden itibaren özel geliştiriciler tarafından inşa edilen yeni konut alanlarının çoğu, güvenli topluluklar şeklinde planlanmıştır. Bu tür siteler, bazı kamu tesislerini halka açık tutarak, sosyal etkileşimi teşvik ederken aynı zamanda özel bir yaşam alanı sunmaktadırlar (Leisch, 2002).
- Malezya'da *Gated and Guarded Communities* olarak bilinen bu yerleşim yerleri, güvenlik ve yaşam tarzı toplulukları olarak iki ana kategoride değerlendirilir. Bu siteler, özellikle güvenlik hizmetleri ve ortak kullanım alanları yönetimi gibi konularda özel düzenlemelere sahiptirler (Choong, 2023).
- Vietnam'da, özellikle Hanoi gibi şehirlerde, hava kirliliği ve trafiğin yarattığı problemlerden kaçınmak isteyen zengin sakinler için entegre yeni kent gelişim projeleri hayata geçirilmiştir. Bu projeler, genellikle kapalı topluluklar şeklinde düzenlenmiş olup, sakinlerine şehrin gürültü ve kirliliğinden uzak, kaliteli bir yaşam alanı sunarlar (Provost ve Kennard, 2016).

Avustralya'da güvenli konut sitelerinin gelişimi ise, 1980'lerden itibaren özellikle yüksek gelir gruplarına yönelik olarak başlamıştır. Bu tür siteler, güvenlik, özel hizmetler ve yüksek standartlardaki topluluk yaşamı sunma amacı gütmektedir. Queensland'deki Sanctuary Cove, 1987 yılında bu tür bir yerleşim biçiminin Avustralya'da popüler hale gelmesinin önünü açmıştır. Avustralya'da güvenli konut siteleri, genellikle konut güvenliği ve topluluk yönetimi gibi ihtiyaçlara yanıt vermek amacıyla tasarlanmıştır ve kapsamlı hizmetler sunar (Roitman, 2024). Burke (2006) Avustralya'da 100.000'den fazla kişinin kapalı konut sitelerinde ikamet ettiğini saptamış bulunmaktadır.

Fikir vermesi açısından farklı ülkelerdeki kapalı konut sitelerinin konut tipolojisi ve konut tercih nedenleri yönlerinden bir karşılaştırması, Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: Dünyada Kapalı Konut Site Örnekleri

Dünyadan Örnekler	Ülkeler	Konut Tipolojisi	Konut Tercih Sebebi
Kuzey Amerika	Amerika Birleşik Devletler	Mahalleleri kapalı duvarlı ve çitlerle çevrili, aktif güvenlik mekanizmasına sahip evler	Güvenli bir yaşam isteği, yatırım yapmak, benzer sosyal statüye sahip kişilerle bir arada yaşam isteği ve özel alanlarına izinsiz girişi önleme
	Kanada	Evlerin küçük ölçekli alanlar üzerine inşa edilmesi, estetiğe önem verilmesi, site sakinlerince özel kontrolün sağlanması	Topluluk ve prestij duygusu, yatırımcılar için mülkiyet değeri, gizlilik
	Meksika	İstenmeyen kişilerin girişini engellemek için duvarla çevrili siteler	Yeşil alanlar üzerine kurulu olması, sosyal faaliyetlere imkân tanınması, homojen topluluklardan oluşması, sokakların sakin olması
Güney Amerika	Arjantin	Sitelerin sınırları parmaklık veya duvar ile çevrilmiş, kapısında güvenlik görevlisi olan, alt sınıf ve göçmen toplulukların konut alanlarıyla yakın olarak konumlanmış kent çeperinde yer alan konutlar	Sosyal statü, spor faaliyetlerini sürdürme, gürültünün olmaması
	Brezilya	Sınıfsal yapı açısından heterojen bir özellik göstermesi, konutların farklı mimari tarza sahip olması ve site sakinin mimari tercihinine göre sosyo-kültürel profilinin belirlenmesi	Çocukların sosyal faaliyetlerini güvenli bir biçimde yerine getirecek donatı alanlarına sahip olması
Avrupa	İngiltere	Duvarlar ile çevrelenmiş olan ve kontrollü giriş çıkışın sağlandığı Yerleşim alanları	Uzun vade de değerli bir yatırım aracı olması ve alışveriş, spor alanları gibi alanlara erişim kolaylığı
	Hollanda	Yeşil alan üzerine konumlanmış, tek katlı bahçeli evler	Elit yaşam tarzı, rekreasyonel alanların mevcudiyeti ve kentsel güvenlik, daha ucuz, şehirden uzaklık
Afrika		Binalar fiziki olarak çit veya duvarlarla çevrili, kontrollü erişim	Güvenlik, kapalılık ekonomik kazanç, sosyal donatı

			alanlarının varlığı kontrol ve işlevsellik
--	--	--	--

Kaynak: Yılmaz Aslantürk, 2022: 363-364.

Dünyada güvenli konut sitelerinin en popüler olduğu bölgeler incelendiğinde, genellikle yüksek suç oranlarına sahip yerler, yoğun şehirleşmenin yaşandığı metropoller ve ekonomik açıdan dengesiz bölgeler olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde güvenli konut siteleri, genel olarak aşağıdaki nedenlerden dolayı daha fazla rağbet görmektedir:

- *Güvenlik İhtiyacı:* Yüksek suç oranlarının olduğu ülkelerde veya bölgelerde insanlar, kendilerini ve ailelerini korumak için güvenliği yüksek konut alanlarını tercih ederler (Atkinson, 2004; Blakely ve Snyder (1999). Güvenlikli siteler, genellikle çevrelenmiş duvarlar, güvenlik kameraları, devriye gezen güvenlik görevlileri ve diğer güvenlik önlemleri ile donatılmıştır.
- *Mahremiyet ve Özel Alan Arayışı:* Özellikle ünlü ve varlıklı bireyler için mahremiyet büyük bir endişe kaynağıdır. Güvenlikli konut siteleri, bu kişilere halkın gözünden uzak bir yaşam alanı sunarak mahremiyetlerini koruma imkânı sağlar (Blakely ve Snyder (1999).
- *Yüksek Standartlarda Yaşam İmkanları:* Güvenlikli konut siteleri, sakinlerine yüzme havuzları, spor salonları, yeşil alanlar, çocuk parkları gibi çeşitli olanaklar sunarak kaliteli bir yaşam standardı vaat eder. Bu tür imkanlar, bireylerin daha konforlu bir yaşam sürdürmelerine olanak tanır (Alpaykut, 2011: 54).
- *Topluluk Hissi:* Güvenlikli siteler genellikle sakinler arasında güçlü bir topluluk hissi oluşturur. Ortak alanların ve aktivitelerin varlığı, komşular arasında etkileşimi ve sosyal bağları güçlendirir (Alpaykut, 2011: 55).
- *Mülk Değerinin Korunması:* Kapalı konut sitesi içerisinde bulunan bir gayrimenkulün ticari değerinin korunması, şehir içindeki diğer konut

alanlarında bulunan emsallerine göre daha kolay olarak görülmektedir (Davis, 1992).

Bu bağlamda kapalı ve güvenli konut sitelerinin bu kadar yaygın hale gelmesi ve toplumda meydana getirdikleri ayrışma ve izolasyon, başta sosyoloji, kentleşme, kamu yönetimi ve şehir planlaması olmak üzere birçok alanda akademik araştırmaların da konusu olmuştur. Örneğin Borsdorf, Hildalgo ve Koppmann'ın (2016), Güney Amerika başkentleri olan Santiago ve Buenos Aires'teki konut sitelerinin gelişim nedenleri ve topluma etkilerine ilişkin araştırmalarında bu sitelerin her şeyden önce varlıklı ve yoksul kesim arasında bir set görevi gördüğü, ayrıca etnik yapı ve yaş gruplarına göre de kentlerin belirli bölgelerinde yoğunlaşan konut siteleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu yazarlara göre, kapalı ve güvenli konut sitelerinin yaygınlaştığı yerlerde toplumsal ayrışma hem makro hem de mikro düzeyde görülmektedir. Dolayısıyla, konut siteleri de gelir düzeyi, sosyal statü, etnisite ve kültürel aidiyete göre şekillenmektedir. Güney Amerika'daki hemen hemen tüm büyük şehirlerin çeperlerinde etnisite, zenginlik-fakirlik, yaş ve benzeri toplumsal profillere göre farklı bölgeler ve yaşam alanları oluşmaktadır. Ayrıca, mikro düzeyde de her bir konut sitesi içerisinde de toplumsal farklılaşmaya uygun olarak farklı konut tipleri yer almaktadır (Yılmaz Aslantürk, 2022).

2.2. Kapalı Konut Sitelerinin Türkiye'de Gelişimi

Türkiye'de güvenli konut sitelerinin gelişim süreci, 1980'lerin sonlarına doğru başlayarak, özellikle 1990'lar ve 2000'lerde büyük bir ivme kazanmıştır. Bu gelişim, kentsel dönüşüm projeleri, artan güvenlik ihtiyacı ve yaşam standardını yükseltme arzusu gibi faktörlerle şekillenmiştir. Bu sürecin temel aşamaları Tablo 11'de görülmektedir. Bu süreç boyunca, güvenli konut siteleri, Türkiye'de kentleşme ve modern yaşamın bir simgesi haline gelmiş ve geniş bir kesim tarafından tercih edilir olmuştur.

Tablo 11: Türkiye'de Kapalı Konut Sitelerinin Gelişim Sürecinin Aşamaları

Aşama	Özelliği
Başlangıç Dönemi (1980'lerin sonu- 1990'lar)	Bu dönemde, büyük şehirlerdeki yoğun göç ve artan suç oranları nedeniyle güvenli yaşam alanlarına olan talep artmıştır. İstanbul,

	Ankara, İzmir gibi metropollerde ilk güvenli site ortaya çıkmaya başlamıştır.
Yaygınlaşma ve Çeşitlenme (2000'ler)	Ekonomik büyümenin etkisiyle birlikte orta ve üst gelir grubuna mensup insanların sayısında görülen artış, daha fazla güvenli site yapımını tetiklemiştir. Bu dönemde siteler, sadece güvenlik hizmetleriyle değil, sosyal tesisler, spor alanları gibi ek hizmetlerle de donatılmıştır.
Kentsel Dönüşüm Projeleri (2010'dan itibaren)	Türkiye'de kentsel dönüşüm projeleri bu dönemde hız kazanmıştır. Eski binaların yerine daha modern, daha güvenli ve daha fonksiyonel konutlar yapılmıştır. Bu projeler, güvenli sitelerin sayısının ve çeşitliliğinin artmasına önemli katkı sağlamıştır.
Teknolojinin Entegrasyonu ve Yeni Trendler (2020'ler)	Güvenlik teknolojilerindeki gelişmeler ve dijitalleşme, sitelerdeki güvenlik sistemlerinin daha da gelişmesine imkân tanımıştır. Ayrıca, pandemi süreciyle birlikte insanlar daha izole ve kendilerine özel alanlar aramaya başlamışlardır, bu da güvenli konut sitelerine olan talebi artırmıştır.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Türkiye'de güvenli konut sitelerinin başlangıç dönemi olarak kabul edilebilecek 1980'lerin sonları ve 1990'lar boyunca, özellikle büyük şehirlerdeki demografik ve sosyoekonomik değişikliklerle şekillenmiştir (Işık ve Pınarcıoğlu, 2001). Bu dönemde kentsel göç ve nüfus artışı, artan güvenlik ihtiyacı, kentsel altyapıdaki iyileşmeler ve yatırımcı ve geliştiricilerin bu alanı karlı görerek yatırım yapmaya başlamaları kapalı-güvenli konut siteleri oluşumunda öncü projelerin ortaya çıkmasına meydan hazırlamıştır.

1980'lerin sonlarında Türkiye, hızlı kentsel göç dalgaları yaşamıştır. Özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde nüfusun hızla artması, konut talebinde büyük bir artışa neden olmuştur. Bu artış, yeni konut ihtiyacını tetiklerken, insanlar için daha güvenli, düzenli ve kaliteli yaşam alanlarına olan talebi de artırmıştır. Öte yandan, 1980'lerin sonu ve 1990'lar Türkiye'de sosyal ve ekonomik istikrarsızlıklarla geçen bir dönem olması ve bu dönemde artan suç oranları, özellikle büyük şehirlerde güvenli yaşam alanlarına duyulan ihtiyacı artırmıştır (Akbulut ve Ciritci, 2012: 92). İnsanlar, ailelerini ve çocuklarını güvende tutabilecekleri, kontrol edilebilen giriş çıkışların olduğu kapalı siteleri tercih etmeye başlamışlardır (Kurtuluş, 2005). Bu dönemde, inşaat sektörü Türkiye ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri haline gelmiştir. Yatırımcılar ve emlak geliştiriciler, güvenli konut siteleri gibi yüksek

marjlı projelere yönelmişlerdir (Çakır, 2023: 123). Bu projeler, hem yüksek gelir elde etme potansiyeli hem de artan talebi karşılama açısından cazip olmuştur.

1990'larda İstanbul başta olmak üzere birçok büyük şehirde ilk güvenli konut siteleri inşa edilmeye başlanmıştır. Bu siteler genellikle şehir merkezlerine biraz uzak, daha geniş ve yeşil alanlara sahip lokasyonlarda kurulmuştur (Kurtuluş, 2005). Aynı zamanda bu siteler, modern yaşamın gerektirdiği altyapı ve sosyal olanaklarla donatılmıştır, bu da orta ve üst gelir grubunun dikkatini çekmiştir. Bu dönem, Türkiye'de güvenli konut sitelerinin temelini atmış ve sonraki yıllarda bu sitelerin popülerliğinin artmasının zeminini hazırlamıştır.

2000'lerde Türkiye'de güvenli konut sitelerinin yaygınlaşma ve çeşitlenme dönemi, ekonomik büyüme, küreselleşme ve değişen yaşam tarzı beklentileriyle şekillenmiştir (Onur, 2012: 88). Bu dönemde güvenli konut siteleri sadece sayıca artmakla kalmamış, aynı zamanda sundukları olanaklar ve tasarımlar açısından da çeşitlenmiştir. 2000'ler Türkiye'sinde yaşanan ekonomik büyüme, orta sınıfın genişlemesi ve tüketim kültürünün yayılmasıyla sonuçlanmıştır. “Bu yayılma Simmel’in *damla teorisinde* olduğu gibi gelişmektedir. Buna göre üst tabakanın davranışları Batı’yı taklit etme ile şekillenir ve toplumun alt katmanları da üst tabakanın değerlerini benimser ve tüketim kültürü alt katmanlara doğru yayılır” (Akbulut ve Ciritci, 2012: 91). Nitekim, Türkiye’de kapalı konut sitelerinin çoğunlukla Batı tarzı yaklaşımla inşa ve dekore edilmeleri, özellikle küreselleşme ve tüketim kültürünün hızla yayıldığı 2000lerde daha gözle görünür hale gelmiştir. Gönlgür’ün (2008: 78) *yüzünü Batı’ya dönmüş kapalı cemaatler* tanımlamasına hak verdirecek şekilde çoğunlukla İngilizce isim verilen, Batı tarzı konut, yerleşim ve dekorasyon stillerine sahip, sakinlerini de yeni orta sınıf ve daha zengin üst sınıfın oluşturduğu ve belirli bir sosyal statüyü her vesileyle vurgulayan sitelere olan talep 2000’lerde daha da artmıştır. Aynı yıllarda teknolojinin giderek gelişmesiyle birlikte, güvenlik sistemleri de önemli ölçüde gelişmiştir. Güvenlik kameraları, erişim kontrol sistemleri, alarm sistemleri gibi teknolojik güvenlik çözümleri, konut sitelerinde standart hale gelmiştir (Akbulut ve Ciritci, 2012: 92). Bu, sakinlere daha yüksek bir güvenlik duygusu sağlamış ve sitelerin cazibesini artırmıştır.

Bu dönemde güvenli konut siteleri, sadece güvenlik sağlamakla kalmayıp, sakinlerine zengin sosyal olanaklar da sunmaya başlamıştır. Yüzme havuzları, spor salonları, çocuk parkları, topluluk merkezleri, alışveriş merkezleri gibi imkanlar, bu dönemde sitelerde standart hale gelmiştir. Bu tür olanaklar, siteleri sadece bir yaşam alanı olmaktan çıkarıp, bir yaşam tarzı haline getirmiştir (Bali, 2002).

2000'ler, aynı zamanda iktisadi kalkınmanın hız kazanarak şehirlerin hızla genişlediği bir dönem olmuştur. Şehirlerin genişlemesi yeni güvenli konut projelerinin şehirlerin daha dış bölgelerine yayılmasına imkân sağlamıştır (Öncü, 1997: 94). Bu yeni projeler, genellikle daha geniş alanlara yayılan, daha düşük yoğunluklu ve daha yeşil alanlara sahip siteler şeklinde tasarlanmıştır (Onur, 2012: 86). Öte yandan 2000'lerde Türkiye'nin küresel ekonomiye daha fazla entegrasyonu ve yabancı yatırımcıların Türk emlak piyasasına olan ilgisi, güvenli konut projelerinin artmasına ve uluslararası standartlarda projelerin geliştirilmesine yol açmıştır. Bu durum, yerel geliştiricilerin de projelerinde daha yüksek standartlar belirlemesine neden olmuştur. Bu dönemde güvenli konut siteleri, Türkiye'de modern yaşamın bir simgesi olarak kabul edilmiş ve çok geniş bir kitle tarafından tercih edilir hale gelmiştir (Onur, 2012: 88).

2010'lu yıllarda Türkiye'de güvenli konut sitelerinin gelişim sürecinde kentsel dönüşüm projeleri önemli bir rol oynamıştır (Aliagaoglu, 2022: 181). Bu dönemde, hem şehir içindeki eski yapıların yenilenmesi hem de şehir dışında yeni yerleşim alanları oluşturulmasıyla güvenli konut siteleri önemli bir dönüşüm geçirmiştir. 2012 yılında kabul edilen Kentsel Dönüşüm Kanunu ile birlikte, depreme dayanıksız ve eski binaların yenilenmesi süreci hız kazanmıştır. Bu kanun, riskli alanların yeniden geliştirilmesi için hukuki ve finansal destek sağlamış, böylece hem daha güvenli hem de modern yaşam alanları oluşturulmuştur. Güvenli konut siteleri bu sürecin merkezinde yer almıştır.

2010'lardan itibaren kentsel dönüşüm projeleri kapsamında geliştirilen güvenli konut siteleri, modern mimari anlayışı ve entegre yaşam hizmetleri ile dikkat çekmiştir. Bu siteler genellikle, alışveriş merkezleri, okullar, sağlık hizmetleri ve çeşitli sosyal tesislerle donatılarak, sakinlerine kapalı bir topluluk içinde tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir ortam sunmuştur (Polat ve Kartal, 2023: 68). Son

yıllarda çevre bilincinin artmasıyla birlikte, güvenli konut projelerinde sürdürülebilirlik ve yeşil alanlara daha fazla önem verilmeye başlanmıştır (Aliağaoğlu, 2022: 186). Enerji verimliliği, atık yönetimi, su tasarrufu gibi çevre dostu uygulamalar, bu projelerin olmazsa olmazları arasına girmiştir. Ayrıca geniş yeşil alanlar ve parklar bu tür projelerin standart özellikleri haline gelmiştir (Çakır, 2023: 132). Güvenli konut sitelerinde teknolojinin entegrasyonu, bu dönemde daha da ileri gitmiştir. Akıllı ev sistemleri, uzaktan erişilebilen kamera ve güvenlik sistemleri, otomasyon sistemleri gibi teknolojik yenilikler, güvenlik ve konforu artırmak adına projelere dahil edilmiştir (Çakır, 2023: 134-136). Ekonomik büyümenin devam ettiği ve şehirleşmenin ilerlediği bu dönemde, farklı gelir gruplarına yönelik güvenli konut projeleri artmıştır. Lüks segmentten orta gelir grubuna kadar farklı seçenekler, piyasanın dinamiklerine göre şekillenmiştir. Kısaca, 2010 sonrası dönem, Türkiye'de güvenli konut sitelerinin hem nicelik hem de nitelik olarak büyük bir dönüşüm yaşadığı bir dönem olmuştur. Bu siteler, artık sadece güvenlik sunmakla kalmayıp, modern, konforlu ve sürdürülebilir yaşam alanları olarak öne çıkmışlardır.

2020'ler ise, Türkiye'deki güvenli konut sitelerinin gelişim sürecinde teknolojinin entegrasyonu ve yeni yaşam trendlerinin benimsenmesi açısından önemli bir döneme işaret etmektedir. Bu dönemde pandemi, teknolojik ilerlemeler ve değişen yaşam tarzı beklentileri, konut sitelerinin tasarım ve işlevselliklerinde önemli değişikliklere yol açmıştır (Polat ve Kartal, 2023: 68). COVID-19 pandemisi, insanların yaşam alanlarından beklentilerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Daha izole, kendine yeten ve sağlıklı yaşam alanlarına olan talep artmıştır (Demirdağ vd, 2023: 480-481). Güvenli konut siteleri, bu yeni talebi karşılamak için daha geniş açık alanlar, iyileştirilmiş havalandırma sistemleri ve sağlık hizmetlerine daha kolay erişim gibi özelliklerle donatılmıştır. Bu dönemde artan teknoloji bağımlılığı, teknolojiyi diğer alanlarda olduğu gibi güvenli konut sitelerinde vazgeçilmez bir unsur haline getirmiştir (Akar, 2023: 44). Akıllı ev sistemleri, ev içi otomasyon, enerji yönetimi ve güvenlik sistemleri daha da geliştirilmiştir (Çakır, 2023: 134). Bu sistemler, sakinlerin konforunu ve güvenliğini artırmanın yanı sıra, enerji verimliliğini de maksimize etmektedir. Gelişmiş güvenlik teknolojileri ve erişim kontrol sistemleri, 2020'lerde güvenli konut sitelerinde standart hale gelmiştir. Biyometrik tanıma sistemleri, yüz

tanıma ve hareket algılayıcılar gibi teknolojiler, güvenlik düzeyini artırmış ve sakinlerin kişisel güvenliğini daha da güçlendirmiştir.

Ayrıca, artan çevre ve iklim bilinci ile birlikte sürdürülebilirlik, 2020'lerde güvenli konut projelerinde önemli bir tema haline gelmiştir (Çakır, 2023: 131). Enerji verimli binalar, atık yönetimi sistemleri, su tasarrufu sağlayan çözümler ve yeşil çatılar gibi çevre dostu uygulamalar, bu dönemde öne çıkan trendlerdendir. Ayrıca, projelerdeki yeşil alan oranının artırılması, biyoçeşitlilik ve ekolojik dengeye katkı sağlamaktadır. Bu dönemde, güvenli konut siteleri, sadece bir yaşam alanı olmaktan çıkıp, sakinlerinin değişen ihtiyaçlarına cevap veren, teknolojik olarak ileri ve çevreye duyarlı modern yaşam merkezleri olarak dönüşmüştür. Örneğin, pandemi ve sonrasında artan evden çalışma trendi, konut projelerinde ev ofisler ve ortak çalışma alanlarının entegrasyonunu hızlandırmıştır. Bu yeni alanlar, sakinlere evlerinin konforunda profesyonel bir çalışma ortamı sunmak için tasarlanmıştır (Demirdağ vd., 2023). Bu dönüşüm, Türkiye'deki kentsel yaşam kalitesini artırmada önemli bir rol oynamaktadır.

2.2.1 İstanbul'da Kapalı ve Güvenlikli Sitelerin Gelişimi

İstanbul'da kapalı ve güvenli sitelerin gelişimi ise şehrin kentsel ve demografik değişimleriyle yakından ilintilidir ve bu tür yaşam alanları, 1980'lerden itibaren özellikle önem kazanmaya başlamıştır (Candaş, 2007). İstanbul'un kapalı ve güvenli sitelerinin evrimi birkaç ana döneme ayrılabilir: 1980'ler başlangıç; 1990'lar yaygınlaşma ve çeşitlenme, 2000'ler teknoloji ve lüksün entegrasyonu, 2010'lar kentsel dönüşüm ve çevre bilinci ve 2020'ler ise pandemi ve yeni ihtiyaçlar dönemleri olarak adlandırılabilir.

1980'lerde İstanbul'da nüfus artışı ve kentleşme sürecinin hız kazanması, yeni konut ihtiyacını doğurmuştur. Bu dönemde, özellikle şehrin gelişmekte olan bölgelerinde, ilk kapalı site projeleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu siteler genellikle orta ve üst gelir grubuna yönelik olup daha düzenli, güvenli bir yaşam vaat etmekteydi (Candaş, 2007: 27-28). 1990'larda İstanbul, hızlı bir kentsel dönüşüm sürecine girmiş ve bu dönemde güvenli siteler popülerlik kazanmıştır. Büyük araziler üzerine kurulan bu siteler, geniş yeşil alanlar, sosyal tesisler ve özel güvenlik hizmetleriyle donatılmıştır (Öncü, 2005). Bu projeler, özellikle yeni gelişen semtlerde yoğunlaşmış ve şehrin genelinde

konut anlayışını değiştirmeye başlamıştır. 2000'lerde İstanbul'daki ekonomik büyüme ve globalleşme, kapalı ve güvenli sitelerin daha da sofistike hale gelmesine yol açmıştır. Bu dönemde siteler, akıllı ev teknolojileri, daha gelişmiş güvenlik sistemleri ve daha kapsamlı yaşam olanakları ile entegre edilmiştir. Ayrıca, lüks ve konfor, sitelerin ana unsurları haline gelmiştir (Onur, 2012; Aliağaoğlu, 2022).

2010'larda İstanbul'da kentsel dönüşüm projeleri ile eski yapıların yerine daha modern, güvenli ve çevre dostu binalar inşa edilmiştir. Güvenlikli siteler bu dönemde daha da çevre dostu özellikler kazanmış, enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik ön plana çıkmıştır (Aliağaoğlu, 2022: 186). Ayrıca, deprem riskine karşı daha dayanıklı yapılar tercih edilmiştir (Ekşi, 2022). COVID-19 pandemisi, İstanbul'daki kapalı ve güvenli site anlayışını da etkilemiştir. Pandemi, insanların evlerinde daha fazla zaman geçirmelerine ve yaşam alanlarından daha fazla işlevsellik beklmelerine neden olmuştur. Bu dönemde, sitelerde daha fazla açık hava ve rekreasyon alanları, ev ofis kullanımına uygun alanlar gibi yeni ihtiyaçlara cevap veren özellikler ön plana çıkmıştır (Akar, 2023: 44). İstanbul'daki kapalı ve güvenli siteler böylece, şehrin değişen ihtiyaçlarına ve küresel trendlere uyum sağlayarak gelişimini sürdürmüş ve çok çeşitli sosyo-ekonomik gruplara hitap eden bir konut çeşidi haline gelmiştir. Bu siteler, modern İstanbul yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak kent kültürüne entegre olmuş durumdadır.

İstanbul'da kapalı konut sitelerinin yaygınlaşmasının birkaç temel nedeni vardır. Bu nedenler, şehrin sosyal, ekonomik ve fiziksel özelliklerinden kaynaklanmaktadır. İstanbul gibi büyük, yoğun nüfuslu ve hızla gelişen bir metropolde, kapalı konut siteleri belli başlı ihtiyaçlara ve tercihlere hitap etmektedir. Bu ihtiyaçlar, Tablo 12'de sıralanmakta ve açıklanmaktadır.

Tablo 12: İstanbul'da Kapalı Konut Sitelerinin Yaygınlaşma Nedenleri

Nedenler	Açıklama
Güvenlik İhtiyacı	Güvenlik, İstanbul'da kapalı konut sitelerinin tercih edilmesindeki en önemli faktörlerden biridir. Şehrin bazı bölgelerinde artan suç oranları ve genel güvenlik endişeleri, insanları güvenlik hizmetleri sunan kapalı sitelere yönlendirmektedir. Kapalı konut siteleri, güvenlik kameraları, özel güvenlik görevlileri ve kontrol edilen giriş-çıkışlar gibi özelliklerle yüksek güvenlik standartları sunmaktadırlar. Bu, özellikle aileler için çekici bir özelliktir.

Mahremiyet ve Huzur İmkânı	Kapalı konut siteleri, sakinlerine şehrin karmaşasından uzaklaşabilecekleri, daha sakin ve kontrollü bir çevre sunar. Bu siteler, mahremiyet arayan ve gürültüden, kalabalıktan kaçınmak isteyen bireyler için cazip bir alternatif oluşturur. Giderek kalabalıklaşan şehir yaşamında, bireyler ve aileler mahremiyetlerine daha fazla önem vermeye başlamışlardır. Kapalı konut siteleri, dış dünyadan bir ölçüde izole bir yaşam alanı sağlayarak bu ihtiyacı karşılar. Muhafazakâr yaşam tarzını tercih eden bireyler başta olmak üzere, mahremiyetine önem veren pek çok kişi için kapalı konut siteleri ideal bir seçenek olarak görülmektedir.
Konfor Arayışı; Sosyal ve Rekreatif İmkanlar	Kapalı siteler, sakinlerine spor salonları, yüzme havuzları, çocuk parkları ve sosyal tesisler gibi çeşitli rekreatif ve sosyal imkanlar ve konforlu bir hayat vaad etmektedirler. Bu tür imkanlar, özellikle çocuklu aileler ve sosyal aktivitelere değer veren bireyler için önemli bir çekicilik kaynağıdır.
Artan Şehirleşme ve Arazi Kullanımı	İstanbul'da arazi kullanımı ve şehirleşme baskısı, kapalı konut siteleri gibi daha yoğun ve düzenli yapılaşmaya yönelik projelerin artmasına neden olmaktadır. Bu siteler, sınırlı alanı verimli kullanmaya ve daha fazla kişinin sınırlı bir alanda yaşamasına imkân vermektedirler.
Kaliteli Yaşam Standartlarına Olan Talep	İstanbul'daki kapalı konut siteleri, genellikle spor salonları, yüzme havuzları, çocuk parkları gibi sosyal ve spor tesisleri ile donatılmıştır. Bu imkanlar, özellikle çocuklu aileler için cazip hale gelmekte ve kaliteli yaşam standartlarına erişim sağlamaktadır.
Trafik ve Şehir Hayatından Uzaklaşma İsteği	İstanbul'un yoğun trafik ve hareketliliği, bazı bireylerin daha sakin ve doğa ile iç içe yaşam alanları aramasına neden olmaktadır. Kapalı konut siteleri, şehir merkezinin karmaşasından uzak, daha huzurlu bir yaşam sunma vaadiyle bu talebi karşılar.
Sosyal Statü ve Prestij	Kapalı konut siteleri, belirli bir sosyal statü ve prestij sembolü olarak görülmektedir. Bu tür sitelerde yaşamak, belli bir ekonomik düzeye ve yaşam tarzına sahip olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu durum, özellikle üst gelir grubuna hitap eden projeler için geçerlidir.
Kentsel Dönüşüm Süreci	İstanbul'da kentsel dönüşüm projeleri kapsamında eski yapılardan yeni, modern konutlara geçiş önemli bir trenddir. Kapalı konut siteleri, bu dönüşüm sürecinde yatırımcılar ve geliştiriciler için cazip fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca, bu projeler kentleşme ve şehir planlamasının bir parçası olarak değerlendirilmekte, şehrin yapı stoğunun yenilenmesine katkıda bulunmaktadır.
Bireysel Yatırım Aracı Olması ve Değer Artışı	İstanbul'da arazi ve konut fiyatlarının sürekli artması, kapalı konut sitelerini cazip bir yatırım aracı haline getirmiştir. Bu tür sitelerdeki daireler, genellikle değerini koruyan ve zamanla değerlenen yatırımlar olarak görülmektedir.

Kaynak: Polat ve Kartal, 2023'den istifade edilerek yazar tarafından üretilmiştir.

Günümüzde İstanbul sosyoekonomik çeşitliliği, geniş coğrafyası ve yoğun nüfusu ile farklı konut tipolojilerine ev sahipliği yapmaktadır. Kapalı konut siteleri de bu çeşitlilik içinde önemli bir yer tutmakta olup şehrin birçok bölgesinde farklı özelliklerde bulunabilmektedirler. İstanbul'daki kapalı konut siteleri için tam bir tipoloji oluşturmak mümkün değilse de bu metropolde yer alan siteleri birkaç kategori altında incelemek mümkün görünmektedir. Tablo 13, İstanbul'daki toplu konut sitelerine ilişkin bir kategorizasyonu yansıtmaktadır.

Tablo 13: İstanbul'daki Toplu Konut Sitelerinin Tipolojisi

Lüks ve Premium Siteler	
Konum	Genellikle Boğaz Kenarı, Sarıyer, Bebek, Zekeriyaköy gibi şehrin daha yeşil, prestijli ve elit bölgelerinde yer alır ve panoramik şehir veya deniz manzaraları sunarlar.
Özellikler	Yüksek kaliteli malzemelerle inşa edilmiş, geniş yaşam alanlarına sahip daireler ve villalar; yüksek güvenlik, özel peyzaj düzenlemeleri, geniş sosyal tesisler (spor salonları, spa merkezleri, yüzme havuzları vb.), bazen özel marinalar veya plajlara erişim.
Hedef Kitle	Genellikle üst gelir grubu
Aile Odaklı Siteler	
Konum	Şehrin birçok farklı bölgesinde, özellikle Bahçeşehir, Beylikdüzü, Ataşehir gibi yeni gelişmekte olan yerleşim alanlarında bulunur.
Özellikler	Çocuk oyun alanları, yüzme havuzları, güvenlik, okullara ve alışveriş merkezlerine yakınlık. Genellikle orta büyüklükte bahçeler veya ortak yeşil alanlar içerir.
Hedef Kitle	Orta ve üst-orta gelir gruplarına hitap eden, aile yaşantısına önem veren bireyler.
Tema Bazlı Siteler	
Konum	Şehrin çeşitli bölgelerinde, genellikle belirli bir tema veya yaşam tarzına hitap edecek şekilde tasarlanmıştır. Bu temalar ekolojik yaşam, sanat ve kültür, spor ve aktivite odaklı yaşam gibi çeşitlilik gösterebilir.
Özellikler	Golf siteleri, marina kenarı siteleri, atlı spor kulübüne sahip siteler gibi spesifik temalara sahip olabilirler. Bu siteler, belirli bir hobi veya yaşam tarzını benimseyen bireylere yöneliktir.
Hedef Kitle	Belirli bir yaşam tarzını benimsemiş, genellikle belirli bir hobiyeye veya spora ilgi duyan bireyler.
Ekolojik ve Sürdürülebilir Siteler	
Konum	Genellikle şehrin daha yeşil alanlarında, çevre dostu yaşam tarzını destekleyen lokasyonlarda yer alır.
Özellikler	Enerji verimliliği yüksek binalar, yağmur suyu toplama sistemleri, güneş panelleri, yeşil çatılar gibi çevre dostu özellikler barındırır.
Hedef Kitle	Çevre bilincine sahip, sürdürülebilir yaşam tarzını benimseyen bireyler.

Ortaklık ve Kooperatif Siteleri	
Konum	Şehrin birçok farklı bölgesinde, genellikle orta gelir grubunun erişebileceği konumlarda yer alır.
Özellikler	Daha mütevazı sosyal tesisler ve ortak kullanım alanları içerir. Kooperatif modeli ile yönetilir, sakinlerin katılımı ve karar alma süreçlerinde aktif rol alması teşvik edilir.
Hedef Kitle	Ortaklık ve topluluk duygusuna değer veren, genellikle orta gelir grubuna ait bireyler.

Kaynak: Gülümser (2005)den revize edilerek yazar tarafından üretilmiştir.

İstanbul'daki kapalı konut siteleri, kentin dinamik yapısı ve çeşitli ihtiyaçlara yönelik tasarlanmış olmalarıyla, farklı yaşam tarzlarına ve bütçelere uygun seçenekler sunmaktadırlar. Bu çeşitlilik, şehrin genelinde farklı yaşam tarzlarına, kültürel tercihlerine ve gelir seviyelerine sahip insanların konut ihtiyaçlarını karşılamak adına önemli bir rol oynamaktadır.

2.3 Kapalı Konut Sitelerinin Meydana Getirmiş Oldukları Sorunlar

Kapalı konut siteleri, günümüzde özellikle şehir yaşamının getirdiği güvenlik endişeleri ve gürültü gibi sorunlardan uzaklaşmak isteyen aileler ve bireyler için cazip bir seçenek haline gelmiştir. Ancak, bu tür sitelerde yaşamının ek maliyetleri (aidatlar, bakım ücretleri vb.) ve bazı özgürlük kısıtlamaları (site kuralları, inşaat kısıtlamaları vb.) bu sitelerin önemli sorunları olarak öne çıkmaktadır. Kapalı konut sitelerinin meydana getirmiş oldukları sorunlar ana hatlarıyla Tablo 14'de görülebilmektedir.

Tablo 14: Kapalı Konut Sitelerinin Sorunları

Sorun	Açıklama
Sosyal Ayrışma ve İzolasyon	Bu tür siteler, site sakinleri ile site dışındakiler, ayrıca zengin ve yoksul kesimler arasında fiziksel ve sosyal engeller oluşturarak toplumsal ayrışmayı derinleştirebilir.
Komşuluk İlişkilerinin Zayıflaması	Kapalı topluluk yapısı, komşular arasında doğal etkileşimleri sınırlandırabilir.
Erişim Sorunları	Kamu hizmetlerine ve imkanlarına erişimde zorluklar yaşanabilir, çünkü bu siteler genellikle dışarıdan izole edilmiştir.
Sürdürülebilirlik Sorunları	Büyük ölçekli tüketim ve atık yönetimi konularında zorluklar yaşanabilir.
Çevresel Etki	Geniş alanlar üzerine kurulan kapalı siteler, doğal habitatları bozabilir ve yerel flora ve fauna üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir.

Maliyetlerin Artması	Güvenlik ve diğer özel hizmetler için yüksek aidatlar gerekebilir.
Güvenlik Yanılsaması	Güvenlikli topluluklar aslında suç oranlarını düşürmek yerine, sadece suçun başka yerlere kaymasına neden olabilir.
Topluluk İlişkileri	Komşuluk ilişkileri ve toplumsal etkileşim, kapalı yapılar nedeniyle sınırlı olabilir, bu da topluluk içindeki sosyal bağların zayıflamasına yol açabilir.
Yönetim Karmaşıklığı	Topluluk içindeki kurallar ve yönetim yapıları, sakinler arasında anlaşmazlıklara yol açabilir.

Kaynak: Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022’den yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.4 Kapalı Konut Sitelerine İlişkin Tartışma Konuları

Önemi ve toplum hayatına etkileri nedeniyle kapalı-güvenlikli konut siteleri hem kamuoyunda hem de akademik camiada sürekli bir tartışma konusu haline gelmiş bulunmaktadır. Bu tartışmaların birçok boyutu olmasına karşın en fazla tartışılan konuların ana hatlarıyla Tablo 15’deki gibi güvenlik ve gizlilik, sosyal etkileşim ve topluluk dinamikleri, çevresel ve şehircilik sorunlarına etkileri, ekonomik faktörler ve eşitlik ve sosyal adalet başlıkları altında toplanabileceği anlaşılmaktadır.

Tablo 15: Kapalı Konut Sitelerine İlişkin Tartışma Konuları

Tartışma konusu	Tartışılan Boyutlar
Güvenlik ve Gizlilik	Güvenlikli siteler gerçekten daha mı güvenli?
	Gizlilik hakları ve erişim kontrolünün etik boyutları
Sosyal Etkileşim ve Topluluk Dinamikleri	Kapalı topluluklar içinde sosyal çeşitlilik ve komşuluk ilişkileri nasıl etkilenir?
	İzolasyonun bireyler üzerindeki psikolojik etkileri
Çevresel ve Şehircilik Sorunları	Doğal alanların yok edilmesi ve ekolojik ayak izi
	Kent içi trafiğe ve genel erişim yollarına etkileri
Eşitlik ve Sosyal Adalet	Ekonomik ve sosyal ayrımcılığı teşvik edip etmediği
	Erişilebilirlik ve kamusal alan kullanımı üzerindeki etkileri
Ekonomik Faktörler	Bu tür sitelerin mülk değerleri üzerindeki etkisi
	Yönetim ve bakım maliyetleri

Kaynak: Metin içerisindeki bilgilerden istifade ederek yazar tarafından üretilmiştir.

2.5 Kapalı Konutlar Konusunda Uluslararası Akademik Literatür

Kapalı konut sitelerinin neden olduğu kültürel ve toplumsal farklılaşma üzerine gerçekleştirilen uluslararası akademik literatürün önemli bir kısmının şehir planlaması alanında yer aldığı görülmektedir. Örneğin antropolog ve şehir planlamacısı Setha Low, kapalı topluluklar üzerine geniş çapta çalışmalar yapmıştır. Low (2003),

Amerika'daki kapalı konut sitelerini ve bu sitelerin güvenlik, topluluk ve ayrıcalıklı yaşam arasındaki ilişkileri detaylı bir şekilde incelemiştir. Low, kapalı sitelerin nasıl bir sosyal ve kültürel izolasyon yarattığını ve bu sitelerde yaşayan insanların dış dünyadan nasıl ayrıldıklarını analiz etmektedir. Şehir teorisyeni Mike Davis (1990) Los Angeles'taki kapalı konut siteleri ve bunların şehir yapılanmasına etkilerini ele alarak kapalı sitelerin sosyoekonomik ayrımları nasıl pekiştirdiğini ve güvenlik ile gözetim odaklı bir toplum yaratma eğilimlerini tartışmaktadır.

Kapalı konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzı farklılaşmasını açıklamaya yönelik Margaret Kohn (2004) gibi siyaset bilimciler ve Terry Arendell (2000) gibi sosyologların da önemli akademik çalışmalarına rastlamak mümkündür. Bu düşünürler, kapalı konut sitelerinin kültürel ve sosyal dinamiklerini çeşitli açılardan ele alarak, bu tür yaşam alanlarının bireyler ve topluluklar üzerindeki etkilerini derinlemesine analiz etmişlerdir. Siyaset bilimci Margaret Kohn, "Brave New Neighborhoods: The Privatization of Public Space" (2004) adlı eserinde, kapalı konut sitelerinin kamu alanının özelleştirilmesi üzerindeki etkilerini incelemiştir. Kohn, bu sitelerin topluluk üzerindeki kontrolü artırarak sosyal etkileşim ve kamu yaşamını dönüştürdüğünü ispat etmeye çalışmaktadır. Sosyolog Terry Arendell ise, aileler ve yaşam alanları üzerine yaptığı çalışmalarla tanınır. Arendell, kapalı konut sitelerinin aileler ve çocuklar üzerindeki etkilerini, bu tür ortamların sosyal yapılarını ve topluluk içi ilişkileri nasıl şekillendirdiğini araştırmıştır (Arendell, 2000). Petra Kuppinger ise, Kahire'deki kapalı ve güvenli konut sitelerinin gelişimini analiz ederken özellikle kültürel ve hayat tarzı ekseninde bir ayrışmanın yaşandığını dile getirmektedir. Kuppinger (2012), Kahire örneğinde ilk anda daha çevreci ve daha yaşanılabilir olarak görülebilen kapalı konut sitelerinin toplumun yoksul ve yoksun kesimlerini dışlamanın bir aracı olarak geliştiğini ve böylece toplumsal yarışmaya katkı sağladığını belirtmektedir. Kapalı konut sitelerinde sosyal ayrışma konusunda yazan önemli yabancı yazarlar ve eserleri, toplu olarak Tablo16'de görülmektedir.

Tablo 16: Kapalı Konut Sitelerinde Sosyal Ayrışma Konusunda Yazan Yabancı Yazarlar ve Eserleri

Yazar	Eser	İçerik
Setha Low	Behind the Gates: Life, Security, and	Setha Low, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kapalı toplulukları ve bu toplulukların güvenlik,

	the Pursuit of Happiness in Fortress America (2003)	özgürlük ve mutluluk arayışı üzerine etkilerini analiz eder. Low, sosyal ayrışma ve ötekileştirme temalarını derinlemesine işler ve kapalı sitelerin nasıl bir <i>kale</i> işlevi gördüğünü tartışır.
Talja Blokland ve Mike Savage	Networked Urbanism: Social Capital in the City (2020)	Blokland ve Savage, kentsel alanlarda sosyal sermayenin nasıl oluştuğunu ve bu sermayenin sosyal ayrışma üzerindeki etkilerini ele alır. Kapalı konut siteleri bağlamında, sosyal sermayenin homojenleşmesine ve buna bağlı olarak sosyal ayrışmanın nasıl derinleştiğine dikkat çekerler.
Rowland Atkinson	Gated Communities: Social Sustainability in Contemporary and Historical Gated Developments (2009)	Atkinson, kapalı konut sitelerinin tarihçesini ve bu sitelerin günümüz kentsel dokusunda nasıl bir sürdürülebilirlik sorunu yarattığını ele alır. Eser, sosyal ayrışmanın yanı sıra çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik konularını da kapsar.
Georg Glasze, Chris Webster ve Klaus Frantz	Private Cities: Global and Local Perspectives (2011)	Glasze, Webster ve Frantz tarafından editörlüğü yapılan bu kitap, dünya genelinde özel şehirler ve kapalı topluluklar üzerine çeşitli çalışmalarını bir araya getirir. Kitap, kapalı sitelerin lokal ve global perspektiflerden nasıl bir sosyal ayrışma ve izolasyon ürettiğine dair kapsamlı analizler sunar.
Lynne B. Sagalyn	Times Square Roulette: Remaking the City Icon (2003)	Sagalyn, kapalı konut siteleri bağlamında değil, ancak geniş kentsel projelerin sosyal yapılar üzerindeki etkilerini inceler. Kitap, kentsel dönüşüm projelerinin topluluklar üzerinde yarattığı bölünmeler ve sosyal ayrışmalar açısından önemli bir kaynaktır.
Henri Lefebvre	The Urban Revolution; The Production of Space; The Right to the City (2003)	Her ne kadar hemen tüm eserlerinde şehirlerin özellikle sosyal yönü ve mekân-toplum ilişkisine yer verse de Lefebvre'nin şehir üzerine klasik manifestosu The Right to the City adlı eseridir. Lefebvre, şehirleşen mekânın bir toplumsal mücadele alanı olduğu tezini ikna edici yöntemlerle işlemekte; hoşgörü ve çeşitliliğin bu mücadeleden uzlaşmayla sonuçlanması üzerine bina edilebileceğini belirtmektedir. Kendisinin en fazla önem verdiği kavramlar arasında özgürlük, çeşitlilik, sosyal çevre (habitat) ve yaşam biçimi (habiter) öne çıkmaktadır. Her ne kadar kapalı konut sitelerine görece az yer verse de bu tezin ana

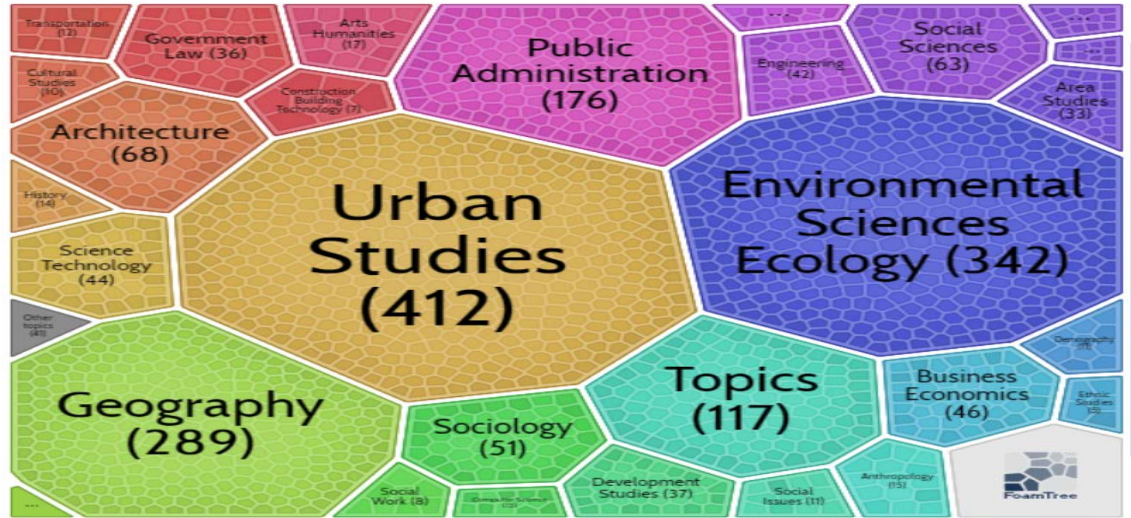
		konusu çerçevesinde Lefebvre'in şehir tanımlaması ve yaklaşımları oldukça faydalı görülmektedir.
--	--	--

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu eserler, kapalı konut sitelerinin toplumsal ve kültürel yapıları olan etkilerini farklı perspektiflerden ele alarak, sosyal ayrışmanın nasıl şekillendiğini ve bu ayrışmanın toplum üzerindeki uzun vadeli etkilerini tartışmaktadırlar.

Kapalı konut siteleri üzerine kültürel ayrışma bağlamında yazan yazarlar ve eserler, bu sitelerin yarattığı sosyal ve kültürel dinamikleri derinlemesine analiz etmektedirler. Bu eserler, genellikle sosyoloji, kent politikaları ve antropoloji disiplinlerinden (Şekil 1) gelen yazarlar tarafından kaleme alınmış olup kapalı ve güvenli konut sitelerinin toplum üzerindeki ayrıştırıcı etkilerini, içinde yaşayan bireylerin dünya görüşlerini nasıl şekillendirdiğini ve dışarıdaki topluluklarla olan ilişkilerini nasıl etkilediğini incelemektedirler (Altun, 2022: 379).

Şekil 1: Kapalı Siteler Konusundaki Uluslararası Yayınların Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı

Kaynak: Akyol Altın ve Bal, 2022: 379.

Bu konuda eser üreten önemli yabancı yazarlar ve eserleri, toplu olarak Tablo 17’de görülmektedir.

Tablo 17: Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Ayırışma Konusunda Yazan Yazarlar ve Eserleri

Yazar	Eser	İçerik
Setha Low	Behind the Gates: Life, Security, and the Pursuit of Happiness in Fortress America (2003)	Setha Low, Amerika'daki kapalı topluluklarda yaşamı, güvenlik anlayışını ve mutluluk arayışını incelerken, bu toplulukların kültürel ayırışmayı nasıl derinleştirdiğine dair kapsamlı bir analiz sunar. Low, bu toplulukların içerisinde gelişen homojen kültürel normların ve değerlerin dışarıdaki çeşitli toplum kesimleriyle olan ilişkiler üzerinde yarattığı etkileri detaylı bir şekilde ele alır.
Margaret Petroski	Fitting Places: Finding Your Best Residential Lifestyle	Petroski, bireylerin yaşam tarzlarına en uygun konut tiplerini araştırırken, kapalı konut sitelerinin nasıl bir kültürel yalıtımla sonuçlandığını ve bu sitelerde yaşayanların dış dünya ile olan kültürel etkileşimlerinin sınırlılıklarını irdeler.
Chris Webster ve Laurie Charles	Gated Cities of Tomorrow (2001)	Webster ve Charles, kapalı şehirlerin küresel yayılımını ve bu tür yerleşim yerlerinin kültürel ayırışma ve sosyal stratifikasyona olan etkilerini analiz ederler. Yazarlar, kapalı toplulukların kendi içlerinde oluşturduğu kültürel yankı odaları ve dış topluluklarla olan etkileşim eksikliklerine dikkat çekerler.
Evan McKenzie	Privatopia: Homeowner Associations and the Rise of Residential Private Government (1994)	McKenzie, kapalı konut sitelerinin yönetim yapılarını ve bu yapıların oluşturduğu özel hükümet biçimlerini inceler. Kitap, bu tür yerleşim yerlerinin kültürel normlar üzerindeki etkisini ve dışarıyla olan bağlarının nasıl kontrol altında tutulduğunu detaylandırır.
Georg Glasze, Chris Webster, and Klaus Frantz	Private Cities: Global and Local Perspectives (2011)	Bu kitap, kapalı şehirler ve kapalı topluluklar hakkında dünya genelinde yapılan çeşitli çalışmaları bir araya getirir. Eser, kültürel ayırışma ve izolasyon gibi konulara global ve lokal perspektiflerden bakar ve bu toplulukların oluşturduğu kültürel bariyerleri inceler.
Lewis Mumford	What Is a City? (1937)	Amerikalı entelektüel Mumford, kültür ve teknoloji tarihi ve edebiyat eleştirisi gibi birçok alanda eserler üretmiştir. Bu eserinde şehri toplumsal bir drama olarak ele almakta, şehrin sanatı ve tiyatroyu teşvik etmesinin ötesinde

		zamanla sanat ve kültür ile özdeşleştiğini anlatmaktadır.
Richard Sennett	The Uses of Disorder: Personal Identity and City Life (1970)	Sennett de Mumford gibi şehri bir tiyatro serine benzetmektedir. Sennett'e göre, şehirlerde kamusal alanın içi boşalmakta ve özelleşmeye kurban gitmektedir. Bu çerçevede kentsel kişilik kavramını kullanan Sennett, sanayileşme ve kapitalizmin gelişmesinin şehirlerde aşayan insanların kişilikleri üzerinde yabancılaşma, parçalanma ve tecrit gibi olumsuz etkileri olmaktadır.
Susan Fainstein ve Scott Campbell	Introduction: Theories of Urban Development and Their Implications for Policy and Planning (1996)	Bu yazarlar, şehirlerde yaşayan nüfusun profilinin, mekanların şekillenmesine yol açtığını belirterek mekansal ve toplumsal bölünmelere kapı araladığı kanaatinde dirler. Şehir ve mekân, bu yazarlara göre içlerinde yaşayan nüfusun özelliklerine göre anlam kazanmakta ve bu anlam arayışı da şehrin farklı bölgelerinde farklı ideoloji, siyasi görüş, etnisite ve gelir düzeyine sahip insanların kendilerine benzer bir toplumsal yapı içerisinde yaşamalarına yol vermektedir.
Sharon Zukin	Whose Culture? Whose city? (2000)	Günümüzün önemli sosyologlarından olan Sharon Zukin, şehirlerde kamusal kültürün obelizes sürecini incelemektedir. Şehri kültürel bir olgu olarak ele alan Zukin, şehrin sembolik bir dili ve kültürü olduğunu ve kendisinin bu dilin kodlarının deşifresini yaptığını ifade etmektedir. Los Angeles ve New York gibi dünya metropollerinin temel özelliklerinin çok kültürlülük ve çeşitlenen ekonomi olduğunu iddia etmektedir. Büyük metropollerde güvenlik ihtiyacının kültürel çeşitlilik ve iktisadi büyüklüğün bir yansıması olarak doğal karşılanması gerektiğini, kapalı konut sitelerinin de güvenlik ihtiyacına cevap verme yöntemlerden sadece birisi olduğunu düşünmektedir.
Ruth Fincher, Jane M. Jacobs ve Kay Anderson	Rescripting Cities with Difference (2002)	Bu yazarlar her ne kadar şehri sembolik bir içerik olarak yorumlasa da 1990lardan itibaren şehirlerin başta özellikleri arasında kültürel çeşitliliğin geldiğini ifade etmektedirler. Farklı ırklar, cinsiyetler ve sınıflar, şehri kendilerine daha fazla alan açacak şehirde yorumlamaya ve bu çerçevede yeni argümanlar geliştirmeye başlamışlardır. İlk anda kakafoni olarak

		yorumlanabilecek bu durum, aslında bir çeşit uzlaşmaya yol açarak toplumsal uzlaşmaya katkı yapmaktadır.
Gary Bridge	Reason in the City of Difference: Pragmatism, Communicative Action and Contemporary Urbanism (2005)	Bridge, felsefi pragmatizm yöntemiyle Habermas'ın <i>iletişimsel eylem</i> teorisine referans ile şehri tanımlamakta, ancak ne Habermas'ın ne de Le Febvre'nin kategorizasyonlarına itibar etmeyerek, şehirde hem söylemsel hem de söylemsel olmayan iletişim mekanlarının yanı sıra olmasını müzakereci bir yaklaşımın özellikle büyük şehirler için geçerli olabileceğine delil olarak sunmaktadır. Bu da onun kültürel çeşitliliğin olumlanmasına ve farklı kültürlerin asimile olmadan kendi bölgelerinde yaşamalarının müzakereci ve demokratik bir olgu olarak lanse etmesine imkân vermektedir.
Kian Tajbakhsh	The Promise of the City: Space, Identity and Politics in Contemporary Social Thought (2001)	Tajbakhsh, şehri yabancı ile, farklı olan ile ve öteki ile karşılaşmanın yegâne mekanı olarak görmekte ve her toplumsal kesimin şehirde kendisi olarak yaşama hakkının olduğunu savunmaktadır. Bu yazar, özellikle şehirlerin eski sakinlerinin, son yüzyılda iyice artan kozmopolitleşme karşısında en belirgin tepkisi, yeni gelen yabancılarla yüzleşme yerine kendi gettosunu, kapalı alanlarını ve görece kurtarılmış bölgelerini oluşturmak olmaktadır. Kapalı konut siteleri de bu bakımdan önemli bir araç durumundadır. Tajbakhsh, bu durumun uzun vadede sorun meydana getireceğini öngörerek uzlaşmaya dayalı bir üçüncü yol bulunması gerektiği kanaatine ulaşmaktadır.

Kaynak: Yazar Tarafından, Bu Kısımdaki Literatür Taraması Dikkate Alınarak Üretilmiştir.

Bu yazarlar ve eserleri, kapalı konut sitelerinin kültürel ayrışma üzerindeki etkilerini çok yönlü bir şekilde tartışmakta ve bu sitelerin sakinleri ile çevreleri arasında nasıl bir *görünmez duvar* oluşturduğunu vurgulamaktadırlar.

Ayrıca, kapalı konut siteleri ile doğrudan ilgili olmasalar da şehir teorisyenleri olarak David Harvey, Manuel Castells, Chicago Okulu'ndan şehir sosyologları R. E. Park ve Louis Wirth ve sosyologlar Max Weber, Anthony Giddens ve George Simmel'in çeşitli eserlerini şehirlerdeki kültürel tercihler ve hayat tarzı ekseninde toplumsal

ayrışma olgusunun değişik yönlerinin açıklanmasına potansiyel katkıları nedeniyle burada zikretmekte fayda bulunmaktadır.

2.6 Dünyanın Farklı Bölgelerinde Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Kapalı konut siteleri ve onların meydana getirdikleri veya katkı sağladıkları toplumsal ve kültürel ayrışma uluslararası bir olgu haline gelmiştir. Bu nedenle, hemen her bölgede bu konuda ciddi akademik çalışmalar üretilmektedir. Aşağıda Asya, Avrupa, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Afrika ve Ortadoğu’da bu konuda yazılmış önemli bazı eserler ile bunların yazarları hakkında bilgi verilmektedir.

2.6.1 Asya'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Asya'daki kapalı konut siteleri üzerine yapılan araştırmaların incelenmesi, bölgenin hızlı kentleşmesi, ekonomik büyüme ve sosyal değişim süreçlerini anlamak için önemli bir perspektif sunar. Bu konuda yapılan çalışmalar, özellikle Çin, Hindistan ve Güney Kore gibi ülkelerde yoğunlaşmaktadır. Tablo 18’de Asya'daki kapalı konut siteleri hakkında önemli bazı eserler ve yazarlar hakkında bilgi verilmiştir:

Tablo 18: Asya’da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Li Zhang	Strangers in the City: Reconfigurations of Space, Power, and Social Networks Within China’s Floating Population (2002)	Li Zhang, Çin'deki kapalı konut sitelerinin kentsel dönüşüm ve göçmen işçi toplulukları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu eser, Çin'in kentsel alanlarında sınıfsal ayrım ve sosyal galanın nasıl şekillendiğini tartışmaktadır.
Xuefei Ren	Urban China (2013)	Xuefei Ren, Çin'deki kentsel gelişmeyi ve bu süreçte kapalı konut sitelerinin rolünü analiz etmektedir. Kitap, Çin'deki hızlı kentleşmenin toplumsal ve ekonomik etkilerine odaklanır ve kapalı konut sitelerinin artan popülaritesini irdelemektedir.
Sanjay Srivastava	Entangled Urbanism: Slum, Gated Community and shopping mall in Delhi and Gurgaon (2014)	Sanjay Srivastava, Hindistan'ın başkenti Delhi ve çevresindeki Gurgaon bölgesindeki kapalı konut sitelerini incelemektedir. Eser, kentsel mekânın sınıflar arası çatışmalar ve ekonomik eşitsizliklerle nasıl şekillendiğini tartışmaktadır.
Loretta Lees, Hyun		Bu kitap, küresel ölçekte kentsel dönüşüm süreçlerini, özellikle de kapalı konut sitelerinin

Bang Shin, and Ernesto López- Morales	Planetary Gentrification (2016)	gentrifikasyon üzerindeki etkilerini ele alır. Asya'daki örnekler, küresel bağlamda kentsel dönüşüm teorileri ile birleştirilerek incelenmektedir.
Pow Choon- Piew	Gated Communities in China: Class, Privilege and the Moral Politics of the Good Life (2009)	Pow Choon-Piew, Çin'deki kapalı toplulukların sınıfsal dinamiklerini ve bu sitelerin sakinlerinin yaşam tarzı üzerine olan etkilerini araştırmaktadır. Kitap, Çin'deki orta sınıfın yükselişi ve kapalı konut sitelerinin bu süreçte oynadığı rolü irdelemektedir.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu eserler, Asya'daki kapalı konut sitelerinin kentsel dönüşüm, sınıfsal ayrım ve toplumsal değişim bağlamında nasıl ele alındığını göstermektedirler. Her biri, bölgedeki kentsel politikaların ve yaşam tarzlarının anlaşılmasına katkı sağlayan değerli kaynaklardır.

2.6.2 Güney Amerika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Güney Amerika'da kapalı konut siteleri, özellikle güvenlik kaygıları ve sosyoekonomik ayrışma bağlamında önemli bir kentsel fenomen olarak incelenmiştir. Bu bölgedeki kapalı siteler, yüksek suç oranlarına karşı bir tepki olarak ve orta ile üst sınıfların yaşam alanlarını koruma amacıyla geliştirilmiştir. Güney Amerika'daki kapalı konut siteleri üzerine yapılan araştırmalar, genellikle sosyal ayrışma, güvenlik, sınıf dinamikleri ve kentsel dönüşümü ele alır. Tablo 19, bu konuda önemli bazı eserler ve yazarları listelemektedir.

Tablo 19: Güney Amerika'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Janice Perlman	Favela: Four Decades of Living on the Edge in Rio de Janeiro (2010)	Perlman, Rio de Janeiro'daki favelalar ve kapalı konut siteleri arasındaki kontrastı inceler. Kitap, kentsel yoksulluk ve zenginlik arasındaki büyük uçurumları ve bu iki yaşam alanı arasındaki etkileşimleri detaylı bir şekilde ele alır.
Teresa Caldeira	City of Walls: Crime, Segregation, and	Teresa Caldeira'nın bu çalışması, São Paulo'daki güvenlik odaklı toplulukları ve kapalı konut sitelerini inceler. Caldeira, kentsel

	Citizenship in São Paulo (2000)	ayrışmanın ve kapalı toplulukların nasıl sınıf ve ırk temelli ayrımları pekiştirdiğini tartışır.
Teresa Calderia	Fortified Enclaves: The New Urban Segregation (1996)	Bu makale, Güney Amerika'daki şehirlerdeki kapalı konut sitelerinin yükselişini ve bunların toplumsal etkilerini inceler. Yazarlar, bu sitelerin şehir içindeki sosyal ve mekansal ayrışmayı nasıl derinleştirdiğini ele alır.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu eserler, Güney Amerika'daki kapalı konut sitelerinin genişleyen bir fenomen olarak sosyal, ekonomik ve politik bağlamda nasıl anlaşılması gerektiğini anlatmaktadırlar.

2.6.3 Avrupa'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Avrupa'da kapalı konut siteleri üzerine yapılan çalışmalar genellikle kentsel çeşitlilik, güvenlik, özelleştirme ve sınıfsal ayrım gibi temaları ele alır. Bu siteler, Amerika veya Güney Amerikadakiler kadar yaygın olmasa da özellikle büyük şehirlerde ve lüks konut projelerinde giderek daha fazla popülerlik kazanmaktadır. Avrupa'da kapalı konut siteleri üzerine yazılmış önemli eserler ve yazarlar Tablo 20'de görülmektedir.

Tablo 20: Avrupa'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Rowland Atkinson ve Sarah Blandy	Gated Communities: International Perspectives (2007)	Atkinson ve Blandy, dünya çapında kapalı konut siteleri üzerine derinlemesine bir analiz sunar ve Avrupa'daki durumu da kapsamlı bir şekilde ele almaktadırlar. Kitap, kapalı toplulukların güvenlik, özelleştirme ve topluluk yaşamı üzerindeki etkilerini tartışmaktadır.
Chris Webster, Georg Glasze, ve Klaus Frantz	The Global Spread of Gated Communities (2002)	Bu eser, kapalı konut sitelerinin küresel yayılımını inceleyerek Avrupa örneklerine özel bölümler ayırır. Yazarlar, bu sitelerin kentsel doku üzerindeki etkilerini ve toplumsal ayrışma süreçlerini analiz eder.
Glasze, Chris Webster ve Klaus Frantz	Private Cities: Global and Local Perspectives (2006)	Glasze, Webster ve Frantz, kapalı konut sitelerini <i>özel şehirler</i> olarak tanımlar ve bu sitelerin kentsel yönetim ve planlama üzerindeki etkilerini Avrupa bağlamında ele alır. Kitap, özellikle Avrupa'daki kapalı

		sitelerin nasıl bir sosyal ve mekansal örgütlenme sunduğunu inceler.
Simon Parker	Urban Theory and The Urban Experience (2004)	Parker'ın bu çalışması, kapalı konut sitelerini kentsel deneyimin bir parçası olarak ele alır ve Avrupa'daki sitelerin şehir yaşamına etkilerine değinir. Kitap, kapalı sitelerin kentsel sosyal hayata katkılarını ve bu alanların toplumsal etkileşim üzerindeki potansiyel sınırlamalarını tartışır.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu çalışmalar, Avrupa'daki kapalı konut sitelerinin karmaşık doğasını ve bu sitelerin geniş kentsel ve toplumsal bağlamlarda nasıl işlediğini anlamaya yardımcı olur. Avrupa örnekleri, genellikle güvenlik, özelleştirme ve kentsel yaşam kalitesi arasındaki etkileşimlere odaklanır ve bu sitelerin toplumsal ayrışmaya nasıl katkıda bulunduğunu sorgular.

2.6.4 Kuzey Amerika'da Kapalı Konut Sitleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Kuzey Amerika'da kapalı konut siteleri, özellikle ABD'de, güvenlik, mahremiyet ve özel topluluk oluşturma isteği nedeniyle popülerdir. Bu konuda yapılan çalışmalar genellikle kapalı sitelerin sosyal etkileri, sınıf ayrımı, ırksal segregasyon ve kentsel gelişme üzerine odaklanmaktadır. Tablo 21, bu konuda önemli bazı eserler ve yazarları göstermektedir.

Tablo 21: Kuzey Amerika'da Kapalı Konut Sitleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Setha Low	Behind the Gates: Life, Security, and the Pursuit of Happiness in Fortress America (2003)	Setha Low, kapalı konut sitelerinin ABD'deki yükselişini ve bu sitelerin toplumsal ve kültürel etkilerini detaylı bir şekilde inceler. Low, güvenlik arayışının sosyal etkileşim ve topluluk yapısı üzerindeki etkilerini tartışır ve bu sitelerin nasıl yeni bir <i>kale Amerika</i> oluşturduğunu ele alır.
		Snyder ve Blakely, kapalı toplulukların Amerika'daki tarihini ve bu toplulukların

Blakely ve Snyder	Fortress America: Gated Communities in the United States (1997)	kentsel peyzaj üzerindeki etkilerini inceler. Kitap, kapalı sitelerin güvenlik, topluluk ve özelleştirme taleplerini ele alırken, bu sitelerin toplumsal ayrışma ve ırksal segregasyon üzerindeki potansiyel etkilerini de sorgular.
Evan McKenzie	Privatopia: Homeowner Associations and the Rise of Residential Private Government (1994)	McKenzie, kapalı konut siteleri ve ev sahibi derneklerinin Amerika'daki politik ve ekonomik etkilerini analiz eder. Kitap, bu derneklerin nasıl <i>özel yerel hükümetler</i> olarak işlev gördüğünü ve kentsel yönetim üzerindeki etkilerini inceler.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu yazarlar ve çalışmaları, kapalı konut sitelerinin Kuzey Amerika'daki sosyoekonomik yapı üzerindeki etkilerini, aynı zamanda toplumsal normlar ve kentsel gelişme ile olan karmaşık ilişkilerini anlamak için önemli kaynaklar sunmaktadır.

2.6.5 Afrika’da Kapalı Konut Sitleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Afrika'da kapalı konut siteleri, özellikle güvenlik endişeleri ve sosyoekonomik ayrım nedeniyle birçok ülkede giderek yaygınlaşmaktadır. Bu konut siteleri, kıtadaki hızlı kentleşme, güvenlik sorunları ve orta sınıfın büyümesiyle paralel olarak artmaktadır. Afrika'daki kapalı konut siteleri üzerine yapılan çalışmalar, genellikle bu sitelerin toplumsal etkilerini, güvenlik algısını ve kentsel mekânın dönüşümünü ele alır. Tablo 22 de bu konuda bazı önemli eserler ve yazarları listelenmektedir.

Tablo 22: Afrika'da Kapalı Konut Sitleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Martin J. Murray	City of Extremes: The Spatial Politics of Johannesburg (2011)	Murray, Johannesburg'daki kapalı konut siteleri ve bu sitelerin kent üzerindeki etkilerini analiz eder. Eser, güvenlik odaklı toplulukların şehir dokusunu nasıl dönüştürdüğünü ve ekonomik eşitsizliklerle nasıl iç içe geçtiğini detaylı bir şekilde tartışır.
Charlotte Lemanski	Hybrid Gentrification in South Africa: Theorizing Across	Lemanski, Güney Afrika'daki kapalı konut siteleri üzerine odaklanarak, bu sitelerin sosyoekonomik ve mekânsal dönüşüm süreçlerini inceler. Çalışma, kentsel dönüşüm

	Southern and Northern Cities (2014)	ve gentrifikasyon teorilerini bu sitelerin bağlamında ele alır.
Clive Forster	Gated Communities in South Africa: Comparison of Four Case Studies in Gauteng	Forster, Güney Afrika'nın Gauteng bölgesindeki dört farklı kapalı konut sitesini karşılaştırmalı olarak inceler. Araştırma, bu sitelerin sosyal yapılarını, güvenlik politikalarını ve toplumsal etkileşimlerini detaylandırır.
Sarah Charlton ve Katherine Watson	Housing Policy and Practice in Post-Apartheid South Africa	Bu eser, post-apartheid dönemi Güney Afrika'sında konut politikalarını ve kapalı konut sitelerinin rolünü inceler. Yazarlar, bu sitelerin kentsel mekânda nasıl bir yer tuttuğunu ve toplumsal ayrışmayı nasıl etkilediğini araştırır.
Monica K. Marks	Emerging from the Shadows? Gated Communities' Contribution to Urban Africa	Marks, Afrika kentlerindeki kapalı konut sitelerinin yükselişini ve bu sitelerin geniş kentsel bağlamda ne gibi roller oynadığını tartışır. Çalışma, bu sitelerin güvenlik, toplumsal ayırım ve kentsel yönetim üzerindeki etkilerini değerlendirir.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu eserler, Afrika'daki kapalı konut sitelerinin kentsel ve sosyoekonomik yapı üzerindeki etkilerini derinlemesine inceler ve bölgedeki kentsel politika ve planlama süreçlerine önemli katkılarda bulunur.

2.6.6 Ortadoğu'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Eserler ve Yazarları

Ortadoğu'da kapalı konut siteleri, özellikle güvenlik, sosyoekonomik ayırım ve yaşam tarzı tercihleri gibi çeşitli nedenlerden dolayı popülerdir. Bu konut siteleri üzerine yapılan araştırmalar, genellikle bu sitelerin sosyal dinamikleri, kentsel dönüşüm ve sınıf ayrımlarını ele alır. Ancak, bu bölgeye özgü kapalı konut siteleri üzerine detaylı çalışmalar yapmış belirli yazarlar ve eserler hakkında geniş çaplı bilgi sınırlıdır. Ortadoğu'daki kapalı konut sitelerini ele alan yazarlar Tablo 23' de tanıtılmaktadır.

Tablo 23: Ortadoğu'da Kapalı Konut Siteleri Konusunda Önemli Yazarları

Yazar	Eser	İçerik
Myriam Ababsa	Urban Policies Shaped by Economic Models (2013)	Ababsa, Ortadoğu'daki kentsel ve sosyal yapılar üzerine çalışmalar yapmış bir araştırmacıdır. Onun çalışmaları, özellikle

		Ürdün'deki kentsel gelişim süreçlerini ele alarak kapalı konut sitelerinin bu süreçlerdeki yerini tartışmaktadır.
Diane Singerman	Avenues of Participation: Family, Politics and Networks in Urban Quarters of Cairo (1995)	Singerman bu eserinde Kahire'deki kapalı konut siteleri ve banliyöler dahil konut yerleşimlerinde aile ve toplumsal hayatı incelemekte olup, kentsel ve toplumsal ayrışmalara bu çerçevede değinmektedir.
Safaa Marafi	The Neoliberal Dream of Segregation - Rethinking Gated Communities in Greater Cairo- A Case Study - Al-Rehab City Gated Community- Egypt (2011)	Marafi, Kahire'deki kapalı konut sitelerinin yol açtığı mekansal ve toplumsal ayrışmayı Al Rehab ilçesindeki siteler örneğinde incelemektedir.
Eric Denis	Cairo As Neoliberal Capital: From Walled City to Gated Communities (2006)	Denis, Ortadoğu'da sosyal değişim ve dönüşüm üzerine çalışmalar yapmış olup bu çalışmalar içerisinde kapalı konut sitelerinin sosyal yapı üzerindeki etkilerine değinmiştir. Bu çalışmasında da Kahire'nin kapalı sitelerini neoliberal ideolojinin mekâna yansıması olarak incelemektedir.
Laavanya Kathiravelu	The Divided City: Gated Communities, Everyday Mobilities and Public Space (2016)	Kathiravelu bu eserinde Dubai'de kapalı konut siteleri ve şehirdeki görece fakir mahalleleri karşılaştırarak her iki yaşam alanında günlük hayatı göz önüne sermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu çalışmalar, Ortadoğu'daki kapalı konut sitelerinin bölgenin kentsel ve sosyal dinamikleri içindeki rolünü anlamaya yardımcı olabilir. Bu sitelerin popüleritesi, bölgedeki güvenlik sorunları, artan ekonomik farklılıklar ve belirli bir yaşam tarzını sürdürme isteği ile ilişkilendirilebilir.

3. BÖLÜM: KAPALI KONUT SİTELERİNDE SOSYAL VE KÜLTÜREL AYRIŞMA

Kapalı konut sitelerinde sosyal ve kültürel ayrışma konusundaki akademik literatürün tanıtılıp incelendiği bu bölümde, Türkiye’de bu sitelerin gelişim seyri ve özellikleri analiz edilmektedir. Daha sonra, İstanbul’daki kapalı ve güvenli konut sitelerinin detaylı bir analizinden sonra bu sitelerin özellikle kültürel tercihler ve yaşam tarzı ekseninde sosyal ayrışmaya neden olup olmadıkları konusunu irdeleyen akademik literatür üzerinde detaylı olarak durulmaktadır.

3.1 Kapalı Konut Sitelerinde Sosyal Ayrışma

Kapalı konut sitelerinde genellikle belirli bir gelir düzeyi ve sosyal statüye sahip birey ve ailelerin oturması, bu sitelerin adeta gettolaşması (Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022), bu sitelerin sakinlerinin toplumun farklı sosyo-ekonomik gruplarının fiziksel olarak birbirinden ayrışmasına neden olmaktadır. Kapalı ve güvenli konut siteleri, sakinlerini dış dünyadan soyutlayarak, site içerisinde homojen bir topluluk oluşturmakla suçlanmaktadır. Şehirleşmenin hızla arttığı günümüzde şehirlerin beşerî unsurunun böyle birbirinden ayrılması da toplumsal ayrışmanın en belirgin göstergelerinden birisi olarak görülmektedir. Bu konu tez boyunca detaylı olarak incelenmektedir.

3.2 Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Farklılıkların Mekâna Yansıması

Kültürel farklılıklar mekâna birkaç yolla yansıyabilir (Ertürk ve Gökdemir, 2017; Güner, 2016):

- *Mimari ve Tasarım*: Farklı kültürler, geleneksel motifler, renkler ve yapı malzemeleri kullanarak kendi estetik anlayışlarını binalara ve diğer yapısal elementlere yansıtabilir. Örneğin, Asya mimarisi genellikle Feng Shui ilkelerini, İslami mimari ise geometrik desenleri ve kubbe yapılarını vurgular (Ökten, 2023).
- *Kamusal ve Özel Alanların Kullanımı*: Kültürler, kamusal ve özel alanları kullanma şekillerinde farklılıklar gösterebilir. Bazı kültürlerde dış mekanlar büyük topluluk buluşmaları için önemli iken, diğerleri daha kapalı ve özel alanları tercih edebilir.

- *Toplumsal Normlar ve Değerler:* Toplumun değerleri ve normları, mekânın işlevselliğini ve düzenini etkileyebilir. Örneğin, bazı kültürlerde çok nesilli aileler bir arada yaşama eğilimindedir, bu da daha büyük yaşam alanlarına ve belirli ortak alanlara olan ihtiyacı artırabilir.

Kapalı konut siteleri, günümüzde kültürel farklılıkların mekâna yansımada önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu tür siteler, genellikle belirli bir sosyo-ekonomik ve kültürel profili yansıtan sakinler tarafından tercih edildiği için belirli kültürel norm ve değerlerin bu alanlarda yoğunlaşmasına neden olurlar (Seyhan Ayten ve Aygen, 2023). Örneğin, belli bir etnik veya kültürel grubun üyeleri, ortak dil, din, gelenek ve yaşam tarzlarını paylaşabilecekleri bu kapalı toplulukları tercih edebilirler. Bu durum hem içsel homojenliği teşvik ederken hem de dışsal ayrımcılığı ve izolasyonu derinleştirebilir. Bu tür mekânların tasarımı ve yönetimi, içinde yaşayanların kültürel tercihlerini yansıtacak şekilde şekillenebilir, ancak bu durum aynı zamanda toplumsal çeşitliliğin önünde bir engel olarak da görülebilir (Akpınar ve Paker, 2007). Öte yandan, kapalı konut sitelerinin sakinlerinin kültürel tercihlerine göre şekillendirilmesi ve belirli bir yaşam tarzını ve estetik anlayışını yansıtan mekanlar oluşturulması görece daha seyrek görülen bir durum olup, kapalı konut sitelerinin site sakinlerinin kültürlerini etkilemesi akademik literatüre daha fazla yansımaktadır (Keleş, 2005).

Kapalı konut siteleri ve kültürel farklılıklar konusundaki tartışmalarda olayın hem pozitif hem de negatife yönü birlikte düşünülmelidir. Bu tür sitelerin bireylerin kültürel tercihlerini daha rahat ifade etmelerine imkân tanınması ve benzer kültürel değerlere sahip insanların bir arada yaşamasının, topluluk içinde bir dayanışma hissi meydana getirmesi, pozitif yön olarak kabul edilebilir. Ancak, bu durum aynı zamanda toplumun kültürel olarak da bölünmesine neden olabilir. Farklı kültürel grupların bir arada yaşaması ve etkileşimde bulunması, kültürel zenginlik ve hoşgörüyü teşvik ederken, kapalı siteler bu etkileşimi sınırlayabilir.

3.3 Kapalı Konut Siteleri ve Mahremiyet

“Mahremiyet, genel olarak, kişilerin yalnız başına kalabildikleri, istedikleri gibi düşünüp davranabildikleri, başkalarıyla hangi yer, zaman ve koşullarda ne ölçüde ilişki ve iletişim kuracaklarına bizzat kendilerinin karar verebildikleri bir alanı ve bu alan üzerinde sahip olunan hakkı ifade eder” (Yüksel,2003:182). Mahremiyet olgusu,

özel mekândan kamusal mekâna doğru, yani evin iç mekânından dışına doğru, kullanıcının genelleşmesi ve genişlemesiyle birlikte giderek azalır. Birey, kendini mahremiyet duvarlarının arasında güvende hisseder. *Ötekilerden* gözüne batanları mahremiyet duvarları dışında tutar. Ancak modern mimarlığın etkisiyle özel alanın yani evin, mahremiyet ve kamusalığa yönelik oluşturulan iç-dış ayrımının geleneksel sınırları değişir. İç, artık dış olmaya da başlar (Architecture Storage, 2015: 1). Ancak, günümüzde mahremiyet kavramı da büyük bir değişim geçirmektedir: “*Mimari hakkında düşünme tarzımızı belirleyen, aslında içerisi ile dışarı, özel ile kamusal arasındaki ilişkiler hakkında düşünme tarzımızdır. Moderniteyle birlikte bu ilişkilerde bir değişim gerçekleşmiştir; geleneksel anlamda içerisi, yani dışarıyla açık bir karşılık içinde kurulmuş bir kapalı mekân olarak içerisi kavramı yerinden edilmiştir. Artık tüm sınırlar yer değiştirmektedir*” (Colomina, 2011: 12).

Kapalı konut sitelerinin tercih edilmesinde mahremiyet gibi kültürel ve dini motiflerin etkisi, birçok farklı toplum ve kültürde görülebilen bir fenomendir. Bu tercihler, bireylerin ve toplulukların sosyal, kültürel ve dini değerlerine bağlı olarak şekillenir. Mahremiyet, birçok kültürde ve dinde önemli bir yer tutar ve bu, konut tercihlerine doğrudan yansır (ArchitectureStorage, 2015: 2). Bu etkiyi değerlendirirken, mahremiyetin nasıl bir ihtiyaç olarak görüldüğü ve kapalı konut sitelerinin bu ihtiyacı nasıl karşıladığına dair çeşitli boyutları ele almak gerekir.

Nitekim Müslüman toplumların yanı sıra birçok başka kültürde de aile hayatı ve kişisel alanın korunması, toplumun temel değerleri arasında yer almaktadır. Bireylerin ve ailelerin günlük yaşamlarını, dış dünyanın gözlerinden uzak bir şekilde sürdürme ihtiyacının, bu ihtiyacı gidermeyi vaat eden konut şekillerine olan talebi artırması doğaldır (Halaç ve Sağlam Doru, 2019: 53). Öte yandan, dini inançların da mahremiyet kavramını önemli ölçüde etkilediği unutulmamalıdır. Örneğin, bazı İslami prensipler, kadınların ve ailelerin mahremiyetine büyük önem verir. Benzer şekilde, diğer dinlerde de mahremiyet ve edep önemli kavramlardır. Bu, dini inançlara sahip insanların, mahremiyeti daha kolay sağlayabilecekleri yaşam alanlarını tercih etmelerine yol açmaktadır (Halaç ve Sağlam Doru, 2019: 53).

Kapalı konut siteleri, mahremiyet ihtiyacını karşılamada önemli bir rol oynar. Sakinlerine dış dünyadan izole edilmiş, korunaklı bir yaşam alanı vaat eden bu siteler, yüksek duvarlar, güvenlik kameraları ve kontrollü giriş çıkışlar gibi fiziksel

özelliklerle mahremiyeti maksimize etme potansiyeline sahiptirler. Ayrıca, bu tür siteler, benzer değerlere ve yaşam tarzına sahip insanları bir araya getirerek, mahremiyet konusunda ortak bir anlayış geliştirilmesine olanak tanırırlar.

3.4 Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercih ve Yaşam Tarzı Farklılaşması

Kültürel tercihler ve yaşam tarzı, kapalı konut sitelerine yönelik talebi şekillendiren ana unsurlar arasında bulunmaktadır. Bu tür siteler genellikle sakinlerine belirli bir yaşam tarzı sunma vaadiyle pazarlanmakta olup bu durum da bireylerin veya ailelerin konut tercihlerinde etkili bir faktör haline gelmiş bulunmaktadır (Bali, 2007). Burada bahsedilen yaşam tarzı; güvenlik, mahremiyet, konfor, lüks, sosyal olanaklar gibi bir dizi özelliği kapsamaktadır (Blakely ve Snyder, 1997). Örneğin, spor ve sağlıklı yaşamı önemseyen bireyler için spor salonları, yüzme havuzları ve yürüyüş parkurları gibi olanaklar sunan siteler tercih edilebilir (Harvey, 1997; Thorns, 2004: 145). Aynı şekilde, çocuklu aileler için çocuk oyun alanları, eğitim ve aktivite merkezleri gibi özellikler ön plana çıkmaktadır.

Kapalı konut siteleri, sakinlerine benzer yaşam tarzı ve değerlere sahip bir topluluk içinde yaşama fırsatı sunmaktadırlar (Aydın, 2012: 103). Bu durumun, bireyler arasında sosyal etkileşimi ve komşuluk ilişkilerini güçlendireceği varsayılmaktadır. Ancak, diğer faktörlerin etkisi nedeniyle bu varsayımın ne ölçüde gerçeğe dönüştüğü tartışmalıdır. Yine de ortak yaşam alanları, etkinlikler ve sosyal faaliyetlerin topluluk içindeki bağları kuvvetlendireceğini ve bireylerin sosyal ağlarını genişletmelerine yardımcı olacağını varsaymak mümkündür. Özetle; kapalı konut sitelerinin sakinlerine belirli bir yaşam tarzını vaat ederek (Altun, 2010: 224), benzer değerlere ve kültürel beklentilere sahip topluluklar oluşturmaları, bireylerin ve ailelerin konut tercihlerinde önemli bir faktör olup hem kişisel ihtiyaçları hem de sosyal beklentileri karşılayan bir yaşam alanı arayışını yansıtmaktadır.

Kapalı konut sitelerindeki kültürel tercihler çeşitli faktörlere bağlı olarak şekillenmektedir. Bunlar arasında sosyal statü, gelir düzeyi, yaşam tarzı, dinî inançlar, etnik köken, eğitim seviyesi ve kişisel değerler önemli rol oynarlar (Altun, 2010: 223-224). Bu sitelerde yaygın olarak görülen kültürel tercihler arasında yaşam tarzı, güvenlik ve konfor, aile dostu ortam, çevre ve doğa, sosyal imkanlar ve topluluk hissi ve dinî ve kültürel kimlik öne çıkmaktadır. Bu tercihler, kişisel ihtiyaçlar, değerler ve öncelikler doğrultusunda şekillenir ve doğal olarak her birey veya aile için farklılık

gösterir. Birçok güvenli ve kapalı konut sitesi sakinlerinden gelebilecek farklı talepleri ve kültürel ve yaşam tarzı beklentilerini karşılayacak şekilde tasarlanmakta bu amaçla çeşitli imkanlar sunmaktadır.

Öte yandan, kapalı konut sitelerinde farklı yaşam tarzlarına sahip insanlar bir arada yaşayabilmektedirler. Çünkü bu siteler genellikle çeşitli yaşam tarzlarını ve tercihleri karşılayacak şekilde tasarlanır ve çeşitli olanaklar sunar. Kapalı konut sitelerinde yaygın olarak görülen farklı yaşam tarzları arasında *aktif ve sporcu, aile odaklı, doğa ve huzur odaklı, lüks ve prestij odaklı ve dinî ve kültürel odaklı* yaşam tarzlarının ayırt edilebildiğini söylemek mümkündür. Bu farklı yaşam tarzlarına sahip olan bireyler ve aileler, tabii ki bütçeleri elverdiği oranda, ihtiyaçlarına ve tercihlerine en uygun olan kapalı konut sitelerini seçmektedirler. Her yaşam tarzı, farklı beklentilere ve önceliklere sahip olduğu için, bu siteler çeşitli olanaklar sunarak çeşitli yaşam tarzlarını karşılamaya çalışmaktadırlar (Altun, 2010: 224).

3.4.1 Kapalı Konut Sitelerinde Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzları

Türkiye’deki kapalı ve güvenli konut sitelerinde genellikle muhafazakâr ve seküler yaşam tarzlarına sahip insanlar bir arada yaşamaktadırlar. Her ne kadar doğal olarak bu kesimler arasında bir ayrışma varsa da bu ayrışmanın birbirlerinden tamamen izole olacak dereceye gelmediği bilinmektedir (Göle, 2002). Ancak, bütçe imkanları çerçevesinde her iki kesim de kendilerine kültürel ve hayat tarzı olarak daha uygun mekân, semt ve sitelerde yaşamayı tercih etmektedirler. Bununla birlikte, kapalı konut sitelerine en temel ayrışma olarak muhafazakâr ve seküler yaşam tarzlarının mı belirleyici olduğu, canlı bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Her iki yaşam tarzı da farklı değerlere, inançlara ve tercihlere dayanmakta olup bu nedenle bu araştırma dizayn edilirken her iki kesimin de kendi ihtiyaçları ve beklentilerini karşılamak üzere tasarlanmış siteleri tercih edecekleri varsayılmıştır. Türkiye’de kapalı konut sitelerinde muhafazakâr ve seküler yaşam tarzlarına sahip insanların ortak ve farklı özellikleri, Tablo 24’de kısaca özetlenmektedir.

Tablo 24: Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinde Muhafazakâr ve Seküler Yaşam Tarzlarına Sahip İnsanların Ortak ve Farklı Özellikleri

Muhafazakâr Yaşam Tarzı	
Yaşam Tarzı Özellikleri	Açıklama
Dini İhtiyaçlar	Muhafazakâr bireyler, dini ritüelleri yerine getirmek ve ibadet etmek için uygun alanlara ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle, cami, mescit veya ibadet odaları gibi dinî alanların bulunduğu kapalı konut siteleri tercih edilebilir.
Aile Odaklı Ortam	Muhafazakârlar genellikle aile değerlerine ve geleneklerine önem verirler. Aile dostu olanaklara sahip siteler, çocukların güvenli bir ortamda büyümelerini sağlar ve bu nedenle muhafazakâr aileler tarafından tercih edilir.
Geleneksel ve Korumacı Yaşam Tarzı	Muhafazakâr yaşam tarzı genellikle geleneksel ve korumacıdır. Bu nedenle, geleneksel mimari tarzları yansıtan ve belirli kurallara tabi olan kapalı konut siteleri, muhafazakâr bireylerin tercihlerine daha uygun olabilir.
Toplumsal Normlara Uygunluk	Muhafazakârlar genellikle toplumsal normlara ve değerlere saygı duyarlar. Bu nedenle, belirli bir ahlaki standardı koruyan ve belirli davranış kurallarına uyan kapalı konut siteleri, muhafazakâr yaşam tarzını benimseyenler için daha çekici olabilir.
Seküler Yaşam Tarzı	
Yaşam Tarzı Özellikleri	Açıklama
Kişisel Özgürlükler ve Çeşitlilik	Seküler bireyler genellikle kişisel özgürlükleri ve çeşitliliği önemserler. Bu nedenle, farklı kültürel, dini ve yaşam tarzlarına sahip insanların bir arada yaşayabileceği açık ve hoşgörülü ortamları tercih ederler.
Modern ve İnovatif	Seküler yaşam tarzı genellikle modern ve yenilikçi olanakları tercih eder. Teknolojik altyapıya sahip, çevreci ve sürdürülebilir mimari çözümleri olan siteler, bu yaşam tarzını benimseyenler için cazip olabilir.
Sosyal ve Kültürel Etkileşim	Seküler bireyler genellikle sosyal ve kültürel etkileşime açık olurlar. Bu nedenle, farklı etnik kökenlerden ve kültürel geçmişlerden gelen insanların bir arada yaşadığı çok kültürlü ve kozmopolit siteler tercih edilebilir.
Özgür ve Esnek Kurallar	Seküler yaşam tarzı genellikle özgürlük ve esneklik üzerine kuruludur. Bu nedenle, katı kurallar olmayan ve bireylerin kişisel tercihlerine saygı duyan siteler, bu yaşam tarzını benimseyenler için daha uygundur.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Ancak bu kategorizasyonun mutlak olmadığı, basitleştirme ve açıklama amacı taşıdığı unutulmamalıdır. Her iki kategoriden bazı özellikler taşıyan kişilerin de bulunduğu, hatta toplumsal değişim ve post-modern dönüşüm süreçleri ile birlikte bu kişilerin sayısının giderek arttığı (Göle, 2014) ve yakın gelecekte muhafazakâr-seküler ayrımının anlamsız olacağı da iddia edilmektedir.

Özetle, her ne kadar tüm site sakinleri için genelleştirilemese de kapalı konut sitelerinde muhafazakâr ve seküler yaşam tarzlarına sahip insanların, bütçe imkanları elverdiği sürece, farklı ihtiyaçları ve tercihleri karşılayacak şekilde tasarlanmış siteleri tercih etmekte oldukları görülmektedir. Her iki yaşam tarzı da kendi değerlerine ve inançlarına göre bir yaşam alanı aramakta ve bu nedenle farklı özelliklere sahip siteleri tercih etmektedirler.

3.4.1.2 Muhafazakâr Kesimler ve Kapalı Konut Siteleri

Türkiye’de muhafazakâr kesimlerin kapalı konut siteleri tecrübesi, kültürel tercihler ve yaşam tarzı açısından incelendiğinde, bu grupların özel yaşam alanları, sosyal dinamikler ve dini pratikler gibi konularda gösterdikleri tercihler ön plana çıkar. Muhafazakâr kesimler için kapalı konut siteleri hem modern yaşam alanlarının konforunu hem de geleneksel değerlere uygun bir çevre yaratma arzusunu birleştirme yönünde önemli bir role sahiptir. Aşağıda üç tanesi örnek olarak verilen birkaç akademik çalışma, Türkiye’de muhafazakâr kesimlerin kapalı konut siteleri tecrübesini kültürel perspektiften ele almaktadır.

Buket Türkmen’in *Islamic Visibilities, intimacies and Counter Publics in the Secular Public Sphere* (2012) başta olmak üzere bazı çalışmaları, Türkiye’deki muhafazakâr ve dindar grupların kentleşme sürecindeki yerlerini ve kapalı konut sitelerinde nasıl bir yaşam sürdüklerini analiz etmektedir. Bu çalışmalar, dini değerlerin modern kent yaşamı içinde nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ayşe Çavdar’ın “Müslüman Getto”, “Çakma Modernite” (2010) ve “İslamcı Hafızanın Şehir Tahayyülü (2011)” başlıklı çalışmaları ise, Başakşehir örneğinde muhafazakâr kesimin 1980’lerden sonra kendi ideal konut ve yaşam alanlarını oluşturmak için gerçekleştirdikleri girişimlerin kısa bir hikayesini eleştirel dille ele almaktadırlar. Başakşehir özelinde muhafazakâr konut ütopyasının sonuçlarına ilişkin bir diğer önemli eser ise İrfan Özet’in “Fatih

Başakşehir” (2019) başlıklı alan araştırmasına dayalı çalışmasıdır. Özet, alt ve orta gelir düzeylerine sahip insanların yaşadıkları bilinen Fatih ve yeni gelişmekte olan ve büyük ölçüde muhafazakâr zenginlerden oluştuğu kamuoyunda dile getirilen Başakşehir ilçelerinde yaşam tarzları ve değerler üzerine oldukça açıklayıcı bir çalışma gerçekleştirmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye’de muhafazakâr kesimlerin kapalı konut sitelerindeki yaşam tarzının, geleneksel değerleri koruma ve modern imkanlardan faydalanma arasında bir denge kurma çabası içinde olduğu görülmektedir. Bu siteler, aynı zamanda muhafazakâr kesimler için sosyal ve kültürel izolasyonu minimize ederken, dini ve geleneksel pratikleri sürdürme imkânı tanır. Bu bağlamda, kapalı konut siteleri hem fiziksel hem de sosyal bir *kale* olarak işlev görmek ve muhafazakâr yaşam tarzını destekleyen bir ortam sağlamaktadırlar (Akın, 2012). Ancak bu ortamın ne kadar *İslami* olduğu tartışma konusudur.

Tablo 25, yukarıda zikredilen akademik literatürün incelenmesiyle, Türkiye’de muhafazakâr kesimlerin son birkaç on yılda kapalı konutlara yönelik ilgisi ve elde edilen tecrübeler dikkate alınarak kapalı konut sitesi tercihlerinde önemsedikleri unsurları bir bütün olarak göstermektedir.

Tablo 25: Muhafazakâr Kesimlerin Kapalı Konut Siteleri Tercihleri

Önemsenen Unsurlar	Açıklama
Geleneksel ve Dini Değerlere Uygunluk	Türkiye’de muhafazakâr kesimin giderek zenginleşmesi ve daha varlıklı hale gelen muhafazakâr ailelerin kapalı konut sitelerine yoğun ilgi göstermesi nedeniyle; birçok kapalı konut siteleri, dini ve geleneksel değerlere uygun düzenlemeleri barındıran sosyal tesisleri bünyelerine eklemektedirler. Örneğin, bu tür sitelerde genellikle; ▪ Cami veya mescitler bulunur, ▪ Kadın ve erkek için ayrı yüzme havuzları veya saatleri ayrılmış sosyal aktivite alanları olabilir, ▪ Site yönetimi tarafından düzenlenen dini bayram ve etkinliklere özel önem verilir.
Sosyal ve Kültürel Homojenlik	Muhafazakâr kesimler, benzer değerlere ve yaşam tarzına sahip komşularla çevrili bir ortamda yaşamayı tercih etmektedirler. Kapalı konut siteleri, muhafazakâr zenginleri sitelerine çekebilmek amacıyla bu tür bir sosyal ve kültürel homojenliği garanti edebilmektedirler. Bu şekilde muhafazakâr site

	sakinlerinin kendi değerlerine uygun bir topluluk içinde sosyalizasyonunu ve kültürel ve dini pratiklerin rahatlıkla yerine getirilmesini sağlamaktadırlar.
Güvenlik ve Mahremiyet	Muhafazakâr kesimler için güvenlik ve özel hayatın korunması çok önemlidir. Kapalı konut siteleri, güvenlik hizmetleri ve genelde yüksek çevre duvarları ile bu ihtiyacı karşılamaktadırlar. Özellikle kadınların, dışarıdan gelebilecek istenmeyen bakışlara maruz kalmadan günlük aktivitelerini özgürce yapabilmeleri ve çocukların güven içinde oyun alanlarında zaman geçirmeleri muhafazakar ailelerce önemsenmektedir.
Modern İmkanlar ve Geleneksel Yaşam Tarzı Dengelemesi	Kapalı konut siteleri, muhafazakâr kesimler için modern dünyanın konforunu ve teknolojisini, geleneksel değerlerle harmanlayarak sunmaktadırlar. Bu manada seküler kesim ile bir paralellik içerisindedirler. Örneğin; ▪ Modern ve kullanışlı ev tasarımları, ▪ Enerji tasarruflu ve çevre dostu bina yönetim sistemleri, ▪ Geleneksel toplu iftarlar veya sahur etkinlikleri gibi sosyal faaliyetler düzenlenir.

Kaynak: İlgili Literatüre Dayalı Olarak Yazar Tarafından Oluşturulmuştur.

3.4.1.3 Muhafazakâr-Dindar Yaşam Tarzına Kapalı Konut Sitelerinin

Uygunluğu Sorunu

Özellikle muhafazakâr yaşam tarzına kapalı konut sitelerinin uygunluğu, sıkça tartışılan toplumsal ve dini konular arasındadır. Bu tartışmalarda kullanılan önemli argümanlar arasında şu hususlar dikkati çekmektedir:

- Muhafazakâr değerler genellikle aile yaşamının özel kalmasını ve bireylerin mahremiyetinin korunmasını önemser (Akın, 2012: 3-20). Kapalı konut siteleri, yüksek duvarlar, kontrollü giriş çıkışlar ve güvenlik sistemleri ile bireylerin ve ailelerin mahremiyetine yüksek bir önem verir. Bu özellikler, muhafazakâr yaşam tarzına sahip insanlar için çekici olabilir.
- Kapalı konut siteleri, benzer değer ve yaşam tarzını paylaşan bireyleri bir araya getirme eğilimindedirler. Bu, muhafazakâr bireylerin kendi değerlerini ve geleneklerini paylaşan bir topluluk içinde yaşamasını sağlayabilir. Genel toplum içinde maruz kalabilecekleri ön yargı veya dışlanmadan kaçınmak ve görece homojen bir topluluk ile komşuluk yapmak, dindar-muhafazakâr birey ve aileler için cazip gelmektedir (Kesim Güven ve Kar, 2013: 24-27). Ayrıca, sosyal etkinlikler ve topluluk merkezleri aracılığıyla komşuluk ilişkilerini ve sosyal bağları güçlendirebilme imkanlarının bulunması da mahallelerdeki

toplumsallaşmayı sitelere taşıma ümidi oluşturmaktadır (Kesim Güven ve Kar, 2013: 27-31). Dindar aileler, çocuklarının ahlaki ve dini değerlerle ve dini-ahlaki değerlere sahip arkadaşlarla beraber büyümesini sağlamak isterler. Kapalı konut sitelerinin bir kısmı bu tür değerlere uygun aktivitelerin ve etkinliklerin düzenlenmesine imkân tanımaktadır. Ayrıca, kapalı konut sitelerinde, benzer değerleri paylaşan diğer ailelerle bir arada olmanın, çocukların bu değerlere uygun bir ortamda büyümesine katkıda bulunacağı varsayılmaktadır.

- Kapalı konut siteleri, güvenlik hizmetleri ve gözetim sistemleri ile donatılmıştır (Candaş, 2007). Muhafazakâr aileler için güvenlik, özellikle çocukların ve kadınların korunması açısından önemli bir faktör olduğu için, kapalı konut siteleri aile bireylerinin güvende hissetmelerini sağlayan bir ortam sunmakta adeta yarış etmektedirler.
- Bazı kapalı konut siteleri, muhafazakâr yaşam tarzına uygun olanaklar sunmaktadırlar. Örneğin, ailelerin birlikte vakit geçirebileceği geniş sosyal ve yeşil alanlar, kadınlara özel spor salonları veya yüzme havuzları gibi imkanlar muhafazakâr değerlere uygun düşmektedir. Ayrıca bu sitelerin cami, mescit gibi ibadethanelerin yanı sıra, dini bayramlar ve kültürel etkinlikler için uygun alanlar sunmakta olmaları, muhafazakâr topluluklar için dini ve kültürel uygulamaların kolaylıkla yerine getirilebilmesi açısından çekici gelmektedir (Emlak Kulisi, 2024).

Özetle; muhafazakâr yaşam tarzına sahip bireyler için kapalı konut siteleri, mahremiyet, güvenlik, benzer değerleri paylaşan bir toplulukla iç içe olma ve dini ile kültürel uygulamalara uygun imkanlar gibi pek çok avantaj sunmaktadırlar. Bu nedenle, muhafazakâr değerlere sahip bireyler ve aileler için kapalı konut siteleri, yaşam tarzlarına uygun bir seçenek olarak görülmektedir.

Ancak, *muhafazakâr-dindar kültüre sahip aileler için mahallelerin mi kapalı konut sitelerinin mi daha iyi bir tercih olduğu* konusu canlı bir tartışma alanı durumundadır. Muhafazakâr kültüre sahip birey ve aileler için mahalle yaşamı ile kapalı konut siteleri

arasında tercih yaparken her iki yaşam alanının da avantajları ve dezavantajları bulunmakta olduğu gerçeği göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle tercih edilecek yaşam alanı ailenin önceliklerine, değerlerine ve yaşam tarzına bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Mahallelerin avantajları arasında sıkı komşuluk ilişkileri, kültürel ve dini etkinlikler, daha az kısıtlayıcı kural bulunması ve dini eğitim imkanları bulunmaktadır. Geleneksel mahalleler, komşuluk ilişkileri ve topluluk duygusunun güçlü olduğu yerler olduğu için muhafazakâr aileler benzer değerlere sahip bir topluluk içinde sosyal destek ve dayanışma bulabilmektedirler (Kesim Güven ve Kar, 2013: 27-30). Öte yandan geleneksel mahalleler, büyük ölçüde dini ve kültürel etkinliklerin merkezi durumundadırlar (Alver, 2012; Kesim Güven ve Kar, 2013: 30-31). Bu etkinlikler, topluluk üyeleri arasında birliği ve ortak değerleri pekiştirmektedir. Ayrıca, herkesin kendi evine sahip olduğu mahallelerde yaşam, çoğunlukla kapalı konut sitelerine göre daha az kısıtlayıcı olarak görölmektedir (Özgür, 2006). Bununla birlikte, bazı mahallelerde suç oranlarının yüksek olması, özellikle kadın ve çocuklar için tehdit olarak görölebilmektedir. Bu ise daha güvenli yerlerde yaşama isteğini artırmaktadır.

Kapalı konut sitelerinin de muhafazakâr ve dindar aileler için sağlamakta oldukları güvenlik, mahremiyet, planlı ortam ve özel imkanlar gibi bazı avantajlar söz konusudur. Bu sitelerin yüksek güvenliğli girişler ve devriye gibi özelliklerle donatılmış olması, muhafazakâr birey ve aileler için de güvenlik hissi sağlamaktadır. Bu sitelerin mahremiyet konusunda daha fazla kontrol sunmaları ve yüzme havuzları ve spor salonlarının yanı sıra bazen ibadet yerleri gibi özel imkanlar sunmaları da kapalı konut sitelerinin çekiciliğini artırmakta (Emlak Kulisi, 2024) ve bu yönüyle mahalledeki dini tesislere olan ihtiyacı azaltmaktadır. Ancak yine de kapalı konut sitelerinin genellikle benzer sosyoekonomik düzeydeki insanları bir araya getirmesi ve sosyal çeşitliliğe izin vermemesi bir sorun olarak görölebilmektedir (Kesim Güven ve Kar, 2013: 31). Çünkü Türkiye gibi ölkelerde dindarlık eğiliminin sosyo-ekonomik statüsü görece daha düşük kişilerde yoğunlaşması, dindarların zenginlerin yaşayabildiği sitelerde yalnızlaşmasına yol açabilir. Ayrıca kapalı sitelerin dince israf olarak görölen uygulamaları ve sakinlerin uyması gereken katı kurallar ve kısıtlamalar belirlemeleri de zaman zaman sorun oluşturabilmektedir. Örneğin bu kurallar arasında

başörtüsü ve İslami mayo ile havuza girilememesi gibi uygulamalar da yer alabilmektedir.

Özetle; muhafazakâr kültüre sahip ailelerin tercihi, güvenlik, mahremiyet, sosyal etkileşim, kültürel etkinlikler ve maliyet gibi faktörlere bağlı olarak değişir. Her ailenin ihtiyaçları ve öncelikleri farklı olduğu için, en uygun yaşam alanı seçimi kişisel tercihlere göre değişecektir.

Diğer yandan zaman zaman kamuoyunda *seküler hayat tarzı için mahalle yaşamına göre güvenli konut sitelerinin daha uygun olduğu* tezi dile getirilmektedir. Tıpkı muhafazakâr-dindar birey ve ailelerde olduğu gibi, laik bir yaşam tarzını tercih eden bireyler için de güvenli konut sitelerinin mahalle yaşamına göre daha uygun olup olmadığı, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilmektedir (Kaplan, 2022). Kapalı-güvenli konut sitelerinin güvenlik, mahremiyet, sosyal uyum ve modern imkanlar gibi avantajları bulunurken, mahalle yaşamının da çeşitlilik ve katılımcılığa imkân verme, topluluk ve komşuluk duygusu ve daha az kısıtlama ve hanelerde daha fazla özgürlük gibi avantajları seküler bireyler için de geçerlidir. Sonuç olarak seküler bir yaşam tarzını tercih eden bireyler için en uygun yaşam alanının seçiminin de tıpkı muhafazakâr bireyler için olduğu gibi, bireyin değerlerine, önceliklerine ve yaşam tarzına bağlı olarak değişmekte olduğu söylenebilir.

3.5 Mahalle Tarzı Yerleşimlerle Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Yaşam Tarzı ve Kültürel Tercihler Bakımından Farklılıklar

Blakely ve Snyder (1997), ABD’deki kapalı konut alanlarının hızlı gelişiminin nedeni olarak *yeni bir topluluk arayışını* görmektedir. “Topluluk kavramı paylaşmayı içerir ve paylaşılanlar genellikle bir bölge, sosyal deneyimler, gelenekler, amaçlar ve ekonomik statülerdir. Kapalı siteler kapılar ardında, *evinde gibi* hissetmeni sağlayan, kendin gibi komşularının, dostluk ilişkilerinin olduğu, sosyal açıdan daha kaynaştırıcı, bağlanmayı sağlayan, dayanışmayı kuvvetlendirici bir topluluk sunarlar” (Blakely ve Snyder, 1997: 29). “*Topluluk, bireye birlik ve mekân duygusu aracılığıyla aidiyet ve kimlik kazandırmaktadır. Bu doğrultuda birçok kapalı konut sitesinin, geleneksel kasabaların ya da mahallelerin yeniden yaratıldığı yönünde bir söylem üzerine kurulduğu ve bunun tasarım konseptinin bir parçası olarak vurgulandığı görülmektedir. Bu sadece fiziksel mekân aracılığıyla değil ortak işlevlerin çeşitliliği ve sosyal yaşantının zenginliği ile sağlanmaktadır*” (Altun, 2010: 231). Ritzer de

ABD’deki kapalı konut sitelerinin tıpkı kasaba ve geleneksel mahallelerde olduğu gibi rüstik verandalı evler, ortak alan ve küçük dükkanlar yoluyla birbirine bağlı topluluklar oluşturmayı hedeflediklerini, geleneksel mahalle ve kasabalara olan özlem duygusunu gidermeye çalışan zenginlere bu yönde alternatifler oluşturduklarını belirtmektedir (Ritzer, 2000: 163). Bali de (2002: 114), Türkiye’de, özellikle de şehrin çok büyümesi nedeniyle hayatın çok karmaşıklaştığı İstanbul’daki sitelerde bir *nostalji* olarak, konak ve bahçelerin bulunduğu eski İstanbul’un mahalle hayatını tekrar yaşama arzusunun öne çıktığını ifade etmektedir.

Bu sitelerin, bireylere büyük şehirlerde giderek kaybolan aidiyet duygusunu yeniden hissettiren bir yandan da kendilerini farklı hissettirme amacıyla geliştirmiş oldukları *ideal ev* (Güney, 2008), *mahalle ortamı ve birbirlerine tutkun topluluklar* oluşturma söylemlerin ne ölçüde gerçekleştirilebildiği ise, tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bu çerçevede, her iki yerleşim türünün çeşitli açılardan benzerlik ve farklılıklarını sorgulamak gerekmektedir (Altun, 2010: 233). Bu tezin konusunu oluşturan yaşam tarzı ve kültürel tercihler bakımından mahalle tarzı yerleşimlerle kapalı konut siteleri arasında birtakım benzerlikler olduğu kadar, hatta daha fazla farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar Tablo 26’da incelenmektedir.

Tablo 26: Yaşam Tarzı ve Kültürel Tercihler Bakımından Mahalleler ile Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Farklar

Mahalle / Kapalı Konut Sitesi	Yaşam Tarzı Ve Kültürel Tercih Unsuru	Açıklama
Mahalle	Toplumsal İletişim ve Komşuluk Bağı	Mahalleler genellikle daha açık ve samimi bir ortam sunar. Komşular arasında sıkı bir bağ ve dayanışma hissi vardır. Komşular birbirlerine yardım eder, sokak partileri düzenler ve ortak etkinliklere katılırlar.
Kapalı Konut Sitesi		Kapalı konut siteleri ise daha kapalı ve sınırlı bir ortam sunabilir. Sitenin güvenlik önlemleri ve özel sosyal alanları, komşular arasındaki rastgele etkileşimi sınırlayabilir. Bu nedenle, komşuluk ilişkileri genellikle daha sınırlı olabilir.
Mahalle		Mahalleler genellikle daha çeşitli bir sosyal ve kültürel yapıya sahiptir. Farklı kültürlerden, yaşam tarzlarından ve gelir seviyelerinden insanlar bir

	Sosyal ve Kültürel Çeşitlilik	arada yaşar. Bu durum, genellikle daha zengin bir kültürel deneyim sunar.
Kapalı Konut Sitesi		Kapalı konut siteleri ise genellikle belirli bir sosyal ve ekonomik gruba hitap eder. Sitenin sakinleri genellikle benzer gelir seviyelerine ve yaşam tarzlarına sahiptir. Bu nedenle, sosyal ve kültürel çeşitlilik daha az olabilir.
Mahalle	Güvenlik ve Gizlilik	Mahalleler genellikle daha açık bir yapıya sahiptir ve sitelere göre daha az güvenlik önlemine ihtiyaç duyarlar. Bu durum, insanların sokaklarda daha rahat dolaşmasını ve komşularıyla daha serbestçe etkileşimde bulunmasını sağlar.
Kapalı Konut Sitesi		Kapalı konut siteleri ise genellikle daha yüksek güvenlik önlemlerine sahiptir. Sitenin çevresi duvarlar veya bariyerlerle çevrili olabilir ve giriş-çıkışlar kontrollü olabilir. Bu nedenle, sitenin sakinleri daha güvenli ve gizli bir ortamda yaşarlar.
Mahalle	Kamusal Alan ve Sokak Aktivitesi	Mahalle tarzı yerleşimlerde genellikle daha fazla kamusal alan ve sokak aktivitesi bulunur.
Kapalı Konut Sitesi		Kapalı konut siteleri daha özel ve kısıtlı bir ortam sunabilmektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Her iki türde de yaşam tarzı ve kültürel tercihler farklılık gösterebilir ve bireyler tercihlerine göre bu ortamlardan birini seçebilirler. Örneğin dini tercihler bağlamında Fatih'teki Çarşamba ve İskenderpaşa mahalleleri ile Gaziosmanpaşa'daki Gazi ve Ataşehir'deki 1 Mayıs Mahallelerinde yaşam tarzı farklılıkları olduğu oldukça açıktır. Yine Fatih ilçesinin anılan mahalleleri ile Beşiktaş ve Sarıyer ilçelerindeki sahile yakın mahalleler arasında hayat tarzı bakımından büyük farklar olduğu görülmektedir.

3.6 Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinin Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Gibi Nedenlerle Sosyal Ayrışmaya Katkıları Üzerine Yazılmış Eserler

Özellikle 2000’lerden itibaren kapalı konut sitelerinin Türk şehirlerinde de yaygınlaşması, Türkiye’de de bu konuda akademik araştırmaların giderek yoğunlaşmasına katkı sağlamıştır. Günümüzde Türkiye’de kapalı konut siteleri, kültürel tercih ve yaşam tarzı farklılaşması üzerine zengin bir akademik literatüre sahiptir. Bu literatür, bu sitelerin sadece fiziksel bir yaşam alanı olmadığını, aynı

zamanda sosyal, ekonomik ve kültürel dinamikleri nasıl şekillendirdiğini de göstermektedir. Sosyal ayrışma, güvenlik, modernlik ve statü sembolü gibi temalar, bu sitelerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini anlamak için kritik öneme sahiptir (Altun ve Bal, 2022: 384). Kapalı konut sitelerindeki kültürel tercih ve yaşam tarzı farklılaşması, Türkiye’deki kentleşme dinamikleri, sınıfsal yapılar, güvenlik ihtiyacı ve toplumsal statü göstergesi gibi pek çok faktörle ilişkilendirilebilir (Salah ve Ayad, 2018). Bu yüzden, kapalı konut siteleri üzerine Türkiye’de yapılan araştırmaların, bu yaşam alanlarının sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini çeşitli yönlerden incelediği dikkati çekmektedir.

Bu eserlere topluca göz atılacak olursa, şu hususların özellikle vurgulandığı dikkati çekmektedir.

- Güvenlik, Türkiye’de kapalı konut sitelerinin tercih edilmesinin başlıca nedenlerinden biridir. Artan kentleşme ve buna bağlı olarak artan suç oranları, insanları bu tür sitelere yönlendirir. Ancak bu siteler, sadece fiziksel bir güvenlik sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sosyal izolasyonu da beraberinde getirir.
- Öte yandan, Türkiye’de kapalı konut siteleri özellikle orta ve üst gelir gruplarını hedef almaktadırlar. Bu durum, ekonomik güce dayalı bir sınıfsal ayrışmayı teşvik etmektedir. Yüksek gelir seviyesine sahip bireylerin yaşadığı bu siteler, ekonomik olarak daha düşük gelir gruplarını dışlamaktadır.
- Türkiye’de kapalı konut siteleri, modern yaşamın ve Batılılaşmanın bir simgesi olarak da kabul edilmektedir. Bu sitelerde yaşamak, birçok kişi açısından Batılı yaşam tarzını benimsemiş olmak anlamına gelebilir ve bu durum, kültürel kimlik açısından belirli bir farklılaşmayı ifade eder.
- Bazı sosyologlar, (örneğin Köksal Alver (2010) ve Didem Akyol Altun (2010)), kapalı ve güvenli konut sitelerinin özellikle mahalle gibi geleneksel toplumsal yerleşim birimleri ile karşılaştırmasını yaparak, mahalleden kapalı konut sitesine yönelik toplumsal hareketliliğin neden, etki ve sonuçlarını tartışmaktadırlar.

Tablo 27, Türkiye’de kapalı konut sitelerinde toplumsal ve mekânsal ayrışma konusundaki akademik literatürün ana temalarını açıklamaktadır.

Tablo 27: Türkiye’de Kapalı Konut Sitelerinde Toplumsal ve Mekânsal Ayrışma Konusundaki Akademik Literatürün Ana Temaları

Tema	Açıklama
Sosyo-ekonomik Farklılaşma	Araştırmalar, Türkiye'deki kapalı sitelerin farklı sosyoekonomik gruplara hitap ettiğini göstermektedir. Daha zengin sakinler sıklıkla bu toplulukları ararlar ve ortak ekonomik geçmişe sahip yerleşim bölgeleri oluştururlar. Bu, topluluk içinde sosyal homojenlik hissine yol açabilir.
Kültürel Tercihler	Araştırmalar, Türkiye'deki kültürel tercihler ile güvenli siteler arasında bir bağlantı olduğunu ortaya koymaktadırlar. Siteler mimari, tasarım estetiği ve hatta boş zaman etkinlikleri gibi kültürel konularda benzer zevkleri paylaşan kişileri cezbedebilmek amacıyla birçok imkân ve tesisler geliştirmekte ve değişik programlar uygulamaktadırlar. Bu durum, farklı kültürel tercihlere sahip kişi ve aileleri cezbetmekte ve o sitelere yöneltmektedir. Bu vesileyle de o sitelerde paylaşılan ortak kültürel kimlik duygusu güçlenmektedir. Başakşehir, bu olgunun en somut örneği durumundadır.
Yaşam Tarzı Kalıpları	Güvenlikli ve kapalı siteler, belirli yaşam tarzlarına hitap eden imkân ve hizmetler sunabilmektedirler. Daha lüks siteler, bu imkanlara ve konfora değer veren sakinlerin ilgisini çekecek fitness merkezlerine, yüzme havuzlarına ve organize sosyal etkinliklere sahip durumdadırlar. Bu durum, site sakinlerinin yaşam tarzı tercihlerini kendisinin şekillendirdiği algısını güçlendirmektedir.
Sınırlı Entegrasyon	Bu konut sitelerinin dışı kapalı, etrafı duvarla çevrili ve güvenlik kontrolüyle girilebilen mekanlar olması, bu sitelerin sakinleri ile çevredeki mahallelerde oturanlar arasında fiziksel ve sosyal bir bariyer oluşturmaktadır. Bu durum ise daha geniş toplumla etkileşimi sınırlamakta ve potansiyel olarak kültürel izolasyon hissine yol açabilmektedir

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Türkiye özelinde kapalı konut siteleri ve özellikle de bu sitelerin kültürel tercihler ve hayat tarzları çerçevesinde neden oldukları mekânsal ve sosyal ayrışma üzerine yazılmış bazı önemli Türkçe eserler ve çalışmalar aşağıda Tablo 28’de kısaca tanıtılarak analiz edilmektedir.

Tablo 28: Türkiye’deki Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Nedeniyle Sosyal Ayırışma Konusunda Yazan Yazarlar ve Eserleri

Yazar	Eser	İçerik
Rıfat Bali	Tarz-ı Hayattan Life Style’a (2020)	Türkiye’de sosyo-ekonomik değişimlerin tüketim kalıpları ve yaşam tarzları üzerindeki etkisini tarihsel ve kültürel bir perspektifle ele alan kapsamlı bir eser hüviyetindedir. Bali (2002), bu kitabında Türkiye’nin Cumhuriyet Döneminden günümüze kadar olan süreçte yaşam tarzlarının nasıl değiştiğini, bu değişimlerin altında yatan sosyal ve ekonomik dinamikleri incelemektedir. Eser, Osmanlı sonrası Türkiye’nin modernleşme çabaları ve Batılılaşma sürecinde yaşam tarzlarının nasıl dönüştüğünü detaylandırırken, özellikle şehirli orta sınıfın evrildiği şekilleri masaya yatırmaktadır. Bali, tüketim kültürünün ve yaşam tarzı seçimlerinin, toplumun değişen değerleri ve global etkilerle nasıl şekillendiğini analiz ederken; aynı zamanda, Türkiye’deki sınıf yapısının ve kültürel kimliklerin dönüşümünü, tüketim alışkanlıkları üzerinden anlatmaktadır. Kitapta, ayrıca Türkiye’de <i>Life Style</i> kavramının popülerleşmesinin ve bu kavramın sosyal sınıflar arasında farklılaştığının hikayesi de incelenmektedir.
Ayşe Çavdar	İstanbul: Müstesna şehrin istisna hâli, (2013) Müslüman Getto Çakma Modernite (2010) “İslamcı Hafızanın Şehir Tahayyülü” (2011)	Ayşe Çavdar, Türkiye’deki kapalı konut siteleri ve bu sitelerin sosyal yapıları üzerine yoğunlaşmış bir gazeteci ve akademisyendir. Çalışmalarında, kapalı sitelerin kentleşme süreçleri ve toplumsal etkileri üzerine derinlemesine analizler yapmıştır. Özellikle 1980lerde Turgut Özal dönemi ile başlayıp 2000 lerde ki AK Parti iktidarı ile süre gelen muhafazakâr toplumsal elitlerin yükselişinin konuta yansımalarının ve bu kesimin kapalı konut sitelerine yönelmesinin tahlili Çavdar’ın eserlerinde detaylı olarak yapılmaktadır. Çavdar, “Kapalıçarşı: Türkiye’de Kapalı Konut Siteleri” eserinde Türkiye özelinde kapalı konut siteleri ve bu sitelerdeki yaşam biçimlerini inceleyerek bunların kültürel ayırışmaya olan katkılarını araştırmıştır. Çalışma, kapalı konut sitelerinin kültürel homojenlik yaratma süreçlerini ve bu süreçlerin genel toplumsal yapı üzerindeki ayırıştırıcı etkilerine vurgu yapmaktadır.
Sevgi Kesim	Kutuplaştırmanın Yeni Mekânları: Kapalı Siteler (2013)	Bu yazarlar, İstanbul’da sayıları hızla artan güvenli konut sitelerinde güvenlik gerekçeleri ve yaşam tarzı seçimlerine dayandırılan dışlayıcılık ve ayırışmanın hâkim olduğunu iddia etmektedirler. Bu yazarların Ataşehir ve Başakşehir’de

		gerçekleştirdikleri nitel araştırma sonuçları da bu iddiaları doğrular niteliktedir.
Köksal Alver	Siteril Hayatlar: Kentte Mekânsal Ayrışma ve Güvenlikli Siteler (2007) Mahalle: Mekân ve Hayatın Esrarlı Birlikteliği (2013)	Alver, mahalleyi <i>mekân ve hayatın esrarlı birlikteliği</i> olarak ele almakta ve idealleştirmektedir. Doğal olarak, mahalle hayatından kapalı konutlara yönelik toplumsal mobilite ise, özü itibarıyla toplumsal ve insani değerlerde aşınma sonucunu doğurmaktadır. Artık komşuluk ilişkileri ve toplumsal güvenin yerini kimseye muhtaç olmadan kendi başına yaşam ve toplumsal çevreden gelebilecek tehditlere karşı kendini güvenceye alma duygusu almaktadır. Bu da bir çeşit toplumsal çözülme olarak değerlendirilebilir. Kapalı ve güvenlikli siteleri toplumsal ayrışmanın hem bir göstergesi hem de hızlandırıcısı olarak gören Alver (2007), araştırma yaptığı Konya'daki güvenlikli sitelerin mekansal ayrışmanın yanı sıra toplumsal ayrışmaya da katkı sağladığı kanaatine ulaşmaktadır. Alver (2007)'e göre, siteler mahalleden ve kentin diğer unsurlarından ayrılmış, yalıtılmış ve kendi içinde steril bir yaşam vaad etmekte, böylece site sakinleri ile diğer sitelerde veya kentin diğer taraflarında oturanlar arasında bir toplumsal kopuş ve ayrışma meydana gelmektedir.
Didem Akyol Altun	İzmir'de Yeni Bir Konut Üretim Süreci Olarak Kapalı Konut Siteleri (2012)	Altun, Özellikle İzmir'deki kapalı konut sitelerini ele aldığı makalesinde kapalı konut sitelerinin neo-liberal iktisadi politikaların bir sonucu olarak değerlendirmekte ve İzmir'de İstanbul ölçeğinde bir kapalı konut sitelerine yönelik ve dolayısıyla kentsel ayrışma bulunmadığı tespitini yapmaktadır. Bunun nedenleri ise, kentin ekonomik altyapısı, politik duruşu ve sosyo-kültürel profili olarak sıralanmaktadır.
Muhammet Cemil Doğan ve Mehtap Özbayraktar	Sosyal ve Mekânsal Ayrışmanın Dışa Kapalı Konut Yerleşimleri Kapsamında Ölçekler Arası Analizi: Bir Yöntem Önerisi (2023)	İstanbul'da Başakşehir, Başak ve Kayabaşı mahalleleri ölçeğinde kapalı ve güvenlikli konut siteleri için sosyal ve mekansal ayrışma göstergeleri geliştirmeyi amaçlayan çalışma, dört aşamalı bir analiz yöntemi kullanmaktadır.
Şerife Geniş	Güvenlikli Siteler Sosyo-Mekansal Ayrışma (2012)	Yazar İdealkent Dergisi'nin "Güvenlikli Siteler: Sosyo-mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri" başlıklı özel sayısına editörlük yapmaktadır. Özel sayıda, bu sitelerin meydana getirdiği ayrışmaya yönelik olarak Petra Kuppinger, Didem Akyol Altun, Jean-François Pérouse, Seda Aydın, Başak

		Tanülkü, Seda Doğan ve Lale Berkoz gibi yazarların makaleleri yer almaktadır.
Ebru Firidin Özgür	Sosyal ve Mekansal Ayırışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul Çekmeköy Örneği (2006)	Özgür, bu eserinde Çekmeköy ilçesinde yer alan kapalı konut sitelerinin sosyal ve mekansal ayırışmaya nasıl neden olduğunu detaylı olarak incelemektedir. Özgür’e göre, sosyal ve mekansal ayırışmanın ortaya çıkmasında toplumdaki gelir eşitsizlikleri ve 1980’lerden itibaren uygulanan neo-liberal politikalar etkili olmuştur.
Tuğbanur Hekim-oğlu Öztürk	Kentsel Mekânda Gerçekleşen Sosyo-Ekonomik Ayırışmaların Kapalı Site Yerleşimleri Üzerinden Değerlendirilmesi: Bursa Biaport Evleri (2022)	Bursa Teknik Üniversitesi’nde gerçekleştirilen bir yüksek lisans tezi olan eser, Bursa Biaport Evleri örneğinde kentsel mekandaki sosyal ve iktisadi ayırışmayı nedenleri ve sonuçları ile birlikte incelemektedir.
Asuman Türkün	Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul’da Kentsel Dönüşüm (2013)	Bilgi Üniversitesi Yayınlarından çıkan “Mülk, Mahal, İnsan”, Asuman Türkün’ün editörlüğünde oluşturulan bir edit kitaptır. Kitapta çok sayıda yazar özellikle kentsel dönüşüm ve kapalı konut siteleri bağlamlarında şehirlerde sosyal, mekansal ve iktisadi ayırışmalara ilişkin analiz ve inceleme makaleleri ile katkı yapmaktadırlar.
Hamza Ateş ve Merve Karacaoğlu Yıldız	Kentin Yeni Gettoları (2022)	Hamza Ateş ve Merve Yıldız, kapalı konut sitelerinin, neden oldukları kültürel ve toplumsal ayırışma nedeniyle şehirlerin yeni gettoları haline gelmekte oldukları tespitinde bulunmaktadır. Bu yazarlar, toplumsal ayırışmanın hızının azaltılabilmesi ve şehirlerin daha yönetilebilir hale gelmesi için alınması gereken önlemleri detaylı olarak anlatmaktadırlar.
Ayşe Gül Ersen	Türkiye’de Neoliberal Kentleşme ve	Ersen, bu kitabında Türkiye’deki neoliberal kentsel gelişim bağlamında güvenli sitelerin yükselişini analiz etmektedir. Kitapta sosyal farklılaşma bağlamında kapalı konut sitelerinin sosyal ve mekansal ayırışma nasıl katkıda bulunduğu tartışılmaktadır. Kitap, her ne kadar kapalı konut sitelerinin sosyal etkilerini anlamak için geniş bir teorik

	Kapalı Siteler (2016)	çerçeve sunsa da kültürel tercihler veya sakinlerin deneyimlerine ilişkin derinlemesine bir analiz bulunmaması bir eksiklik olarak görülmektedir.
--	--------------------------	---

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

3.7 İstanbul’da Kapalı Konut Sitelerinde Kültürel Tercihler ve Yaşam Tarzı Farklılaşmasına İlişkin Eserler

İstanbul, Türkiye’nin en büyük metropolü olarak, kapalı konut sitelerinin en yoğun görüldüğü şehirlerden birisidir. Ekonomik büyüme, artan şehirleşme, güvenlik ihtiyacı ve sosyal statü göstergesi olarak kapalı konut siteleri, İstanbul’un kentsel dokusunda önemli bir yer tutmaktadır. İstanbul’da kapalı konut siteleri üzerine yapılan akademik çalışmalar, genellikle kültürel tercihler, yaşam tarzı farklılaşması, sınıfsal ayrımcılık ve mekânsal segregasyon (ayrışma) temalarını içermektedir.

İstanbul’daki kapalı konut siteleri üzerine yapılan akademik çalışmalar, bu sitelerin şehir üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir şekilde analiz etmektedirler. Bu eserler, İstanbul gibi dinamik bir kentte kapalı konut sitelerinin kültürel çeşitliliği nasıl etkilediği, sosyal ayrımcılığı nasıl pekiştirdiği ve kentsel doku içindeki mekânsal segregasyonu nasıl derinleştirdiği konusunda derinlemesine bilgiler sunmaktadırlar. Her ne kadar 200 öncesi dönemde de önemli kapalı konut siteleri yapılmış olup bu durum küçük de olsa akademik çerçevede tartışılmış olsa da kapalı konut sitelerinin ancak 2000 yılı sonrasında akademik literatürün ilgisini çekmiş ve gündeminde yer almış olduğu görülmektedir. Bu konuda birkaç öncü yayını zikretmekte fayda bulunmaktadır. Ayşe Öncü’nün (1999) ”İdeal Ev Mitolojisi Sınırları Aşarak İstanbul’a Ulaştı” başlıklı makalesi, Rıfat Bali’nin (2002) Tarz-I Hayat’tan Life Style’a, Yeni Seçkinler, Yeni Mekânlar, Yeni Yaşamlar adlı kitabı, Hatice Kurtuluş’un (2003) “Mekânda Billurlaşan Kentsel Kimlikler: İstanbul’da Yeni Sınıfsal Kimlikler” ve “Mekânsal Ayrışmanın Bazı Boyutları” başlıklı makaleleri konunun akademik gündeme getirilmesine önemli katkı yapmışlardır. Daha sonra bu konu üzerine çok sayıda akademik çalışma yapılmıştır. En fazla üzerinde durulan konular arasında bu konutların neden olduğu mekânsal ve toplumsal ayrışma da bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili dikkat çeken birkaç önemli akademik eseri zikretmek faydalı olabilir (Tablo 29).

Tablo 29: İstanbul’da kapalı konut siteleri ilgili önemli akademik çalışmalar

Yazar	Eser	Akademik Katkısı
Orhan Esen ve Tim Rieniets	Fortress Istanbul. Gated Communities and the Socio-Urban Transformation (2008)	Esen ve Rieniets bu makalede İstanbul’daki kapalı konut sitelerinin gelişim hikayesini ve yol açtığı sorunları Göktürk örneğinde analiz etmektedirler. Yazarlar özellikle bu sitelerdeki günlük hayata ilişkin bulgulara yer vermekte ve kapalı sitelerle dışındaki mahalleler arasındaki ayrışmaya vurgu yapmaktadırlar.
Ayşe Gülin	Kapalı Elit: İstanbul’un Kapalı Sitelerinde Tüketim, Yaşam Tarzları ve Sosyal Ağlar (2017),	Gülin makalesinde İstanbul’daki güvenli sitelerdeki tüketim kalıplarını, yaşam tarzlarını ve sosyal ağları analiz etmektedir. Bu eserin akademik alana bir katkısı olarak, Yaşam Tarzı Modellerini gündeme getirmesi ve kapalı ve güvenli sitelerin tesisleri ve sundukları hizmetler aracılığıyla belirli yaşam tarzlarına nasıl hitap ettiğini araştırması öne çıkmaktadır. Bu eser, kapalı konut siteleri, yaşam tarzı tercihleri ve sosyal farklılaşma arasındaki bağlantıyı doğrudan araştıran değerli bir katkı durumundadır.
Ayşe Gül Ersen	Kentsel ve Mimari Sınırların Diyalektiği: İstanbul’da Kapalı Siteler (2009),	Ersen, bu makalesinde İstanbul’da güvenli sitelerin yükselişini ve bunların kentsel dokuya etkilerini analiz etmektedir. Sosyal farklılaşma bağlamında ise, kapalı konut sitelerinin belirli sosyoekonomik gruplar için nasıl kapalı alanlar oluşturduğuna kısaca değinmektedir. Bu eser Türkiye’deki güvenli sitelerin bağlamını anlamak için iyi bir başlangıç noktası sunsa da kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıplarını derinlemesine ele almamaktadır.
Şeyda Bayraktar ve Yeliz Özgen	Baloncuklarda Yaşamak mı? İstanbul’daki Kapalı Sitelerde Sosyal Ağlar ve Yerel Entegrasyon (2014)	Bu eserde İstanbul’daki güvenli sitelerde yaşayanların sosyal ağlarını ve entegrasyonu araştırılmaktadır. Bu eser, özellikle sınırlı entegrasyon durumunun kapalı konut sitelerindeki varlığını dile getirmesi ve kapalı konut sitelerinin nasıl sosyal engeller yaratabileceğine ve daha geniş toplumla etkileşimi nasıl sınırlayabileceğine vurgu yapması yönünden akademik alana önemli katkı yapmıştır.
Serdar Kılınç	Kapalı Sitelerde Sosyo-Mekansal Farklılaşma: İstanbul Örneği (2012)	Bu eserde İstanbul’daki güvenli sitelerin mekansal düzenini ve sosyal kompozisyonu incelenmiştir. Sosyal farklılaşma bağlamında kapalı sitelerin farklı gelir gruplarına nasıl hitap ettiğini analiz ederek sosyal tabakalaşmaya yol açtığı sonucuna ulaşmıştır. Kapalı sitelerdeki sosyoekonomik belemnite ilişkin değerli bilgiler sağlayan bu eserin, kültürel tercihlere

		ve yaşam tarzı kalıplarına odaklanmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.
--	--	---

Kaynak: Yazar tarafından, bu kısımdaki literatür taraması dikkate alınarak üretilmiştir.

Bu incelemeler bir bütün olarak dikkate alındığında, özellikle şu üç hususun önemine vurgu yapmaktan oldukları gözden kaçmamaktadır:

- *Sosyal ve Kültürel İzolasyon:* Kapalı siteler, içinde yaşayanları dış dünyadan izole etmekte olup bu durum da kültürel yalıtımı pekiştirme işlevi görmektedir.
- *Sınıfsal Ayrışma:* Ekonomik imkanları sınırlı olan kesimler bu tür yerleşim yerlerinden dışlanırken, üst gelir gruplarının içe kapanık, homojen kültürel normlar geliştirmesi teşvik edilmektedir.
- *Kültürel Tercihlerin Homojenleşmesi:* Kapalı konut siteleri, belirli bir yaşam tarzı ve kültürel anlayışı simgelemektedirler. Bu sitelerde yaşamak, genel olarak Batılı ve modern bir yaşam tarzını benimsemiş olmakla özdeşleştirilmektedir. Bunla birlikte, Başakşehir örneğinde olduğu gibi muhafazakâr kesimin de kendilerine benzer komşularla yaşamak için kapalı konut sitelerine ilgi gösterdikleri görülmektedir.

İstanbul, dünyada kapalı konut sitelerinin en fazla gelişim eğilimi gösterdiği ve bu nedenle en fazla akademik araştırmaya konu olan metropoller arasında bulunmaktadır (Akbulut ve Aytar, 2012: 90). İstanbul'un kapalı sitelerindeki sosyal farklılaşmaya ilişkin son yıllarda gerçekleştirilen birçok akademik araştırma arasında seçilmiş bazıları, yukarıda analiz edilmiştir. Bu araştırmaların güçlü ve zayıf yönleri, aşağıda kısaca değerlendirilmektedir.

Bu araştırmaların güçlü yönleri arasında farklılaşmaya odaklanma, yaşam tarzı analizleri yapılmış olması ve toplumsal ağların dikkate alınması öne çıkmaktadır. Yapılan çeşitli çalışmalar, İstanbul'daki kapalı sitelerin farklı sosyoekonomik gruplar için nasıl kapalı alanlar oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu araştırmalar, bu siteler içindeki ekonomik tabakalaşmaya ışık tutucu niteliktedir. Kapalı ve güvenli sitelerde yaşam tarzı tercihleri ve sosyal farklılaşma arasındaki bağlantıyı araştıran

araştırmalar yeterli sayıda olup, bu durum dünyadaki birçok metropole göre İstanbul'daki kapalı konut siteleri olgusunun daha iyi anlaşılmasına katkı yapmaktadır. Kapalı konut siteleri içerisinde yer alan toplumsal a ları ve entegrasyonu inceleyen çalışmalar yeterli sayı ve kalitede mevcut görünmektedir (Akyol Altun ve Bal, 2012: 381).

Bununla birlikte, bu araştırmaları bir bütün olarak dikkate aldığımızda konut sakinleri arasında gerçekleştirilen nitel ve nicel araştırmaların yetersiz olması, siteler arasındaki farklılaşmanın yanında özellikle büyük sitelerin içerisindeki kültürel ve toplumsal çeşitliliğin de araştırılması gerektiği halde bu konuda oldukça sınırlı sayıda akademik literatür bulunması (Akyol Altun ve Bal, 2012: 380), ve kapalı konut sitelerinin uzun dönemde şehirlere ve toplumun bütününe yönelik etkilerinin ( rneğin seçim sonuçlarına etkisi, gettolaşma eğilimleri ve ulusal güvenliğe etkisi vb.) yok denecek kadar az araştırılmış olması dikkati çekmektedir.

4. BÖLÜM: BAŞAKŞEHİR VE SANCAKTEPE İLÇELERİNDE YER ALAN KAPALI KONUT SİTELERİNDE HAYAT TARZI VE KÜLTÜREL TERCİHLER BAĞLAMINDA SOSYAL AYRIŞMA

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

4.1 Yöntem

4.1.1 Araştırmanın Amacı ve Soruları

Türkiye, kapalı konut sitelerinin gelişimi ve bu sitelerde söz konusu olduğu bu tezin önceki bölümlerinde zikredilen daha önceki araştırmalarda ortaya konulan toplumsal ayrışmalar bağlamında ilginç ve önemli bir alan durumundadır. Türkiye’de de en fazla kapalı konut sitesi, en büyük şehri olan İstanbul ilinde görülmektedir. Ayrıca daha önceki araştırmalarda (bkz., Özet, 2019; Kurtuluş, 2005) İstanbul’daki kapalı konut sitelerinin mekânsal ve toplumsal ayrışmalara neden olduğu bulgusu ortaya çıkarılmıştır. İstanbul ilindeki kapalı konut sitelerinde söz konusu toplumsal ayrışmanın boyutları ve özellikle kültürel tercihler ve hayat tarzları bağlamında ayrışmanın var olup olmadığını araştırmak, bu tezin temel sorunsalını / araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede bu araştırmada cevabı aranan sorular aşağıda yer almaktadır:

- Konut sitelerinin kapalı kapı ve duvarlar yoluyla ayrılması, o sitenin bulunduğu yerleşim yerinde toplumsal yapıda da bir ayrışmaya neden olmakta mıdır?
- Konut sitelerinin çekiciliğinin artırılması için kullanılan yöntemler, site sakinleri ile site dışında yaşayan yöre halkı arasında kültürel ayrışmalara yol açmakta mıdır?
- Eğer ayrışma söz konusu ise, bu sonuçta kültürel tercihler ve hayat tarzları farklılıklarının rolü nedir?
- Hayat tarzı ve kültürel tercihler eksenindeki ayrışmada muhafazakâr hayat tarzı tercihi ne ölçüde rol oynamaktadır?

4.1.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırma, İstanbul İlinin her iki yakasında bulunda bulunan ve araştırmanın konusu bakımından örnekleme uygun olabileceği mütalaa edilen birer ilçe olan Başakşehir ve

Sancaktepe ilçelerinde bulunan ikişer adet kapalı ve güvenli konut sitesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma için tercih edilen siteler şunlardır: KIPTAŞ Başakşehir 1. Etap, Başakşehir Avrupa Konutları, Kentlife Sancaktepe ve Sur Yapı Adapark. Bu sitelerde yaşayan ve araştırmamıza katılım sağlamayı kabul eden toplam 19 site sakini ile mülakat gerçekleştirilerek elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Saha çalışmasında Kartopu Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme kritik olan “Bu konuda en çok bilgi sahibi kimler olabilir? Bu konuyla ilgili olarak kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz?” (Patton, 1987’den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2021: 120) sorusu, ilgili site yönetimlerine ve araştırmamıza katılmayı kabul eden site sakinlerine yöneltilmiştir. Bu kişilerin yönlendirmeleri doğrultusunda diğer katılımcılara ulaşarak onlarla mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar sonucunda elde edilen bulgular ile yorumları bu bölümün kalan kısımlarında sunulmaktadır.

4.1.3 Seçilen Yöntemin Gerekçesi

Kapalı konut sitelerinde kültürel tercih ve yaşam tarzı ekseninde sosyal ayrışma konulu bir tez için uygun araştırma yöntemi ne olabilir? Sorusuna cevap olarak birçok farklı yöntem önerilebilir. Ancak her bir yöntemin kendine has avantaj ve dezavantajları, fayda ve maliyetleri olduğu unutulmamalıdır. Böyle bir tez çalışması yapılırken, karma bir metodoloji uygulamanın en verimli sonuçları sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Bu karma metodoloji, birden fazla araştırma yöntemlerini (tercihen nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden en az birer tanesini) birleştirerek, derinlemesine bir analiz ve geniş çaplı veri toplama şeklinde hayat bulur.

Ancak, nicel ve nitel araştırma yöntemlerini bir arada kullanmak çok dikkat gerektiren bir husus olduğu gibi, oldukça maliyetli ve uygulaması zor bir iştir. Ayrıca, bu tezin bir yüksek lisans tezi olduğu için sayfa sayısı, zaman ve uygulama sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu nedenlerle tezde ihtiyaç duyulan birincil verilerin ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat yöntemine dayandırılması fikri benimsenmiştir. Ayrıca, oldukça geniş bir yurt içi ve yurtdışı akademik literatür taraması ve betimleyici içerik analizi yapılarak, tezde ihtiyaç duyulabilecek diğer verilerin daha önce gerçekleştirilen araştırmalardan derlenmesi sağlanmıştır.

4.1.4 Akademik Literatür Taraması

Tezlerde literatür taraması yapılmasının nedenleri arasında şu hususlar öne çıkmaktadır:

- *Mevcut Bilgiyi Anlama:* Araştırma konusuyla ilgili mevcut bilgiyi (daha önce yapılmış çalışmaları, bulguları ve teorileri) anlamamıza yardımcı olur.
- *Boşlukları Belirleme:* Mevcut bilginin eksikliklerini ve araştırma boşluklarını belirlememize ve kendi araştırmamızın önemini ve katkılarını vurgulamamıza imkân tanır.
- *Metodolojik Yönlendirme:* Araştırma yöntemleri ve teknikleri konusunda fikir verir. *Araştırmamızı Konumlandırma:* Mevcut literatürü incelemek, kendi araştırmamızı alan içinde nasıl konumlandırmamız gerektiği konusunda fikir verir.
- *Referans ve Bağlam Oluşturma:* Araştırma çalışmamızı bir bağlam içinde değerlendirmemizi ve kendi çalışmamızı başkalarıyla ilişkilendirmemizi sağlar.

Bu nedenler bir tez veya araştırma çalışması yaparken literatür taraması yapmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bu tez çalışmasında yurt içi ve yurt dışında daha önce üretilmiş kitap, blog, makale ve konferans bildirisi gibi yazılı eserlerden kapalı ve güvenli konut siteleri ve bu sitelerin kültürel tercih ve hayat tarzı bağlamında sosyal ayrılmaya olan potansiyel katkıları konusunu inceleyenler özenle seçilerek incelenerek analiz edilmiş ve yeri geldikçe tezin değişik bölümlerinde bu inceleme ve analizler kullanılmıştır. Literatür analizleri özellikle kapalı konut siteleri, kuramsal ve kavramsal çerçeve, literatür taraması ve alan araştırması bölümlerinde yoğun olarak kullanılmıştır. Konu ile ilgili literatürün kapsamlı bir dökümü, kategorizasyonu ve incelemesi Literatür Taraması başlığı altında ayrı bir bölüm halinde gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede oldukça fazla sayıda akademik literatür inceleme ve değerlendirmesi yapılmış bulunmaktadır.

Literatür taraması, konu ile ilgili akademik eserlerin tanınması, mevcut bilgilerin anlaşılması, literatürdeki boşluk ve eksiklerin belirlenmesi, uygun araştırma

yönteminin ve araçlarının bulunması, bu tezin akademik literatür içerisinde konumlandırılması ve referans /bağlam oluşturma konusunda fayda sağlamıştır.

4.1.5 Derinlemesine Mülakat

Bu tezde araştırma verileri Derinlemesine Mülakat (in depth interview) tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle ilgili konuda yapılmış araştırmalar incelenmiş, araştırmanın amacına uygun bir görüşme taslağı geliştirilmiş ve ilk taslak Başakşehir ve Sancaktepe 'deki kapalı konut sitelerinde yaşayan ikişer kişi üzerinde pilot çalışma ile test edilmiştir. Bu çalışma sonucu, bazı sorular elenmiş, gelen cevaplar üzerinden gerekli görülen bazı yeni sorular eklenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerle, bu bölgelerde yaşayan tanıdıklar aracılığı ile randevu alınarak, uygunluk durumlarına göre katılımcıların evlerinde, sitelerin içlerindeki alışveriş merkezlerinin giriş-çıkış kapılarında veya site içerisinde uygun bir mekânda mülakat gerçekleştirilmiş; ayrıca restoran ve kafeler ile parklarda tesadüfen bulunmuş ve görüşme için gönüllü olmuş kişilerle de mülakat yapılmıştır. Görüşme yapılan kişilerin bu ilçelerdeki kapalı konut sitelerinde ikamet etmeleri ön koşul olarak aranmıştır.

Araştırmada tezin temel hipotezinin sorgulanmasına yönelik olarak hazırlanan 10 sorudan oluşan bir mülakat formu uygulanmıştır. Bu kapsamda, Başakşehir'de 10 ve Sancaktepe'de 9 kişi olmak üzere, toplam 19 kişi ile derinlemesine mülakat yöntemiyle görüşülmüştür. Görüşme yapılan kişilerin 9'u kadın (Başakşehir 6 kişi, Sancaktepe'de 3 kişi), 10 kişi ise erkektir. Yaş dağılım aralıklarına baktığımızda en genç görüşmecinin yaşı 22 olup en yaşlı katılımcının yaşı 73 olarak görülmektedir.

Görüşmecilerin 3'ü kendilerinin bekar olduğunu belirtirken, 16 görüşmeci evli olduklarını ifade etmişlerdir. Evli görüşmecilerde çocuk sayısı ortalaması 2 olarak tespit edilmiştir. Görüşme yapılan katılımcıların profili toplu olarak Tablo 30'de görüldüğü şekildedir.

Tablo 30: Görüşmecilerin Profili

Profil Unsuru	Başakşehir	Metindeki Kodu	Sancaktepe	Metindeki Kodu
	Özel sektörde yönetici	B1	Emekli	S1
	Özel sektörde yönetici/patron	B2	Emekli	S2
	Emekli	B3	Özel sektör iş veren/esnaf	S3

Meslek	Emekli-esnaf Yazar /psikolog Kamuda yönetici /çalışan Kamuda Yönetici Akademisyen 1 Mesleğini söylemeyen 1 Mesleği olup icra etmeyen- Ev hanımı 1	B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10	Özel sektör iş veren/esnaf Özel sektör iş veren/esnaf Özel sektör iş veren/esnaf Kamuda yönetici Kamu (detayını söylemeyen) Serbest meslek 1	S4 S5 S6 S7 S8 S9
Yaş	Genç 2, Orta yaşlı 5, yaşlı 3		Genç 2, orta yaşlı 4, yaşlı 3	
Cinsiyet	6 kadın, 4 erkek		3 kadın 6 erkek	
Eğitim Seviyesi	Lise 2, Lisans 5, Lisansüstü 3		Lise 1, Lisans 4, Lisansüstü 4	
Toplam	10		9	

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

10 sorudan oluşan bir form, mülakat uygulanmasını kabul eden katılımcılara yazılı bir form olarak daha önceden gönderilmiş veya mülakat öncesinde gösterilmiş, kabul edenler ile ortalama 45-50 dakika süren birer mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat uygulamasından önce 2 site sakini ile pilot uygulama yapılmış ve soruların netleştirilmesi pilot uygulama sonucunda olmuştur. Mülakatlarda ses ve görüntü kaydı alınmasına yönelik katılımcı rızası almak oldukça zor olmuştur. İlke olarak mülakatı kabul edenler katılımcılar arasında ses veya görüntü kaydı alınması nedeniyle mülakatı iptal eğiliminin yüksek olduğu görülünce, araştırmacı sözlü veya görüntülü kayıt almaktan vaz geçerek, tüm mülakatlar boyunca yazılı not alınması uygulamasına geçilmiştir. Mülakatlarda elde edilen verilerin kaydına yardımcı olmak üzere araştırmacının bir arkadaşı yazılı not alma sürecinde yardımcı olmuştur. Mülakat boyunca, yeri geldikçe ve konunun daha iyi anlaşılabilmesini temin amacıyla ek sorular da sorulmuştur. Ancak yine de yukarıda görülen 10 soruda çizilen çerçevenin dışına çıkılmaması sağlanmaya çalışılmıştır.

Meslek ve eğitim durumları her iki örnekleme de çok farklılık göstermese de Başakşehir’de özellikle üst seviye uzmanlık gerektiren mesleklerin çoğunlukta olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte, sitelerle ilgili yapılan akademik tespitlerde yer alan, (bkz., Blakely ve Synder,2003: 63) özellikle servis ve finans sektöründe çalışan; orta ve üst gelir grubundan eğitimli ailelerin bu konutları tercih ettikleri varsayımı, her iki ilçedeki kapalı konut sitelerinde de karşılık bulmaktadır

4.1.6 Veri Analizi

Derinlemesine görüşme formları ile elde edilen veriler nitel araştırmalarda sıkça kullanılan Tematik İçerik Analizi (content analysis) teknikleri kullanılmak suretiyle analiz edilmiştir. Analiz sürecinde iş akışı şu şekilde kısa özetlenebilir:

- *Veri Toplama:* Araştırma sorusuna uygun verilerin mülakatlar ve literatür taraması aracılığıyla toplanması
- *Veri Hazırlama:* Toplanan verilerin analize uygun hale getirilmesi. Bu süreç, verilerin transkripte edilmesi, düzenlenmesi ve gerektiğinde anonimleştirilmesi gibi işlemleri içermiştir.
- *Başlangıç Kodlaması:* Verilerin ilk kez incelenmesiyle başlamıştır. Araştırmacı metni okuyarak önemli görünen, tekrar eden ya da dikkat çekici bölümleri işaretlemiştir (kodlama).
- *Tema Geliştirme:* Başlangıç kodlaması sonrasında, benzer kodların gruplanmasıyla temalar oluşturulması. Bu temalar, veri setindeki ana fikirleri veya kavramları temsil etmektedir.
- *Temaların İncelemesi:* Oluşturulan temaların gözden geçirilip düzenlenmesi
- *Temaların Tanımlanması ve Adlandırılması:* Her tema tanımlanarak içerdikleri anlam ve kapsam açısından adlandırılmıştır.
- *Son Analiz ve Raporlama:* Temalar etrafında verilerin analiz edilmesi ve bulguların raporlanması. Araştırmacı, temaları destekleyen örnek alıntılarla birlikte bulgularını teze eklemiştir. Alıntılar tez metninde kullanılırken mümkün olduğunca orijinaline sadık kalınmıştır.

Yapılan nitel analiz sonucunda belirlenmiş olan temaları en iyi temsil eden alıntılara yer verilmiştir. Başakşehir ‘deki katılımcılar, B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10; Sancaktepe ‘deki katılımcılar ise S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8, S9 şeklinde sadece ilçeleri belli olacak şekilde anonimleştirmek tercih edilmiştir.

4.2 Başakşehir ve Sancaktepe İlçeleri ve Bu İlçelerdeki Kapalı-Güvenlikli Konut Siteleri

Bu kısımda, alan araştırmasına konu olan İstanbul’un iki ilçesi, Başakşehir ve Sancaktepe kısaca tanıtılarak bu ilçelerdeki kapalı ve güvenlikli konut sitelerinin özellikleri ve araştırma için örnek olarak seçilen her iki ilçeden ikişer site hakkında betimleyici bilgiler verilmektedir.

4.2.1 Başakşehir

Başakşehir, İstanbul'un Avrupa Yakası'nda yer alan modern ve hızla gelişen bir ilçedir. 2008 yılında ilçe statüsü kazanan Başakşehir, daha önce Küçükçekmece ilçesine bağlı bazı mahallelerin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Gelişim hikayesi, genellikle kırsal bir alandan modern bir kentsel yapıya dönüşümü içerir. Başakşehir, tarihi kökenleriyle birlikte uzun bir geçmişe sahiptir. Ancak, yakın tarihlerdeki büyük dönüşümü, 1980'lerin sonlarına ve 1990'lara dayanır. Bu dönemde, İstanbul'un genelinde olduğu gibi Başakşehir de kentsel dönüşüm ve hızlı şehirleşme sürecine girmiştir. Başakşehir, 2000'li yılların başında hızla değişen bir ilçe haline gelmeye başladı. Özellikle Büyükşehir Belediyesi'nin ve hükümetin altyapı projeleri, ilçenin gelişimini hızlandırdı. Yeni yollar, toplu taşıma ağları ve altyapı yatırımları, Başakşehir’ in ulaşılabilirliğini artırdı ve buraya olan talebi artırdı. Günümüzde, İstanbul'un en yeni yerleşim bölgelerinden biri olarak bilinir, alt ve özellikle orta ile üst gelir grubuna hitap eden birçok konut projesine ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle TOKİ tarafından yapılan projeler, ilçenin nüfusunu artırmış ve yeni yerleşim alanları oluşturmuştur. Bunun yanı sıra, özel sektörün de konut projeleri hayata geçirmesi, Başakşehir’in konut stokunu ve çeşitliliğini artırmıştır.

Kültürel olarak Başakşehir, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. İlçede düzenlenen festivaller, konserler ve diğer etkinlikler, yerel halkın sosyal yaşamını zenginleştirir. Ekonomik olarak ise, Başakşehir'de sanayi bölgeleri ve iş merkezleri de bulunmakta, bu da bölgenin iş ve istihdam olanaklarını artırmaktadır.

Başakşehir, planlı şehirleşme ve geniş yeşil alanları ile dikkat çeker. İlçe sınırları içinde birçok park, gölet ve yeşil alan bulunmaktadır. Başakşehir Parkı, bölge sakinleri için önemli bir dinlenme ve eğlence alanıdır. Ulaşım açısından Başakşehir, TEM otoyolu gibi önemli karayollarına kolay erişimi ile bilinir. Ayrıca, İstanbul Havalimanı'na yakınlığı ile de avantajlı bir konumda yer alır. İlçe, Marmaray ve planlanan metro projeleri gibi toplu taşıma seçenekleri ile de İstanbul'un diğer bölgelerine bağlanmaktadır. Eğitim ve sağlık altyapısı oldukça gelişmiştir. Birçok yeni eğitim kurumu ve sağlık tesisi, son yıllarda hizmete girmiştir. Başakşehir, ayrıca İstanbul'un önemli sağlık projelerinden biri olan Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi'ne ev sahipliği yapar. Bu hastane, büyük kapasitesi ve gelişmiş tıbbi imkanları ile dikkat çeker.

Başakşehir, İstanbul'un Avrupa Yakası'nda yer alan ve son yıllarda hızla gelişen bir ilçedir. Başakşehir'de kapalı konut sitelerinin gelişim hikayesi, genel olarak İstanbul'un konut piyasasındaki genel trendlere paralel olarak şekillenmiştir. Ancak, Başakşehir' in özellikle kentsel dönüşüm ve yeni projelerle hızla büyümesi, burada kapalı konut sitelerinin yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Başakşehir, İstanbul'un kentsel dönüşüm projelerinden önemli bir pay almıştır. Özellikle eski sanayi alanlarının ve gecekonduların yerine modern konut projelerinin inşa edilmesi, ilçenin konut stokunu ve görünümünü değiştirmiştir. Bu süreçte, kapalı konut siteleri de önemli bir yer tutmuştur. Başakşehir'de yapılan altyapı yatırımları ve ulaşım projeleri, konut sitelerinin gelişimini hızlandırmıştır. Özellikle Başakşehir'in yeni havalimanına yakınlığı ve ulaşım ağlarının geliştirilmesi, bölgeye olan talebi artırmıştır.

Başakşehir' deki konut projeleri genellikle orta ve üst gelir grubuna hitap etmektedir. Bu nedenle, modern ve lüks konut siteleri, ilçenin konut piyasasındaki önemli bir yer tutar. Ayrıca Başakşehir, geniş yeşil alanlara ve doğal güzelliklere sahip bir bölgedir. Bu nedenle, konut sitelerinin tasarımında yeşil alanların ve rekreasyon olanaklarının önemli bir rol oynaması beklenir. Doğayla iç içe ve modern yaşamı bir araya getiren projeler, ilçenin konut talebini artırabilir. Başakşehir' in demografik yapısı, konut sitelerinin gelişimini etkileyen önemli faktörlerden biridir. İlçede yaşayanların kültürel

ve sosyal tercihleri, konut projelerinin tasarımı ve pazarlamasını şekillendirmektedir.

Başakşehir’ deki kapalı konut siteleri ise şehir içinde huzurlu ve güvenli bir yaşam arayışında olanlar için ideal seçenekler arasında yer almanın yanı sıra modern yaşamın gereksinimlerini karşılayan bir dizi özellik ve imkân sunarak, kaliteli ve konforlu bir yaşam alanı oluşturmaları yönüyle bu ilçenin cazibe merkezlerinden birini oluşturmaktadırlar.

Başakşehir’ deki kapalı konut sitelerinin genel özellikleri arasında şu hususlar öne çıkmaktadır:

- Kapalı konut siteleri, 7/24 güvenlik hizmetleri ile donatılmıştır. Bu siteler genellikle giriş çıkışların kontrol altında tutulduğu, güvenlik kameraları ile donatılmış ve özel güvenlik görevlileri tarafından sürekli izlenen alanlardır.
- Başakşehir, geniş yeşil alanları ile bilinir. Kapalı siteler, genellikle peyzaj düzenlemeleri ile zenginleştirilmiş, çocuk parkları, yürüyüş yolları ve dinlenme alanları gibi ortak kullanım alanlarına sahiptir.
- Spor salonları, yüzme havuzları, sauna, hamam gibi sağlık ve spor olanakları kapalı sitelerde standart hizmetler arasındadır. Ayrıca, toplantı ve etkinlik salonları, kafe ve restoranlar gibi sosyal tesisler de bulunabilir.
- Kapalı konut siteleri, sakinlerine kapalı otopark alanları sunmaktadır. Bu, özellikle yoğun nüfuslu ve park yeri bulmanın zor olduğu İstanbul gibi şehirlerde büyük bir avantajdır.
- Bu siteler genellikle modern mimari anlayışı ile inşa edilir. Geniş pencereler, balkonlar, modern mutfak ve banyo gibi özellikler, konutların kullanışlı ve estetik açıdan çekici olmasını sağlamaktadırlar.
- Başakşehir, İstanbul'un ulaşım ağının önemli noktalarından biridir. Metro, metrobüs ve otobüs gibi toplu taşıma seçenekleri ile şehrin diğer bölgelerine

kolayca ulaşım sağlanabilir. Kapalı siteler genellikle bu ulaşım hatlarına yakın konumda bulunur.

Bu ilçedeki kapalı konut siteleri oldukça modern altyapıya sahiptirler. Merkezi ısıtma, asansör, jeneratör, su deposu gibi donanımlar yaşam kalitesini artırmaktadır.

4.2.2 Sancaktepe

Sancaktepe, İstanbul'un Anadolu Yakası'nda yer alan bir ilçedir. 2008 yılında, Samandıra ve Sarıgazi beldelerinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içine alınması ve bazı köylerin de bu beldeye dahil edilmesiyle kurulmuştur. Coğrafi olarak Sancaktepe, ormanlık alanlar ve yeşil doğası ile bilinir. İlçede, özellikle aileler ve doğa severler için çeşitli parklar ve yeşil alanlar bulunmaktadır. Sancaktepe, İstanbul'un diğer bölgelerine ulaşım açısından E-80 karayolu gibi önemli yollar üzerinde konumlanmıştır, bu da ulaşımı kolaylaştırır. Nüfus açısından bakıldığında, Sancaktepe hızlı bir nüfus artışı yaşamaktadır ve bu artış genellikle yeni yerleşim alanlarına olan talepten kaynaklanmaktadır. Eğitim ve sağlık hizmetleri de giderek gelişmektedir, birçok yeni okul ve sağlık kuruluşu hizmete açılmıştır.

Sosyal ve kültürel açıdan Sancaktepe, çeşitli kültürel etkinlikler ve festivallerle sosyal hayatı canlandırmak için çabalar göstermektedir. Ayrıca, bölgedeki sanayi tesisleri ve iş olanakları da ekonomik açıdan ilçenin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Sancaktepe, özellikle son yıllarda yapılan yeni konut projeleri ile hızla gelişen bölgelerden biri haline gelmiştir. Bu ilçenin özellikle son yıllarda hızla gelişen bir bölge olması, konut sitelerinin bu bölgede daha yoğun bir şekilde ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sancaktepe'de kapalı konut sitelerinin gelişimi, genel olarak İstanbul'un konut piyasasındaki gelişim trendlerine paralel olarak ilerlemektedir ve ilçenin özgün demografik yapısı ve coğrafi konumu, konut projelerinin tasarımını ve pazarlamasını belirleyen önemli faktörlerden biridir.

Sancaktepe, İstanbul'un genelinde olduğu gibi kentsel dönüşüm projelerinin etkisi altındadır. Özellikle eski sanayi alanlarının ve gecekonduların yerine modern konut sitelerinin inşa edilmesi, ilçenin konut stokunu ve görünümünü değiştirmiştir. Bu ilçede yapılan imar planları ve altyapı yatırımları, konut projelerinin gelişimine ivme kazandırmıştır. Özellikle çevre yollarının ve ulaşım ağlarının geliştirilmesi, ilçeye ulaşılabilirliği artırmış ve konut yatırımlarını teşvik etmiştir.

Öte yandan Sancaktepe, genellikle orta ve alt gelir gruplarına yönelik konut projelerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu projeler arasında kapalı konut siteleri de önemli bir yer tutar. Güvenlik, sosyal olanaklar ve modern yaşam standartlarını sunan bu siteler, bölgede tercih edilen konut tipleri arasındadır. Sancaktepe'nin demografik yapısı, konut sitelerinin gelişimini etkileyen önemli faktörlerden biridir. İlçede yaşayanların kültürel ve sosyal tercihleri, konut projelerinin tasarımını ve pazarlamasını şekillendirmekte olduğu görülmektedir. Örneğin, dindar veya muhafazakâr kesime hitap eden konut projeleri, ilçenin demografik yapısına uygun olarak geliştirilmektedir. Ayrıca Sancaktepe geniş yeşil alanlara ve doğal güzelliklere sahip bir bölge olduğu için konut sitelerinin tasarımında yeşil alanların ve rekreasyon imkanları önemli bir rol oynamaktadır. Doğayla iç içe ve modern yaşamı bir araya getiren projeler, ilçenin konut talebini artırmaktadır.

Sancaktepe, son yıllarda birçok yeni konut projesine ev sahipliği yapmıştır. Kapalı konut siteleri, özellikle modern yaşam arayışındaki bireyler ve aileler için popüler bir seçenek haline gelmiştir. Sancaktepe'deki kapalı konut sitelerinin genel özellikleri arasında şu hususlar öne çıkmaktadır:

- Bu ilçedeki kapalı konut siteleri, 24 saat güvenlik hizmeti, güvenlik kameraları ve giriş çıkışlarda güvenlik görevlilerinin bulunması gibi özelliklerle yüksek güvenlik standartları sunmaktadırlar. Bu durum, sakinlerin güven içinde yaşamasını sağlama bakımından özellikle tercih edilmektedirler.
- Sancaktepe, doğal güzellikleri ve yeşil alanları ile bilinir. Kapalı konut siteleri, genellikle zengin peyzaj düzenlemelerine, çocuk oyun alanlarına, yürüyüş ve koşu parkurlarına sahiptir. Bu özellikler, sakinlere doğayla iç içe bir yaşam sunmaktadır.
- Spor salonları, yüzme havuzları, sauna, hamam, çocuk oyun alanları ve spor tesisleri gibi sosyal imkanlar, bu ilçedeki kapalı konut sitelerinde standart olarak bulunmaktadır. Bu tesisler, sakinlerin sosyal ve aktif bir yaşam sürdürmelerine olanak tanır.
- Sancaktepe 'deki kapalı konut siteleri, genellikle her daire için en az bir otopark alanı sunmaktadır. Kapalı ve güvenli otoparklar, sakinlerin araçlarını güven içinde park etmelerine imkân vermektedir.

- Sancaktepe’ deki kapalı konut siteleri, bu ilçenin Başakşehir’e göre daha geç zamanlarda şehirleşmesi nedeniyle daha modern mimariye sahip binalar ve daireler içerir. Geniş ve ferah iç mekanlar, yüksek kaliteli inşaat malzemeleri ve modern teknolojik donanımlar, konforlu bir yaşam alanı sunmaktadırlar.
- Sancaktepe, İstanbul'un önemli ulaşım akslarına yakınlığı ile bilinmektedir. Kapalı konut siteleri, genellikle ana yollara, toplu taşıma duraklarına ve metro istasyonlarına yakın konumlanmıştır, bu da şehrin diğer bölgelerine ulaşımı kolaylaştırmaktadır.

Sancaktepe’de kurulu bulunan kapalı konut siteleri, genellikle komşuluk ilişkilerini güçlendiren ve sosyal etkileşimi teşvik eden bir ortam sundukları iddiasındadırlar. Ortak kullanım alanları ve sosyal aktivitelerin, sakinler arasında bir topluluk duygusu oluşturduğu iddia edilmektedir.

4.3 Nitel Araştırma Gerçekleştirilen Konut Siteleri

Bu tez için alan araştırması Başakşehir ve Sancaktepe ilçelerinde yer alan ikişer konut sitesinde gerçekleştirilmiştir. Bu sitelerin kısa bir tanıtımı aşağıda bulunmaktadır.

4.3.1 KİPTAŞ Başakşehir 1. Etap Sitesi

KİPTAŞ'ın Başakşehir’de gerçekleştirmiş olduğu ilk proje olan KİPTAŞ Başakşehir 1.Etap Sitesi adeta şehrin içerisinde yeşil bir vadi ve saklı bir orman görünümündedir. Nitekim, site içerisindeki ağaç sayısı 8 bin civarındadır. Birkaç etaplık bir projenin 1.Etabı olan site, 6, 8 ve 10 katlık 79 blok içerisinde bulunan 3004 konuttan oluşmaktadır. Ulaşımı oldukça kolay olan siteye Tem Otoyolu'nun Mahmutbey Kavşağı'ndan sonra 4 km yolculuk ile ulaşılabilir. Sitenin temelleri 1995’de atılmış olup, 2000’lerin başında sitede yaşam başlamıştır. Site içerisinde çarşılar, camiler, rekreasyon alanı, tıp merkezi, çocuk kreşi ve çeşitli düzeyde okullar yer almaktadır.

Fotoğraf 1: KİPTAŞ Başakşehir 1. Etap

Kaynak: Google Earth

4.3.2 Başakşehir Avrupa Konutları

72.706 m² alana sahip olan bu konut sitesinde toplam 11 blokta 941 konut ve 27 ticari ünite bulunmaktadır. Artaş Holding 2006 yılında hayata geçirilen Avrupa Konutlarında, konut sakinlerine sadece konut değil, aynı zamanda farklı ve ayrıcalıklı bir yaşam tarzı kazandırılması amaçlandığı, sitenin internet sitesinde dile getirilmektedir. Bu çerçevede sitede hemen her çeşit sporun yapılabileceği bir Club House, çok sayıda alışveriş ve sosyalleşme mekânı, yeşili bol bir çevre düzeni bulunmaktadır.

Fotoğraf 2: Başakşehir Avrupa Konutları

Kaynak: Google Earth

4.3.3 Sur Yapı Adapark Sitesi

Adapark, Sancaktepe Emek Mahallesi'nde yer alan bir konut sitesi olup 16 Bloкта toplam 826 adet konut bulunmaktadır. Site, sakinlerine rahat bir konforlu bir yaşam için meyve bahçeleri, balıklı bir göl, çok sayıda alışveriş ve sosyalleşme mekânı, oyun ve spor alanları, yürüme yolları, sauna, yüzme havuzları ve medya alanı gibi cazip imkanlar sunmaktadır. Adapark'ta inşaat çalışmaları 2009'da başlayıp 2013'te biterek yaşam başlamıştır.

Fotoğraf 3: Sur Yapı Adapark Sitesi / Sancaktepe

Kaynak: Google Earth

4.3.4 Kentlife Sancaktepe

AC Yapı tarafından inşa edilen Kent Life sitesi, Sancaktepe'nin Emek Mahallesi'nde yer almakta olup, ilçenin en büyük konut projelerinden birisi durumundadır. Site 23 blok ve 1032 daire ve villadan oluşmaktadır. Sitenin toplam alanı 56 dönümdür. Sitedeki dairelerin en küçüğü 67, en büyüğü ise 299 m²'dir. Kentlife sitesinde birçok spor, eğlence, oyun ve rekreasyon alanları bulunmaktadır.

Fotoğraf 4: Kentlife Sitesi /Sancaktepe

Kaynak: Google Earth

4.4 Nitel Araştırma Sonuçları

Bu kısımda Başakşehir ve Sancaktepe ilçelerinde gerçekleştirilen alan araştırmalarında elde edilen sonuçlar sunulmakta ve değerlendirilmektedir

4.4.1 Kapalı Konut Sitelerini Tercih Nedenleri

İstanbul'un bu araştırma için seçilmiş iki ilçesi olan Başakşehir ve Sancaktepe'de bu sitelerin neden tercih edilmekte olduğunu anlamak önemlidir. Çünkü sakinlerin tercih nedenleri aynı zamanda bu konutlardan beklentilerini de etkilemektedir. Bu kapsamda katılımcılara “Siz neden Başakşehir’de /Sancaktepe’de bulunan bir kapalı konut sitesinde yaşamayı tercih ettiniz?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar arasında dikkat çekenler, Tablo 31’ de gösterilmiştir.

Tablo 31: Kapalı Konut Sitelerinin Tercih Nedenleri

	Tercih Nedeni
B1	<i>“Türk kültüründe aile ve sorumluluğumuz altındaki kişilerle ilgilenmek her şeyin önünde gelir. Eşimiz, çocuklarımız, anne-babamız... Biz işe gidince onlara ne olacak? Aklımız onlarda kalmamalı. Bu iş maddi değerle ölçülemez, evet biraz pahalı bir ortam ama, güvenli olmadıktan sonra para ne işe yarar... Hani bir Kızılderili atasözü vardır, para yenmez diye. Parayı, rahat etmek için kazanmıyor muyuz?... Kapıdaki güvenlikleri görünce kendimi rahat hissediyorum. Hırsız giremez, girse de burada onun işini zorlaştıracak teknolojik ekipmanlar var...”</i>
B8	<i>“Burada izole bir hayat yaşayan çocukların okullarda ve ileride işyerlerinde topluma adaptasyonda zorluk çekeceğini düşünüyorum. Sokakta oynayamayan, ailesi tarafından aşırı şekilde korunan ancak kendi başına bir iş yapamayan çocuklar, ileride asosyal ve sinik tipler olarak karşımıza çıkacaklar. Şimdi bile çocuklar, mahalledeki çocuklardan korktuklarını, onlarla arkadaşlık etmek istemediklerini söylüyorlar. Sokaktaki çocukların küfür ettiklerini, yaramazlık yaptıklarını, birbirlerine şiddet uyguladıklarını söylüyorlar. Anneler de çocuklarını koruma güdüsünü öyle abartıyorlar ki, çocuklar sitelerine kapanıyor, toplum içerisine karışmıyor.”</i>

S2	<i>“Burada iyi komşuluklarımız var. Bizim gibi insanlar bir arada oluyoruz. Camide, çarşıda...çok samimi olmasak da görüşüyor, selamlaşıyoruz. Ama yine de kimse kimseye karışmıyor, herkes içinde gücünde...”</i>
----	--

Hem Başakşehir hem de Sancaktepe’de gerçekleştirilen mülakatlarda kapalı konut sitesi sakinleri arasında bu sitelerin tercih nedenleri arasında birkaç husus öne çıkmaktadır: *Sosyal ortam, çocuk ve aileler için güvenlik, yeşil alanlar ve parklar, site sakinlerine yönelik sağlık ve spor imkanları ve yatırım aracı olmaları.*

Alan araştırması yapılan tüm sitelerde site sakinlerinin büyük ölçüde çocuklu aileler olduğu tespiti yapılmıştır. Aile yapısına ve çocukların güvenliği, eğitimi ve gelişimine uygun ortamların varlığı, genel bir tercih sebebi durumundadır. Site sakinleri kendilerinden daha çok kadınlar ve çocuklar için kameralı güvenlik sistemlerini önemsediklerini belirtmişlerdir. Bu sitelere sadece site sakinleri ile onların izin verdiği misafirlerin alınması, giriş ve çıkışlarda herkesin, hatta araçların kontrol edilmesi, buralarda oturanlara *güvenlik hissi* vermektedir. Sitelerdeki belirli bir gelir seviyesinin üzerindkilerden oluşan ve çoğunlukla homojen bir topluluk içeren sosyal ortam ise bir başka çekici unsur olarak zikredilmektedir.

Kapalı konut sitelerinin toplumun varlıklı kesimine hitap etmesi nedeniyle çevre düzeni, park ve bahçelerin bakımı, temizlik hizmetleri, sosyal tesisler, ortak alanlar ve ortak hizmetler birçok kapalı konut site sakini için memnuniyet ve bu siteleri tercih nedeni olarak gösterilmektedir. Düzenli bir ortamda, kuralların var olduğu ve uygulandığı bir mekânda yaşamak, şehrin karmaşa ve kargaşası karşısında bu sitelerin sığınılan bir kale gibi görülmesine imkân vermektedir. Ayrıca, bu sitelerin sakin, gürültüden uzak, temiz ve yeşil bir çevre düzenine sahip olmaları da *şehir içerisinde köy* avantajı oluşmasına neden olmaktadır. Hem şehirden fazla uzakta olmayıp hem de köy yaşantısının önemli avantajlarına sahip olmak, bu sitelerin avantajları arasında gösterilmektedir.

Hem Sancaktepe’de hem de Başakşehir’de kapalı konut sitelerinin tercih edilmesinde en önemli motivasyonlardan birisi çocukların dışarıda olduğu varsayılan kötülüklerden korunması olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, aşırı korumacılığın

da arzulananın tersine bir etki yapacağına, dışa kapalı ve izole bir yaşam tarzını seçen bireylerin, özellikle çocukların, toplumsal hayata adapte olmasına ilişkin sorunlar olacağına dair şüpheler dile getirilmektedir.

Her ne kadar özellikle Başakşehir’de muhafazakâr bir yaşam tarzının öncelenmesinin bir tercih nedeni olduğu bu araştırmada varsayılsa da bu ilçedeki kapalı konut sitelerindeki mülakatlarda öncelikler arasında bu hususun gösterilmemiş olması dikkati çekmiştir. Yine de muhafazakâr ailelerin önemseydiği aile ve çocukların korunması, mahremiyet, komşuluk ve topluluk değerlerinden bahsedilmesi, muhafazakâr hayat tarzına uygunluğun da bir tercih nedeni olabileceğini göstermektedir. Son olarak, kapalı konut sitelerindeki daire ve villaların lansman ve topraktan alım süreçlerinde görece daha ucuz olup daha sonraları fiyatlarının sürekli artmakta olmasının, bu mekânlarının birer yatırım aracı olarak görülüp değerlendirilmelerine de yol açtığı anlaşılmaktadır. Ayrıca hem Sancaktepe hem de Başakşehir’ in metro başta olmak üzere ulaşımını kolaylaştıracak hizmetlerin gelmesi, her iki ilçede de büyük sağlık tesisleri olarak şehir hastanelerinin yapılması, eğitim tesislerinin bu iki ilçenin sınırlarına giderek daha fazla gelmesi gibi nedenlerle bu ilçelerin emlak değerleri sürekli artmaktadır. Bu değer artışının da konut sitelerine aynı hatta daha fazla oranda yansıdığı görülmektedir. Bu durum, kapalı konut sitelerini cazip bir yatırım aracı haline getirmektedir.

4.4.2 Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profili

Kapalı konut sitelerinin fiziki özellikleri ve sunmuş oldukları hizmetler kadar, içerisinde yaşayan insanların profili de önemlidir. Bu çerçevede katılımcılara *“Sitenizde (yeterli bilginiz varsa, ilçenizdeki kapalı sitelerin genelinde) nasıl bir toplumsal profil var? Kimler hangi gerekçelerle tercih ediyorlar?”* sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplardan dikkati çekenler Tablo 32’de yer almaktadır. Burada, Başakşehir ve Sancaktepe ilçelerindeki kapalı konut sitelerinde ikamet eden kişilerin toplumsal profilleri alan araştırmasında elde ettiğimiz kadarıyla belirlenerek, tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 32: Başakşehir’ deki Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profiline İlişkin Cevaplara Örnekler

Site Sakinlerinin Toplumsal Profili	
B5	<i>“Burada çok yaşlı yok aslında... Gençler ve orta yaşlılar daha fazla. Daha çok aileler tercih ediyor. Mühendisler, doktorlar gibi toplumda kabul görmüş mesleklerin sahipleri çoğunlukta... Tabi belirli bir gelir seviyesi gerekiyor burada yaşamak için. İstanbul’un geneline göre Başakşehir’ de eğitim seviyesi daha yüksek diyebilirim, ama bu siteyi bilmem, bunlar benim gözlemlerim... Daha çok muhafazakarların oturduğu söyleniyor. Bu bir ölçüde doğru ama son yıllarda ciddi bir çeşitlenme oldu. Komşuluk ilişkileri de fena sayılmaz.”</i>
B10	<i>“Daha çok orta yaşlılar var diyebilirim. İşçi -memur pek bulunmasa da yönetici konumunda olan, serbest meslekte olup gelir durumu iyi olanlar var epey... Buradaki yeşil ve temiz çevre nedeniyle bulundukları yerlerdeki sıkışıklıktan bıkan insanlar tercih ediyorlar genelde. Ama biraz uzak olması bir dezavantaj...”</i>
B4	<i>“Mühendisler, doktorlar ve küçük çaplı iş adamları ağırlıkta...eğitim seviyesi fena değil, üniversite mezunları ağırlıkta. Hayatı kaliteli yaşamaya çalışanlar var daha çok...çevreye duyarlı, muhafazakâr ama hoşgörülü bir kesim”</i>

Bu verilerden yola çıkılarak, Başakşehir’ in konut sitelerinde yaşayanların toplumsal profili çıkarılmak istenirse karşımıza Tablo 33’deki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo 33: Başakşehir’ Deki Konut Sitelerinde Yaşayanların Toplumsal Profili

Unsurlar	Profil
Demografik Yapı	Başakşehir’deki konut siteleri, genellikle genç ve orta yaş grubundaki aileleri çeker. Burada yaşayanlar arasında çocuklu aileler ve yeni evlenen çiftler yoğunluktadır. Ayrıca, farklı şehirlerden İstanbul’a göç edenler ve şehir içinde daha sakin, düzenli bir yaşam alanı arayanlar da bu bölgeyi tercih eder.
Ekonomik Durum	Bu bölgede yaşayanların ekonomik durumu genellikle orta ve üst-orta sınıf olarak değerlendirilir. Sakinlerin büyük bir kısmı profesyonel iş kollarında çalışır, örneğin; mühendisler, doktorlar, iş adamları ve üst düzey yöneticiler. Ekonomik istikrar, bireylerin kaliteli yaşam arayışlarının bir yansıması olarak görülebilir.

Eğitim Seviyesi	Başakşehir’deki konut sitelerinin sakinleri arasında yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin oranı oldukça yüksektir. Üniversite mezunları ve yüksek lisans/doktora gibi ileri derecede eğitim almış kişiler bölgede yoğunlukta olup, bu durum bölgenin kültürel ve sosyal yapısını etkileyen önemli bir faktördür.
Sosyal İlişkiler ve Topluluk Hayatı	Kapalı konut siteleri, güçlü bir topluluk duygusu ve sosyal dayanışma ortamı sunar. Ortak kullanım alanları (parklar, spor tesisleri, sosyal kulüpler) sakinleri bir araya getirir ve komşuluk ilişkilerini güçlendirir. Bu, özellikle çocuklu aileler için sosyal bir çevre oluşturur ve bireyler arası etkileşimi teşvik eder.
Yaşam Tarzı ve Değerler	Başakşehir’de yaşayanlar, genellikle modern ve kaliteli bir yaşam tarzını benimserler. Sağlıklı yaşam, çevre bilinci ve eğitime verilen önem, buradaki sakinlerin değer yargıları arasında yer alır. Ayrıca, bu bölge, muhafazakâr ailelerin yoğunlukta olduğu bir yerleşim yeri olarak da bilinir; bu, bölgenin sosyal ve kültürel aktivitelerinde kendini gösterir.
Kültürel Çeşitlilik	Başakşehir, farklı kültürel ve sosyal arka planlara sahip bireyleri ve aileleri bir araya getirir. Bu çeşitlilik, bölgedeki sosyal etkinlikler, eğitim kurumları ve dinî faaliyetlerde görülebilir. Farklı yaşam tarzları ve değerler, bölgenin zengin sosyal dokusunu oluşturur.

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

Tablo 34’de yer alan Başakşehir’deki konut sitelerinde yaşayanların toplumsal-sosyolojik analizi, bölgenin nasıl bir çekim merkezi haline geldiğini ve modern şehircilik anlayışıyla nasıl bir topluluk yapısı oluşturduğunu göstermektedir. Ekonomik istikrar, yüksek eğitim seviyesi, güçlü sosyal ilişkiler ve zengin kültürel çeşitlilik, Başakşehir’i İstanbul’un öne çıkan yaşam alanlarından biri yapmaktadır. Sancaktepe ise İstanbul’un Anadolu Yakası’nda, hızla gelişen ve değişen bir ilçe olmasıyla dikkat çekmektedir. Bu değişim, konut sitelerinin yapısında ve sakinlerinin sosyolojik profilinde de kendini göstermektedir. Sorumuza Sancaktepe’de verilen yanıtlardan bir seçki Tablo 34’de görülmektedir.

Tablo 34: Sancaktepe’deki Kapalı Konut Sitesi Sakinlerinin Toplumsal Profiline İlişkin Cevaplara Örnekler

Site Sakinlerinin Toplumsal Profili	
S6	<i>“Sancaktepe Anadolu yakasının gelecekte en yaşanabilir yerleri arasında olacak bir yer. Burada Üsküdar ve Ümraniye’deki sıkışıklık yok, daha sakin ve rahat bir yer. Ama biraz toplumsal olarak geri. Dünyün köyleri buralar. Ama çok sayıda kapalı site</i>

	<i>yapıldı, çoğu lüks siteler... Öyle olunca buranın da toplumsal yapısı değişiyor. Bu sitelere genellikle yeterli mali durumu olan, sakin bir hayat yaşamak isteyen, konforlu evlerde ve yeşil bir ortamda oturmak isteyenler geliyor. Anadolu'dan doğrudan gelmiyorlar. Başka semtlerden buraya taşıyorlar gördüğüm kadarıyla... Eğitim ve kültür seviyesi, Sancaktepe ilçesine göre oldukça yüksek burada yaşayanların, çoğu da çevreye duyarlı ve komşuluğa değer veren aileler. Ama tabi mahalle ve köylerdeki sıcak ortam yok tabi”.</i>
S9	<i>Bu sitede oldukça eğitilmiş, ekonomik durumu iyi ve çocuklarına güvenli bir gelecek arayan kişiler oturuyor diyebilirim... İş adamı da var, üniversite öğretim üyesi de... Parası olana kimliği sorulmadığı için, toplama yerler oluyor buralar haliyle... Ama Sancaktepe hala bir Anadolu kasabası gibiydi, şimdi oldukça modern hale geliyor. Böyle sitelerin varlığı, bu dönüşümün ana nedenlerinden birisi. Metronun da gelmiş olması, şehrin diğer kısımlarına uzaklık sorunu da çözüyor”.</i>
S7	<i>Genç ve orta yaşlı çiftler daha çok görülüyor etrafta, bunların çoğu da eğitilmiş kişiler. Sosyal demokrat da var, İslamcı da. Ama bir hoşgörü ortamı var burada. Daha doğrusu kimse kimseye karışmıyor. Özellikle COVID 19 pandemisinden sonra kiralar ve aidatlar katlandı. Onun için mutlaka iyi bir kazancı ve bu kazancın bir kısmını buraya harcayacak kültürel seviyesi olması lazım burada yaşayacak olanın”.</i>
S1	<i>“Kültürel bir çeşitlilik var bizim sitede, modern yaşam için gerekli altyapı var, ama insanları da modern. Başka yerlerdeki karışık ortamdan ayrılarak kafa dinlemeye buraya geliyorlar” ...</i>
S5	<i>İşçi ve memurdan ziyade iş adamı, sanayici, orta ve büyük esnaf, sağlık profesyoneli, yani biraz kalburüstü bir toplumsal yapı var bu sitede. Diğerleri yaşayamaz mı? Parası olan buradan bir yer alıp oturmaya başlar, ama çevrede eğitilmiş ve belirli bir kültürel alışkanlığı olan insanları görünce ya değişecek ya da kendine uygun bir yere gidecek. Aslına bakarsanız oldukça pahalıdır burada yaşamak. Ama bu ılıman bir toplumsal ortam yaratıyor”</i>

Bu verilerden yola çıkılarak, Sancaktepe’deki konut sitelerinde yaşayanların toplumsal profili çizilmek istenirse karşımıza Tablo 35’deki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo 35: Sancaktepe ’deki Konut Sitelerinde Yaşayanların Toplumsal Profili

Unsurlar	Profil
Demografik Yapı	Sancaktepe'deki konut sitelerinin sakinleri genellikle genç aileler, orta sınıf profesyoneller ve İstanbul'un diğer bölgelerinden daha sakin ve yeşil bir çevre arayışında olanlar olarak karşımıza çıkar. Bölge, nispeten uygun konut fiyatlarıyla genç çiftler ve çocuklu aileler için cazip hale gelmiştir. Ayrıca, emekliler ve şehir hayatının karmaşasından uzaklaşmak isteyenler için de tercih edilen bir yerdir.
Ekonomik Durum	Sancaktepe'deki konut siteleri, genellikle orta ve üst-orta gelir grubuna hitap eder. Sakinleri arasında çok çeşitli meslek gruplarından insanlar bulunur; öğretmenler, mühendisler, sağlık çalışanları, iş adamları ve kamu sektöründe çalışanlar gibi. Ekonomik durum, sakinlerin yaşam tarzını, tüketim alışkanlıklarını ve sosyal aktivitelerini doğrudan etkiler.
Eğitim Seviyesi	Eğitim seviyesi, genellikle yüksek olma eğilimindedir. Bölge sakinleri arasında üniversite mezunlarının ve yükseköğretim gören bireylerin oranı yüksektir. Bu durum, eğitime verilen önemin ve bölgenin sosyal yapısının bir göstergesidir.
Sosyal İlişkiler ve Topluluk Hayatı	Kapalı konut siteleri, sakinler arasında güçlü bir topluluk duygusu oluşturur. Ortak kullanım alanları, sosyal tesisler ve düzenlenen etkinlikler, komşular arasında etkileşimi ve sosyal bağları güçlendirir. Bu, özellikle büyük şehirlerde bireyler arasında sıkça rastlanan yabancılaşmanın önüne geçer.
Yaşam Tarzı ve Değerler	Sancaktepe'deki konut siteleri, modern ve konforlu bir yaşam arayışı içinde olan bireyler için tasarlanmıştır. Sağlık ve spor olanaklarına erişim, yeşil alanların varlığı ve güvenli bir çevre, sakinlerin yaşam tarzını şekillendirir. Ayrıca, bölge sakinleri genellikle çevreye duyarlı, eğitime ve sosyal adalet gibi konulara önem veren bireylerdir.
Kültürel Çeşitlilik	Sancaktepe, İstanbul'un farklı bölgelerinden ve hatta Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen insanların bir arada yaşadığı bir bölgedir. Bu durum, bölgedeki kültürel çeşitliliği artırır ve farklı yaşam tarzları, gelenekler ve kültürel etkinliklerin bir arada bulunmasını sağlar.

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

Başakşehir ve Sancaktepe, İstanbul'un hızla gelişen iki ilçesi olarak, modern yaşam alanları ve kapalı konut siteleriyle dikkat çekmektedirler. Her iki ilçe de benzer kalkınma modellerini takip etse de sakinlerinin sosyolojik özelliklerinde bazı farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu farklılıkların ve benzerliklerin karşılaştırılması (Tablo 36), her iki bölgenin toplumsal yapısını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

Tablo 36: Başakşehir ve Sancaktepe’deki Konut Sitelerinin Toplumsal Profillerinin Karşılaştırılması

Unsurlar	Karşılaştırma
Demografik Yapı	Başakşehir, genellikle genç ve orta yaş aralığındaki ailelerin tercih ettiği bir bölgedir. Çocuklu aileler ve yeni evlenen çiftler için popüler bir yerleşim yeridir. Sancaktepe ise benzer şekilde genç ailelere ev sahipliği yapmakla birlikte, görece daha çeşitli bir demografik yapıya sahip olabilir. Burada yaşayanlar arasında öğrenciler ve tek yaşayan bireyler de bulunur.
Ekonomik Durum	Başakşehir’deki sakinler genellikle orta ve üst-orta gelir düzeyine sahiptir. Profesyonel iş kollarında çalışan bireyler ve yüksek eğitilmiş profesyoneller yoğundur. Sancaktepe’de ise ekonomik durum biraz daha çeşitlilik gösterir. Orta gelir düzeyine sahip ailelerin yanı sıra, bölge uygun konut seçenekleriyle de dikkat çeker, bu da daha geniş bir gelir skalasından insanları çeker.
Eğitim Seviyesi	Her iki bölgede de yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin oranı yüksektir, ancak Başakşehir’deki sakinler arasında üniversite mezunu veya daha üstü derecelere sahip olanların oranı daha fazla olabilir. Bu durum, bölgenin profesyonel çalışanlar tarafından tercih edilmesiyle ilişkilidir. Sancaktepe, genç aileler ve öğrenciler de dahil olmak üzere, eğitim seviyesi genel olarak yüksek olan geniş bir nüfusu çeker.
Sosyal İlişkiler ve Topluluk Hayatı	Başakşehir ve Sancaktepe her ikisi de güçlü bir topluluk duygusu ve sosyal dayanışma ortamı sunar. Ancak, Başakşehir’deki kapalı konut siteleri, muhafazakâr ailelerin yoğunlukta olduğu ve daha geleneksel değerlere sahip bir topluluk yapısına sahip olabilir. Sancaktepe, kültürel çeşitliliği ve farklı yaşam tarzlarını kucaklayan bir sosyal yapı sunar. Gençler ve öğrencilerin varlığı, bölgedeki sosyal etkinliklerin ve topluluk organizasyonlarının çeşitlenmesine katkıda bulunur.
Yaşam Tarzı ve Değerler	Başakşehir’de yaşayanlar, modern ve kaliteli bir yaşam tarzını benimserken, aynı zamanda aile değerlerine ve geleneksel normlara büyük önem verirler. Sancaktepe sakinleri de kaliteli bir yaşam arayışı içinde olmakla birlikte, bölgenin genç nüfusu daha dinamik ve çeşitli sosyal değerlere açık bir yaşam tarzını yansıtır.

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

Görüldüğü gibi her iki bölge de İstanbul’un hızla gelişen yüzlerini temsil ederken, Başakşehir daha çok aile odaklı ve geleneksel değerlere sahip bir topluluk yapısına ev sahipliği yapmakta; Sancaktepe ise daha çeşitli ve dinamik bir toplumsal yapıya sahip bulunmaktadır.

Başakşehir ve Sancaktepe’ deki kapalı konut sitelerinin sakinlerinin kültürel tercihlerini karşılaştırırken, her iki bölgenin de İstanbul’un dinamik sosyo-kültürel yapısına nasıl katkıda bulunduğunu göz önünde bulundurmak önemlidir. Bu karşılaştırmada, yaşam tarzı, sosyal etkinliklere katılım, eğlence ve boş zaman değerlendirme yöntemleri gibi unsurları ele almak gerekir. Her ne kadar daha önceden hazırladığımız 10 adet mülakat sorusu içerisinde yer almasa da kültürel tercih denince ne anlaşıldığını ve araştırma konusu sitelerin sakinlerinin ne tür kültürel tercihlerde bulunduklarının analizi için “*Oturduğunuz sitede ne tür kültürel etkinlikler bulunmaktadır? Siz bunlardan hangisine ne kadar katılıyorsunuz? Bu sitede boş zamanlarınızı değerlendirme ve eğlence imkanları nasıldır? Yeme içme kültürü konusunda bu site ile dışarı arasında bir fark var mıdır? Kültür ve spor imkanları ile bunlara yönelik eğitim alma imkânı var mıdır?*” sorusu yöneltilmiştir.

Önemli ve ilginç olarak değerlendirilen bazı cevaplara Tablo 37’de yer verilmektedir:

Tablo 37: Kapalı konut Sitelerinde Kültürel Faaliyetler ve Kültürel Tercihler

Kültürel Faaliyetler ve Kültürel Tercihler	
B1	<i>“Aile sohbetleri ve ziyaretleri geleneği burada hala canlı. Belirli komşularımızla hanımlarımız gün yapar, çocuklar için çeşitli kültürel ve mesleki alanlarda eğitim kursları var, onlardan istifade ediyorlar. Spor imkânı oldukça iyi. Sitenin yönetim binasında ve bazen değişik yerlerde konferanslar ve bireysel eğitim imkanları olur arada...”</i>
S6	<i>“Müzik etkinlikleri çok olur burada, sanat ve spor kursları, yetenek geliştirici atölyeler de var. Ama vakti olana tabii”.</i>
B4	<i>“Burada birçok ev yapımı lezzetleri bulabileceğiniz lokanta var. Büyük restoranlar da var. Daha çok gençlerin kullandığı kafeler, pastaneler... Ben küçük çay ocaklarını tercih ediyorum. Dostlarla buluşmak için iyi bir fırsat oluyor buralar.”</i>
S9	<i>“Burada ve etrafta pahalı restoranlar da var, her bütçeye hitap eden daha küçük işletmeler de... Gençler için fast food ve kafe imkanları da bol. Ailece gidilebilecek birçok yer var... Bu yönlerden burası ideal bir yer diyebilirim”</i>

Yukarıda yer verilen veya yer verilemeyen katılımcı cevaplarından yola çıkılarak, Başakşehir ve Sancaktepe'de kapalı konut sitelerinin sakinlerinin kültürel tercihleri karşılaştırıldığında, Tablo 38 ortaya çıkmaktadır.

Tablo 38: Başakşehir ve Sancaktepe'de Kapalı Konut Sitelerinin Sakinlerinin Kültürel Tercihlerinin Karşılaştırılması

Unsurlar	Karşılaştırma
Kültürel Etkinliklere Katılım	Başakşehir sakinleri, genellikle aile odaklı etkinliklere ve topluluk içinde düzenlenen sosyal faaliyetlere büyük önem verir. Kültürel etkinlikler, eğitim seminerleri, çocuklar için atölye çalışmaları ve dini aktiviteler bu bölgede popülerdir. Sancaktepe ise genç nüfusunun da etkisiyle, çeşitli kültürel etkinliklere ev sahipliği yapar. Müzik festivalleri, sanat galerileri, tiyatro gösterimleri ve spor etkinlikleri bölgenin dinamik kültürel hayatını yansıtır.
Eğlence ve Boş Zaman Değerlendirme	Başakşehirdeki sakinler, genellikle aile birimini merkeze alan aktiviteleri tercih eder. Bu, park ziyaretleri, aile piknikleri ve bölge içindeki sosyal tesislerde vakit geçirme gibi aktiviteleri içerir. Ayrıca, sağlıklı yaşam ve spor etkinlikleri de ön plandadır. Sancaktepe sakinleri, gençlerin ve öğrencilerin bölgedeki varlığı ile çeşitlenen boş zaman aktivitelerine katılırlar. Açık hava etkinlikleri, spor aktiviteleri ve arkadaş gruplarıyla sosyal buluşmalar daha yaygındır.
Sosyal İlişkiler ve Toplumsal Etkileşim	Başakşehirin sosyal yapısı, komşuluk ilişkileri ve topluluk içindeki etkileşime büyük değer verir. Bu, ortak kullanım alanlarında düzenlenen etkinlikler ve topluluk merkezlerindeki buluşmalarla pekiştirilir. Sancaktepe’de de komşuluk ilişkileri önemlidir, ancak genç nüfusun etkisiyle sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden yapılan etkileşimler de bölgenin sosyal dinamiklerinde önemli bir yer tutar.
Yeme-İçme Kültürü	Başakşehir, aile restoranları, kafe ve pastanelerle doludur, burada sakinler geleneksel Türk mutfağının yanı sıra dünya mutfaklarından lezzetler de bulabilir. Sancaktepe, çeşitli yeme-içme mekanlarıyla gençler ve aileler için çeşitli seçenekler sunar. Özellikle kafe kültürü ve hızlı yeme içme noktaları gençler arasında popülerdir.
Eğitim ve Öğrenim Faaliyetleri	Her iki bölge de eğitime büyük önem vermektedir. Başakşehirde eğitim seminerleri ve aileler için düzenlenen atölye çalışmaları, Sancaktepe’de ise sanat ve sporla ilgili kurslar ve atölyeler daha fazladır.

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

4.4.3 Kapalı Konut Sitelerinin Muhafazakâr Sakinleri: Başakşehir Örneği

Özellikle zengin muhafazakâr elitlerin Başakşehir’de bulunan kapalı ve güvenli konut sitelerini tercih ettiklerine dair kamuoyunda yaygın bir kanı bulunmaktadır. Daha önce gerçekleştirilen önemli akademik araştırmalar (Özet, 2019) da bu kanıyı destekler nitelikte sonuçlara ulaşmıştır. Bu nedenle, bu araştırmada Başakşehir’de bulunan katılımcılara “*Muhafazakâr ailelerin özellikle Başakşehir’i tercih ettiklerini düşünüyor musunuz? Öyle ise, nedenleri neler olabilir?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan, analize kaynaklık edebilecek bazıları Tablo 39’da yer almaktadır:

Tablo 39: Başakşehir ve Muhafazakarlık

Muhafazakarların Başakşehir Tercih	
B2	<i>“Bu konutlarda genellikle dindar ve muhafazakâr bir topluluk bulunuyor. Her kesimden insan olsa da çoğunluğu dindar en azından dini ve kültürel değerlerine önem veren kimseler... Tabiatıyla herkes kendine benzer komşularının olduğu yerlerde yaşamak ister. Burasının böyle bir ününün olması, daha çok dindar kişileri ve özellikle aile değerlerine önem veren kişileri buraya çekiyor diye düşünüyorum”.</i>
B10	<i>“Burası aileler ve çocuklar için güvenli bir bölge. Girişte güvenliği var, insanları diğer yerlere göre daha güvenilir kimseler...Çocuklarımız günlerinin bir kısmını çocuk parklarında veya sokaklarda arkadaşlarıyla geçiriyor. Onların güvenliği her şeyden önemli. Evet biraz pahalı ama, bence değerli.”</i>
B7	<i>“Ben de eşim de çalışıyoruz... Çalıştığımız saatlerde ailemizin ve çocuklarımızın güvende olduğunu bilmek önemli. Daha önce oturduğumuz mahallede bazı olaylar oldu, çocukları sokağa salamayacak kadar güvenimiz sarsıldı. İstanbul büyük şehir, her çeşit insan var İstanbul’da. Hırsız da hırsız da... Onun için Başakşehir ’deki bu güvenli siteye taşındık... Biz ailece çok dindar sayılmayız ama tabii bizim de inancımız var, değerlerimiz var... Komşularımızın da iyi olması bizim için ekstra güvenlik hissi oluşturuyor.”</i>
B3	<i>“Burada kreşinden ana okuluna, ortaokuluna, lisesine kadar her türlü eğitim imkânı var. Kaliteli de... Sağlık yönünden de iyi. Yakında büyük hastaneler var. Sağlık ocağı var içerde. Ben yaşlı birisi olarak bundan sonra biraz da sağlık imkanlarına yakın bir yerde yaşamayı tercih ederim. Herkes için sağlık önemli, ama bizim için daha önemli... Eşim düzenli olarak kontrole gidiyor. Buradaki hayatın düzenli olması buraya taşınmamızda önemli bir faktör oldu”</i>

B1	<i>“Başakşehir eğitim imkanları açısından en iyi ilçelerden birisi. Ayrıca yaz aylarında çocuklara dini eğitim aldırabileceğimiz yerler de var. Ben doğuluyum. Bizim için eğitim önemli. Tabii dini eğitim de... İnsan zaten dinsiz yaşayabilir mi? Ben tüccarım, çok şükür kazanıyorum. Kazandığımızı da çocuklara ve özellikle eğitimlerine harcamak lazım”</i>
B5	<i>“Başakşehir Refah Partisi zamanında temeli atılmış bir özel projedir. İsmi de o partinin ambleminden almıştır. Variyetli (yeterli ekonomik imkanları olan) muhafazakâr aileler, kendi değerlerini korumak, geliştirmek ve çocuklarını da dış etkilere korumak amacıyla kurulmuştur. Daha önce de bazı şehirlerde örnekleri var. Ankara’da 1980’lerde rahmetli Esat Coşan hocanın teşvikiyle kurulan Öz Elif Sitesi ve Konya’nın kenarında Tahir Büyükkörükçü hocanın sevenlerinin oluşturduğu Erenköy Mahallesi... Başka da vardır farklı şehirlerde...”</i>
B9	<i>“Burası yaşam için oldukça uygun bir yer. Birisi daire alırken ona kimliği mi soruluyor? Dindarlar daha fazla tercih ediyorsa, muhtemelen iyi bir komşuluk ortamı buldukları içindir. Gerçi bir mahalleye göre buradaki komşuluk ilişkileri de oldukça sınırlı... Birçok komşumu arada bir görüyorum. Ama komşularımın iyi birer insan olduklarını bilmek iyi bir şey”</i>
B8	<i>“İstanbul’da laik kesim için yaşanılacak yer çok. Florya ve Ataköy’den tutun, boğaz kıyısındaki yerlere, Anadolu yakasında Ataşehir, Maltepe Kartal... Kapalı konut sitelerinin de icat eden onlar oldu bu ülkede. Ama, her ne kadar ilk anda öyle görünmese de İslami hayat tarzını benimseyen kişi ve aileler için çok fazla alternatif olduğu söylenemez. Yani asıl ihtiyaç İslamcı kesim için... Çocukların ahlaklı yetiştirilmeleri, kendi değerlerine uygun eğitim almaları ve sağlıklı arkadaş edinmeleri, onlara sağlayacağınız ortama bağlı... Fakat son yıllarda burası da değişti. Parası olan, buradaki evlerin kalitesi ve şehre yakınlığı nedeniyle buraya gelmeye başladı. Öyle olunca, artık sıradan kozmopolit bir yer olmaya başladı burası”</i>
B6	<i>“Muhafazakârlık göreceli bir kavramdır. Kim, nerede, neyi muhafaza ediyor? Herkesin muhafaza ettiği şeyler ve devam ettirmek istemediği kültürel alışkanlıklar vardır. Bence Türk halkının büyük çoğunluğu aile, bayrak, ezan, namaz gibi konularda duyarlıdır. Ama her kişinin muhafazakârlık anlayışı farklıdır tabii olarak. Nesiller arasında da farklıdır. Başakşehir’de muhafazakârların yoğunlaştığı eleştirisi de haklı gerekçelere dayanmıyor. Burada yaşam şartları iyi, şehre yakın, parası olan haklı olarak yaşayacağı iyi bir mekân arıyor. Burası da bu arayışların bir sonucu... Türk halkının çoğunluğu muhafazakâr, burası da farklı yerlerden gelen insanların oluşturduğu bir yer...”</i>

Konya veya Erzurum topluca gelmiyor buraya... Her yerden geliyor. Ama İzmir'den-Muğla'dan da gelse, çocukları için güvenli ve elit bir yer arıyor aileler... Başakşehir bu iş için uygun bir yer”

Görüldüğü gibi, bu soruya verilen cevaplar, yukarıda ifade edilen kanıyı ve daha önceki araştırmaları doğrular nitelikte görünmektedir. Nitekim bu soruyu cevaplayan farklı statüdeki bireylerin hemen tümü, böyle bir olgunun varlığını doğrudan veya dolaylı olarak kabul etmiş görünmektedir. Ancak, Muhafazakâr ailelerin Başakşehir' i tercih etmelerinde etkili olan faktörler söz konusu olduğunda cevaplar farklılaşmaktadır. Yine de verilen cevaplar kategorize edildiğinde, özellikle dinî ve kültürel ortam, güvenlik ve düzen, eğitim ve sağlık hizmetleri, toplumsal normlar ve değerler ile imar ve konut projelerinin çekiciliği temel faktörler olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca, Başakşehir'in özellikle kuruluş aşamalarında muhafazakâr elitin birlikte yaşama isteğinin olduğunu belirterek, son yıllarda ilçenin giderek kozmopolitleşmeye başladığı şikayetinde bulunan katılımcılar da söz konusudur.

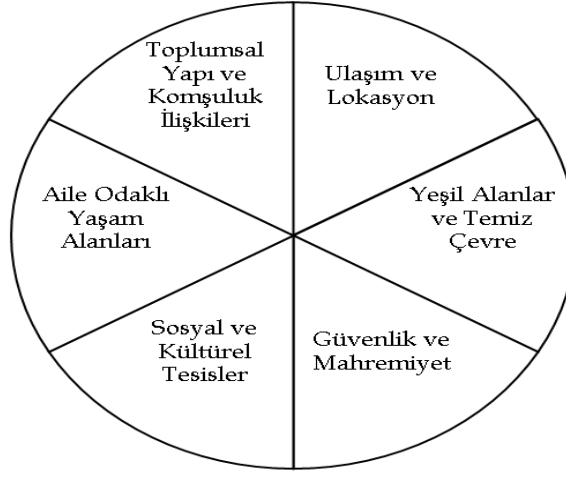
Özet (2019) gibi bazı yazarlar, Başakşehir'de kapalı konut sitelerinin oluşumu ve gelişiminde muhafazakâr elitlerin kendilerine benzer kişi ve ailelerle birlikte oturma eğilimlerinin önemli rol oynadığını savunmaktadırlar. Gerçekleştirilen mülakatlarda, özellikle Başakşehir için böyle bir olgunun var olduğu genellikle kabul edilmektedir. Bunların yanında, muhafazakâr elitlerin Başakşehir'i tercihinin fiziki koşullar, sitedeki dairelerin kalitesi, sitelerin şehre yakınlığı ve buralardaki eğitim ve sağlık imkânları gibi nedenlere bağlayan ve her ne kadar Başakşehir'de muhafazakâr kesimler açısından bir yoğunlaşma yaşansa da bunun tesadüf olabileceğini ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır.

Başakşehir, İstanbul'un en yeni ve hızla gelişen ilçelerinden biri olarak, çeşitli yaşam tarzlarına ve demografik yapıya ev sahipliği yapar. Ancak, özellikle muhafazakâr ailelerin tercih ettiği bir bölge olarak bilinir. Bu durum, bölgedeki konut sitelerinin özellikleri, sosyal donatılar ve çevresel faktörlerle ilişkilendirilebilir. Bu ilçedeki alan araştırması sonucu elde edilen sonuçlara göre, Başakşehir'de kapalı ve güvenli konut sitelerinin muhafazakârların yerleşim tercihi olmasını destekleyen bazı unsurlar şunlardır:

- Başakşehir'deki konut siteleri, genellikle aile yaşamına uygun tasarlanmıştır. Büyük ve ferah daireler, çocuk oyun alanları, eğitim ve kreş tesisleri gibi ailelerin ihtiyaçlarına cevap veren özellikler ön plana çıkar. Muhafazakâr aileler, çocuklarının güvenli ve sağlıklı bir çevrede büyümesine özel önem vermektedirler.
- Başakşehir, geniş camiiler, dini eğitim veren kurslar ve sosyal tesisler gibi muhafazakâr yaşam tarzını destekleyen altyapıya sahiptir. Bölgede, dini ve kültürel değerlere önem veren topluluklar için çeşitli etkinlikler ve topluluk merkezleri bulunmaktadır.
- Kapalı konut siteleri, yüksek güvenlik standartları ve mahremiyete verilen önem ile bilinmektedirler. Muhafazakâr aileler, genellikle özel yaşam alanlarının korunmasını ve güvenli bir çevrede yaşamayı tercih etmektedirler. Bu ilçedeki konut siteleri, ailelerin bu ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır.
- Muhafazakâr aileler çocuklarının doğa ile iç içe, sağlıklı bir çevrede büyümesini önemsedikleri için Başakşehir geniş parklar ve yeşil alanlar ile çevrili durumdadır. Bu bölge, İstanbul'un diğer yoğun ve kirli bölgelerine kıyasla daha temiz hava ve daha fazla yeşil alana sahip olmasıyla dikkat çekmektedir.
- Başakşehir, İstanbul'un Avrupa Yakası'nda, önemli ulaşım akslarına yakın konumdadır. Bu, bölgeye hem şehir içinde hem de şehir dışında kolay erişim sağlamaktadır. Aynı zamanda, bölgedeki eğitim ve sağlık tesisleri de muhafazakâr aileler için önemli bir çekim noktasıdır.
- Başakşehir'de komşuluk ilişkileri ve sosyal dayanışma, muhafazakâr yaşam tarzının önemli bir parçasıdır. Bölgedeki topluluklar, birbirleriyle sıkı bir iletişim ve etkileşim içindedir, bu da ailelerin sosyal bir çevre içinde yaşamasını sağlamaktadır.

Bu faktörlerin birleşimi Başakşehir' i özellikle muhafazakâr aileler için tercih edilen bir yerleşim yeri haline getirmiştir. Ancak, bölgenin çeşitliliği ve her türlü yaşam tarzına ev sahipliği yapma kapasitesi de göz ardı edilmemelidir. Başakşehir'deki kapalı konut sitelerini muhafazakâr aileler için tercih edilmesini sağlayan unsurlar toplu olarak Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2: Başakşehir’deki Kapalı Konut Sitelerini Muhafazakâr Aileler İçin Tercih Edilmesini Sağlayan Unsurlar

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

4.4.4 Mahremiyet, Güvenlik ve Değerlere Uygun Yaşam: Kapalı Konut Siteleri Ne Vaat ediyor? Ne Sağlıyor?

Kapalı konut siteleri sadece Türkiye’de değil, diğer ülkelerde de birtakım algılar oluşturularak gelişmeye devam etmektedir. Bu algılar, özellikle site geliştiricileri, emlak şirketleri ve yerel yönetimler tarafından oluşturulmakta veya mevcut algıları destekleyici faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu algılar arasında kapalı ve güvenli sitelerin güvenlik, mahremiyet, elit bir ortam, sakinlerin değerlerine uygun bir ortam, yeşil ile teknolojinin buluşması ve yatırım aracı olarak paranın değerinin korunması yer almaktadır. Bu algıların ne ölçüde gerçekleri yansıttığı ve ne ölçüde satılan hayal ve algılardan ibaret olduğunu incelemek, bu siteler hakkında toplumun sağlıklı bilgilendirilmesi açısından önemlidir. Bununla birlikte, böyle bir amacın ancak uzun soluklu, detaylı ve kapsayıcı araştırmalar sayesinde mümkün olabileceğini kabul etmek gerekmektedir. Her ne kadar oldukça sınırlı bir alanda, sınırlı zamanda ve sınırlı kişilerle bir alan araştırması gerçekleştirilmiş olsa da bu kısımda sunulan araştırma sonuçları da anılan konuda yüzeysel de olsa kısmi bilgi ve analizler sunmayı hedeflemektedir.

Bu çerçevede, araştırma alanındaki sitelerde oturan sakinlere “*Kapalı konut siteleri gerçekten size mahremiyet, güvenlik ve değerlerinizi rahat yaşamak için uygun ortam sağlıyor mu?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar, Tablo 40’de yer almaktadır.

Tablo 40: Kapalı Konut Siteleri ve Güvenlik

	Site ve Güvenlik
B5	<i>“Güvenlik konusunda bir sorun göremiyorum. Girişlerde, parklarda ve blok girişleri ile ortak mekanlarda kameralar var. Hatta çok fazla kamera var. Bu, size veya malınıza gelebilecek her türlü zarar karşı etkili olabilir. Oluyor da. Ben aşağı yukarı 5 yıldır burada oturuyorum, önemli bir güvenlik sorunu ile karşılaşmadım... Ama hırsızlık olaylarını duyuyoruz sürekli. Nasıl yapabiliyorlar, onu da anlamıyorum. Fakat güvenlik sadece fiziki olarak güvenliğinizi sağlanmasıyla olmuyor. Elinizdeki cep telefonu veya işyerinizdeki bilgisayara sızıp paranızı boşaltabiliyorlar”.</i>
S8	<i>“Burası oldukça güvenli, ama sadece burası. Fakat yine de suç işlenebilir. Mesela bu aralar çok duyuyorum, site içerisindeki dairede adam keneyir yetiştiriyor, uyuşturucu ticareti yapıyor. Kimse kimseyi tanımadığı ve ilgilenmediği için, dışarıya göre daha rahat suç işleyebiliyorlar. Bak birçok kaçakçı veya mafya böyle sitelerde yakalandı. Ziyarete mi geldi buraya? Buralarda yaşıyor. Ama siz kim olduğunu bilmiyorsunuz ki. Mahallede olsa bir dedikodusu olur en azından... Güvenlik dediğin sadece sana fiziken zarar vereni engellemek ile olmaz, bunları da engellemek lazım. Ama polis bile bir prosedür ile giriyor buraya... (“Gettolaşmadan mı söz ediyorsunuz?” sorusuna) evet öyle bir şey. Yine de genelleme yapmayayım”.</i>

Görüldüğü üzere, güvenlik tedbirleri konusunda kapalı konut siteleri sakinleri arasında bir kafa karışıklığı bulunmaktadır. Ancak, site sakinleri arasında görüş farklılıkları sadece bu konu ile sınırlı görünmemektedir. Örneğin, mahremiyet ve değerlere uygun yaşam konusunda da benzer şekilde bir kafa karışıklığı gözlenmektedir (Tablo 41).

Tablo 41: Kapalı Konut Sitelerinde Mahremiyet ve Değerlere Uygun Yaşam

Sitelerde Mahremiyet ve Değerlere Uygunluk
<i>“Her yerde güvenlik kamerası olması iyi bir şey mi? İnsanlar buraya biraz da kafa dinlemek, rahat etmek, kameralardan ve görüntülerden</i>

S9	<i>kaçmak için geliyor. Şehirde her yer MOBESE. Arabanıza kimin bindiğini bile gözetliyor bu sistem. Mahremiyet orada yok da burada var mı? Daha kapıdan girişte adınız ve kimliğiniz alınıyor. Hangi daireye gideceğiniz soruluyor, o daireden cevap gelirse girebiliyorsunuz (muhtemelen misafirler için böyle bir uygulama olabilir). Kimin nerede ne şekilde yaşadığını site güvenliği ve site yönetimi biliyor. Peki bu bilgileri Yanlış şekilde kullanamazlar mı? Cevabını sen ver)</i>
B7	<i>“Mahremiyet var burada. Ama dairenizde. Ortak alanlarda mahremiyet mümkün değil zaten. Hele bu teknoloji çağında...”</i>
B4	<i>“Burada her şey güzel de site yönetiminin koyduğu bazı kurallar var, onlara kıyıyorum. Ne evcil hayvan konusunda rahatım ne de misafiri kabulü konusunda. Geçenlerde bir misafirim geldi. Memleketten. Ben evde olmadığım için içeri almamışlar, kapıda bir yerde bekletmişler. Ben telefon edince içeri aldılar. Sözde benim burada bir dairem var, ama kendi dairem üzerimde yeterli kontrol imkânım yok”</i>
B2	<i>“Başakşehir’de genel olarak, İstanbul’un diğer bölgelerine kıyasla daha değerlerine uygun yaşayan aileler var. Burasının bu konuda özel bir dizaynı yok. Ama dindar aileler kendilerine yakın kişilerin oturduğu yere geliyorlar. Bu doğal. Bu da burada oturanların benzeşmesine yol açıyor. Ama aynı şeyi Kadıköy’de, Beşiktaş’ta, Batı Ataşehir’de yaşayanlar da yapıyor. Herkes kendisi gibi, kendi kültür seviyesine yakın insanlarla birlikte oturmak istiyor. Biz de oralarda oturamayız. (Değerlere uygun yaşama standartları hakkında) Bir site bize ne sağlayabilirse sağlıyor zaten, gerisi ailelerin kendi sorumluluğu... Ne demişler, dünyada mekân, ahirette iman”</i>
B8	<i>“Siz dile getirmiyorsunuz ama ben söyleyeyim. Başakşehir de eski Başakşehir değil. Eskiden inançlı insanlar, bilinçli aileler bir arada yaşasın, kültürel değerlerimiz korunsun diye kurulmuş böyle kurumlar. Sonra ne olmuş? Bazı azgın zenginlerin ikinci eşleri ile meşhur olmuş. Nereden baksan, çürüme bu”</i>
S5	<i>“Etrafta Afganlılar, Romanlar vs. ne ararsan var. Ama şimdi de zengin Suriyeliler ve Rusların da bu sitede daire almaya başladıklarını duydum. (Bunlar sayıca çoğalırsa ne olur? Sorusuna) berbat olur. O zaman biz niye buralara geldik? Ataşehir’deki 1+1 dairelerden ne farkımız kalır. Fuhuş da gelir, uyuşturucu da gelir. Zaten para emekle kazanılmıyor bu ülkede, fuhuş yapan da uyuşturucu imal eden de para kazanıp buradan daire alabilir”.</i>
B3	<i>“Sitenin düzenlediği kültürel etkinlikler çok iyi. Geçmişte Okçular Vakfı ile ortak gençlere yönelik etkinlikler düzenlemişlerdi, yine Kur-an Kursu benzeri bir yaz okulu açmışlardı. Ama farklı bir yöntemleri</i>

	<i>var. Sevdireyorlar, nefret ettirmiyorlar. Başka yerlerde böyle bir ortama pek rastlanmıyor”.</i>
S4	<i>“Site yönetimi güzel kültürel etkinlikler düzenliyor, ama ben katılamadım. Vakit bulamıyoruz ki... Komşudan duydum, pek katılan da olmamış. İstanbul’da herkes kültürel etkinliğe doymuş. Ama yine de düşünceleri bile güzel... Çanakkale Savaşı hakkında bir şiir dinletisi”.</i>

Bu soruya verilen cevaplar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu konuda site sakinleri arasında net bir ortak görüş oluşmadığı kanaati pekişmektedir. Alınan kimi cevaplar bu sitelerin mahremiyet, güvenlik ve değerlerle uyum konusunda memnuniyet verici düzeyde olduğunu ifade ederken, kimileri ise görece daha olumsuz kanaatler belirtmektedirler. Ayrıca site sakinlerinin olumlu veya olumsuz kanaatlerinin oluşmasında etkili olan gerekçelerin de farklılaştığı görülmektedir. Öte yandan, kapalı konut sitelerinin mahremiyet sağlama kapasitesi, yaşam tarzı tercihlerine ve kişisel önceliklere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bazı sakinler için bu tür siteler ideal bir mahremiyet sunarken, diğerleri için aşırı kontrol ve izolasyon hissi oluşturmaktadır. Kapalı konut sitelerinin sakinlerinin değerlerini ve yaşam tarzlarını destekleyip desteklemediği konusunda da yine farklı görüşler saptanmıştır. Bazıları oturdukları sitelerden kendi değerlerine uygunluk yönünden memnuniyet ifade ederlerken, bazıları da özellikle son zamanlarda meydana gelen toplumsal çürüme ve bozulmadan söz etmektedir.

4.4.5 Site İçerisinde Yaşam: Sakinlerin Ortak Noktaları

Yaşanan konut sitesi içerisinde ne ölçüde uyum bulunduğunu öğrenmek amacıyla katılımcılara “*Site içerisinde yaşayan komşularla belirli bir gelir seviyesi dışında ortak noktalarınız nelerdir? İdeoloji, kültür, eğitim seviyesi, dindarlık-sekülerlik, vb.*” Sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplardan önemli ve diğerlerini temsil edici nitelikte görülenler Tablo 42’de görülmektedir.

Tablo 42: Site Sakinlerinin Ortak Noktaları

Ortak Noktalar
<i>“Burada mahalle gibi bir site aidiyetinin oluşmamasının bana göre birkaç nedeni var. Her şeyden önce, herkes çok meşgul, kimsenin</i>

S3	<i>komşularla ilgilenecek, onlarla muhabbet için ayıracak vakti yok. Burada oturanların geliri iyi, parası var, ama zamanı yok. Burası sadece yatmak için gelinen ve sabah erken çıkılan bir yer gibi kullanılıyor. Ayrıca bizim Türk milletinde cebine para girenler komşuluk ilişkilerine önem vermez oluyor. Bu nedenle site içinde canlı bir yaşam yok, burası lüks yatakhane gibi”</i>
S2	<i>“... ilçesinde bulunan ... sitesi çoğunlukla aynı memleketten hatta aynı ilçelerden gelenlerden oluşuyormuş... Müteahhit kendi hemşerilerine satmış, sonra diğerleri gelmiş. Adeta küçük... (il adı) gibi olmuş.”</i>
B3	<i>“İstanbul’un Avrupa yakasında ... ve ... siteleri dindarları bir araya getirmek için kuruldu. Başka girişimler de oldu, ama o siteler hem büyük hem de özellikle dindarların yaşadığı siteler diye biliyorum. Kurucuları... Partisinde önemli görevler üstlenmiş kişiler.(STK adı). Bir zamanlar dindar kişilerin hayaliydi bu. Dindar insanlarla birlikte yaşamak, onlarla komşu olmak, çocukların iyi ailelerin çocuklarıyla büyümeleri, gençlerin kendileri gibi temiz gençlerle arkadaş olmaları, kadınların birlikte sohbet etmeleri... Bu ortamı bozmamak için dindar insanlardan gelen referans ile site sakini alındığını duydum, ne kadar doğru olduğunu bilemem. Ama oralar öyle... Bu sitede referans sistemi yok ama, genelde dindar kişiler tercih ediyor”</i>
B8	<i>“Hemen her hayat tarzı için İstanbul’da rahat edebilecekleri bir site, mahalle veya sokak vardır... Ermeniler, dönmeler (Sabetayistler), İslami cemaatler, Nurcular Mahallesinde, Adnan hocacılar De, Aleviler... ve ...de. Boğaza yakın bazı sitelerde Katarlılar, Suudi Araplar, Dubaililer yoğun olarak ev aldılar. Pek bilinmez ama Atatürkçü dernekler, Aleviler, hatta Scientololoji gibi laik tarikatlar da kendilerine site yaparak birlikte yaşamaya başladılar. ... çevreciler mi? Evet onlar da tabii... Böyle gruplar kendi aralarında para topluyorlar, bir (kapalı konut) site yapımına başlıyorlar, bazen de belirli bir sitede yoğunlaşarak zamanla orada hâkim oluyorlar.”</i>

B4	<i>“Hemşeri dernekleri de kapalı sitelerde yoğunlaşmaya başladılar. Eskiden şu mahalle Giresunluların, şu semt Sinopluların derdik. Şimdi hemşeri dernekleri öncülük ediyor, bir ilden gelenler topluca bir siteye yerleşiyorlar”</i>
S8	<i>“Bu çevrede doktorların, üniversite öğretim üyelerinin, mühendislerin çoğunlukta olduğu siteler oluşmaya başladı. Mesela bir doktor, meslektaşının referansı ve tavsiyesiyle onun ev aldığı siteden bir villa alıyor, sonra onu gören diğerleri de onu takip ediyor.”</i>

İstanbul ili Başakşehir ve Sancaktepe ilçelerinde gerçekleştirilen nitel araştırma verileri, kapalı konut siteleri sakinleri arasında, sitenin yer aldığı coğrafi konum, maliyet ve sunulan imkanlar çerçevesinde sıklıkla görülen bazı ortak noktalar olarak yüksek gelire sahip olma, yüksek eğitim seviyesi, belirli bir yaşam tarzı veya tercihine sahip olma, belirli kültürel, dini veya ideolojik gruplaşmalar, hemşeri gruplaşmaları, (mahremiyet, düzen ve sosyal statü gibi) değerlere önem verme, aile yapısı, çocukların eğitimine önem verme ve mesleki grupların öne çıktığını göstermektedir.

Kapalı siteler genellikle yüksek gelir düzeyine sahip sakinleri çekmektedirler. Bu tür siteler, genellikle daha pahalıdır olup yüksek bakım ücretleri gerektirdiklerinden, belirli bir ekonomik düzeye sahip bireylerin oraya taşınmasını daha mümkün kılmaktadırlar. Öte yandan, kapalı sitelerde oturanların genellikle yüksek eğitim seviyesine sahip olduğu gözlemlenmektedir. İstanbul’daki kapalı konut sitelerinin bir diğer özelliği de güvenlik ve düzen gibi benzer yaşam tarzı tercihlerine ve mahremiyet ve sosyal statü gibi değerlere sahip kişileri bir araya getirmeleridir.

Bazı siteler, belirli kültürel veya ideolojik grupları hedef almakta ve bu kesimlere yönelik site tasarımı yapmaktadırlar. Bu sitelerin aileler için uygun olanaklar sunmaları, örneğin çocuk parkları, okullara yakınlık ve güvenli oyun alanları gibi özelliklerin çocuklu aileleri çekmekte olduğu görülmektedir. Ayrıca, Türkiye’de modernizm sürecinin getirdiği temel bir karşıtlık olan dini veya laik yaşam tarzını tercih eden topluluklar belirli kapalı konut sitelerinde yoğunlukta olabilmektedir. Hatta, sakinlerin bu tür tercihlerine uygun şekilde tasarlanmış siteler de görülmektedir. Kapalı sitelerde yaşayan kişilerin genellikle benzer sosyal çevrelerden gelmeleri,

sitelerin bir tür sosyal ağ işlevi görmesine olanak tanımaktadır. Benzer değerleri ve yaşam tarzını paylaşan diğer insanlarla bir arada yaşamının konforunu ve uyumunu ararlar. Son olarak, belirli mesleki-profesyonel gruplar, örneğin iş insanları, yüksek düzey yöneticiler, doktorlar ve mühendisler, işlerinin gerektirdiği güvenlik ve konfor seviyesi nedeniyle kapalı siteleri tercih edebilmektedirler.

Özetle; her ne kadar kapalı konut sitelerinde yaşayanların sosyolojik profili, bu tür yaşam alanlarının sunmuş olduğu imkanlar, güvenlik ve konfor gibi unsurlarla şekillenmekteyse de bu genellemeler her kapalı site veya birey için geçerli olmayabilir. Her topluluk ve kapalı konut sitesi kendine özgü dinamiklere sahip görünmektedir. Kapalı konut sitelerinde yaşayan sakinler arasında ortak noktalar genellikle mevcut ise de bu ortaklıklar siteye ve konumuna göre değişiklik gösterebilmektedir. Yine de bu tür sitelerin tasarımı ve pazarlaması, belirli bir yaşam tarzı ve demografik özelliklere sahip kişileri hedef aldığı için, belirli kültür, eğitim, ideoloji ve hayat tarzı gruplarının belirli sitelerde yoğunluk kazanması durumu ile sıkça karşılaşılmaktadır.

Kapalı konut sitelerinin kendi içlerindeki iletişim ve komşuluk ilişkileri konusunda ise yüksek bir memnuniyet düzeyi bulunduğu görülmektedir. Hem Sancaktepe’de hem de Başakşehir’de gerçekleştirilen nitel araştırmalarda da benzer bulgular alınmıştır. Bu sonuçta bir çeşit cemaatleşme duygusu ve ‘kendi gibi insanlarla birlikte olma’ olgusunun önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır. Ancak kendileri gibi insanların sadece kendi yaşadıkları sitelerde bulunmadığı ve dışarıda da benzer özelliklere sahip insanlar bulunduğu anımsanırsa, yine de kapalı konut sitelerinin bir *kurtarılmış bölge* olarak algılanmadığı, sitelerde eski mahallelerdeki kadar güçlü bir topluluk duygusu oluşmadığı ve Blakely ve Snyder ’in (1997: 71) bulgularına paralel şekilde, birey ve aile hayatının ideal bir topluluk oluşturma fikrinden daha baskın olduğu görülmektedir. Örneğin, kapalı konut sitelerindeki sokaklarda canlılık, dışarıya göre çok daha zayıftır.

Özellikle gecekondulu mahalleleri ve şehirlerde bulunan eski/geleneksel mahalleler ile karşılaştırıldığında, kapalı ve güvenli konut sitelerinde komşuluk ilişkilerinin oldukça zayıf kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, daha önce Türkiye’de Özgür (2004), ve diğer bazı ülkelerde (Atkinson ve Flint, 2003: 24; Blandy ve Lister, 2006: 109) gerçekleştirilen araştırmaların sonuçları ile paralel görünmektedir. Kısaca, kapalı

konut siteleri geleneksel mahalleleri ikame edebilecek kadar güçlü sosyal birliktelikler üretememekte ve *benzer insanların bir arada olduğu ideal topluluklar* olmanın çok gerisinde bulundukları anlaşılmaktadır. Site sakinleri arasında yüksek gelir sahibi olma konusunda benzerlik olduğu açıktır. Gelir konusundaki kadar olmasa da toplumsal statü ve meslek türü alanlarında da bazı paralellikler bulunması muhtemeldir. Hatta benzer düşünce, hayat tarzı ve ideoloji sahibi kişilerin bazı sitelerde yoğunlaştığı da görülmektedir. Ancak bu özelliklerin site sakinleri arasında mahalle benzeri sahici ve içten iletişim ve komşuluk ilişkileri oluşturamadığı gözlenmektedir.

Öte yandan, kapalı konut sitelerinin dışarıya göre oldukça iyi olan imkanlarından site sakinlerinin ne ölçüde faydalandıkları da ayrı bir tartışma konusudur. Örneğin Özgür (2004) kapalı ve güvenli sitelerinin çok övünülen sosyal tesislerinin ve ortak alanlarının günlük hayata yenilik getirmedikleri, sosyal tesislerin sadece küçük bir sakin grubu tarafından kullanıldığı, sosyal hayatın mahalle ile karşılaştırıldığında yeterince aktif olmadığı, alış-veriş imkanlarının yetersiz ve alışverişin pahalı olduğu, bu sitelerin genellikle şehirlerin çeperlerinde olması nedeniyle ciddi ulaşım sıkıntısı çekildiğini vurgulamaktadır.

Öte yandan konutlar arası mesafelerin artması, geniş bahçe ve peyzaj düzenlemeleri gibi fiziksel planlama yaklaşımlarının yanı sıra bireyin yerleşimi aidiyet duygusunu geliştirecek kadar uzun süre deneyimleyememesi, çeşitliliğe izin vermeyen homojen topluluk, sosyoekonomik statünün yükselmesinin de etkisiyle komşuluk ilişkilerine atfedilen önemin azalması gibi nedenlerle site içi ilişkilerin beklenen düzeyde gelişemediğini söylemek mümkündür.

4.4.6 Mahalle mi, Kapalı Konut Sitesi mi?

Kapalı ve güvenli konut siteleri, görece daha lüks bir ortamda yaşamak için bütçesi müsait olan ve birbirine benzeyen küçük gruplar için tanımlı ve çerçevesi belirli bir çeşit *ideal mekân* anlamına gelen ortak yaşam çevreleri oluşturmayı hedeflemektedirler. Büyük şehirlerin oluşturduğu yalnızlık hissine karşı suni de olsa kendine benzer kişilerden ibaret bir topluluk/sosyal sınıf oluşturarak bir çeşit toplumsallaşma meydana getirilmesi amacının ne kadar gerçekleştirilebildiği, önemli

bir tartışma ve araştırma konusu durumundadır. Öte yandan, daha önce gerçekleştirilen akademik araştırmalarda kapalı konut sitelerinin yeni nesil mahalleler olmaya aday oldukları ancak mahalle kültürünün yeterince gelişmemesi nedeniyle geleneksel mahalleler ile bu siteler arasında yaşam ve kültürel özellikle bakımından önemli farklar olduğu (Alver, 2012; Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022) bulgusu yer almaktadır. Bu nedenle, alan araştırması bağlamında katılımcılara “*Bir geleneksel mahallede yaşamak ile kapalı konut sitesinde yaşamak arasında ne gibi farklar bulunmaktadır?*” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılarca verilen cevaplardan seçilmiş bazıları Tablo 43’de görülmektedir.

Tablo 43: Mahalle ve Kapalı Konut Sitesinde Yaşam Farkları

	Yaşam Farkları
S7	<i>“Mahalle olmak mı? Bu uzun yıllar burada yaşamayı gerektirir. Burada yaşam nereden baksan en fazla 10 yıldır var. Öyle kısa sürede mahalledeki gibi sağlam ilişkiler gelişmez. Hatta birbirimizi tanımıyoruz bile. Hala yeni daire sahipleri geliyor bazen, tanışmak için... Bazıları da ticari maksatlarla alıyor daireleri, gelip diğerleriyle tanışma zahmetine bile katlanmıyor”.</i>
S4	<i>“Ben bundan önce de başka bir konut sitesinde yaşıyordum. Gördüğüm şey şu: Burası bir mahalle sayılmaz. Mahallede bulunan dayanışma, güven gibi değerler sitelerde pek gelişmiyor. Aynı ortamda bulunan ve aynı hizmetleri alan bireyler var. Kimse kimsenin işine karışmıyor, bu güzel, ama kimse kimseni derdini de sormuyor, selamlar bile yüzeysel. Bu da gerçekçi bir toplum oluşmasına engel oluyor”.</i>
S1	<i>“Biz burada bir daire almak için inşaatçı firma ile görüşürken sadece fiziki ortamının değil, sosyal ortamının da çok iyi olduğu söylendi. Ama bir hayal kırıklığı yaşadık. Burayı ideallerimize uygun bir mahalle olarak pazarladılar, ama bu sadece bir pazarlama taktiği. Burası şehir merkezine uzak. Ulaşım için araba lazım. Araba kullanamayan benim gibi yaşlılar ve çocuklar dışarıdan izole yaşamak zorundalar”.</i>
S6	<i>“Ben aslen... luyum. Bizim orada mahalle deyince ailenin rahat yaşayabileceği, içinde camisi, dar sokakları ve birbirini tanıyan komşuları olan bir yer akla gelir. Yaşanan bir olay tüm mahalle tarafından bilinir, bazısı dedikodu niyetiyle bazısı da yardım için her şeyi öğrenmeye çalışır. Ama mahalleli birbirine tutkundur. İmamı, muhtarı, bakkalı herkesi bilir, herkes birbirine kefildir. Birisi kötü bir şey yaptığı zaman önce mahalleli ayıplar, zaten kötü birisi uzun süre</i>

mahallede barınamaz. Bir mahalleli kimliği vardır, çocuklar mahalle maçı yapar. Ama şehre gelince o mahalleyi bulamadık, birbirini tanımayan, içi boşalmış bir mahalle ile karşılaştık. Komşuluk, sadece kapı komşusu ile olmaya başladı. Her yerden insan geldi, hatta yabancı ülkelerden bile... Kimseyi tanıyamaz olduk. Birisi karşı daireye hırsızlık için gelse kiracı sanacağız. Ramazan'da ev ziyaretleri, bayramlaşmalar bile yapılmıyor büyükşehirlerdeki mahallelerde. Öyle olunca, acaba böyle sitelerde hepsi temiz ve belli seviyelerde komşularla yeni bir yaşam kurabilir miyiz diye bir ümitle buraya geldik. Başakşehir'de siteleşme daha önce başladı, orada iyi komşuluklar olduğunu duyuyoruz. Ama burası çok kozmopolit, parası olan herkese daire satınca böyle oluyor. Biz ne niyetle buraya geldik ne bulduk? En iyisi gidip memlekete kendi mahallende oturmak, ama o da olmuyor bu şartlarda” ...

Görüldüğü gibi, kapalı konut sitelerinde henüz mahalleleşme süreci tamamlanmamış görünmektedir. Özellikle Sancaktepe’de yer alan kapalı konut sitelerinde bu durum daha açık olarak anlaşılmaktadır. Yine de Başakşehir’deki kapalı konut sitelerinde yaşayanlar arasında, belirli ölçüde mahalle havasının oluştuğu kanaatine ulaşmak mümkündür. Bu durum, Başakşehir’de kapalı konut sitesi oluşumun Sancaktepe ’ye göre daha eski bir tarihi geçmişe sahip olması, Başakşehir’in görece daha homojen bir toplumsal yapıya sahip olması ve burada yaşayanlarının profilinin etkileri ile kısmen açıklanabilir.

Kapalı konut sitelerinin bir mahalle haline geldiklerine ve modern çağın yeni mahalleleri olarak değerlendirilmeleri gerektiğine ilişkin görüşler (Ateş ve Karacaoğlu Yıldız, 2022) bulunsa da sitelerin birçok yönüyle mahalle kavramının içerdiği ilişkiler, dayanışma ve canlılıktan uzak oldukları görülmektedir. Bu hususun daha iyi anlaşılması amacıyla geleneksel mahalleler ve kapalı konut siteleri arasında yaşam tarzı, sosyal dinamikler, güvenlik ve mahremiyet gibi konular yönünden bir karşılaştırma yapmak faydalı olacaktır. Bu iki yaşam alanı arasındaki temel farklar Tablo 44’de görülmektedir.

Tablo 44: Geleneksel Mahalleler ile Kapalı Konut Siteleri Arasındaki Önemli Farklar

Topluluk ve Sosyal Dinamikler	
Geleneksel Mahalleler	Kapalı Konut Siteleri
Geleneksel mahalleler, genellikle farklı yaşam tarzlarına ve sosyoekonomik arka planlara sahip insanların karışımını içerir	Kapalı siteler genellikle benzer sosyoekonomik statü ve yaşam tarzı tercihlerine sahip bireyleri çeker.
Sosyal etkileşimler daha organik ve spontane şekilde gerçekleşebilir.	Sosyal etkileşimler daha planlı ve site yönetiminin düzenlediği etkinliklerle sınırlı olabilir.
Mahalle sakinleri arasında uzun yıllara dayanan bağlar ve geniş aile yapısı görülebilir.	Topluluk hissi bazen yapay olabilir ve sakinler arasında daha az geçmişe dayalı sosyal bağ olabilir.
Güvenlik ve Mahremiyet	
Geleneksel Mahalleler	Kapalı Konut Siteleri
Güvenlik genellikle mahalle sakinlerinin kendi çabalarına ve yerel yönetime bağlıdır.	Güvenlik, profesyonel güvenlik görevlileri, kapalı devre kamera sistemleri ve kontrollü giriş-çıkışlar ile daha sistematiktir.
Mahremiyet daha az kontrol edilir ve dışarıdan gelenlerin mahalleye erişimi genellikle daha açıktır.	Mahremiyet daha fazla korunur, ancak bu bazen aşırı gözetim hissi yaratabilir.
Fiziksel Çevre ve İmkanlar	
Geleneksel Mahalleler	Kapalı Konut Siteleri
Çeşitlilik gösteren altyapı ve imkanlar, bazen eski veya yetersiz olabilir.	Genellikle modern altyapı ve eksiksiz hizmetlere sahip planlı bir çevredir.
Kamusal alanlar ve hizmetler herkese açıktır.	Özel imkanlar sadece sakinlere açıktır, örneğin yüzme havuzları, spor salonları ve oyun alanları gibi
Yönetim ve Düzenlemeler	
Geleneksel Mahalleler	Kapalı Konut Siteleri
Yönetim, genellikle yerel belediye ve mahalle sakinlerinin katılımı ile şekillenir.	Site yönetimi ve sıkı kurallar, yaşamın her alanını düzenler.
Kurallar ve düzenlemeler daha esnektir ve bireysel özgürlükler daha geniş bir alan kaplar.	Kurallar genellikle katıdır ve bu, sakinlerin bireysel tercihlerine bazı kısıtlamalar getirebilir.
Ekonomik Etkiler	
Geleneksel Mahalleler	Kapalı Konut Siteleri
Ekonomik çeşitlilik daha fazladır.	Genellikle yüksek gelir düzeyine sahip bireyler yaşar.
Evlerin fiyatları daha erişilebilir olabilir.	Konut fiyatları ve yaşam maliyetleri genellikle daha yüksektir.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Mumford (2007: 153), geleneksel mahallelerin fiziki ve sosyal sürekliliği sağladıkları, mahallelerin içerisinde bulundukları şehrin küçük birer nüvesi oldukları ve onun

özelliklerini taşıdıkları; aynı şehir gibi mahallenin de bir kültürel etkileşim, katılım, özgürlük, heterojenlik, çoğulluk ve farklılığın adresi olduğunu belirtmektedir. Farklı yerlerden gelen ve farklı etnisite, meslek ve görüşten insanlar mahallelerde bir araya gelerek kaynaşmakta, kamusal alanı paylaşmakta ve çevrelerine ilişkin ortak idealler geliştirmektedirler. Mahallelerde zengin ve fakir, mütevazı ve kendini beğenmiş, dindar ve seküler buluşmakta, bir arada yaşamaya çalışmakta ve sürekli iletişim ve etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Her ne kadar her bir mahallenin kendine özgü rengi ve yapısı bulunsa da bu durum dışlayıcı değil kuşatıcı bir nitelikte olup, gelen herkesin kendine yer bulabileceği bir ortam bulunur. “Kapalı siteler ise kentten yalıtılmış, içe dönük, aynı kültürel havayı soluyan, aynı değerleri benimseyen, çeşitlilik içermekten çok sosyo ekonomik açıdan birbirine benzeyen bireylerden oluşan homojen bir topluluk kurmaktadır. Bu noktada sosyal çeşitlilikten yoksun oluşlarına, fiziksel mekân açısından da oldukça birbirine benzer ve tekrar eden çevreler üretildiğini eklemek gerekir” (Akyol, 2010: 236).

Birçok araştırmacı (örneğin Geniş (2009) ve Alver (2007), kapalı konut sitelerinde gerçekleştirmiş oldukları araştırmalarda sitelerin sakinlerini şehirdeki sosyal hayata ve site dışında ve çoğunlukla geleneksel mahallelerde yaşayan insanlara yabancılaştırdıkları ve hatta bunun zaman zaman paranoya derecesine ulaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Altun (2010: 235-236) site sakinlerinin içerisinde bulundukları bu durumu “belirli bir süre kapalı sitede yaşadından sonra özellikle kadınların paranoya derecesinde kente inmekten korktukları; çocukları için endişe geliştirdikleri; gecekondu, göçmenler ve yoksullara ilişkin zihinlerindeki *bilinmezliğin, ötekileştirmenin* fenomen boyutlarına vardığı; çoğunlukla sitelerine kapandıkları ve çok fazla kentsel alanı kullanmadıkları; tamamen soyutlanmış ve yapay bir dünya içinde yaşamaya alışarak kenti yadırgadıkları” şeklinde ifade ederek bunun yabancılaşma ve toplumsal ayrışmanın bir göstergesi olduğu kanaatini belirtmektedir.

Mahalle, Türk toplumunun en eski ve temel yerleşim biçimlerinden birisini oluşturmaktadır. Ateş’e (2023) göre Türklerin Müslüman oluşlarından sonra İslami hayat tarzının yaşanması ve korunması için geliştirdikleri yönetsel modellerden birisi de mahalledir. Mahalle, Türk toplumu için birkaç bakımdan önemli bir toplumsal yaşam birimidir. Her şeyden önce, mahalle aile ile organik bir bağ içerisinde

gelişmektedir. Geleneksel mahallelerde toplumu bir araya getiren cami, bakkal, semt pazarı, mezarlık, park ve çarşı gibi yapıların yanı sıra mahremiyeti ve diğerinin güneşini engellemeden birbirine bakan evler, toplumsal bütünlüğün bir garantisi gibidir. Ayrıca, mahallenin bir çeşit toplumsallaşma aracı fonksiyonu gördüğü de (Alver, 2007) de araştırmacılarca dile getirilmektedir. Mahallede yaşayan kişiler ile mahallede meydana gelen olaylar herkes tarafından bilinir, sosyal ilişkiler oldukça sıklıdır, önemli toplumsal seremoniler birlikte yaşanır ve orada herkesin bir ölçüde kendini o mahalle ile tanımladığı bir aidiyet oluşur. Geleneksel mahallelerde böylesine sıkı bir toplumsal dayanışma ve aidiyet oluşması gerekli uzun yıllar birliktelik mevcut olmasına rağmen, yeni kurulan mahalleler ile kapalı konut sitelerinde böyle sıkı toplumsal ilişkiler görülmediği varsayılabilir.

Sancaktepe’de gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlarda, bu ilçedeki kapalı konut sitelerinde mahalle benzeri sıkı bir toplumsal iletişim ve iş birliği yapısı oluşmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, bu ilçedeki sitelerin görece yeni oluşturulan yerleşimler olması ile açıklanabilir. Sancaktepe son 20 yılda ilçe statüsünü kazanmış ve sonradan gelişmeye başlayan bir ilçe olup, burada kapalı ve güvenli sitelerin sayısı 2010’lardan itibaren artmaya başlamıştır. İlçenin kendisi de beldelerin birleşmesi ile bir araya gelen ve ortak mekanları az olan bir yer olup hala mekânsal birliğini sağlama mücadelesi vermektedir.

Görüldüğü gibi, her ne kadar kapalı ve güvenli konut siteleri geleneksel mahallelere özenerek yeni çağın seçili birey ve ailelerden oluşan ayrıcalıklı mahalleleri olmayı hedeflemekteyseler de, bunun kapalı ve sınırlı bir ortamda ve dışarıdan büyük ölçüde yalıtılmış şekilde gerçekleştirmeye çalışmak arzulanan *yeni nesil mahalle kültürü* nün oluşmasını sağlayamadığı gibi, şehirlerde yaşayanları mahallelerde ve sitelerde yaşayanlar şeklinde ayrıştırmakta, toplumsal bütünlüğü sağlama bir yana, daha parçalı bir yapı oluşmasına katkı vermektedir.

4.4.7 Farklı Hayat Tarzları ve Kapalı Konut Siteleri: Kapalı Konut Sitelerinin Yaşam Tarzlarına Etkisi

Hayat tarzı, bir bireyin veya topluluğun günlük yaşamında yaptığı seçimlerin, alışkanlıkların, değerlerin ve tutumların genel bir ifadesi olarak tanımlanabilir. Hayat tarzının göstergesi olan unsurlar arasında tüketim alışkanlıkları, eğlence ve boş zaman aktiviteleri, spor alışkanlıkları, sosyal ilişkiler ve aile yapısı, sağlıklı yaşam aktiviteleri

ve eğitime verilen önem gibi hususlar yer almaktadır. Bu unsurlar bireyin kimliğini ve toplum içindeki yerini belirlemede önemli rol oynadığı gibi, farklı topluluklar arasında büyük farklılıklar gösterebilmektedir. Kapalı konut sitelerinin farklı hayat tarzları üzerindeki etkilerini anlamak üzere, araştırma katılımcılarına “*Nasıl bir hayat tarzınız olduğu konusunda bilgi verir misiniz? Yaşadığınız kapalı konut sitesi ile hayat tarzınız uyumlu mu?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan dikkat çekici olanlar Tablo 45’da görülmektedir.

Tablo 45: Katılımcıların Hayat Tarzları ve Yaşadıkları Sitelerin Hayat Tarzları ile Uygunluğu

	Sitelerin Hayat Tarzı ile Uygunluğu
B8	<i>“Benim mütevazı bir hayatım var. Ailemin de öyle. Temel değerlerimize uygun bir hayat yaşamaya çalışıyoruz. Milli değerler, dini değerler, insani değerler. Zaten bu değerler birbiriyle uyumludur.”</i>
S8	<i>“Aile benim için önemli bir değer, aile olmadan sağlıklı bir hayat mümkün değil. Sağlık için spor yapıyorum. Kızım var bir tane, onunla egzersiz yapıyoruz... Dini ve milli değerlerimize önem veren birisiyim”</i>
S9	<i>“Dindarlığın ölçüsü nedir bilmiyorum ama ben kendimi dindar sayıyorum... İbadetlerimi düzenli yaparım. Ama aynı zamanda özgürlükçü birisiyim... Bence aydın -modern bireyler de dindar olabilir. Bu ikisi birbirine zıt değil...”</i>
S2	<i>“Temel değerlerimize uygun bir hayat tarzım var. İbadetlerimi düzgün yaparım. Milliyetçiyim, milli ve manevi değerlerimiz bence önemlidir. Doğaya düşkünüm. Biraz da bu yüzden Sancaktepe’yi tercih ettim.”</i>

Bu cevaplar, hayat tarzının toplumda genellikle dindarlık-muhafazakarlık /liberallik-laiklik ekseninde anlaşıldığını ortaya koymaktadır. Nitekim verilen cevaplar, site sakinlerinin kendilerini ağırlıklı olarak *mütevazı, temel değerlerimize uygun, Müslüman, aile yaşantısına sahip, spor ve sağlıklı yaşam egzersizleri yapan, dindar, aydın-modern, özgürlükçü* olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadırlar.

Türkiye'nin birkaç asırlık modernleşme ve toplumsal değişim sürecinin muhafazakarlık-liberallik ve dindarlık-laiklik ekseninde mücadeleler ile tanımlanması, toplumun bu kesiminde de kendisine yer bulmuş görünmektedir.

Başakşehir ve Sancaktepe'de kapalı konut sitelerinin sakinlerinin yaşam tarzlarının karşılaştırılmasının, analiz çabalarına önemli katkılar sağlayacağı düşünülerek, aşağıda araştırma konusu iki ilçeye ait veriler karşılaştırılmaktadır.

Başakşehir ve Sancaktepe'deki sitelerin ortak noktası her birinin sakinlerine konforlu ve ayrıcalıklı benzersiz yaşam tarzları sunmasıdır. Kapalı konut siteleri, her iki bölgede de modern yaşamın konforunu ve kolaylıklarını arayan sakinlere hitap etmektedirler. Ancak, her bölgenin sunduğu yaşam tarzları arasında belirli farklılıklar bulunduğu görülmektedir.

Alan araştırması ve literatür taraması (örneğin Özet, 2019; Akçaoğlu, 2018) neticesinde elde edilen verilere dayanılarak oluşturulan, Başakşehir'deki kapalı konut sitelerinde yaşam tarzının temel özellikleri aşağıda sıralanmaktadır:

- *Aile Odaklı:* Başakşehir, genellikle ailelere hitap eden bir yaşam tarzını desteklemektedir. Geniş yeşil alanlar, çocuk parkları ve eğitim kurumlarına yakınlığı ile aileler için ideal bir yaşam alanı sunar.
- *Sakin ve Düzenli:* Planlı şehirleşme ve geniş caddeleri ile bilinen Başakşehir, sakin ve düzenli bir yaşam sunar. Trafik ve şehir gürültüsünden uzak, huzurlu bir ortam sağlamaktadır.
- *Muhafazakâr ve Topluluk Odaklı:* Sosyal ve kültürel etkinlikler genellikle topluluk değerlerine ve aile birliğine vurgu yapmaktadırlar. Bu bölgede muhafazakâr yaşam tarzı yaygın olup dini ve kültürel etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır.
- *Yaygın Spor ve Sağlık Hizmetleri:* Başakşehir'de yaşayanlar, genellikle sağlıklı yaşam ve spor etkinliklerine önem vermektedirler. Kapalı spor salonları, yüzme havuzları ve yürüyüş parkurları, aktif bir yaşam tarzını desteklemektedir.

Literatür taraması ve alan araştırması verilerine göre Sancaktepe'deki kapalı konut sitelerindeki yaşam tarzının başta özellikleri arasında aşağıdaki özellikler öne çıkmaktadır.

- *Genç ve Dinamik*: Sancaktepe, genç ailelerin ve öğrencilerin yanı sıra, tek yaşayan bireylerin de tercih ettiği daha genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir. Bu, bölgenin sosyal yaşamını ve etkinliklerini şekillendirmektedir.
- *Çeşitlilik ve Kültürel Aktiviteler*: Sancaktepe, çeşitli kültürel etkinliklere ve sanatsal faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır. Müzik festivalleri, sanat sergileri ve tiyatro gösterimleri, bölgenin kültürel hayatını zenginleştirmektedir.
- *Sosyal ve Toplumsal Etkileşim*: Sosyal medya ve teknoloji, Sancaktepe'deki yaşam tarzında önemli bir rol oynamaktadır. Genç nüfusun etkisiyle, dijital platformlar üzerinden yapılan etkileşimler ve sosyal ağlar, bireyler arası ilişkilerde daha belirgindir.
- *Doğa ile İç İçe Olma*: Sancaktepe, ormanlık alanlara ve doğal parklara yakınlığı ile bilinmektedir. Doğa yürüyüşleri, piknikler ve açık hava etkinlikleri, bölge sakinlerinin tercih ettiği aktiviteler arasında bulunmaktadır.

Her iki ilçedeki veriler arasında bir karşılaştırma yapıldığında şu veriler dikkati çekmektedir.

- *Aile Yapısı ve Demografik Özellikler*: Başakşehir, daha çok orta ve üst-orta gelir seviyesine sahip, genellikle aile odaklı bir nüfusu çekerken; Sancaktepe, genç aileler, öğrenciler ve tek yaşayan bireylerle daha geniş bir demografik çeşitliliğe sahiptir.
- *Sosyal ve Kültürel Hayat*: Başakşehir'deki sosyal ve kültürel etkinlikler aile ve topluluk değerlerine odaklanırken, Sancaktepe daha geniş bir kültürel etkinlik yelpazesi ve sosyal etkileşim imkanları sunmaktadır.
- *Doğa ve Çevre*: Her iki bölge de doğayla iç içe yaşamı desteklese de Sancaktepe'nin ormanlık alanlara ve doğal parklara daha yakın olması, açık hava etkinliklerine olan ilgiyi artırmaktadır.
- *Teknoloji ve Sosyal Medya*: Sancaktepe'deki genç nüfus, teknoloji ve sosyal medya kullanımında daha aktifken, Başakşehir sakinleri daha geleneksel iletişim ve topluluk etkileşim biçimlerini tercih etmektedir.

Kapalı konut sitesi sakinlerinin, ağırlıklı olarak yaşadıkları sitelerin hayat tarzlarına uygun olduğu kanaatini taşımakta oldukları anlaşılmaktadır. Bu konutların ortak özelliklerinin lüks, rahat ve *pahalı* olmaları ve bu sitelerde belirli bir seviyenin üzerinde gelire sahip olanların buralarda oturabilmesi, bu sitelerde *zenginlere has* bir hayat tarzından söz edilmesini mümkün kılmaktadır. Bu nedenle, kendisini dindar-muhafazakâr olarak tanımlayan katılımcılara, bu konudaki görüş ve değer algılarını öğrenmek üzere “Zengin bir muhafazakâr kişi liberal zenginlerin bulunduğu bir ortamda mı yoksa fakir muhafazakarların bulunduğu bir ortamda mı ikamet etmek ister?” sorusu yöneltilmiştir. Bu konuda katılımcı kanaatlerinden bazı örnekler Tablo 46’de görülmektedir.

Tablo 46: Katılımcıların Yaşam Yeri Bağlamında Dindarlık ve Zenginlik Arasındaki Tercihleri

Dindarlık ve Zenginlik Arasındaki Tercihleri	
B2	“Bizim toplumda zenginlik suçmuş gibi algılanıyor. Bir insanın parası varsa, tabii ki dünya nimetlerinden istifade edecektir. Helalinden kazanıyorsa, kimsenin söyleyeceği söz olamaz. Eğer benim ne yapacağımı soruyorsanız, ben liberal de olsa benimle aynı seviyede insanlarla birlikte oturmak isterim. Ama bu benim değerlerimden taviz vermemi gerektirmez. Herkes kendini daha rahat hissettiği ve daha iyi anlaşılabileceği bir toplulukta ikamet etmek ister. Namaz kılıyorlar oruç tutuyorlar diye neden fakir mahallesinde yaşasın ki bir dindar zengin? Zaten dinini yaşarsa etrafındaki insanları da etkiler ve bir anlamda tebliğ etmiş olur”
B10	“Zengin de olsa dindar bir kişinin kişisel inançları ve değerleri, tercih edeceği yaşam ortamını etkiler. Zenginlik de fakirlik de Allah’tan... Ben her ikisini de gördüm. Zenginlik bazılarını yozlaştırıyor, ellerine biraz para geçince önce sosyal çevrelerini sonra eşlerini değiştiriyorlar. Başakşehir’de çok sayıda ikinci eş yaşıyor. Zengin muhafazakarların ikinci eşleri. Onlar fütursuzca para harcıyorlar. Ama asıl cefalarını çeken ilk eşleri öyle değil...Burada benimle aynı değerleri paylaşan insanlarla birlikte yaşamayı ben kendim tercih ettim. Etraftakiler fakir olsa yine onlarla yaşarım. Günaydın yerine selamünaleyküm diye hitap etsin yeter.
	“Bu konuda şunu gözlemledim; insanlar çevrelerine göre şekilleniyorlar. Birisi bir lüks siteye taşınınca oraya uyuyor, farklı bir

S4	<i>insan haline geliyor. Arkadaşları ne giyiyorsa, çocuklar onu istiyor. Komşular nereye tatile gidiyorsa, buraya yeni taşınan kişi de oralarda tatile gitmeye başlıyor... Kadınlar ve çocuklar daha kolay uyum sağlıyor.”</i>
S8	<i>“Belli bir süre burada oturduktan sonra insan kendini buraya ait hissediyor. Geçenlerde oğlum öğretmeninin “nerelisin?” sorusuna “... siteliyim” demiş. Biz de buradaki hizmetleri dışarıda göremiyoruz dışarıda, öyle olunca kendimizi buraya ait hissediyoruz. Gerçekten, mimarisi, ergonomisi, yeşil alanları, spor imkanları, yürüyüş yolu gayet iyi... Ama site yönetimi keşke sadece para toplayıp bol laf yapmayı bırakıp biraz da hizmet yapsa o zaman daha fazla kendimizi buraya ait hissedeceğiz.”</i>

Kapalı konut sitelerinde yaşayan muhafazakâr zengin ailelerin yaşam tarzlarının muhafazakâr fakir ailelerin yaşam tarzlarından oldukça farklı olduğu görülmektedir. Görüşülen site sakinlerinin de doğrudan veya dolaylı olarak kabul ettikleri bu farklılıklar arasında en belirgin örnekler şunlar olarak görülmektedir.

Muhafazakâr zengin aileler genellikle;

- Daha lüks ve geniş konutlarda yaşamaktadırlar; daha büyük evler, lüks iç dekorasyon ve geniş araziler gibi unsurlar, zengin muhafazakâr ailelerin yaşam tarzlarını belirlemektedir.
- Çocuklarının daha iyi eğitim almasını ve yüksek seviyede kariyer yapmasını istemektedirler. Bu nedenle, özel okullar, yurtdışı eğitim ve çeşitli eğitim materyalleri gibi imkanlar sağlamaya çalışmaktadırlar.
- Daha geniş bir sosyal çevreye sahiptirler ve çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılabilirler. Örneğin, özel kulüplerde üyelik, konserlere gitme, seyahat etme gibi aktiviteler birçok zengin muhafazakâr ailenin yaşam tarzlarını şekillendirmektedir.
- Daha lüks ve prestijli markalara yatırım yapmaktadırlar ve daha pahalı tüketim alışkanlıklarına sahiptirler. Örneğin, lüks arabalar, marka kıyafetler, lüks tatiller gibi unsurlar zengin muhafazakâr ailelerin yaşam tarzlarını belirlemektedir.

Ayrıca, kapalı konut sitelerinin genellikle lüks ve konforlu konutlarla donatılmış olmaları, muhafazakâr zengin ailelerin yaşam standartlarını artırmakta ve prestijli bir

yaşam tarzı sunmaktadır. Özel bahçeler, otoparklar, 24 saat hizmet veren resepsiyonlar gibi özellikler, tüm sakinler gibi muhafazakâr birey ve ailelere de konfor ve rahatlık sağlamaktadır. Bu avantajlar, katılımcılar muhafazakâr zengin ailelerin kapalı konut sitelerini tercih etmelerinin en önemli nedenleri olarak gösterilmektedir.

Konut sitelerine taşınan kişilerin, özellikle kadınların ve çocukların hayat tarzlarının hızla değiştiği tezi kamuoyunda sıkça dile getirilmektedir. Bu araştırma sonuçlarından mezkûr tezi destekleyen ve karşı çıkan birçok argüman üretmek mümkün görünmektedir. Destekleyen argümanlar arasında modern yaşamın getirdiği kolaylıklar, sosyal ve kültürel etkileşim ve çocuk ve aile dostu ortam öne çıkmaktadır. Konut siteleri genellikle modern altyapıya sahip olup sakinlerine birçok imkân sunmaktadırlar. Bu imkanlar arasında güvenlik sistemleri, ortak kullanım alanları, spor alanları, çocuk oyun parkları ve alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Bu durum, sakinlerin hayatlarını daha konforlu hale getirerek yaşam tarzlarını değiştirebilmektedir. Ayrıca, konut siteleri bir topluluk hissi oluşturarak sakinler arasında sosyal etkileşimi teşvik etmeye çalışmaktadırlar. Ortak kullanım alanlarında düzenlenen sosyal aktiviteler sakinlerin birbirleriyle tanışmasını ve iletişim kurmasını sağlama konusunda katkı sağlamaktadırlar. Özellikle çalışmayan kadınlar, çocuklar ve gençlerin, yeni taşındıkları sitelerdeki daha yüksek hayat tarzına ve oradaki toplumsal hayata adapte olmak için değişim yaşadıkları görülmektedir. Bu değişim kılık kıyafetten davranış değişikliklerine kadar bir dizi alanda gerçekleşmektedir. Ancak kapalı konut sitelerinin sosyal izolasyona neden olması ve dış dünya ile bağlantıların görece daha kopuk olması, site sakinlerindeki toplumsallaşma ve değişimin sınırlarını daraltmaktadır.

Konut sitelerinin hayat tarzlarına etkisi bağlamında üzerinde durulması gereken konulardan birisi de bu sitelerde *site yaşamı ve mekânsal aidiyet ilişkisi*dir. Bu ilişki, her şeyden önce sakinlerin kendilerini bir topluluğun bir parçası olarak hissetme derecesini ve sitenin fiziksel ortamına duydukları bağlılığı içermektedir. Bu bağlılığı artırmak amacıyla siteler ortak alanlarda çeşitli sosyal etkinlikler ve toplantılar düzenlemekte, böylece sakinlerin birbirleriyle tanışmasını, iletişim kurmasını ve topluluğa katılımını teşvik etmektedirler. Çünkü bu etkinlikler, sakinlerin siteye aidiyet duygusunu güçlendirerek mekânsal aidiyetin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Öte yandan fiziki ortamın kendisi, yani sitenin mimarisinin çekiciliği, yaşama

alanlarının rahatlığı, yüzme havuzları, spor salonları, parklar, bahçeler ve sosyal alanlar, sakinlerin bir araya gelip zaman geçirmesini sağlamakta ve siteye aidiyet duygusunu artırmaktadır. Site yönetimlerinin hesap verebilir ve katılımcı yönetim anlayışı sergilemeleri de site aidiyetini artırıcı etki yapabilir.

Bu değerlendirme ve analizlere ek olarak, konunun daha iyi anlaşılması açısından, eğitim ve kültür seviyesi görece daha yüksek olan iki araştırma katılımcısına “*Kapalı konut sitelerinin meydana getirdiği toplumsal ayrışma daha çok muhafazakarlık-seküler ekseninde mi yoksa alt-üst gelir grubu ekseninde mi yaşanmaktadır?*” sorusu sorulmuştur. Her iki katılımcının da kendi tecrübe ve gözlemlerine dayanarak *alt-üst gelir grubu* ekseninde yaşanan ayrışmanın, ülkedeki siyasi ve kültürel kutuplaşmaların şiddetli olmasına rağmen, muhafazakarlık-sekülerlik eksenindeki ayrışmalara göre daha fazla olduğu kanaatinde birleştikleri görülmektedir.

Ayrıca, bazı katılımcılarla mülakat sırasında dile getirilen bazı dindar-muhafazakar zenginlerin kendi yaşam tarzlarına uymasa da seküler birey ve ailelerin yoğunlukla yaşadığı sitelerde yaşamaya devam ettiği tespiti nedeniyle, kendilerini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara “*Muhafazakâr aileler, kadın-erkek karışık yüzme havuzları ve spor salonları gibi konut sitelerinin sosyal alanlarını kullanmadıkları halde neden seküler ailelerle birlikte kapalı konut sitelerinde yaşamaya devam etmektedirler?*” sorusu sorulmuştur. Dikkati çeken bazı cevaplar Tablo 47’de yer almaktadır.

Tablo 47: Muhafazakâr Birey ve Ailelerin Dindar Yaşam Tarzına Uymayan Kapalı Konut Sitelerinde Yaşama Nedenleri

Yaşam Tarzına Uymayan Kapalı Konut Sitelerinde Yaşama Nedenleri	
B8	<i>“Muhafazakarların para, kadın, prestij ve makam ile imtihanı...”</i>
B7	<i>“Bunu cevaplamak, Türkiye’deki toplumsal gelişimi anlamak demektir. Prestij ve lüks tutkusu dini ve milli değerlerin önüne geçiyor. Demek dindar kesim fakirken daha samimiydi, zenginlik ve iktidar imkanları bozulma getirdi. En önemlisi değerlerdeki bozulma, karakterdeki çürüme. Para kaybolduğunda geri gelir, ama karakter gitti mi geri gelmez.”</i>
	<i>“Muhafazakâr birey ve ailelerin tercihleri ve ihtiyaçları sadece kültürel faktörlere bağlı değil. Başka faktörler de var: Aile büyük ise, size büyük ev lazım. Çocuğunuzun eğitimi için okulun yakın olması lazım. Yaşınız</i>

S3	<i>ilerlemişse yeşil alanlar, sağlık imkanları yakın olması lazım. İşinize evinizin yakın olması lazım. Tabii ki komşularınızın kendiniz gibi olması önemli, ama bahsettiğim şeyler de önemli...”</i>
S8	<i>“Dindar aileler diğerleriyle aynı ortamda yaşadığında örnek bir yaşamları varsa, diğerlerini de etkileyip dine daha olumlu yaklaşımlarını sağlayabilirler.”</i>
S7	<i>“Bazı muhafazakâr bireyler, kendilerini seküler gruplara kabul ettirme endişesiyle yaşam tarzlarını ve tercihlerini değiştirebiliyorlar. Bu, sosyal statü veya imaj endişelerinden kaynaklanabilir. Belirli bir konut sitesinde yaşamak, bazı kişilere diğerlerine göre daha prestijli veya arzu edilen bir sosyal statü sağlayabilir. Veya bazıları toplumda kabul görmek ve meşruiyet kazanmak için farklı bir gruplaştırma veya yaşam tarzı tercih edebilirler. Özellikle zengin muhitlerde veya bazı özellikli mesleklerde muhafazakâr bireyler kendilerini dışlanmış veya ayrımcılığa uğramış hissedebiliyorlar. Kendilerini laik elitlere kabul ettirme ve meşruiyet sağlama endişesiyle de seküler gruplara yakın konut sitelerinde yaşayarak bu gruplar nezdinde meşruiyet arayışına girebiliyorlar.”</i>

Görüldüğü gibi katılımcılardan oldukça farklı cevaplar alınmıştır. Bazı katılımcılar muhafazakâr birey ve ailelerin tercihleri ve ihtiyaçlarının sadece kültürel faktörlere değil, aynı zamanda aile büyüklüğü, yaşam tarzı, iş olanakları ve eğitim gibi diğer faktörlere de bağlı olduğunu ve bu nedenle muhafazakâr birey ve ailelerin kendilerine kültürel olarak uygun olmayan siteleri tercih edebildiklerini, bu siteler diğer ihtiyaçlarını daha iyi karşılamakta olduklarını düşünmektedirler. Bir diğer katılımcı grubu ise entegrasyon ve uyum konusunu öne çıkarmaktadır. Buna göre, bazı muhafazakâr kişi ve aileler, farklı kültürel ortamlarda yaşamının, çeşitlilikle daha fazla etkileşime girmenin ve farklı perspektifleri anlamının önemli olduğunu düşünmekte ve bu nedenle kendilerine kültürel olarak uygun olmayan sitelerde yaşayarak farklı topluluklara daha fazla entegre olmayı tercih etmektedirler. Ayrıca, muhafazakâr kesime bir toplumsal eleştiri olarak onların aslında seküler uygun yapılan konut sitelerinde yaşama nedeni olarak kendilerini seküler elitlere kabul ettirme ve meşruluk sağlama endişesini önemsediklerini dile getiren katılımcılar da bulunmaktadır.

4.4.8 Kapalı ve Güvenlikli Siteler: Elit Olma Hissi

Dünyanın hemen her yerinde kapalı ve güvenlikli sitelerde yaşayanların sosyal, kültürel ve iktisadi sermayeleri yüksek kişiler olduğu kanaati yaygındır. Farklı ülkelerde bu sitelerde yaşama kriterleri de farklılaşmaktadır. Bazı ülkelerde seçkin bir statüye sahip olma, belirli meslekleri icra etme ve belirli dernek veya kulüplere üyelik gibi şartlar bulunabilse de birkaç örnek dışında Türkiye’de bu sitelerde oturma temel ölçütü olarak iktisadi yeterlilik öne çıkmaktadır. Bir bakıma bedelini ödeyen herkesin, sosyal ve kültürel düzeyi, etnisitesi ve yaşam tarzı ne olursa olsun bu sitelere kabul edildiği görülmektedir. Ancak, her ne kadar neo-liberal yaklaşımın etkisiyle bedelini ödeyebilecek kadar parası olmak tek ön şart gibi görünse de bu sitelerin toplumun seçkin bir azınlığının yaşam alanları olduğu algısı oldukça yaygın durumdadır. Nitekim yurt içinde ve dışında daha önce gerçekleştirilen akademik araştırmalarda, kapalı ve güvenlikli sitelerin öncelikli tercih nedenleri arasında *güvenlik* ile beraber *seçkinlik* vurgusu da önemli görülmektedir.

Bu nedenle, katılımcı site sakinlerine “*Kendinizi toplumun diğer kesimlerine göre daha elit birisi olarak hissediyor musunuz? Kapalı sitelerin homojen ve elit bir sakin grupları oluşturduğu ve toplumu ayırttığı fikrine katılıyor musunuz?*” Sorusu yöneltilmiştir.

Bu soruya cevaplardan seçilmiş bazıları, Tablo 48’de görülmektedir.

Tablo 48: Kapalı Konut Siteleri ve Elit Olma Duygusu

	Elit Olma Duygusu
S4	<i>“Evet, burası görece elit bir yer. Tabi elit deyince ne anladığınıza bağlı. Burada, dışarıda göremeyeceğini lüks tesisler var, evler de güzel. Ama burada yaşayanlar elit kişiler mi? Bana göre aslında öyle değil. Parası olan ama eğitim seviyesi düşük, kültürel yönden gelişmemiş kişiler de var burada, eğitilmiş ve kültür seviyesi yüksek kişiler de. Zaten bunlar birebiriyle ilişkili. Geliri yüksek olanlar çocuklarının eğitime dikkat ediyor, çok okuyor, öyle başarılı oluyor. Ama parası olup da ilköğretim mezunu olan, doğru dürüst Türkçe konuşamayanlar da gördüm.”</i>
S9	<i>“Bu tür siteler de farklı farklı... Bazı elit siteler var, ama onlar daha çok Beşiktaş, Sarıyer, Bakırköy taraflarında. Burada da Çekmeköy’de falan... Buradaki insanlar daha makul, daha mütevazî insanlar... Ama etraftaki mahallelere göre daha seçilmiş bir havası da yok değil.”</i>

B8	<i>Güvenlikli sitelerde daha önce elit kişiler oturuyordu. Dindar kesimin elitlerinin bir kısmı eskiden burada otururdu. Şimdi artık burası da karmaşık hale geldi. Başka alternatifler ortaya çıktı. Çok zengin olan kendi villasını yapıyor, oraya taşıyor. Ama toplumda şöyle bir kanı var: Burada oturanlar ekonomik, kültürel veya siyasi elitlerdir. Bu şimdi kısmen doğru. Çünkü elitler de değişiyor. Boğaz kenarındaki köşkler ve yalılarda oturur Beyaz Türkler... Onlar (dindar siyasi liderler ve dini önderler) ya Çamlıca'da ya Sultantepe'de ya da Çekmeköy'de oturuyor şimdi. Sitelerde az çok homojenlik var. Onlar farklılık peşindeler... Ama buralarda oturanların ortalamasına bakarsak, toplumun geri kalanına göre daha elit kişiler, bu doğru.</i>
S5	<i>"Elit olan ve olmayan ayrımından ziyade burada oturmaya mali olarak gücü yeten ve yetmeyen diye bir ayrım daha doğru. Mali imkânı olanlar, daha kaliteli bir yaşam için paralarını kullanır. Kaliteli yaşam da kaliteli bir evden başlar. Burada oturmak bir ayrıcalık, çünkü sadece imkânı olan oturabiliyor. Aslında herkes bu ayrıcalığı ister ama sadece belirli bir gelir düzeyinde olanlar ulaşabilir. Ama dışarıdan bakıldığında mutlu bir azınlık görüntüsü oluşuyor. Bu doğru."</i>
B7	<i>"Bu sitede oturanların minimum bir geliri olması lazım, çünkü kira ise kira ödemesi ve ayrıca aidat ödemesi lazım. Ama burada oturan ultra zenginler de var, daha mütevazı bir bütçesi olan da. Herkes bir tornadan çıkmış gibi aynı değil. Ama buradaki tüm imkanlardan hepsi yararlanıyor."</i>
B5	<i>"Güvenlik herkes için ihtiyaç, mahremiyet de hakeza... Rahat evi kim istemez, caddesi sokağı yeşil bir ortamı kim istemez? Bu imkanlara keşke herkes sahip olsa. Sadece elitlerin değil herkesin iyi bir evde ve semtte oturma hakkı var."</i>

Bu soruya verilen cevaplar, olumlu ve olumsuz olarak iki kategoriye ayrılabilir. Olumlu cevaplar, iktisadi ayrıcalık, toplumsal izolasyon ve toplumsal algının etkileri üzerine yoğunlaşırken, olumsuz cevaplar ise güvenlik ve mahremiyet ihtiyacının sadece elitlerin değil çok daha geniş bir toplum kesiminde hissedilmesi, site sakinlerinin arasında da ciddi gelir seviyesi farklılıkları bulunması ve sitelerin sundukları imkanların sadece elitler değil daha geniş bir kesim tarafından kullanılmakta olması gibi noktalarda yoğunlaşmaktadır.

Bu sitelerde elit bir yaşam tarzının bulunduğunu kabul eden katılımcılara göre bu durumun en başat nedeni yüksek maliyetleri nedeniyle bu sitelerde oturmaya sadece yüksek gelir seviyesine sahip kişilerin gücünün yetmesi gösterilmektedir. Siyasi ve

kültürel anlamda olmasa da iktisadi anlamda elit bir kesim bu sitelerde oturma gücüne sahiptir. Çünkü bu sitelerin fiyatları kadar aidatları ve kiralari da yüksektir. Ayrıca, yüksek gelirli kişiler arasında düşük gelirli kişilerin yaşaması da oldukça zordur. Ancak, bu sitelerin yüksek duvarlar ve kapalı kapılar ardında bulunması, buralarda oturanları ayrıcalıklı ve elit bir ortamda bulundukları hissine götürmektedir. Kendilerini de burada yaşayan şanslı kitle arasında mütalaa etmektedirler. Öte yandan, site sakinleri kendilerini elit veya elitist olarak görmeseler de dışardakilerin onları bu şekilde gördüklerinin bilincinde olmalarının karmaşık duygular meydana getirdiği görülmektedir.

4.4.9 Kapalı ve Güvenlikli Siteler: Elitlerin Kurtarılmış Bölgeleri mi?

Kapalı konut sitelerinin *Elitlerin Kurtarılmış Bölgeleri* haline gelip gelmedikleri, akademik ilginin ötesinde toplumsal ayrışmayı anlama bakımından da önem arz etmektedir. Bu nedenle, katılımcı site sakinlerine “*Site içerisinde kurtarılmış bir bölgede yaşamakta olduğunuz hissine kapıldığınız oluyor mu?*” sorusu sorulmuş, verilen dikkat çekici cevaplar ise Tablo 49’de yer almaktadır:

Tablo 49: Site Sakinlerinin Kurtarılmış Bir Bölgede Yaşama Hissine Sahip Olmaları Durumu

Kurtarılmış Bölgede Yaşama Hissi	
S2	<i>“Burasının zenginlerin ve elitlerin kurtarılmış bir bölgesi olduğu fikrine katılmıyorum. Çevrede güvenliği ve etrafında duvarları olmayan ama çok kaliteli rezidanslar da var.”</i>
S7	<i>“İstanbul’da birçok mahalle gerçekten yaşanılmaz hale geldi. Afganlılar, Suriyeliler, suç çeteleri ne ararsan var. Biraz kültürlü, yeterli parası olan ve ailesini önemseyen kişiler böyle sitelerde yaşamayı tercih ediyorlar. Komşu olarak da herkes kendisi gibi insanlarla yaşamak ister. Çocuklar birlikte oynasınlar, kadınlar birlikte eğlensinler, temel ihtiyaçlar yakınlarda bulunsun; yoksa yer yüzünde cennetin olmadığını biliyoruz, mükemmel bir yer değil burası, ihtiyaçlarımızı görebileceğimiz ve güvenli bir yer.”</i>

Görüldüğü gibi, katılımcıların cevapları kapalı konut sitelerinde yatırımcılar tarafından idealleştirildiği düzeyde *daha mükemmel* ortamlar oluşturulamadığını ortaya koymaktadır. Bu tespit, birkaç gerekçeye dayanmaktadır. Her şeyden önce sakinler, bu sitelerde *sadece zengin oldukları için* oturdukları iddiasını kabul etmemektedirler. Onlara göre büyük şehirlerde nüfusun artışı ile birlikte gelen dengesiz toplumsal yapı, mahallelerdeki komşuluk ilişkilerini işlevsiz kılmakta ve özellikle belirli hayat tarzlarına sahip olanlar kendilerini güvensiz, çevrenin olumsuz etkilerine karşı zayıf hissetmeye başlamaktadırlar. Çözüm olarak da belirli hayat tarzlarına sahip kişiler ile yeni toplumsal bir çevre meydana getirebilecekleri bir mekân oluşturma fikri cazip görünmektedir.

“Neden kapalı site sakinleri kendilerine benzer bir gelir grubu ve toplumsal sınıfa sahip kişilerle birlikte yaşamak istiyor?” sorusuna verilen cevaplardan dikkat çekenler ise Tablo 50’de görülmektedir.

Tablo 50: Site Sakinlerinin Kendilerine Benzer Kişilerle Birlikte Yaşama İsteğinin Nedenleri

	Kendilerine Benzer Kişilerle Birlikte Yaşama İsteğinin Nedenleri
S4	“Burada mahalledeki kadar komşuluk olmasa da yine de komşular iyi ve güvenilir insanlar... Herkes işinde gücünde, çocuklar da güvende... İnsan bilmediği tanımadığı komşularla yaşamak ister mi? Tabi ki, herkes kendine benzer kişileri arayıp bulacak, onlarla komşuluk yapacak, yardımlaşacak.”
B9	“Komşular iyi olursa, biz de rahat ederiz. En fazla da çocukların iyi bir çevrede yetiştirilmesi için böyle bir yere ihtiyaç var. Onların iyi olmaları arkadaşlarının da iyi insanların çocukları olmalarına bağlı.”
B8	“Komşuluk önemli, peygamberimiz komşusu iyi olan rahat eder demiş... Dinimizi ve kültürümüzü yaşayabilmek için çevrede bizim gibi insanların olması lazım. Çünkü dinimiz cemaat dinidir... 1990larda rahmetli E.C. hoca efendinin bir sohbetinde dindar insanların, çocuklarının iyi yetişmesi ve İslam’ın iyi yaşanması için dindar insanların bir araya gelerek siteler kurmaları gerektiğini söylemişti.

İmkân bulunca ben de bu tavsiyeye uyarak buraya taşındım. İyi de oldu bence!”

Bu cevaplardan da anlaşılacağı üzere, kapalı konut sitesi sakinlerinin kendilerine benzer insanlarla bir arada yaşama motivasyonları arasında *bu kişilerin daha güvenilir olması, bu kişilerle oluşturulacak sosyal çevrenin daha kontrol edilebilir olması, benzer özelliklere sahip kişilerle daha kolay komşuluk yapılabilmesi ve zenginliğin bir araç olduğu, zenginlerle birlikte yaşamak için değil, ideallerindekine yakın mekânlarda yaşamak için buraya taşındıkları* hususları öne çıkmaktadır. Özellikle Başakşehir ’deki konut sitelerinde yaşayanlarda yoğunlaşan bazı cevaplarda ise, *çocuklar için uygun bir çevre oluşturma ve dindar bir çevrede yaşama talebinin* sıklıkla dile getirildiği anlaşılmaktadır.

Bu cevapları veren katılımcılara ayrıca İrfan Özet’in Fatih ve Başakşehir ilçelerindeki karşılaştırmasında öne çıkan *dindar kesim içerisinde de alt-üst gelir grubu ekseninde bir sınıf farkı oluştuğu, zenginleşen dindarların kapalı konut sitelerinde zengin komşularıyla yaşamayı tercih ettikleri* tezine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Alınan cevaplarda bu tezin doğru olmadığı fikri dile getirilse de ikna edici gerekçelere rastlanamaması, ilginç bir bulgu olmuştur.

Sonuç olarak, kapalı konut sitelerinin *zenginlerin kurtarılmış bölgeleri* olarak adlandırılması hem ekonomik ve sosyal ayrıcalıkları hem de toplumsal ayrılmayı ve izolasyonu vurgulayan bir tartışmadır. Türkiye’de 1980’lerden 2000’lere kadar bu siteler genellikle elitler tarafından tercih edilse de 2000’lerden itibaren bu sitelerin çeşitlenmesi ve daha geniş bir kitleye hitap etmesiyle birlikte, farklı ekonomik ve sosyal kesimlerden insanlar da bu sitelerde yaşamaya başlamıştır. Bu durum kapalı sitelerin toplum içindeki rolünün ve algısının zamanla değişebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, bu siteler hakkında yapılan genellemelerin dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir. Ancak yine de bu araştırmada sorulan soruya yeterli cevap alınamamış olması nedeniyle bu konuda yakın gelecekte başka araştırmaların yapılması faydalı olacaktır. Bununla birlikte, bu siteler bağlamında kültürel seçkinlik söylemini daha derinlikli olarak incelemenin konunun anlaşılmasına daha fazla katkı sağlayacağı varsayılabilir.

4.4.10 Site Sakinlerinin Mahalle Sakinlerine Bakışı

Kapalı ve güvenli siteler, dünyanın hemen her yerinde komşuluk ilişkilerinde belirli bir mesafe bulunan mekânlar olarak değerlendirilmektedirler. Bu sitelerin sakinlerinin toplumun diğer kesimlerine göre daha bireyselleştiği ve sitede yaşayanlar ile diğerleri arasında önemli kültürel farklılıklar olduğuna dair bazı araştırma bulguları bulunmaktadır. Örneğin Esra Banu Sipahi (2011) *sitelerde yaşayan bireylerin, site dışında yaşayanlara karşı çoğu zaman önyargılı oldukları ve onlarla görüşmekten çekindikleri* bulgusunu paylaşmaktadır. Bu davranışın varlığını test etmek üzere katılımcılara” *Sitelerde yaşayan bireylerin, site dışında yaşayanlara karşı çoğu zaman önyargılı oldukları ve onlarla görüşmekten çekindikleri iddia edilmektedir. Katılıyor musunuz?*” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan önemli olan bazıları Tablo 51’de görülmektedir

Tablo 51: Site Sakinlerinin Mahalle Sakinleri Hakkındaki Kanaatleri

Kanaatler	
B7	<i>“Benim ve burada yaşayan çoğu kimsenin site dışındakilere karşı bir önyargımız yok, olamaz da. Benim site içinde de dışında da oldukça geniş bir çevrem var. Evet, komşumuz olması dolayısıyla ve çoğu da iyi, dindar, değerleri olan insanlar olduğu için site içindekilerle daha fazla vakit geçiriyoruz. Burada insanlar mahalledekilere göre daha fazla birbirlerine güveniyor. Çünkü herkesin kimliği belli, gelir düzeyi belli, mesleği belli. Site içindekilerin suç işlemesi için neden yok. Başakşehir zaten suç oranı düşük bir ilçe... Ama çocuklar site dışına çıktığında nereye gittiğini, neler yaptığını, ne tür insanlarla karşılaşacağını bilmek zorlaşıyor. Sosyalleşmek mi? Burada da çok sayıda kafe var, cami var, park var. Dışarıda olup da burada olmayan ne var ki, dışarıdan medet umulsun?”</i>
	<i>“Sancaktepe sonradan oluşturulan bir ilçe. Genellikle Anadolu’nun değişik yerlerinden gelenler belde belediyeleri oluşturmuş, sonra da bunlar birleşerek ilçe olmuşlar. Ama son yıllarda burası çok kozmopolit oldu. Artık şu mahallede şunlar yaşar diyemiyoruz. Herkes her yerde. Kadıköy ve Ataşehir civarındaki kentsel dönüşüm sonucu bazı roman aileler buraya geldi. Suriyeliler çok fazla... Afganlılar en kötülerini. Ben</i>

S9	<i>işime gidip geliyorum, eşim de öyle... Yolda fazla kimseye takılmadan gidip geliyorum. Zaten yorgunluk ve iş stresinden kimse ile değil muhabbet edip komşuluk yapacak, konuşacak vakit bile bulamıyoruz. Etrafta kaliteli okullar var. Bu sitedekiler genellikle çocuklarını özel okullara veriyorlar. Onlar da orada arkadaşlıklar kuruyorlar. Hafta sonları İstanbul'a çıktıklarında (İstanbul olarak Avrupa Yakasındaki eski semtler kastediliyor) ya buradan ya okuldan arkadaşlarla birlikte oluyorlar genelde. Dışarıdakilere karşı önyargı değil de... Ama bilmiyoruz kim nerede oturuyor?"</i>
S5	<i>"Evet burada yeteri kadar komşuluk yok. Ama bu sitelerin yapısı gereği böyle. Site böyle kapalı ve güvenli olunca dışarıdan eş dost tanıdık daha az geliyor. Ama bizim tercihimiz değil ki bu... Biz yine dışardaki tanıdık ve akrabalarla iletişimi devam ettirmek istiyoruz. Fakat buranın yapısı böyle sıkı ilişkilere izin vermiyor. Her şeyi kendi yap deniyor adeta. Bir de site içindeki komşularla tabi..."</i>
S3	<i>"Bizde eski dostluklar devam etse de yeni nesilde dostluklar site içindeki akranlar arasında oluyor. Burada seçkin bir toplumsal yapı olduğu için çocuklarının böyle ailelerin çocuklarıyla arkadaş olmasını arzuluyor herkes... Dışarıda çocukların oyun arkadaşının kim olduğunu bilemeyiz. Ama burada kimin ne olduğu belli. Bu daha güvenli..."</i>
B9	<i>"Gençlere site dışında yeterli sosyal çevre sağlanırsa, buna seviniriz. Dışarıdan da arkadaşları olsun, çevreleri olsun... Ama arkadaşlarının kim olduğunu bilmek zor dışarıda..."</i>
S6	<i>"Etrafta çok sayıda Roman, Suriyeli ve Afgan var. Türkleri devlet kontrol edebilir ama, yabancıları edemiyor. Yakın zamanlarda Sancaktepe'de suç oranları arttı. Neden? Ülkesini zorluklar karşısında terk eden birisi burada da her şeyi yapabilir. O yüzden onlardan uzak durmasını istiyoruz yavrularımızın."</i>

Görüldüğü gibi, site sakinlerinin site dışında yaşayanlara karşı önyargılı oldukları ve onlarla görüşmekten çekindikleri iddiasını alan araştırmamıza konu olan Sancaktepe ve Başakşehir'deki kapalı konut siteleri sakinleri kabul etmemektedirler. Bu konudaki

kendilerine sorulan soruya verilen cevaplar, büyük ölçüde *yanlış anlaşıldıkları, kapalı sitelerin izolasyona neden olduğu ancak bunun kasıtlı olarak dışarıdakilerle ilişkiyi kesme anlamına gelmediği, sitelerde kendine yeterli bir hayat yaşanması nedeniyle dışarıdakilerle iletişimin azaldığı, ancak onlarla görüşmekten çekinmedikleri ve sitelerde benzer hayat tarzlarına sahip yeterince insan olması nedeniyle dışarıdakilerle arkadaşlık ihtiyacının azaldığı* söylemlerine yoğunlaşmaktadır.

Bununla beraber, özellikle çocuklar ve gençler arasında site dışındakilerle iletişimden çekinme ve site dışındakilere karşı ön yargının daha fazla olduğunu ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Bu katılımcılara göre, sitelerde yaşayanların çocuklarına karşı düşkünlüklerinden dolayı onların daha güvende olmasını istedikleri ve sitedeki güvenli ortamın onların oyun ve sosyalleşmeleri için yeterli olduğu kanaati dolayısıyla çocuklarının site dışından oyun arkadaşı edinmelerine sıcak bakmamaktadırlar. Benzer endişeler gençler için de ifade edilmiştir.

Bu sonuçta rol oynayan önemli bir olgu, özellikle yeni geliştirilen kapalı konut sitelerinin büyük kısmının şehirlerin çeperlerinde veya gecekondu semtlerinde olması olarak gösterilmektedir. Site sakinleri, bu semtleri suç oranları geleneksel mahallelere göre daha yüksek, eğitim ve kültür seviyesi ise oldukça düşük yerler olarak algılamaktadırlar. Bu semt ve mahallelerde yaşayanlar ile kapalı konut sitesi sakinleri arasında eğitim, kültür ve yaşam tarzı farklılıkları oldukça büyük olarak görülmekte ve bu nedenle çevredekilere karşı çocuk, kadın ve gençlerin korunması içgüdüğü ile hareket ettiklerini ifade etmektedirler.

Özetle; site sakinlerinin site dışındakilere yönelik kategorik bir önyargısı bulunmamakta, site içindekiler kadar site dışındakilerle de iletişim ve dostluklar devam etmekte, ancak sitelerin çevresindeki semtlerde yaşayan bazı kesimlere karşı bazı önyargıları bulunmakta ve onlara karşı çocuk, kadın ve gençleri koruma güdüsüyle bazı bireysel tedbirler aldıklarını itiraf etmektedirler.

Kısaca; kapalı siteler, fiziksel güvenlik önlemleri ve özel hizmetlerle donatıldıkları için, sakinleri genellikle dış dünyadan fiziksel olarak izole edilmiş durumdadır. Bu izolasyon, sakinlerin dış topluluklarla sınırlı etkileşimlere sahip olmalarına neden olmaktadır. Bu durum, site dışı bireylerle olan ilişkilerde çekingenlik veya ön yargı gibi sosyal tutumları teşvik etmektedir. Öte yandan, kapalı site sakinleri genellikle

benzer ekonomik ve sosyal arka planlara sahip homojen bir yapı oluşturdukları için, site dışındaki daha çeşitli topluluklara karşı bilinçli veya bilinçsiz n yargıları olabilmektedir. Ayrıca ocuk, kadın ve gençleri koruma gibi güdülerle evredekilerle iletişimde daha dikkatli davranmaya çalışmaktadırlar. Ancak bu durum kapalı konut sitelerindeki güçlü topluluk normları ve ortak değerlerin, dışarıdaki dünyayı *diğer* olarak algılama eğilimini güçlendirdiği tezini haklı çıkaracak şekilde bilinçli bir ön yargı oluşturmamaktadır. Bazı sakinlerin dışarıdaki bireylerle etkileşim kurma konusunda tereddüt etmeleri, sitelerin kendine yeten yapısından veya site sakinlerinin işlerinin yoğunluğundan kaynaklanabilmektedir. Öte yandan, unutmamak gerekir ki, kapalı konut sitesi sakinleri arasında da bireysel farklılıklar bulunmakta olup herkesin dış dünya ile ilişkisi kendi kişisel deneyimleri ve karakter özellikleri ile şekillenmektedir.

SONUÇ

Kapalı ve güvenli konut siteleri, Türkiye’de güvenlik, konfor, statü ve ayrıcalık hissi sunduğu için özellikle varlıklı kesim tarafından yoğun rağbet görerek sayıları, kapasiteleri ve kaliteleri sürekli artan bir olgu haline gelmişlerdir. Ancak bu siteler ve site sakinleri, aynı zamanda sosyal farklılaşma ve kültürel tercihlerin ve yaşam tarzlarının kendi içlerinde nasıl değiştiğine ilişkin soruları da gündeme getirmektedirler. Bu tür konutların sosyal ayrılmaya katkı sağladığı ve kültürel farklılıkların mekâna yansımaya yol açtığı konusu, içerdiği farklı yön ve boyutlar nedeniyle sosyoloji, kent planlaması ve mimarlık gibi birçok disiplinde tartışma konusu olmuştur. Bazı araştırmalar, kapalı sitelerin güvenlik, huzur ve daha düzenli bir yaşam alanı sağladıkları ve sakinler arasında güçlü bir topluluk hissi oluşturdukları sonucuna ulaşmışlardır. Ancak, bu durumun aynı zamanda toplumun farklı kesimleri arasında duvarlar örerek sosyal etkileşimi azaltması, toplumsal bütünlük için tehlikeli olarak görülebilmektedir. Kapalı konut sitelerinin bir veya birkaç toplumsal kesime hitap ederek onlara özgü yaşam alanları oluşturmaları, şehirlerde sosyal çeşitliliğin azalarak önyargıların ve yanlış anlamaların artmasına yol açabilmektedir.

Kapalı konut siteleri, genellikle belirli bir gelir düzeyi ve sosyal statüye sahip insanları hedeflemektedir. Bu durum, toplumun farklı sosyo-ekonomik gruplarının fiziksel olarak birbirinden ayrılmasına neden olmaktadır. Bu sitelerin sakinlerini dış dünyadan soyutlayarak, içerisinde homojen bir topluluk oluşturmaları, sosyal ayrışmanın en belirgin göstergelerinden birisi olarak değerlendirilebilir.

Bu tezin akademik literatür taraması ve değerlendirilmesi ve alan araştırması safhalarında elde edilen bulgular, kapalı ve güvenli konut sitelerinin mekânsal ve toplumsal ayrılmaya katkı sağladığını göstermektedir. Bu sitelerde toplumsal ayrışma ise birçok farklı faktörün bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Her şeyden önce, kapalı konut sitelerinin genellikle belirli bir gelir seviyesine hitap etmesi, site içerisinde farklı gelir seviyelerine sahip insanlar arasında sınıfsal farklılıklar ortaya çıkarabilmektedir. Daha yüksek gelir seviyesine sahip sakinler, daha lüks imkanlara erişebilirken, daha düşük gelir seviyesine sahip olanlar bu imkanlardan mahrum kalmaktadırlar. Bu durum site içerisinde bir toplumsal ayrışma olduğu hissi uyandırmaktadır.

Öte yandan, kapalı konut sitelerinde yaşayan insanların zaman zaman benzer etnik, ideolojik veya kültürel geçmişlere sahip olmaları durumu ile karşılaşılabilir. Bu farklılıklar ne kadar güçlü ise, meydana getirdiği site içi kültürel ayrışma o kadar fazla olmaktadır. Bu ayrışmanın güçlü olduğu durumlarda site içerisinde azınlık olan kültürel kimliğe sahip olanlar, farklı kültürel pratiklere veya değerlere sahip olanlarla karşılaştıklarında kendilerini izole edilmiş hissedebilmektedirler. Büyükşehirlerde görülen anonimleşme ve bireysel özgürlük hissi bu durumlarda site içerisinde tam olarak gerçekleşmeyebilmektedir. Öte yandan belirli bir kapalı konut sitesi içerisinde belirli toplumsal grupların ağırlıkta olarak yaşamaları, şehrin diğer kesimleri ile o kapalı site arasında bir ayrışma anlamına gelebilmektedir.

Kapalı konut sitelerinin genellikle güvenlik duvarları veya kapılarla çevrili olması ve özel güvenlik personeli tarafından korunmakta olması, sakinler arasında iç ve dış güvenlik endişelerine yol açabilmektedir. Daha fazla güvenlik önlemi alınması, dışarıya karşı daha kapalı bir topluluk oluşturmakta ve site ile dışarı arasındaki toplumsal etkileşimi azaltarak her iki kesimin birbirlerine karşı güvensizlik ve korku beslemelerine yol açabilmektedir. Ayrıca, kapalı konut sitelerinin genellikle kendi içinde tam donanımlı tesislere sahip olmaları, sakinlerin sitenin dışında pek zaman geçirmemesine neden olmaktadır. Bu durum, sakinler arasında toplumsal izolasyona ve diğer topluluklarla sınırlı etkileşime yol açarak toplumsal ayrışmaya katkıda bulunabilir.

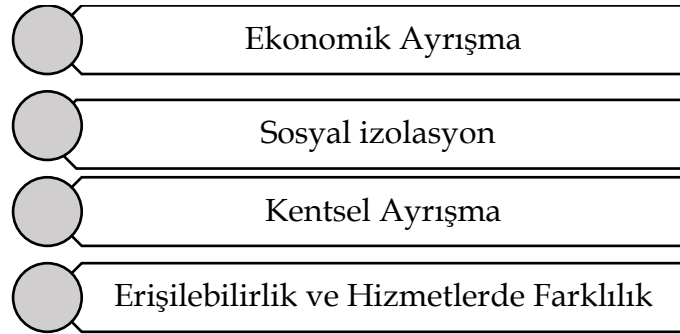
Kapalı konut siteleri, sakinlerinin kültürel tercihlerine göre şekillendirilebilmektedir. Bu durum, belirli bir yaşam tarzını ve estetik anlayışını yansıtan mekanlar oluşmasına yol açmaktadır. Böylece bireyler kültürel tercihlerini daha rahat ifade etme imkânı bulurlar. Ayrıca, benzer kültürel değerlere sahip insanların bir arada yaşaması, topluluk içinde bir dayanışma hissi meydana getirebilir. Ancak, bu durum aynı zamanda toplumun kültürel olarak da bölünmesine neden olabilmektedir. Şehirlerde farklı kültürel grupların bir arada yaşaması ve etkileşimde bulunması kültürel zenginlik ve hoşgörüü teşvik ederken, kapalı siteler bu etkileşimi sınırlamaktadırlar.

Öte yandan, Bazı kapalı konut siteleri, yaşam tarzı veya konutun görünümü gibi faktörlere dayalı olarak belirli bir sosyal statü veya prestijin sembolü olarak görülmektedir. Bu durum, sakinler arasında bir hiyerarşi hissi oluşturmakta ve

toplumsal ayrılmaya neden olmaktadır. Bu sitelerin dışında yaşayan ve gelir ve servetleri yetmediği için bu lüks sitelerde yaşamayı düşünemeyecek durumda olan çok geniş bir topluluğun bulunduğu da göz önüne alınırsa, özellikle lüks sitelerin hem site içi hem de site ile toplum arasında nasıl bir gelir ve servet merkezli ayrılmaya neden olduğu daha iyi anlaşılabilir. Ayrıca, site içindeki özel okullar, sağlık hizmetleri veya sosyal tesisler gibi imkanlar bulunup bunların sadece site sakinleri tarafından kullanılabildiği lüks sitelerin şehirlerin belirli bölgelerinde yoğunlaşması ise, şehir içinde *zengin mahalleleri* ve *fakir mahalleleri* olarak adlandırılabilir alanların oluşmasına neden olmaktadır.

Kapalı ve güvenli konut sitelerinde yaşayan bireylerin zamanla kendi içlerinde benzersiz toplumsal değerler ve normlar geliştirdikleri, bazı araştırmalarda bulgu olarak ortaya konmuştur. Özellikle *üst-orta gelire has* bu kültürel özellikler, site içerisinde sosyalleşme sonucu pekişmektedir. Daha bireyci, hemen her değer para ve servet ile ölçülmesine dayanan, lüks ve israfın hâkim olduğu, toplumun çoğunluğunun kültürel değerlerinden ziyade Batı ülkelerinin büyük şehirlerinin zengin semtlerine özenerek gelişen bu kültürel yapı, toplumun geri kalan kısmı tarafından bir çeşit *akültürasyon* veya *kültürel bozulma* olarak kabul edilmektedir.

Şekil 3: Kapalı Konut Sitelerinin Toplumsal Ayrılmaya Katkı Yapma Nedenleri

Kaynak: Yazar tarafından, alan araştırmasından elde edilen veriler dikkate alınarak üretilmiştir.

Güvenlikli konut sitelerinin toplumsal ayrılmaya yol açması (Şekil 3), bu tür yaşam alanlarının tasarımı ve işletilme biçimine bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Ancak, bu sitelerin yaygınlaşmasıyla birlikte, şehirlerde sosyal adalet ve eşitliğin nasıl sağlanacağına dair sorular da önem kazanmaktadır.

“Kapalı konut sitelerinin kültürel tercihler ve yaşam tarzı ekseninde mekânsal ayrılmaya neden olduğu” tezinin tartışılması bağlamında hipotezimizin büyük ölçüde olumlu sonuçlandığı görülmektedir. Literatür analizi ve nitel araştırmaya dayalı alan araştırması sonucu elde edilen bulgular hipotezin tartışılması için birkaç olumlu ve olumsuz argüman üretilmesine katkı sağlamıştır.

Hipotezi destekleyen argümanlar arasında *kapalı konut sitelerinin genellikle benzer yaşam tarzına ve kültürel tercihlere sahip insanları çekmesi ve bu durumun toplumsal ayrılmaya neden olması; kapalı konut sitelerinin sakinlerine bir tür izolasyon ve güvenlik sağlaması dolayısıyla sitenin içinde bir tür homojen kültürel yapı oluşması ve dışarıdan farklı kültürel etkilerin etkisinin azalması; ve kapalı konut sitelerinde bulunan belirli kurallar ve yönetim yapıları yapılarının belirli bir kültürel yapıyı teşvik ederek farklı kültürel grupların sitelere yerleşmesini engelleyebilmesi* bulunmaktadır.

Bu hipoteze karşı olan argümanlar arasında ise en önde *bu sitelerde kültürel çeşitlilik bulunması, Sitelerin sakinlerine sundukları sosyal ve kültürel etkileşim imkanlarının farklı kültürel gruplar arasında anlayışı artırarak ayrılmayı azaltabilmesi ve Sitelerin tercih edilmesi orada yaşanmasının ekonomik bir altyapıyı gerektirmesi nedeniyle kültürel homojenliğe izin vermemesi* gelmektedir.

Her ne kadar bu araştırmanın bulguları arasında hem olumlu hem de olumsuz argümanlar için zayıf da olsa da kapalı konut sitelerinin kültürel tercihler ve yaşam tarzı ekseninde mekânsal ayrılmaya neden olduğuna yönelik argümanlar daha güçlü görünmektedir. İstanbul’da çok sayıda kapalı konut sitesinin bulunması, benzer kültürel özelliklere sahip birey ve ailelerin belirli sitelerde yoğunlaşması eğilimini mümkün ve cazip kılmaktadır. İnsanların tercih ettikleri aktiviteler, alışkanlıklar, inançlar ve değerler gibi unsurları içeren kültürel tercihler ve yaşam tarzı, insanların hangi tür yerlerde yaşamayı tercih ettiklerini ve hangi tür topluluklarla etkileşime geçmek istediklerini de belirlemektedir. Bir şehrin içinde de belirli kültürel tercihler ve yaşam tarzlarına dayalı olarak farklı bölgeler veya mahalleler oluşabilmektedir. Her ne kadar son yıllarda bu imajından kurtulmaya çalışsa da Başakşehir gibi kültürel tercih ve hayat tarzı ekseninde oluşturulmuş kapalı konut sitelerine diğer şehirlerde ve ülkelerde de sıkça rastlanmaktadır.

Ancak kültürel tercih ve yaşam tarzı denilince sadece muhafazakâr kesimin kendilerine uygun yaşam mekanları arayışı akla gelmemelidir. Türkiye'deki konut sitelerinde muhafazakâr ve laik yaşam tarzlarını yansıtan ayrımlar bulunabilmektedir. Bu, genellikle sakinlerin yaşam tarzı tercihleri ve sosyal değerlerine dayanarak şekillenmektedir. Muhafazakâr siteler, daha geleneksel yaşam tarzını benimseyen bireyleri çekerken, laik siteler çeşitli yaşam tarzlarına ve daha liberal değerlere açık olabilmektedir. Özellikle belirli bölgelerde seküler değerler göre oluşturulan, örneğin başı örtülü bayanların sosyal tesisleri kullanmasına izin verilmeyen sitelere ilişkin haberler zaman zaman yazılı veya görsel basına yansımaktadır. Bu tür ayrımlar, toplumsal ayrışmayı pekiştirerek, farklı sosyal gruplar arasında fiziksel ve sosyal mesafeler oluşturma potansiyeline sahiptir.

Kültür ve yaşam tarzı bağlamında kapalı konut siteleri oluşturma veya belirli bir sitede yoğunlaşma tercihinde etkili olabilen diğer unsurlar topluca aşağıdaki gibi kategorize edilebilir:

- *Sosyo-Ekonomik Durum:* Sosyo-ekonomik durum, insanların yaşam tarzlarını ve tercih ettikleri mahalleleri etkileyen önemli bir faktördür. Daha yüksek gelir seviyesine sahip insanlar genellikle daha lüks ve prestijli mahallelerde yaşamayı tercih ederken, daha düşük gelir seviyesine sahip olanlar daha uygun fiyatlı bölgeleri tercih etmektedirler.
- *Etnik ve Kültürel Kimlik:* İnsanlar genellikle kendi etnik veya kültürel gruplarına yakın oldukları bölgelerde yaşamayı tercih etmektedirler. Bu, kendi dillerini konuşan insanlarla etkileşime girmeyi ve kendi gelenek ve göreneklerine uygun bir yaşam sürmeyi kolaylaştırmaktadır.
- *Dinî İnançlar ve Uygulamalar:* Dinî inançlar, insanların yaşadıkları bölgeyi seçerken önemli bir faktör olabilir. Örneğin, belirli bir dini inanca sahip olanlar, o inancın ibadet yerlerine yakın yerlerde yaşamayı tercih etmektedirler.
- *Yaşam Tarzı ve İlgiler:* İnsanların hobileri, ilgi alanları ve yaşam tarzları da yaşadıkları yerleri belirlemede etkilidir. Örneğin, doğa severler genellikle doğaya yakın bölgeleri tercih ederken, şehir hayatını sevenler şehir merkezlerinde yaşamayı tercih etmektedirler. Spor ve sağlıklı yaşamı merkeze alan konut siteleri, spor salonları, yüzme havuzları, yürüyüş parkurları gibi

olanaklar sunmaktadır. Sanat ve kültürü önemseyen sakinler için tasarlanmış siteler ise sanat galerileri, atölye alanları ve konser salonları gibi imkanlarla donatılmıştır. Ayrıca, sürdürülebilirlik ve çevre dostu yaşamı benimseyen konut projeleri, yeşil binalar, enerji tasarruflu teknolojiler ve geniş yeşil alanlar sunarak bu yaşam tarzını desteklemektedirler

- *Toplumsal Normlar ve Değerler:* Belirli bir bölgede yaygın olan toplumsal normlar ve değerler, o bölgede yaşayan insanların yaşam tarzlarını etkilemektedir. Örneğin, bir mahallede aile odaklı bir yaşam tarzı benimsenmişse, o mahallede yaşayanlar da genellikle bu normlara uygun bir yaşam sürmeyi tercih etmektedirler.

Bu faktörlerin birisi veya birkaçı nedeniyle belirli kültürel tercihlere ve yaşam tarzlarına sahip olan birey ve aileler belirli bölgelerde yoğunlaşabilmekte ve bu da mekânsal ayrışmayı ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, günümüzde şehirlerin ve mahallelerin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak farklılaşmasına neden olan en başat etkiler arasında özel bir yer edinmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, kent planlama ve sosyal politikaların, hem güvenli ve konforlu yaşam alanları sunarken hem de sosyal ve kültürel çeşitliliği koruyacak ve teşvik edecek şekilde tasarlanması önemlidir.

Kapalı konut sitelerindeki kültürel seçkinlik söylemi, genellikle şu unsurları içermektedir:

- *Prestij ve Statü:* Bazı kapalı konut siteleri, lüks ve gösterişli olanaklar sunarak belirli bir prestij ve statüyü temsil eder. Bu sitelerde yaşamak, belirli bir ekonomik güce sahip olduğunuzu ve sosyal olarak kabul edilen bir konumda olduğunuzu gösterir.
- *Benzerlik ve Kimlik:* Kapalı konut siteleri, belirli bir sosyal sınıfın veya kültürel grubun benzerliklerini ve kimliklerini korumalarını sağlar. Site sakinleri genellikle benzer eğitim geçmişine, mesleklere ve yaşam tarzlarına sahiptir, bu da birbirleriyle kolayca etkileşimde bulunmalarını sağlar.
- *Güvenlik ve Gizlilik:* Kapalı konut siteleri, sınırlı erişim ve güvenlik önlemleri ile sakinlerin güvenliğini ve gizliliğini sağlar. Bu da site sakinlerinin dış dünyadan ve potansiyel olarak farklı kültürel gruplardan izole olmalarını sağlayabilir.

- *Ayrıcalıklı Hizmetler:* Bazı kapalı konut siteleri, ayrıcalıklı sosyal ve rekreasyonel hizmetler sunarak sakinlerine özel ayrıcalıklar sağlar. Örneğin, özel spor salonları, yüzme havuzları, oyun alanları veya etkinlik salonları gibi imkanlar, sakinlere kendilerini özel ve ayrıcalıklı hissettirebilir.

Bu söylem, kapalı konut sitelerinin belirli bir kültürel seçkinliği temsil ettiğini ve belirli bir sosyal sınıfın veya kültürel grubun ayrıcalıklı bir yaşam tarzını korumayı amaçladığını vurgulamaktadır. Ancak, bu durum bazen toplumsal ayrışmayı artırabilir ve sosyal eşitsizlikleri derinleştirebilir.

Kapalı konut siteleri, özellikle Türkiye gibi hızla şehirleşen ülkelerde genellikle yüksek gelir düzeyine sahip bireyleri hedef almakta ve bu bireylerin yaşam tarzlarına uygun lüks imkanlar sunmaktadırlar. Kapalı konut sitelerinde kültürel seçkinlik ve elitizm söylemi, bu alanlarda yaşayan insanların kendilerini diğerlerinden üstün gösterme çabası olarak da değerlendirilebilir. Bu söylemin sadece ekonomik elitizmi değil, aynı zamanda belirli kültürel norm ve değerleri de içerdği anlaşılmaktadır.

- Kapalı konut siteleri, özellikle güvenlik ve özel yaşam alanı gibi unsurları öne çıkararak, dış dünyadan bir izolasyon sağlamaktadırlar. Bu izolasyon, sakinlerin kendilerini daha seçkin hissetmelerine yol açmaktadır.
- Bu tür sitelerde yaşamak, bireylerin sosyal statüsünü yükselttiği gibi, belirli bir yaşam tarzını ve kültürel zevki de simgelemektedir. Lüks villalar, geniş bahçeler, özel yüzme havuzları gibi özellikler, bu kültürel seçkinliği pekiştirmektedir.
- Kapalı siteler genellikle homojen bir nüfusa sahip oldukları için site sakinleri benzer ekonomik ve kültürel arka planlara sahip durumdadırlar. Benzer yaşam tarzları ve değerler, kültürel bir yekparelik oluşturmakta ve *biz* ile *onlar* arasında bir ayrım yapılmasını kolaylaştırmaktadır.
- Kapalı sitelerde düzenlenen özel kültürel etkinlikler, konserler, sanat galerileri ve spor kulüpleri gibi sosyal imkanlar, sakinlerin kültürel elit olduklarını hissettiren faaliyetlerdir.
- Kapalı sitelerde yaşayan ailelerin çocukları genellikle özel okullarda eğitim görmektedirler. Bu okulların sağladığı yüksek standartlar ve özel eğitim programları, kültürel elitizmin bir başka göstergesidir.

- Kapalı konut sitelerinin mimarisi ve estetik anlayışı da sakinlerin kültürel zevklerini ve seçkinliklerini yansıtmaktadır. Modern mimari, minimalist tasarımlar ve özenle düzenlenmiş peyzajlar, bu sitelerin ayırt edici özelliklerindendir. Bunlar da site sakinlerine seçilmiş-elit kişiler oldukları intibayı vermektedir.

Kapalı konut sitelerinde kültürel seçkinlik durumunun oluşması, modern toplumların karşı karşıya olduğu eşitsizlik ve ayrımcılık sorunlarını yansıtan karmaşık bir olgudur. Bu siteler, sakinlerine lüks ve konfor sunarken, toplumsal dokunun daha da parçalanmasına yol açabilir ki, bu da uzun vadede sosyal adalet ve entegrasyon çabalarını zorlaştırır.

Öte yandan, kapalı konut sitelerinde oturanların değerlerinin mahallelerde oturanlardan farklılaşmakta olup olmadığı da site sakinleri ile mahalle sakinleri arasındaki ilişkiler bağlamında oldukça önemlidir. Akademik literatürde, kapalı konut sitelerinde oturanların değerleri, genellikle mahallelerde oturanlardan farklılaştığına dair bazı analizlere rastlanabilmektedir. Her ne kadar bu konuda detaylı analizler yapabilmek için ayrıca akademik araştırmalar yapılması gerekseyse de akademik literatürün genel bir incelenmesi ve Başakşehir ve Sancaktepe’de gerçekleştirilen alan araştırmasında elde edilen bazı ipuçları vesilesiyle kesin olmayan bazı sonuçlar çıkarmak mümkün görünmektedir.

Kapalı konut sitelerinde oturanların değerleri, çevresel faktörler, kişisel tercihler ve yaşam deneyimleri gibi birçok faktöre bağlı olarak değişebilir. Bu siteler genellikle belirli bir sosyo-ekonomik gruba hitap etmektedirler. Bu sitelerde oturanların genellikle orta ve üst gelir grubundan olmaları onların değerlerini ve yaşam tarzlarını etkilemektedir. Örneğin, daha yüksek gelire sahip bireyler genellikle daha fazla eğitilmiş olmaktadır. Dolayısıyla bu da onların değerlerinde önemli değişimler meydana getirmektedir. Öte yandan kapalı konut sitelerinin genellikle güvenli ve topluluk hissini artıran ortamlar sunmaları, bu ortamlarda oturanların genellikle aile odaklı ve topluluklarına bağlı bir yaşam tarzını tercih etmelerine yol vermektedir. Mahallelerde oturanlar için böyle bir etkinin daha az olduğu varsayılabilir. Kapalı konut sitesi sakinlerinde değerlerin farklılaşmasına katkıda bulunan bir diğer husus ise, yaşam tarzı ve ihtiyaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapalı konut siteleri genellikle belirli bir yaşam tarzını desteklemek üzere tasarlanmış olduğu için, zamanla

spor tesisleri, çocuk oyun alanları ve sosyal etkinlikler gibi imkanlar, bu imkanları kullanmaya başlayan site sakinlerinin belirli bir yaşam tarzını benimsemelerine neden olabilmektedir.

Mahalle ve kapalı konut siteleri sakinleri arasında bireycilik ve toplumsalcılık yönünden farklılıklar olduğu varsayılsa bile bunun ne boyutları konusunda net bir ifade kullanmak mümkün görünmemektedir. Özellikle mahalle kültürünün daha toplumsalcı kapalı konut sitelerinde oluşmakta olan kültürün ise daha bireyci bir kültür olduğu konusunda kamuoyunda bir konsensüs olduğu görülmektedir. Bu sonuçta etkili olan hususlar arasında şunlar öne çıkmaktadır:

- Mahalleler genellikle uzun süredir kurulmuş topluluklar olduğu için sakinleri arasında güçlü toplumsal bağlar bulunmaktadır. Mahalle sakinleri, birbirlerine yardım etme, dayanışma gösterme ve komşuluk ilişkilerini sürdürme eğilimindedirler. Bu durum ise toplumsalcılığı destekleyen bir ortam sağlamaktadır.
- Kapalı konut siteleri genellikle daha kapalı bir yapıya sahiptir oldukları için sakinleri arasında daha az toplumsal etkileşim olmaktadır. Özellikle güvenlik nedenleriyle bu sitelerde sakinlerin birbirleriyle sınırlı etkileşim içinde olmaları bireycilik eğilimlerini desteklemektedir.
- Bireycilik ve toplumsalcılık eğilimlerinin genellikle toplumun genel sosyo-ekonomik yapısından etkilendiği bilinmektedir. Örneğin, daha yüksek gelir düzeyine sahip bireyler genellikle daha bireycilik odaklı olabilirken, daha düşük gelir düzeyine sahip bireyler toplumsal dayanışma ve yardımlaşma eğiliminde olmaktadır.
- Kapalı konut siteleri genellikle belirli bir yaşam tarzını desteklemek üzere tasarlanmıştır. Bazı sakinler daha özel ve izole bir yaşam tarzını tercih ederken, diğerleri toplum içinde daha aktif olmayı tercih etmektedir ki, bu durum bireycilik ve toplumsalcılık eğilimlerini etkileme potansiyeline sahiptir.

Mevcut akademik literatür oldukça gelişmiş görünmekle birlikte, bazı alanlarda ciddi bilgi boşlukları olduğu da göze çarpmaktadır. Bu boşlukların doldurulması, akademik literatüre önemli katkılar yapacaktır.

- Örneğin, sayıca oldukça fazla olan akademik araştırmalarda konut sakinlerinin deneyimleri ve görüşlerine başvurarak onları analiz eden çalışmalara çok az

rastlanmaktadır. Kültürel tercihler ve yaşam tarzlarının, kapalı konut siteleri sakinlerinin günlük yaşamlarında gerçekte nasıl bir etki yaptığının bilinmesi, konunun anlaşılabilmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Bu tez, işte bu konuda önemli bir işlev görmesi beklenmektedir. Ancak yine de bu tür araştırmaların sayıca artırılması ve daha fazla sitede araştırma yapılması tavsiye edilebilir.

- Öte yandan, mevcut araştırmaların önemli bir kısmının siteler arasında karşılaştırmaya önem verdiği görülmektedir. Halbuki tek bir kapalı ve güvenli site içindeki çeşitlilik potansiyelini, özellikle de daha büyük olanları araştıran çalışmalar oldukça değerli olacaktır.
- Ayrıca, Türkiye'de güvenli sitelerin uzun vadeli sosyal ve kültürel etkilerinin yeterince araştırılmamış olması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bu sitelerin gelişmesinin toplumun bütünü için ne gibi sonuçlara yol açabileceğinin araştırılması oldukça faydalı olacaktır.
- Çevrimiçi topluluklar ve sosyal medyanın güvenli sitelerdeki sosyal etkileşimi, kültürel tercihleri ve kimlik oluşumunu nasıl etkilediğinin yeterince araştırılmaması büyük bir eksikliktir
- Kapalı ve güvenli sitelerin çevredeki mahalleler ve kentsel dokuyla nasıl etkileşime girdikleri, sosyal ayrışmanın yanında iktisadi ve teknolojik alanlarda da ayrışmaya katkı sağlayıp sağlamadıkları araştırılmalıdır.
- Güvenlik ve yaşam tarzının ötesinde, insanların güvenli sitelerde yaşamayı tercih etmelerindeki daha derin motivasyonların neler olduğu, örneğin kültürel değerler ve özelemlerin ne ölçüde motivasyon sağladığı konusunda derinlikli araştırmalar gerçekleştirilmelidir.

Gelecekte gerçekleştirilebilecek bu konudaki akademik araştırmaların yukarıda özetlenen bilgi eksiklerini gidermeyi amaçlamaları önerilebilir. Yöntem konusunda da daha çok niteliksel, karşılaştırmalı ve karma yönteme dayanan araştırmaların tercih edilmesi önerilmektedir.

- Sakinlerle yapılan derinlemesine görüşmeler ve odak grupları, kapalı sitelerdeki kültürel tercihler ve yaşam tarzları hakkındaki deneyimlerine ve bakış açılarına ilişkin değerli bilgiler sağlayabilir.

- Türkiye'deki farklı bölgeler veya sosyoekonomik kategorilerdeki güvenlikli sitelerin karşılaştırılması, kültürel baēlama dayalı sosyal farklılaşmadaki farklılıkları ortaya çıkarabilir.
- Niceliksel ve niteliksel yöntemlerin birleştirilmesi, güvenlikli sitelerdeki sosyal farklılaşma, kültürel tercihler ve yaşam tarzı kalıpları arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını saēlayabilir.

Gelecekteki araştırmalar, bu boşlukları ele alarak, Türk güvenlikli sitelerdeki sosyal dinamiklerin ve bunların Türk toplumu üzerindeki potansiyel etkilerinin daha zengin bir şekilde anlaşılmasını saēlayabilir.

KAYNAKÇA

Aalbers, Manuel, 2003, "The double function of the gate: Social inclusion and exclusion in gated communities and security zones", Paper presented **at the conference 'Gated communities: Building social division of safer communities?'** 18th and 19th September, University of Glasgow.

Ababsa, Myriam, 2013, "Urban Policies Shaped by Economic Models", **Atlas of Jordan**, edited by Myriam Ababsa, Presses de l'Ifpo.

Akalın, Mehmet, 2016, "Mekânsal Ayrışmanın Bir Yeni Biçimi Olarak Kapalı/Kapılı Siteler: Akkent Konutları Örneği", **Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, ss. 923-956.

Akar, Hande, 2023, **Küresel Salgın Süreci Sonucu Dönüşen Mimarlık- Çevre -İnsan İlişkileri: Konutun Kavramsal ve İşlevsel Değişimi**, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Akbulut, M. Tolga ve İlke Aytar, 2012, "İstanbul Ölçeğinde Kapalı (Konut) Siteleri: Tercih Nedenleri ve Gelişimi", "İstanbul Ölçeğinde Kapalı (Konut) Siteleri: Tercih Nedenleri ve Gelişimi", **Mimarist**, Cilt 12, Sayı 45, Güz.

Akdoğan, Nuri, 2020, **Kimlik Yönetim Stratejilerinin Grup Üyeliği Kaynaklı Belirleyicileri**, Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akgün, Asiye, 2014, "Ayrışma-Ayrıştırma Temelli Mekânsal Pratiklerin Toplumsal Pratiklerle İlişkisi Üzerine Bir Çalışma", **İdealkent**, Sayı 12, ss. 28-39.

Akın, Mahmut Hakkı, 2012, "Türkiye'de Muhafazakarlığın Direnme Odağı Olarak Aile", **Muhafazakâr Düşünce**, Sayı: 31, ss. 3-20.

Akpınar, İpek Y. Ve Nurbın Kahvecioğlu, 2007, "Küresel İstanbul'un Mekansallaşması: Kapalı Özel Siteler", **Kent-Kültür-Konut Bildiri Kitabı**, 168-175, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Akyol Altun, Didem, 2012, "İzmir'de Yeni Bir Konut Üretim Süreci Olarak Kapalı Konut Siteleri", **İdealkent**, Cilt 3, Sayı 6, ss. 40-61.

Akyol Altun, Didem ve Eylem Bal, 2022, "Ulusal ve Uluslararası Ölçekte Kapalı Konut Sitesi Çalışmalarının Bibliyotektik Profili", **Tykhe**, Cilt 7, Sayı 13.

Akyol Altun, Didem, 2010, "Kapalı Konut Siteleri ve Mahalle Kavramı", **İdeal Kent Dergisi**, Sayı 2, ss. 216-244.

Aliğaoğlu, Alpaslan, 2022, "Türkiye’de Şehirleşme Deneyimleri: Sosyo-Mekânsal Görünümler", **SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 57, ss. 170-191.

Andersen, Hans Skifter, 2004, **Urban Sores. On the Interaction Between Segregation, Urban Decay and Deprived Neighbourhoods**, Danish Building and Social Research.

Akbulut, M. Tolga ve İlke Aytar, 2012, "İstanbul Ölçeğinde Kapalı (Konut) Siteleri: Tercih Nedenleri ve Gelişimi", "İstanbul Ölçeğinde Kapalı (Konut) Siteleri: Tercih Nedenleri ve Gelişimi", **Mimarist**, Cilt 12, Sayı 45, Güz.

Akçaoğlu, A., 2018, **Zarif ve Dinen Makbul: Muhafazakâr Üst Orta Sınıf Habitusu**. 2. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Akdoğan, Nuri, 2020, **Kimlik Yönetim Stratejilerinin Grup Üyeliği Kaynaklı Belirleyicileri**, Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akpınar, İpek Y. Ve Nurbın Kahvecioğlu, 2007, "Küresel İstanbul’un Mekansallaşması: Kapalı Özel Siteler", **Kent-Kültür-Konut Bildiri Kitabı**, 168-175, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Akyol Altun, Didem, 2008, "Yeni Yaşam Tarzları: Kapalı Konut Yerleşkeleri", **DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi**, Cilt: 10 Sayı: 3. ss. 73-83.

Alada, Adalet, 1989, **Osmanlı-Türk Mahallesi, Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Albayrak evleri site yönetimi, 2024, **Site Kuralları**, Albayrak Evleri Mavişehir Site Yönetimi, indirme tarihi, 03. 05. 2024, <https://albayrakevleri.com/sitemiz-hakkinda/site-kurallari>

Aliğaoğlu, Alpaslan, 2022, "Türkiye’de Şehirleşme Deneyimleri: Sosyo-Mekânsal Görünümler", **SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 57, ss. 170-191.

Alca, Deniz, 2021, "Liberal muhafazakârlıktan muhafazakâr demokratlığa: Türkiye’de yeni muhafazakârlık", **Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, ss. 56 – 77.

Alpaykut, Seda Senem, 2011, **İstanbul’da Yeni Konut Biçimi Olarak Kapalı Siteler: Karşılaştırmalı bir Analiz**, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.

Altman, Irwin ve Martin M., Chemers, 1980, **Culture and Environment**, California: Thomson Brooks/Cole Publishing.

Alver, Köksal, 2007, **Siteril Hayatlar: Kentte Mekânsal Ayrışma ve Güvenlikli Siteler**. Ankara: Hece.

Alver, Köksal, 2010, "Mahalle: Mekân ve Hayatın Esrarlı Birlikteliği", **İdeal Kent Dergisi**. Sayı 2, ss. 116-139.

Arendell, Terry, 2000, "Conceiving and Investigating Motherhood: The Decade's Scholarship", **Journal of Marriage and Family**, Vol. 62, No. 4, ss. 1192-1207.

Anderson, Elijah, 2000, **Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City Reprint Edition**,

ArchitectureStorage, 2015, Kamusal Alanda Mahremiyet, 10 Aralık 2015,
<https://architecturestorage.blogspot.com/2015/12/kamusal-alanda-mahremiyet.html>

Anderson, Elijah, 2000, **Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City Reprint Edition**,

Asfour, Omar S., 2022, "Housing Experience in Gated Communities in the Time of Pandemics: Lessons Learned from COVID-19", **Int. J. Environ. Res. Public Health**, Cilt 19, Sayı 4.

Ateş, Hamza, 2023, "Türk Dünyasında Özgün ve Alternatif Bir Yerel Yönetim Kurumu: Mahalle Örgütlenmesi ve Aksaçlılar Meclisi", **KAYFOR Bişkek**, Manas Üniversitesi, Bişkek.

Ateş, Hamza ve Naime Merve Karacaoğlu Yıldız, 2022, "Kentin Yeni Gettoları: Kapalı Konut Sitelerinin Yönetimsel ve Sosyal Sorunları", **Journal of Civilization Studies**, Cilt 7, Sayı 1, ss. 48-60.

Atkinson, R., 2010, "The Good Enclave: Neighbourhood Segregation and Household Privacy in Unequal Societies", **ENHR Conference in İstanbul, Urban Dynamics and Housing Change: Crossing into the 2nd Decade of the 3rd Millennium**, 4-7July, İstanbul, Turkey

Atkinson, R. and J. Flint, 2003, "Fortress UK? Gated communities, the spatial revolt of the elites and time-space trajectories of segregation", Keynote paper presented at the conference '**Gated communities: Building social division or safer communities?**' 18th and 19th September University of Glasgow.

Atkinson, Rowland ve Sarah Blandy, 2007, **Gated Communities: International Perspectives**, Routledge.

Aydın Yönet, Neslihan, 2011, **Korumalı Yerleşimlerin Tercih Sebeplerinde Etkili Olan Faktörleri Açıklamaya Yönelik Kavramsal Bir Model**, Doktora Tezi, İTÜ.

Aydın, S., 2012, "İstanbul'da Orta Sınıf ve Kapalı Siteler", **İdeal Kent**, Sayı: 6, 96-123

Aytar, İlke, 2010, İstanbul **Genelinde Yeni Gelişen Kapalı Sitelerin Yerleşim Verileri ve Özelliklerinin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Ayten, Sevim, 2011, **Kapalı Sitelerin Sosyal ve Mekânsal Yapısının Ankara Örneğinde İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Azak, Yakup ve Göklem Tekdemir, 2021, "Mekânla Belirlenen Yaşamlar: Güvenlikli Konutlarda Yaşamak", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 20, Sayı 77, ss. 340-355.

Bağcı, İkrâm, 2021, "Muhafazakâr ve Seküler Gençler Arasındaki Sosyal Mesafe Oranlarının Bir Arada Yaşam Açısından Analizi", **Gençlik Araştırmaları Dergisi**, Cilt 9, Sayı 25, ss. 1-25.

Bali, Rifat, 2007, **Tarz-ı Hayattan Life Style'a: Yeni Seçkinler, Yeni Mekânlar, Yeni Yaşamlar**, İstanbul: İletişim Yayınları, 11. Baskı

Barbarosoğlu, Fatma, 2013, **Şov ve Mahrem**, 2.bs., İstanbul, Profil Yayıncılık.

Bartu, Ayfer, 2001, "Kentsel Ayrışım: İstanbul'daki Yeni Yerleşimler ve Kemer Country Örneği", **21. Yüzyıl Karşısında Kent ve İnsan** içinde, (der.) Firdevs Gümüsoğlu, Bağlam Yayınları, İstanbul.

Bayram, Ahmet Müfit, 2010, "Kent ve Konutu Tartışmak" **Dosya 20 Dergisi**, Yıl: 2010, Sayı: Eylül, ss. 3–6.

Beibei Tang, 2017, **China's Housing Middle Class: Changing Urban Life in Gated Communities**, London: Routledge.

Bektaş, Barbaros, 2011, "Kapalı Siteler Üzerine Yerel Bir Değerlendirme: Mersin Örneği", **Toplum ve Demokrasi**, Yıl 5, Sayı 11, Ocak-Haziran, ss. 97-114.

Berger, Roland ve Ernst, Richard, 2008, "Tackling Social Fragmentation", **Global Economic Symposium 2008** (GES), 4-5 September 2008, Plön Castle, Schleswig-Holstein, Germany

Bilir, Selime, 2009, **Tüketicilerin Yaşam Tarzlarına Göre İndirimli Fabrika Alışverişi Merkezleri Tercih Sebeplerinin İncelenmesine Yönelik İstanbul İlinde Pilot Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Blakely, Edward J. And Mary Gail Snyder, 1997, **Fortress America: Gated Communities in the United States**, Washington D.C.: Brookings Institution Press.

Blakely, Edward J. And Mary Gail Snyder, 1998, "Separate Places: Crime and Security in Gated Communities", in M. Felson and R.B. Peiser (eds.), **Reducing Crime Through Real Estate Development and Management**, ss. 53-70. Washington, D.C.: Urban Land Institute.

Blandy, Sarah ve Lister, D. (2006) "Gated Communities: (Ne)Gating community development?" in **Gated Communities**, R. Atkinson & S. Blandy (Eds), ss. 97-111), USA: Routledge.

Blumer, Herbert, 1969, **Symbolic Interactionism: Perspective and Method**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.

Borsdorf, Axel; Rodrigo Hidalgo, and Sonia Vidal-Koppmann, 2016, "Social segregation and gated communities in Santiago de Chile and Buenos Aires: A comparison", **Habitat International**, issue 54, ss. 18-27.

Bosworth, Steven, Dennis Snower, 2019, **The Interplay of Economic, Social, and Political Fragmentation**, Department of Economics / University of Reading, Discussion Paper No. 2019-1.

Bourdieu, Pierre, 1984, **Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste**, R. Nice (İng. Çev.), Londra: Routledge – Kegan Paul.

Brenner, Neil and Nick Theodore, 2002, "Cities and the Geographies of Actually Existing Neoliberalism". **Antipode**, Cilt 34, Sayı 3, ss. 349-379.

Brenner, P. Serpe, R. & Stryker, S., 2018, "Role-Specific Self-Efficacy as Precedent and Product of the Identity Model", **Sociological Perspectives**. Cilt 61, Sayı1, ss. 57-80.

Bridge, Gary, 2005, **Reason in the City of Difference: Pragmatism, Communicative Action and Contemporary Urbanism**, London: Routledge.

Buğra, Ayşe ve Osman Savaşkan, 2014, **Türkiye’de Yeni Kapitalizm: Siyaset, Din ve İş Dünyası**, İstanbul: İletişim Yayınları.

Burke, Matthew, 2001, "The Pedestrian Behaviour of Residents in Gated Communities". **Walking the 21st Century**, Australia, 20-22 February 2001. Western Perth. p. 1-12.

Calderia, Teresa, 1996, "Fortified Enclaves: The New Urban Segregation". **Public Culture**, Sayı 8, ss. 303-328.

Caldeira, T. (1999). "Sao Paulo’da Yeni Mekânsal Ayrımlaşma Yapısı. Duvarlar İnşa Etmek". **Birikim**, (123), 87-96.

Calderia, Teresa P.R, 2000, **City of Walls: Crime, Segregation, and Citizenship in São Paulo**, California: University of California Press.

Can, Aynur, 2012, **Teori ile Pratik Arasında Mekân**, İstanbul: Şehir Düşünce Merkezi.

Candaş, Esin, 2007, **İstanbul’da Dışa Kapalı Konut Sitelerinin Tasarımında Güvenlik Konusunun İrdelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Cansever, Turgut, 1996, "İslâm Mimarîsi Üzerine Düşünceler", **Divan: Disiplinler arası Çalışmalar Dergisi**, Cilt I, Sayı 1, ss: 119-146.

Cansever, Turgut, 2014, **İslam’da Şehir ve Mimari**, İstanbul: Timaş.

Carvalho, M., George, R. V., and Anthony, K. H., 1997, 'Residential satisfaction in a condomínios exclusivos (gate-guarded neighbourhoods) in Brazil', **Environment and Behavior**, 29: 734-68.6.

Castells, Manuel, 1996, **The Information Age: Economy, Society & Culture**, volume 1 – The Rics of the Network Society, Oxford Blackwell.

Castells, Manuel, 1997, **Kent, Sınıf, İktidar**, Çev. A. Erendil, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Castells, Manuel, 2002, "The Urban Ideology", n Ida Susser (Ed.), **The Castells Reader on Cities and Social Theory**, ss.34-44, Blackwell.

Charlton, Sarah ve Katherine Watson, "Housing Policy and Practice in Post-Apartheid South Africa"

Choong, Stephanie, 2023, "Gated and Guarded Communities in Malaysia: A Complete Guide", **iproperly**, 8 Feb 2023, <https://www.iproperty.com.my/guides/gated-guarded-communities-malaysia-49867>

Cihan, Meryem Melis ve Ebru Erdönmez Dinçer, 2018, "Sınırlandırılmış Konut Alanları Üzerinden Konut-Kamusal Alan İlişkilerinin Yeniden İrdelenmesi", **Megarön**, Cilt 13, Sayı 1, ss. 102-116.

Colomina, B., 2011, **Mahremiyet ve Kamusalılık**, Çev: Aziz Ufuk Kılıç, İstanbul: Metis Yayınları.

CORDIS, 2013, **The Challenge of Private Urban Governance and the Rise of Gated Communities in Europe**, <https://cordis.europa.eu/project/id/219867/reporting>

Çakır, Erkan, 2023, "21. Yüzyılda Kentsel Dönüşüm ve Yeni Eğilimler", **Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 7, Sayı 18, ss.118-144.

Çakır, Onurcan, 2024, "İnsanlık Tarihi Boyunca Barınma Çözümleri ve Gelecekte Gelenekseli Arayış", **Yapı Dergisi**, <https://yapidergisi.com/insanlik-tarihi-boyunca-barinma-cozumleri-ve-gelecekte-gelenekseli-arayis/>

Çavdar, Ayşe, 2010, "Müslüman Getto Çakma Modernite", **Express**, Sayı 115, ss: 44-48.

Çavdar, Ayşe, 2011, "İslamcı Hafızanın Şehir Tahayyülü", **Express**, Sayı 119, ss. 19-23.

Çavdar, Ayşe, 2013, **İstanbul: Müstesna şehrin istisna hâli**, İstanbul: Sel Yayıncılık.

Çavdar, Ayşe, 2014, **Loss of Modesty: The Adventure of Muslim Family from Mahalle to Gated Community**, unpublished Ph.D. dissertation, European University of Viadrina, Frankfurt-Oder.

Çetin, İhsan, 2012, "Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme Biçimleri", **İdealkent**, No 7, ss. 160-166.

Çelik, Tuğçe ve Zeliha Şahin Çağlı, 2023, "Urban and Spatial View of Gated Communities as Transformation Products: An Experimental Study", **Journal of Architecture, Arts and Heritage**, Vol. 2, Issue 1.

Danış, Didem (2001) **Suburbanization and a Suburban Community in Turkey: The Case of Bahçeşehir**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sosyoloji Bölümü, ODTÜ.

Davis, Mike, 2006, **City of Quartz: Excavating the Future in Los Angeles**, London: Verso.

Demirdağ, İsmail, Elif Bengi Güneş, Çağla Hansu, Sunay Bilge, 2023, "COVID-19 Pandemisini Kentleşme Sorunlarıyla Ele Almak: Türkiye Örneği", **Planlama**, Cilt 33, No 3, ss.467–485.

Demirezen, İsmail, 2016, "Türkiye’de Muhafazakâr Kesimin Değişen Hayat Tarzı", **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl 9, Sayı 2, ss.547-560

De Mooij, Marieke K., 2003, **Customer Behavior and Culture: Consequences For Global Marketing and Advertising**, Amerika: Sage.

Denis, Eric, 2006, "Cairo as Neoliberal Capital: From Walled City to Gated Communities". in D. Singerman & P. Ammar (Eds.), **Cairo Cosmopolitan: Politics, Culture and Space in The New Globalized Middle East** (pp. 47-72). Cairo: The American University in Cairo Press.

Doğan, Muhammed Cemil ve Mehtap Özbayraktar, 2023, "Sosyal ve Mekânsal Ayrışmanın Dışa Kapalı Konut Yerleşimleri Kapsamında Ölçekler Arası Analizi: Bir Yöntem Önerisi", **Planlama**, Cilt 33, Sayı 3, ss. 375–392.

Duneier, Mitchell, 2000, **Sidewalk**, New York: Farrar, Straus and Giroux.

Ekinci, Oktay, 2003, "Varoşlardaki Komşular" ve bir "1 Mayıs’ın anımsattıkları". **Mimarist**, Sayı 2003/2, ss. 80-83.

Ekşi, Kadem, 2022, **Deprem, Dirençli Şehirler ve İstanbul**, İstanbul: Yalın Yayıncılık.

Emlak Kulisi, 2024, Muhafazakar Konut Projeleri, <https://emlakkulisi.com.tr/muhafazakar-konut-projeleri/260823>

Enlil, Zeynep Merey, 2003, "1980 sonrası İstanbul’da Toplumsal Ayrışmanın Mekânsal İzdüşümleri", **Mimarist**, Sayı 2003/2, ss. 84-89.

Erdem, Sezgin, 2020, "Yapısal Sembolik Etkileşimcilik ve Kimlik Teorisi", **Sosyal Ve Beşeri Bilimleri Dergisi**, Cilt: 12, No: 1, ss. 51-66.

Erdoğan, E.ve Semerci, P. U., 2018, **Fanustan Diyaloglar, Türkiye’de Kutuplaşmanın Boyutları**. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Erdönmez, Ebru ve Altan Akı, 2005, "Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri" **Megaron Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, s. 67–87.

Erginöz, Atakan Evrim, 2010, **İstanbul’da Kapalı Sitelerin Konut Hoşnutluğu Açısından Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Erman, Tahire, 2010, "Kent, Konut ve Taşıdığı Anlamlar: Bağlamlandırılmış ('Contextualized') Bir Yaklaşım", **Dosya 20 Dergisi**, Eylül 2010.

Erman, Onur ve Leyla Figen Geyyas Gören, 2022, "Konut ve Kültür İlişkisi Bağlamında Gaziantep Geleneksel Konutunda Üretimin Mekâna Yansıması", **Millî Folklor**, Cilt 17, Sayı 135, ss.173-189.

Eroğlu, Erol, 2015, "Geçmişten Günümüze Sosyal Normlar", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı 50, ss. 299-308.

Ertürk, Mustafa ve Gökhan Gökdemir , 2017, “Sosyo-Kültürel Farklılıkların Mekân Kullanımına Etkilerine Karşılaştırılmalı Bir Örnek: Kültür ve Gülveren Mahalleleri”, **Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı 1, ss. 185 – 192.

Esen, Orhan and Rieniets, Tim, 2008, "Fortress Istanbul. Gated Communities and the Socio-Urban Transformation" in **Public Istanbul: Spaces and Spheres of the Urban**, edited by Frank Eckardt and Kathrin Wildner, Bielefeld: transcript Verlag, pp. 83-112.

Fainstein, Susan and Scott Campbell, 1996, “Introduction: Theories of Urban Development and Their Implications for Policy and Planning”, in **Readings in Urban Theory**, Oxford: Blackwell.

Forster, Clive, 2004, **Gated Communities in South Africa: Comparison of Four Case Studies in Gauteng**, K Landman, BP615.

Fridin Özgür, Ebru, 2004, **Sosyal ve Mekânsal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul-Çekmeköy Örneği**, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehircilik Anabilim Dalı, İstanbul.

Fridin Özgür, Ebru, 2006’a, “Sosyal ve Mekânsal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul, Çekmeköy Örneği”, **Planlama Dergisi**, Sayı: 4, s. 79–95.

Fridin Özgür, Ebru, 2006b, **Sosyal ve Mekânsal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri Kapalı Siteler: İstanbul-Çekmeköy Örneği**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Garip, Banu, 2010, **Dışa Kapalı Konut Yerleşimlerinde Sosyal İhtiyaçların Fiziksel ve Sosyal Etkileşim Çerçevesinde İrdelenmesi** (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Giddens, Anthony, 1998, **Modernliğin Sonuçları**. E. Kusdil (Çev.). Ankara: Ayrıntı Yayınları.

Giglia, Andrea, 2003, “Gated Communities in Mexico City”,
<http://www.bristol.ac.uk/sps/cnrpapersword/gated/giglia.doc>.

Giroir, Guillaume, 2004, **Gated Communities, Clubs in a Club System. The case of Beijing (China)**, <http://www.bristol.ac.uk/sps/cnrpapersword/gated/giroir.doc>.

Glasze, Chris Webster ve Klaus Frantz, 2011, **Private Cities: Global and Local Perspectives**, Routledge.

Gooblar, Aron, 2002, “Outside the Walls: Urban Gated Communities and their Regulation within the British Planning System”, **European Planning Studies**, Cilt. 10, Sayı. 3, ss. 321-334,

- Gökulu, Gökhan, 2019, "Sembolik Etkileşimci Teorinin Gündelik Yaşam Sosyolojisine Katkıları", **EKEV Akademi Dergisi**, Sayı 80, ss. 173 – 190.
- Göle, Nilüfer, 1999, "Modernleşme Bağlamında İslami Kimlik Arayışı", **Türkiye’de Modernleşme ve Ulusal Kimlik**. ed. Sibel Bozdoğan- Reşit Kasaba, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Göle, Nilüfer, 2002, **Melez Desenler: İslam ve Modernlik Üzerine**, İstanbul: Metis Yayınları
- Göle, Nilüfer, 2011, **Mahrem’in Göçü**, haz. Ayşe Çavdar, İstanbul: Hayy kitap.
- Göle, Nilüfer, 2013, **İslam’ın Yeni Kamusal Yüzleri**, İstanbul: Metis Yayınları.
- Göle, Nilüfer, 2014, **Seküler ve Dinsel: Aşınan Sınırlar**, İstanbul: Metis Yayınları.
- Göle, Nilüfer, 2016, **Modern Mahrem: Medeniyet ve Örtünme**, İstanbul: Metis Yayınları
- Grant, Jill, 2003, "Planning Responses to Gated Communities in Canada", **Housing Studies**, Cilt 20, Sayı 2, s. 277-289.
- Grant, Jill ve Lindsey Mittelsteadt, 2004, "Types Of Gated Communities", **Environment and Planning B: Planning and Design**, Cilt 31, Sayı 6, ss. 913-930.
- Güleç Solak, Sevcan, 2017, "Mekân-Kimlik Etkileşimi: Kavramsal ve Kuramsal Bir Bakış", **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 6, Sayı 1.
- Gülümser, A. Ahu, 2005, **İstanbul’un Değişen Yüzü: Korumalı Yerleşmeler**. Yüksek Lisans Tezi. İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gündüz, Nurullah, 2015, "Mekânsal Ayrışmanın Öz Dışlanma Sorunu: Başakşehir 4. ve 5. Etaplar Örneği". **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 8, Sayı 39, ss. 467-476.
- Güney, Z., 2008, **Altın kafesler içinde sürdürülen hayatlar**,
<http://www.arkitera.com/h36633-altin-kafesler-icinde-surdurulen-hayatlar.html>
- Güngör, Özcan, 2013, "Sosyolojik Bir Teori Olarak Sembolik Etkileşimciliğin Ontolojik Temeli ve Din Olgusu", **AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:13, Sayı:1, ss. 57-91.
- Gürer, Tan. Kâmil, 2016, "Tipo morfoloji: Kentsel Mekânın Yapısını Anlamak", **İdeal Kent Araştırmaları Dergisi**, Cilt 7, Sayı 18, ss. 8-21.
- Halaç, Hicran Hanım ve Büşra Sağlam Doru, 2019, "Türk Konutunda Mahremiyet İçin Düzenlemeler", **The Journal of Social Sciences**, Cilt 6, Sayı 38, ss. 50-72.
- Hamama, Badiaa and Jian Liu, 2020, "What is beyond the edges? Gated communities and their role in China’s desire for harmonious cities", **City Territ Archit**, Cilt 7, Sayı 13.
- Harvey, David, 1997, **Postmodernliğin Durumu**, (çev. Sungur Savran) Metis: Ankara.

Harvey, David, 2002, "Sınıfsal Yapı ve Mekânsal Farklılaşma Kuramı", **20. Yüzyıl Kenti**, Bülent Duru-Ayten Alkan (der ve çev). Ss. 146-172, İstanbul: İmge Yayınevi.

Harvey, David, 2002, "Sınıfsal Yapı ve Mekânsal Farklılaşma", içinde Bülent Duru (Çev.), **20. Yüzyıl Kenti** (ss. 147-172). Ankara: İmge.

Harvey, David, 2008, "The Right to the City", **New Left Review**, Sayı 53, ss. 23-40.

Hayır, Meryem, 2009, **İstanbul Başakşehir'de Şehirleşme Süreci**, İstanbul: Çantay Kitabevi.

Herdem, Baran, 2024, **Toplumsal Statü Kapısının Altın Anahtarları: Konut Mekânları**, file:///C:/Users/ME%C3%9C/Downloads/Toplumsal_Statü_Kapisinin_Altın_Anahtarları%20(1).pdf

Hogg, Michael A. vd. "A Tale of Two Theories: A Critical Comparison of Identity Theory with Social Identity Theory", **Social Psychology Quarterly**, Cilt 58, Sayı 4, ss. 255-269.

Işık, Oğuz, Pınarcıoğlu, Melih, 2003, **Nöbetleşe Yoksulluk: Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları: Sultanbeyli Örneği**, İletişim, İstanbul

İlgen, Sibel, 2009, **Metalaşan Konut ve Çevresi: Kapalı Siteler**, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ.

İşçi, Metin, 2000, "Kültürümüzün Uluslararası Boyutları", **Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, ss. 35-47.

Jacobs, J., 2011, **Büyük Amerikan Şehirlerinin Ölümü ve Yaşamı**, Metis Yayınları, İstanbul.

Jha, Ramanath, 2022, "The rise of gated communities in Indian cities", **Urban Futures**, <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-rise-of-gated-communities-in-indian-cities>

Jürgen, F., 1998. "Social Inequality, Segregation and Urban Conflict: the Case of Hamburg", **Urban Segregation and Welfare State** içinde, ed. Sako Musterd ve Wim Ostendorf, Routledge, London, pp. 168-190.

Kaplan, Fatih, 2022, **Konuttaki Değişim ve Dindarlık; Kültür, Kimlik İlişkisi**, <https://www.iskilipost.com/m/news.php?id=4507>

Kaplan, Merve ve Mahmut Yardımcıoğlu, 2020, "Alan, Habitus ve Sermaye Kavramlarıyla Pierre Bourdieu", **HABITUS Toplumbilim Dergisi**, 2020 Sayı/Issue 1

Kathiravelu, Laavanya, 2016, "The Divided City: Gated Communities, Everyday Mobilities and Public Space", in **Migrant Dubai: Low Wage Workers and The Construction of A Global City** (pp. 134-180). London: Palgrave Macmillan UK.

Kaufman, Jerome L., 1998, "Chicago: segregation and new urban poverty", içinde Musterd, S. ve Ostendorf, W. (Eds), **Urban Segregation and Welfare State**, ss. 45-63, NY: Routledge Press.

Kesim Güven, Sevgi ve Altan Kar, 2013, “Kutuplaştırmanın Yeni Mekânları: Kapalı Siteler”, **Folklor/Edebiyat**, cilt:19, sayı:75, 2013/3.

Kılıç, Hümeysra, 2015, **Kent ve Kentli Kimliğinin Günümüz Konut Lansmanları Üzerinden Okunması: İstanbul’daki Son Dönem Kapalı Konut Siteleri**, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kıran, Elif, 2014, **1980 Sonrası Dönemde Türkiye’de Muhafazakâr Bireylerin Tüketim Toplumunda Var Olma Deneyimleri**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Knox, Paul and Steven Pinch, 2000, **Urban Social Geography**, Routledge, New York.

Kohn, Margaret, 2004, **Brave New Neighborhoods: The Privatization of Public Space**, Routledge.

Kon, Kim and Heewon Chung, 2023, **Gated Communities and the Digital Polis: Rethinking Subjectivity, Reality, Exclusion, and Cooperation in an Urban Future**, Singapore: Springer

Kösoğlu, Nevzat, 2023, **Milli Kültür ve Kimlik**, İstanbul: Ötüken.

Kuppinger, Petra, 2012, “Dışlayıcı Yeşillik: Kahire’de Yeni Güvenlikli Siteler (Exclusive Greenery: New Gated Communities in Cairo)”, (çev. Şerife Geniş), **İdeal Kent Dergisi**, 6, Mayıs 2012, ss. 10-39.

Kurtuluş, Hatice, 2005, **İstanbul’da Kentsel Ayrışma: Mekânsal Dönüşümde Farklı Boyutlar**, Bağlam, İstanbul,

Kurtuluş, Hatice, 2003, “Mekânda Billurlaşan Kentsel Kimlikler: İstanbul’da Yeni Sınıfsal Kimlikler ve Mekânsal Ayrışmanın Bazı Boyutları”, **Doğu-Batı**, Sayı 23.

Kurtuluş, Hatice, 2005c, “Bir Ütopya Olarak Bahçeşehir”, H. Kurtuluş (Der.), **İstanbul’da Kentsel Ayrışma** (ss. 77-123). Ankara: Bağlam Yayıncılık.

Kurtuluş, Hatice, 2005a, “İstanbul’da kapalı yerleşmeler Beykoz Konakları Örneği”, iç. **İstanbul’da kentsel ayrışma** (Edt. Hatice Kurtuluş), İstanbul: Bağlam Yayınları, ss: 161-186.

Landman, Karina, 2000, **An International Review of Gated Communities**, Pretoria: CSIR Publication.

Lees, Loretta, Hyun Bang Shin, and Ernesto Lopez-Morales, 2016, **Planetary gentrification**, Cambridge, England, and Malden, MA: Polity Press.

Lefebvre, Henri, 1971, **Everyday Life in the Modern World**, NY: Harper&Row Publishers.

Lefebvre, Henri, 1991, **The Production of Space**, Oxford: Blackwell.

Lefebvre, Henri, 1996, "Right to the City", in E. Kofman and E. Lebas (Ed.), *Writings on Cities*, ss.122-132, Oxford: Blackwell.

Le Goix, Renaud, 2003, **Gated Communities Sprawl in Southern California and Social Segregation**, <http://www.bristol.ac.uk/sps/cnrpapersword/gated/goix.doc>.

Le Goix, R., 2005, "Gated Communities: Sprawl and Social Segregation in Southern California", **Housing Studies**, Vol.20, No.2, pp. 323-343.

Leisch, Harald, 2002, "Gated Communities in Indonesia", **Cities**, Cilt 19, Sayı 5, ss.341-350.

Lemanski, Charlotte, 2014, "Hybrid Gentrification in South Africa: Theorizing Across Southern and Northern Cities", **Urban Studies**, Cilt 51, Sayı 14, ss. 2943–2960.

Low, Setha. M., 2001, 'The edge and the center: Gated communities and the discourse of urban fear', **American Anthropologist**, Sayı 103, ss. 45-58.

Low, Setha, 2003, **Behind the Gates: Life, Security, and the Pursuit of Happiness in Fortress America**, New York: Routledge.

Low, M. Setha, 2008, "Fortification of Residential Neighbourhoods and the New Emotions of Home", **Housing, Theory and Society**, Vol.25, No.1, pp. 47-65.

Manzi, Toni and Bill Smith Bowers, 2005, "Gated Communities as Club Goods: Segregation or Social Cohesion", **Housing Studies**, Cilt 20, Sayı 2, ss. 345-359.

Marafi, Safaa, 2011, **The Neoliberal Dream of Segregation -Rethinking Gated Communities in Greater Cairo- A Case Study -Al-Rehab City Gated Community- Egypt**, Master's Thesis, The American University in Cairo.

Marcuse, P., 1997, "Walls of Fear and Walls of Support", in N. Ellin (Ed.) **Architecture of Fear**, pp. 101–114. New York: Princeton Architectural Press.

Marcuse, Peter, 2005, "Enclaves Yes, Ghettos No, Segregation and The State". D. P. Varady (Der.) **Desegregating The City, Ghettos, Enclaves & Inequality**, ss. 15-30, Albany: State University of New York Press.

Mardin, Şerif, 1990, **Türkiye’de Modernleşme ve Ulusal Kimlik**, (Çev. Nurettin Elhüseyni): İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Yayın No 55.

Marks, Monica K., "Emerging from the Shadows? Gated Communities' Contribution to Urban Africa",

Marshall, Gordon, 1999, **Sosyoloji Sözlüğü**, D. Akınbay ve D. Kömürcü (Çev.), Ankara: Bilim Sanat Yayınları.

McKenzie, Evan, 1998, "Fortress America: Gated Communities in the United States", **Political Science Quarterly**, Cilt 113, Sayı 3, ss. 531–533.

Mckenzie, Evan, 2006, "Constructing the Pomerium in Las Vegas: A Case Study of Emerging Trends in American Gated Communities", in **Gated Communities**, R. Atkinson & S. Blandy (Eds.), ss.1-17, USA: Routledge.

Moura, C. P., 2003, "Gates and Open Spaces: New Arrangements in Brazil", **International Gated Communities Conference: Building Social Division or Safer Communities?** 18-19 Eylül 2003, University of Glasgow, Sf. 1-11.

Mumford, Lewis, 2000, "What Is a City?", in R. T. LeGates & F. Stout (Ed.), **The City Reader**, London and New York: Routledge.

Murray, Martin J., 2011, **City of Extremes: The Spatial Politics of Johannesburg**, Duke University Press.

Mutalib, N. F. A., Aziz, W. N. A. W. A., Noor, N. A. M., & Eves, C., 2012, "Gated and Guarded Community (GACOS) in Malaysia: Worth or not?", **International Conference On Real Estate 2012 (INTEREC 2012)**, Kuala Lumpur. Retrieved from <http://eprints.qut.edu.au/56928/>

Mumford, Lewis, 1961, **The City in History: Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects**. Harcourt, Brace & World Publishers, New York.

Mutlu, Esra ve Çiğdem Varol, 2017," Sosyo-Ekonomik Farklılaşma ve Mekânsal Ayrışma: Bursa Metropolitan Alanı Analizi", **Megaron**, Cilt 12, Sayı 1, ss. 87-105.

Odabaşı, Yavuz ve Gülfidan Barış, 2005, **Tüketici Davranışı**, 5.bs., İstanbul: MediaCat.

Onur, Demet, 2012, **Türkiye’de Kapalı Topluluk Yerleşimleri Edirne Avrupa Kent Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Onur, Demet, 2020, "Kentsel Güvenlik İhtiyacının Toplumsal ve Mekânsal Yansıması: Kapalı Topluluklar", **Journal of Awareness** Cilt 5, Sayı 2, ss. 201-212

Ökten, Sadettin, 2023, "İslam'da Bütün Kullara Yer Var Modernite de yok", Medeniyet Ufku, <https://www.youtube.com/watch?v=IyaAO3g8Kg>

Öncü, A., 2005, **Mekân, Kültür, İktidar, Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler**, İstanbul: İletişim Yayınları.

Öncü, Ayşe, 2005, "İdealinizdeki Ev" Mitolojisi Kültürel Sınırları aşarak İstanbul’a Ulaştı", **Mekân, Kültür, İktidar**. Ayşe Öncü-Petra Weyland(der), ss. 85-105. İstanbul: İletişim Yayınları.

Öncü, Ayşe, 2005, **Mekân, Kültür, İktidar, Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler**, İstanbul: İletişim Yayınları.

Önür, Hıdır, 2022, “Bauman’da Sosyal Eşitsizlik Meselesi”, **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, ss. 279-29.

Özet, İrfan, 2019, **Fatih Başakşehir, Muhafazakâr Mahallede İktidar ve Dönüşen Habitus**, İstanbul. İletişim Yayınevi.

Özdemir, Eylem, 2010, “Kentın Tanımlanmasında Sosyolojik Yaklaşımlar: Toplumsal Süreç ve/veya Mekânın Çözümlemesi”, **İdealKent Dergisi**, Sayı 1, Mayıs 2010.

Özdemir, Anıl, 2011, “Kültür Bağlamında Kent ve Mekânsal Örgütlenme”, **Yalova Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 2, Nisan, ss. 62-76.

Özkan Töre Evrim ve Senem Kozaman Som, 2009, “Sosyo-Mekansal Ayrışmada Korunaklı Konut Yerleşmeleri: İstanbul Orneğı”. **Megaron**, Cilt 4, Sayı 3, ss. 121-130.

Özkan, Sebahat, 2017, “Küresel Neoliberalizmin Kentsel Tasvirinde Kapalı Yerleşmeler ve Sosyo-Mekânsal Ayrışma: Latin Amerika – Türkiye”. **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 14, Sayı 2, ss. 411 – 428.

Öztay, Hilal ve Sevgi Ayşe Öztürk, 2022, “Modanın Farklı Kümeleri: Türkiye’de Moda Yaşam Tarzları Üzerine Bir Araştırma”, **Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi**, Cilt 14, Sayı 1, ss. 39-76.

Park, Robert E., 1915, “The City: Suggestions for the Investigation of Human Behavior In the City Environment”, **The American Journal of Sociology**, Cilt, 20, Sayı 55, ss. 577-612.

Parker, Simon, 2004, **Urban Theory and The Urban Experience: Encountering the City**, Routledge.

Perlman, Janice, 2010, **Favela: Four Decades of Living on the Edge in Rio de Janeiro**, Oxford: Oxford University Press.

Pérouse, Jean-François ve A. Didem Danış, 2005, “Zenginliğin mekânda yeni yansımaları: İstanbul’da güvenlikli siteler”, **Toplum ve Bilim**, sayı 104.

Perouse, Jean-François, 2007, “İstanbul Çeperlerinde Yeni Bir “Kentsel Kimlik Yaratma Çabası: Yerel Adil Düzen’den Globalleşen Piyasa Arayışlarına Başakşehir Hikayesi (1995- 2007)”, **Kent-Kültür-Konut Bildiri Kitabı**, ss. 24-29, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Polat, Yeliz ve Meryem Kartal, 2018, “Cumhuriyetten Günümüze Türkiye’de Modernleşme Bağlamında Dışa Kapalı Konut Üretimi”, **Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, Sayı 4, ss. 63-76.

Pow, Choon-Piew, 2009, **Gated Communities in China: Class, Privilege and the Moral Politics of the Good Life**, London: Taylor & Francis.

Provost, Claire ve Matt Kennard, 2016, "Inside Hanoi's gated communities: elite enclaves where even the air is cleaner", **The Guardian**, 21 January 2016.

Rapoport, Amos, 1969, **House Form and Culture**, Prentice-Hall, New Jersey: Englewood Cliffs.

Rapoport, 1980, "Cross-Cultural Aspects of Environmental Design", **Environment and Culture**, Edts. I. Altman, A. Rapoport, J. F. Wohlwill. Boston: Springer, 1980. s.7-46.

Ravanoğlu Yılmaz, Sezen, 2016, **Kültürel Ayrışmanın Kentsel Mekâna Yansıması: İstanbul'daki "Muhafazakâr" Kapalı Konut Alanlarının Reklamları Üzerine Kısa Bir Değerlendirme**, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacıbektaş Üniversitesi.

Ren, Xuefei, 2013, **Urban China**, China Today.

Riesman, David, Nathan Glazer and Reuel Denney, 1968, **The Lonely Crowd**, New Haven & London: Yale University Press.

Ritzer, G., 2000, **Büyüsü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek**. Ş.S. Kaya (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Roitman, Sonia, 2024, **Gated Community Development in Our Cities**, <https://unhabitat.org/gated-community-development-in-our-cities-sonia-roitman>

Roitman, Sonia, 2003, "Who Segregates Whom?", **International Gated Communities Conference: Building Social Division or Safer Communities?** 18-19 September 2003, University of Glasgow, ss. 1-23.

Salah, Nesma and Hany M. Ayad, 2018, "Why people choose gated communities: A case study of Alexandria metropolitan area", **Alexandria Engineering Journal**, Volume 57, Issue 4.

Samer Bagaeen and Ola Uduku, 2009, **Gated Communities: Social Sustainability in Contemporary and Historical Gated Developments**, Earthscan.

Sennett, Richard, 1996, **Kamusal İnsanın Çöküşü**, çev. Serpil Durak-Abdullah Yılmaz, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

Sennett, Richard, 1970, **The Uses of Disorder: Personal Identity and City Life**, New York: Norton.

Seyhan Ayten, Sevim ve F. Zeynep Aygen, 2023, "İmgenin Yeniden Üretiminin Kapalı Konut Yerleşmeleri Kullanıcı Tercihleri Üzerindeki Etkisi", **Online Journal of Art and Design**, Cilt 11, Sayı 2.

Sheth, Jagdish N., Benwari Mittal And Bruce I. Newman, 1999, **Consumer Behavior, Consumer Behavior And Beyond**, Amerika: The Dryden Press.

Simmel, George, 1950, "The Metropolis and Mental Life", In K. H. Wolff (Ed.), **The Sociology of Georg Simmel**, Illinois: The Free Press.

Singerman, Diane, 1995, **Avenues of Participation: Family, Politics and Networks in Urban Quarters of Cairo**, Princeton: Princeton University Press.

Singh, Binti and Mahendra Sethi, 2018, **Divided City, The: Ideological and Policy Contestations in Contemporary Urban India**, World Scientific Publishing.

Sinirlioğlu, Hale, 2016, "Sosyal Konuttan Anti-sosyal Yaşam Tarzına: İstanbul'da Kapalı Siteler", **Altüst Dergisi**, Sayı 2016 / Ocak

Sipahi, Esra Banu, 2011, **1980 Sonrası Yeni-Liberalizm ve Küreselleşmenin Etkisinde Yeni Bir Kentsel Gelişme Biçimi Olarak Güvenlikli Siteler: Konya Örneği**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.

Sipahi, Esra Banu, 2012, "Yeni Liberalizmin Yeni Yaşam Alanları Olarak Güvenlikli Siteler: Konya Örneği", **İdealkent**, Sayı 7, ss. 110-135.

Soja, Edward, 1980, "The Socio-spatial Dialectic", **Annals of the Association of American Geographers**. Cilt 70, Sayı 2, ss. 207-225.

Srivastava, Sanjay, 2014, **Entangled Urbanism: Slum, Gated Community and Shopping**, New Delhi: Oxford University Press,

Sürgevil, Olca, 2008, "Farklılık Kavramına ve Farklılıkların Yönetimine Temel Oluşturan Sosyo-Psikolojik Kuramlar ve Yaklaşımlar", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 11, Sayı 20, ss. 111-124.

Şan, Mustafa Kemal ve Sevcan Şenkaloğlu, 2019, "Batı Sosyolojisi Karşısında Türkiye'de Yerli Sosyoloji Arayışı", **Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi** Cilt 5, Sayı 9, ss. 35-59.

Şanlı, Tuğçe ve Nihan Özdemir Sönmez, 2016, "Üst Gelir Grubunun Sosyo-Mekânsal Ayrışımı, Ankara Bilkent Angora Evleri Örneği", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 9, Sayı 42, ss. 1140-1154.

Şenyapılı, Tansı, 2003, "Kaçış Adaları", **Arredemanto Mimarlık**, Sayı 7, ss. 57-61.

Taş, Levent ve Esra Burcu Sağlam, 2020, "Güvenlikli Sitelerde Yeni Eğilimler ve Sosyo-Mekânsal İlişkiler", **Journal of Economy Culture and Society**, Sayı 62, ss.1-21.

Taş, Aslı ve Şebnem Ertaş, 2020, "Mekânsal ve Sektörel Değişimin Konut Kültürü ile İlişkisi "Konya/Sille Örneği". **İdil**, No 74, Ekim, ss. 1568-1582.

Tajbakhsh, Kian, 2001, **The Promise of the City: Space, Identity and Politics in Contemporary Social Thought**, California: University of California Press.

Tekeli, İlhan, 2010, **Mekânsal ve Toplumsal Olanın Bilgi bilimi Yazıları**, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Thorns, David, 2004, **Kentlerin Dönüşümü**, (çeviren: Nal, E., Nal, H.) İstanbul: Soyak Yayınları.

Tosun, Elif Karakurt ve Zerrin Fırat, 2012, “Kentsel Mekândaki Değişimler ve Kişilerin Konut Tercihleri: Bursa Örneği”, **Business and Economics Research Journal**, Cilt 3, Sayı 1, ss. 173-195

Tümer, Özge ve Neslihan Dostoğlu, 2008, “Bursa’da Dışa Kapalı Konut Yerleşmelerinin Oluşum Süreci ve Sınıflandırılması”, **Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Cilt 13, Sayı 2, ss. 53-68.

Tümtaş, Mim Sertaç, 2012, **Kent, Mekân ve Ayrışma: Kentsel Mekansal Ayrışma Dinamikleri** (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık

Turner, J.C. & Reynolds, K. J., 2011, 'Self-categorization theory', in Van Lange, Kruglanski and Higgins (ed.), **Handbook of theories in Social Psychology**, Sage Publications, UK, pp. 399-417.

Türkmen, Buket, 2012, “Islamic Visibilities, intimacies and Counter Publics in the Secular Public Sphere, in Visualizing **Secularism and Religion, Egypt, Lebanon, Turkey, India**, Michigan: University of Michigan Press, ss. 47-69.

Türkün, Asuman ve Hatice Kurtuluş, 2005, “Giriş”, içinde, **İstanbul’da Kentsel Ayrışma: Mekansal Dönüşümde Farklı Boyutlar**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul

Wilson, William Julius, 1997, **When Work Disappears: The World of the New Urban Poor**, Vintage.

Wirth, Louis, 2002, “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme”, içinde, **20. Yüzyıl Kenti**. Bülent Duru-Ayten Alkan (çev. ve der.). ss.77-107, İstanbul: İmge Yayınevi.

Ulutaş, Mehmet, 2020, “Sosyal Kimlik Kuramı”, içinde, **Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Akademik Çalışmalar –II, Cilt 5** (Ed. Hasan Selim Kiroğlu), Ankara: Gece Kitaplığı.

Uysal, Y., 2003, “Parçalanan Kent-Parçalanan Yaşamlar”. **Mimarist**, Sayı: 2003/2, ss. 66-68.

Webster, Chris, 2001, “Gated cities of tomorrow”, *Town Planning Review*, Cilt 72, Sayı 2, ss. 149-170

Webster, Chris, Georg Glasze, and Klaus Frantz, 2002, “The Global Spread of Gated Communities”, **Environment and Planning B: Planning and Design**, Cilt 29, Sayı 3.

Yakışan, Duygu, 2008, **Postmodern Planlamanın Bir Yansıması Olarak Kapalı- Güvenlikli Siteler ve Konya Örneğinde Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Yavuz, M. Hakan, 2010, “Türkiye’de İslami Hareketin Dönüşümünde Yeni Burjuvazinin Rolü”, **AK PARTİ: Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri**, ed. Hakan Yavuz, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Yeşil, Salih, 2009, “Kültürel Farklılıkların Yönetimi ve Alternatif Bir Strateji: Kültürel Zekâ”, **KMU İİBF Dergisi**, Yıl 11, Sayı, 16, ss. 100-131.

Yıldırım Kemal, Oğuzhan Uzun ve Necmi Kahraman, 2009, “İki Farklı Kültürel Bölgede Bulunan Apartman Konut Yaşama Mekânlarının Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesi”, **Politeknik Dergisi**, Cilt 12, Sayı 2, ss.113-120.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek, 2021, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri** (12. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldız, Özlem, 2021, **Dışarıya Kapalı Sitelerin Aydın Kentinde Mekânsal Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Yılmaz Aslantürk, Arzu, 2020, “Kentsel Mekânın Değişen Panoraması: Apartmanlaşmadan Kapalı Konut Sitelerine”, **Yerel Yönetimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar** (Editörler Levent Memiş- Oğuzhan Erdoğan- Cenay Babaoğlu), Ankara: Orion.

Yolcu, Merve Özkaynak ve Cumhur Olcar, **2023**, “Sosyal Ayrışmanın Kentsel Mekâna Yansıması: Amasya’da Üç Kentsel Odak”, **Inonu University Journal of Art and Design**, Yıl 2023.

Yurtoğlu Pek, Elif ve Hamza Ateş, 2016, “Konut Algısının Değişiminde Lüks Konut Sitelerinin Rolü”, **1st International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences**, 19- 22 Ağustos 2016, Madrid, İspanya.

Yurtoğlu Pek, Elif, 2016, **Lüks Konut Site Sakinleri ile Gecekondu Sakinlerinin Gündelik Hayatı: Ataşehir Barbaros Mahallesi**, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yüksel, Mehmet, 2003, “Mahremiyet Hakkı ve Sosyo-Tarihsel Gelişimi”, **Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 58, Sayı 1.

Zhang, Lei and Li Zhang, 2002, “Strangers in the City: Reconfigurations of Space, Power, and Social Networks Within China's Floating Population”, *The Journal of Asian Studies*, Cilt 61, Sayı 4, ss.1364.

Zukin, Sharon, 2000, “Whose Culture? Whose City?”, in R. T. LeGates & F. Stout (Ed.), **The City Reader**, London and New York: Routledge.

<https://earth.google.com/web/search/Kayaba%C5%9F%C4%B1,+Avrupa+Konutlar%C4%B1+Ba%C5%9Fak%C5%9Fehir,+Kaya%C5%9Fehir+Bulvar%C4%B1,+Ba%C5%9Fak%C5%9Fehir%2f%C4%B0stanbul/@41.12370662,28.7706>

<https://earth.google.com/web/search/kipta%c5%9f+ba%c5%9fak%c5%9fehir+1.etap/@41.09690492,28.78205156,84.19613549a,5617.94488218d,35y,0h,0t,0r/data=CigiJgokCczu4WTqjERAET8h6QEcjERAGWBypLyKzDxAIZPbwTJDyDxAOgMKATA>

<https://earth.google.com/web/search/Emek,+adaparkkonutlari,+Ordu+Caddesi,+Sancaktepe%2f%C4%B0stanbul/@41.0006397,29.1945612,149.345>

<https://earth.google.com/web/search/Emek,+Merit+Kent+Life+Sitesi,+Ordu+Caddesi,+Sancaktepe%2f%C4%B0stanbul/@41.0050694,29.1934826,1>

EK

İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Yerel Yönetimler ve Şehircilik Tezli Yüksek Lisans Programı
Yüksek Lisans Tez Çalışması Derinlemesine Mülakat Soruları

1. Siz neden Başakşehir’de /Sancaktepe’de bulunan bir kapalı konut sitesinde yaşamayı tercih ettiniz?
2. Sitenizde (yeterli bilginiz varsa, ilçenizdeki kapalı sitelerin genelinde) nasıl bir toplumsal profil var? Kimler hangi gerekçelerle tercih ediyorlar?
3. Muhafazakâr ailelerin özellikle Başakşehir’i tercih ettiklerini düşünüyor musunuz? Öyle ise, nedenleri neler olabilir?
4. Kapalı konut siteleri gerçekten size mahremiyet, güvenlik ve değerlerinizi rahat yaşamak için uygun ortam sağlıyor mu?
5. Site içerisinde yaşayan komşularla belirli bir gelir seviyesi dışında ortak noktalarınız nelerdir? (İdeoloji, kültür, eğitim seviyesi, dindarlık-sekülerlik, vb.)
6. Bir mahallede yaşamak ile kapalı konut sitesinde yaşamak arasında ne gibi farklar var?
7. Nasıl bir hayat tarzınız olduğu konusunda bilgi verir misiniz? Yaşadığınız kapalı konut sitesi ile hayat tarzınız uyumlu mu?
8. Kendinizi toplumun diğer kesimlerine göre daha elit birisi olarak hissediyor musunuz? Kapalı sitelerin homojen ve elit bir sakin grupları oluşturduğu ve toplumu ayrıştırdığı fikrine katılıyor musunuz?
9. Site içerisinde kurtarılmış bir bölgede yaşamakta olduğunuz hissine kapıldığınız oluyor mu?
10. Sitelerde yaşayan bireylerin, site dışında yaşayanlara karşı çoğu zaman önyargılı oldukları ve onlarla görüşmekten çekindikleri iddia edilmektedir. Katılıyor musunuz?